

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Επένδυση στη βαρβαρότητα

Ήταν την περασμένη Τρίτη, που οι Financial Times κυκλοφόρησαν με τίτλο, «Η Κύπρος παρακάμπτει κανονισμούς για πολιτογραφήσεις», και ο υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης, μιλώντας στο συνέδριο του Economist στη Λευκωσία και με αφορμή το σάλο με τα διαβατήρια στους δικτάτορες της Καμπότζης και στον Μαλαισιανό σταρ-χρηματιστή, πρόεβη στην παραδοχή ότι «στα αρχικά χρόνια του προγράμματος πολιτογραφήσεων έγιναν λάθη. Μεμονωμένα, αλλά όχι ασήμαντα. Αυτό πρέπει να το αναγνωρίσουμε. Προφανώς αναλαμβάνουμε την ευθύνη». Σε εκείνους που οργίστηκαν για τις αλλαγές στο Πρόγραμμα, ο υπουργός υπέδειξε ότι «το καλό όνομα και η φήμη της χώρας μας έχουν πολύ πιο μεγάλη αξία από την πώληση ακόμη μιας έπαυλης, και το Πρόγραμμα δεν πρέπει να υπερεκτιμάται, καθώς βοήθησε την οικονομία αλλά σε μικρό βαθμό. Αυτά ελέχθησαν ενώπιον του συνόλου σχεδόν του επιχειρηματικού κόσμου, περιλαμβανομένου και του κύκλου των μπίζνες «χρυσών διαβατηρίων» σε βαθμό που θεωρήσαμε ότι ο υπουργός είχε θέσει το πλαίσιο. Ωστόσο, είχαμε λάθος. Φάνηκε σε επόμενο πάνελ που μετείχα ως σχολιαστής, με θέμα συζήτησης τις προοπτικές των επενδύσεων στη Μεσόγειο και το επενδυτικό περιβάλλον της Κύπρου. Η εκτίμησή μου ήταν πως όλοι οι ομιλητές άγγιξαν την επιφάνεια, πλην του διευθύνοντος συμβούλου του Πανεπιστημίου European, Χριστόφορου Χατζηκυπριανού, ο οποίος ανέφερε ότι η βιομηχανία της εκπαίδευσης καταστρέφεται, διότι αριθμός κολλεγίων φέρνει φοιτητές από το εξωτερικό και τους εξασφαλίζει άδειες παραμονής, διοχετεύοντάς τους στην αγορά ως φτηνό εργατικό δυναμικό. Με αυτό αφορμή, το σχολιό μου ήταν ότι η Κύπρος είναι ευρωπαϊκή αγορά και το θέμα της διαφθοράς κάνει μεγάλη ζημιά στην εικόνα της. Αν οι αρχές της χώρας σχετίζονται καθ' οιονδήποτε τρόπο με διαφθορά, τότε πρόκειται για καρκίνωμα που πρέπει να δούμε», μίλησα και για τη ζημιά που γίνεται διότι τα «χρυσά διαβατήρια» και η αναφορά για διαφθορά, στον διεθνή Τύπο πλύνουν ξανά το όνομα

της Κύπρου. Δέχθηκα σφοδρή επίθεση από τον πρόεδρο του ΚΕΒΕ Χριστόφορο Αγκαστινιώτη και τον πρόεδρο του Invest Cyprus Μιχάλη Μιχαήλ. Αναμενόμενο καθώς ηγούνται οργανισμών με ρόλους στο πρόγραμμα «χρυσά διαβατήρια». Ωστόσο, αναπάντεχα και πολύ εριστική ήταν κατ' εμένα η επίθεση του Γιάννου Τρισόκκα, διευθύνοντος συμβούλου της Henley & Partners, εταιρεία-πρωταθλήτρια στα «χρυσά διαβατήρια», με μερίδιο 650.000 ευρώ στην υπόθεση του Μαλαισιανού Τζο Λο. Αμέσως σκέφτηκα την παροιμία, «Απὸν ἀντρέπεται ὁ κόσμος ἐν δικός του» και από εκείνο το απόγευμα προσπαθούσα να αναλύσω την κατάσταση. Πώς δηλαδή σε αυτό τον τόπο που βίωσε τραγωδία το '74, που τον υποθήκευσαν με το σκάνδαλο Μιλόσεβιτς, τον καταλόντευσαν στο ΧΑΚ και τον κούρεψαν στο τραπεζικό σκάνδαλο –και χωρίς ουδείς να τιμωρηθεί, περισσεύει στους αυτούργους τόση ύβρις; Αφήνω να απαντήσει ο Οδυσσέας Ελύτης: «Ήδη, σας το είπα. Είναι η βαρβαρότητα. Τη βλέπω να 'ρχεται μεταμφιεσμένη, κάτω από άνομες συμμαχίες και προσυμφωνημένες υποδουλώσεις. Δεν θα πρόκειται για τους φούνρους του Χίτλερ ίσως, αλλά για μεθοδευμένη και οιονεί επιστημονική καθυπόταξη του ανθρώπου. Για τον πλήρη εξευτελισμό του. Για την ατίμωσή του. Οπότε αναρωτιέται κανείς: Για τι παλεύουμε νύχτα μέρα κλεισμένοι στα εργαστήριά μας; Παλεύουμε για ένα τίποτα, που ωστόσο είναι το παν. Είναι οι δημοκρατικοί θεσμοί, που όλα δείχνουν ότι δεν θ' αντέξουν για πολύ. Είναι η ποιότητα, που γι' αυτή δεν δίνει κανείς πεντάρα. Είναι η οντότητα του ατόμου, που βαίνει προς την ολική της έκλειψη. Είναι η ανεξαρτησία των μικρών λαών, που έχει καταντήσει ήδη ένα γράμμα νεκρό. Είναι η αμάθεια και το σκότος. Ότι οι λεγόμενοι «πρακτικοί άνθρωποι» -κατά πλειονότητα, οι σημερινοί αστοί- μας κοροϊδεύουν, είναι χαρακτηριστικό. Εκείνοι βλέπουν το τίποτα. Εμείς το παν. Πού βρίσκεται η αλήθεια, θα φανεί μια μέρα, όταν δεν θα είμαστε πια εδώ. Θα είναι, όμως, εδάν αζίζι, το έργο κάποιου απ' όλους εμάς. Και αυτό θα σώσει την τιμή όλων μας -και της εποχής μας».

paraschos@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Στο Εθνικό με οργή και στην τριμερή με τζάμπα έξοδα

Έτοιμοι για μάχη είναι πολιτικοί αρχηγοί οι οποίοι την Τετάρτη θα ανηφορίσουν στον Λόφο για ένα Εθνικό Συμβούλιο που κάθε άλλο από ήρεμο προβλέπεται. Ο Νίκαρας κάλεσε τους πολιτικούς αρχηγούς για να τους ενημερώσει για όσα βρίσκονται σε εξέλιξη μέχρι την τριμερή του Βερολίνου στις 25 Νοεμβρίου με τον Μουσταφά και τον Γκουτιέρρες. Τρεις μέρες μετά θα συναντηθεί με το Γκουτιέρρες Gırlı Tzëin Χολ Λουτ σε μια συνάντηση «κλειδί». Εκεί αναμένεται να διαφανεί ξεκάθαρα αν υπάρχει διάθεση για συγκλίσεις και κατά πόσον η τριμερής συνιστά ελπίδα ή δεν θα βγάλει καν τα έξοδά της, όπως φέρεται να εξομολογήθηκε στον Ταλάτ.

Στο Εθνικό της Τετάρτης ένα από τα θέματα που σίγουρα θα τεθεί από την αντιπολίτευση είναι το έγγραφο που ο Νίκαρας απέστειλε στον Γκουτιέρρες και το Συμβούλιο Ασφαλείας. Το έγγραφο, όπως σας είχα έγκαιρα γράψει, προκάλεσε αντιπαράθεση γιατί στάλθηκε εν αγνοία του Εθνικού Συμβουλίου και χωρίς να προηγηθεί διαβούλευση με τους αρχηγούς. Όπως ακούω, ο Νίκαρας φέρεται διατεθειμένος να τους διανείμει το έγγραφο σε μια προσπάθεια να αποφύγει επιπλέον συζητήσεις για το θέμα. Ωστόσο, αυτό δεν είναι σίγουρο ότι θα το πετύχει. Ακούω ότι τρεις τουλάχιστον πολιτικοί αρχηγοί φέρονται μανικωμένοι να ζητήσουν εξηγήσεις και να επιμείνουν για συζήτηση του θέματος.

Και μάλιστα με προοπτική για τον τρόπο που θα γίνεται η ενημέρωση του Εθνικού Συμβουλίου τόσο για την τριμερή όσο και για την πενταμερή. Αληθεύει ότι ένας πολιτικός αρχηγός παραπονέθηκε πρόσφατα ότι «κάποιοι έχουν το έγγραφο και κάποιοι όχι;»

Πηγή μου που γνωρίζει πολλά μου ανέφερε ότι εκείνο που ο Νίκαρας είναι αποφασισμένος να αποφύγει στο Εθνικό είναι η συζήτηση για τις υπηκοότητες και ειδικά για το θέμα του Σαουδάραβα που ο Άντρος επαναφέρει σε καθημερινή βάση, χωρίς να παίρνει απαντήσεις. Η μόνη απάντηση που έχει να δώσει ο Νίκαρας επ' αυτού είναι ότι θα αναμένει την έρευνα του Οδυσσέα-Τσοκ Νόρις και μετά θα τοποθετηθεί. Σε ό,τι αφορά τον Τζο Λόου και την άρση των υπηκοοτήτων 26 ατόμων, η πηγή μου υποστηρίζει πως η θέση του Νίκαρας είναι πως «το θέμα εξετάζεται πια από τους αρμόδιους του Υπουργείου Εσωτερικών και την Επιτροπή που διορίστηκε και θα ήταν καλό να

«Και μη εισενέγκης ημάς εις πειρασμόν αλλά ρύσαι ημάς από του πονηρού...»

αναμένουμε το πόρισμά τους». Η αλήθεια είναι πως πολύ θα ήθελα να βρισκόμουν σε μια γωνιά στο Προεδρικό να παρακολουθώ τις αντιδράσεις του Νίκαρας και του Άντρου, όπως και εσείς φαντάζομαι. Ας μην απογοητεύομαστε όμως, είναι σχεδόν σίγουρο πως θα διαρρεύσουν όλα. Ως συνήθως.

Τελικά Νίκαρας και Μουσταφά πάνε χωρίς λόγο και «τσάμπα έξοδα» στο Βερολίνο; Ο Ταλάτ δήλωσε πως ο Νίκαρας του είπε στ' αφτί, όταν πρόσφατα συναντήθηκαν σε δεξίωση: «Αυτή είναι μια ανεπίσημη συνάντηση, Μεχμέτ Αλί. Τι περιμένετε από αυτή τη συνάντηση; Πάμε μάταια, τζάμπα έξοδα». Γνωστός συναγερμικός που διάβασε τη δήλωσή του Ταλάτ αναφώνησε: «Ωχ πάλι τα ίδια;» και συμπλήρωσε: «Τελικά με όλους μιλάει ο Νίκαρας και σε κάθε έναν αποκαλύπτει και κάτι. Αδικο θα έχουν τα μέλη του Εθνικού Συμβουλίου που παραπονούνται; Και ιδιαίτερα ο Φούλκς; Από ποιον άλλον θα σκάσει αύριο η νέα αποκάλυψη για

«κάτι» που του είπε ο Νίκαρας; Μήπως από τον Οζεράι;»

Ανένδοτο πόλεμο κατά των τραπεζών για τις νέες υπερχρεώσεις, άρχισε ο Φούλκς. Όπως με ενημερώνει η μάνταμ, ο αρχηγός πήρε το θέμα πολύ ζεστά και δεν πρόκειται να το αφήσει. «Εξάλλου ταιριάζει πλήρως στο νέο προφίλ του κοντά στην εργασία, τους αγρότες, τους πρόσφυγες και τις κοινότητες που το ζηλεύουν ακόμα και στο ΑΚΕΛ», μου ανέφερε. Για την ουσία του θέματος μαθαίνω πως ο Φούλκς ετοιμάζει με βουλευτές του κόμματός του συγκεκριμένη πρωτοβουλία ώστε να αντιληφθούν οι τράπεζες «τη δύναμη του νομοθέτη» όπως έγραψε προχθές στο Twitter.

ΚΟΥΙΖ: Αληθεύει ότι στη ΜΟΚΑΣ επικρατεί έντονη δυσάρεσκεια από λειτουργούς που θεωρούν ότι η υπηρεσία στοκοποιείται για τις υπηκοότητες; Και ότι τα έχουν όχι μόνο με το ΑΚΕΛ αλλά και με την κυβέρνηση και με τον Χάσικο;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»
10.XI.1939

ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΚΑΤΑ ΧΙΤΛΕΡ: Ο Φύρερ έφθασε χθες εις το Μόναχον διά βραχείαν παραμονήν επ' ευκαιρία της τελετής των απομάρων του εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος. [...] Ο Φύρερ ανεχώρησεν εκ της συγκεντρώσεως ενωρίτερον παρ' ό,τι απεφασίσθη και μετέβη εις τον σταθμόν όπως επιβή της αμαξοστοιχίας. Ολίγον μετά την αναχώρησίν του έκρηξις εσημειώθη εις το Μπύργκερ Μπρόν Κέλλερ. Κατά τας πρώτας πληροφορίας οι τραυματίαι υπερβαίνουν τους εξήκοντα. [...] Η έκρηξις [...] πιστεύεται ότι προεκλήθη από βόμβαν ρυθμισμένην εν είδει

ωρολογίου, η οποία είχε τοποθετηθή εις μικρόν υπερώον ευρισκόμενον υπερώον της αιθούσης του Κέλλερ όπου εγένετο η συγκέντρωσις. Η έκρηξις εσημειώθη καθ' την στιγμήν τα πλήθη απεχώρουν μετά την τελετήν. Η οροφή [φωτ.] κατέρρευσεν επί του πλήθους [...]. Παρατηρηταί τινες πιστεύουν ότι η έκρηξις, η οποία φαίνεται ότι ήτο αποτέλεσμα την συσπείρωσιν του λαού περί αυτόν. Άλλοι, εκφράζον την γνώμην ότι η έκρηξις πιθανόν να δόση αφορμήν εις έντονα αντισιμητικά μέτρα. ΑΙΩΓΙΟΣ: Εντός του μηνός θα υπογραφή η σύμβασις διά την χρηματοδότησιν του έργου του κεντρικού αποχετευτικού αγωγού της Πρωτεύουσας. [...] Η σημασία του έργου είναι γνωστή και δεν χρειάζεται να επαναλάβωμεν πόσον θα εξυπηρετηθή η πόλις από τούτο. Είναι όμως αναγκαίον να παρατηρηθή ότι το έργο αρχίζει ενώ μαίνεται ο πόλεμος και σοβούν αι συνέπειαι της εξ αυτού κρίσεως.

Με άριστα το 10

1 Στην αδικία. Αυτοί, αυτοί οι εγκάθετοι, οι πουλημένοι οι δημοσιογράφοι που θέλουν να πουλούν με κάθε κόστος τις φυλλάδες τους, αυτοί καταστρέφουν τον τόπο.

2 Στη ζήλια. Αυτοί οι άτιμοι βάλθηκαν να καταστρέφουν το επενδυτικό πρόγραμμα που έσωσε τον τόπο από την καταστροφή. Και μην ακούτε τις μπουρδες από το Χαρούδιν πως το πρόγραμμα δεν μας βοήθησε και πολύ.

3 Στο κρίσταλλο. Ο δε τώως πολιτικός προϊστάμενος του ΥΠΕΣ μας είπε και «ντροπή» επειδή τον εξέθεσε η Τράπεζα Κύπρου με διαρροή πως τον προειδοποίησε για τα μαύρα μάτια (και άλλα) του Λου. Και το γράψαμε οι άτιμοι. Ακολούθησε ακόμη και η συνήθως εν υπνώσει ΜΟΚΑΣ η οποία ανακοίνωσε πως προειδοποιούσε και αυτή από 2015 για τον Λου. Και αυτό το γράψαμε. Ντροπή.

4 Στο κλάσικ. Βέβαια το χάζι είναι πως όποιοι φωτογραφηόμαστε τη λερωμένη τη φωλιά, καταφεύγει στην ιστορία της «Κ». Πώς ο Βλάχος θα γυρίζει στον τάφο του. Άσε, ρε μεγάλε, τον Βλάχο και τη Βλάχου να τους έχουμε εμείς έγνοια. Δες τη δική σου ιστορία πώς θα γραφτεί.

Google it...

5 Στα απλά. Η ιστορία θα γράψει βέβαια πως με τον ίδιο νόμο (apples to apples που θα έλεγαν και στο Windsor), εσύ έδωσες διαβατήριο σε όλα τα λαμόγια της υφηνλίου και ο Πετρίδης σε κανέναν. Google it.

6 Στη λογική. Αυτή λέει πως όποιος εκθέτει την χώρα με τις πράξεις και τις παραλείψεις του θα έπρεπε να διώκεται ποινικά μέχρι τέλους. Είτε αυτός είναι υπουργός είτε μεσάζων, είτε δικηγόρος. Λογιστές όχι, αυτούς δεν αγγί-

ζουμε από τον καιρό Χρηματιστηρίου, Βγενό, Λαϊκής. Google it.

7 Στο ιντερνέτ. Είστε λογιστής, δικηγόρος, ντινβέλοπερ, υπουργός. Έρχεται κοντά σας ο Kim Jong-Un. Θέλει να αγοράσει τον τελευταίο όροφο του πύργου τάδε και θέλει διαβατήριο για όλη του την οικογένεια. Money is not a problem λέει ο αντιπρόσωπος του και με το άκουσμα της έκφρασης αυτής σπάνε τα πατώματα σε ντινβέλοπερ, δικηγόρους και λογιστές που αρχίζουν τις

πιέσεις να «εξυπηρετήσουμε» τον αγαπητό κ. Kim. Τι κάνεις; α) Περάστε παρακαλώ, να σας εξυπηρετήσουμε. β) Πάρτε μου την ΚΥΠ και ήρθε ένας περριεργος και θέλει διαβατήριο. γ) Ανοιγεις ένα κινητό και κάνεις ό,τι θα έκανε ένας millennial. Google it.

8 Στο cyber. Ως γνωστόν ο αγαπητός Kim πέραν του ότι είναι δικτάτορας της Βορείου Κορέας, δεν είναι στη λίστα της Ιντερπόλ, και ούτε και είναι κατηγορούμενος για ξέπλυμα χρήματος. Άρα με τον προηγούμενο νόμο δικαιούτο διαβατήριο (ωραίος νόμος αλλά αυτό είναι άλλο κείμενο). Θα του έδινες διαβατήριο αν εσύ ήσουν υπουργός; Google it.

9 Στους κουτόφραγκους. Έλα, όμως, που οι ξένοι, που μας ζηλεύουν δεν καταλαβαίνουν από κυπριακούς νόμους, γιατί ξέρουν και τι Βουλή έχουμε και ποιοι κυβερνούν αυτόν τον τόπο. Ναι, μας ξέρουν πολύ καλύτερα απ' ό,τι νομίζουμε, αγαπητοί μου του Invest in Cyprus. Και επειδή μας ξέρουν δεν τους ενδιαφέρει το δικό μας νομότυπο, αλλά το δικό τους δικαιο. Αν δεν ταυτίζονται αυτά; Google it.

10 Στη γραμμή. Σας μεταφέρω μήνυμα από τον κ. δ/ντή της εφημερίδας. Η έκδοση της «Κ» μου είπε να σας γράψω, είχε και έχει σκοπό, το καλλερωμένη τη φωλιά,τουκαλά παιδιπτυπο αλλα το δικης αυτεις εγνοια. Ο βλ ικώς νοούμενο συμψέρον της χώρας με την μακροπρόθεσμη του υφθ. Προτιμούμε το χρήσιμο από το αγαπητοί. Google it.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Παρέμβαση Σ.Α. πριν από το Βερολίνο

Πρόθεση το Σάμα να ενημερωθεί προηγουμένως ώστε να στείλει τα δικά του μηνύματα ενόψει του δείπνου της 25ης Νοεμβρίου

Ηνωμένα Έθνη
Ανάλυση του
ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΖΟΥΠΑΝΙΩΤΗ

Στην έκθεση των καλών υπηρεσιών του γενικού γραμματέα και στον τόνο που αυτή θα δίνει με τις προσδοκίες του για επανάληψη των διαπραγματεύσεων, εστιάζεται την προσεχή εβδομάδα η προσοχή για τις εξελίξεις του Κυπριακού. Η έκθεση θα δοθεί στα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας μέχρι την Παρασκευή 15 Νοεμβρίου και σύμφωνα με τις πρόνοιες του ψηφίσματος 2483, θα περιλαμβάνει τα σημειώματα (άγνωστο αν είναι στο σύνολό τους ή απλώς θα περιγράφονται οι απόψεις) των δύο ηγετών. Η ενημέρωση των μελών του Σ.Α. ορίστηκε κατ’ αρχάς για το απόγευμα της 25ης Νοεμβρίου – την ίδια δηλαδή μέρα με την τριμερή συνάντηση του Βερολίνου – ωστόσο σύμφωνα με νεότερη ενημέρωση, γίνονται προσπάθειες οι άτυπες διαβουλεύσεις να γίνουν νωρίτερα. Αν αυτό συμβεί, θα δώσει τη δυνατότητα στο Συμβούλιο να στείλει τα δικά του μηνύματα στα εμπλεκόμενα μέρη, ενισχύοντας τη θέση του Αντόνιο Γκουτιέρρες ενόψει του δείπνου του με τους ηγέτες στις 25 Νοεμβρίου.

Όπως ανέφερε διπλωματική πηγή, από τουρκικής πλευράς – παρότι δεν είναι η Άγκυρα στο πρόγραμμα – ακούγονται διάφορες δικαιολογίες, μέχρι και ότι ο πρόεδρος Ερντογάν με τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου θα βρίσκονται στην Ουάσιγκτον, για τη συνάντησή με τον πρόεδρο Τραμπ. «Θα γνωρίζουμε καλύτερα τη Δευτέρα», ανέφερε η ίδια πηγή στην «Κ».

Η αίσθηση πάντως που κυριαρχεί στη Λευκωσία είναι πως η Άγκυρα

Φιλόδοξος στόχος είναι το Βερολίνο να ακολουθήσει ένα νέο Κραν Μοντάνα, για να συμφωνηθούν όροι, προϋποθέσεις και η μεθοδολογία ώστε να ξεκινήσει εκ νέου η ουσιαστική διαπραγμάτευση. Η ουσία είναι όμως ότι η Τουρκία, προβάλλοντας διάφορες προφάσεις, δείχνει να μη θέλει να γίνει στιδήποτε, εκτιμά ο Ανδρέας Μαυρογιάννης.

δεν θέλει να προχωρήσει η διαδικασία, κάτι που ανέφερε και ο διαπραγματευτής της ε/κ πλευράς και μόνιμος αντιπρόσωπος στον ΟΗΕ, πρέσβης Ανδρέας Μαυρογιάννης, ενημερώνοντας την ηγεσία της Ομοσπονδίας Κυπριακών Οργανώσεων Αμερικής, την εβδομάδα που πέρασε: «Η συνάντηση του Βερολίνου έχει ως στόχο να συμβάλει στο να μπορέσουμε να οδηγηθούμε στην επανάληψη των διαπραγματεύσεων για τη λύση του Κυπριακού. Δεν μπορώ να σας πω ότι η συγκυρία είναι καλή και ευνοϊκή. Η αίσθηση που έχουμε είναι ότι Τουρκία δεν φαίνεται να ενδιαφέρεται να γίνει κάτι στο Κυπριακό γενικά και ειδικότερα δεν ενδιαφέρεται να γίνει κάτι τώρα». Η φιλοδοξία που υπάρ-

χει είναι, να ακολουθήσει τη συνάντηση της 25ης Νοεμβρίου μία άτυπη συνάντηση με την ίδια σύνθεση του Κραν Μοντάνα, για να συμφωνηθούν οι όροι, οι προϋποθέσεις και η μεθοδολογία που θα επιτρέψουν να ξεκινήσει εκ νέου η ουσιαστική διαπραγμάτευση. Ωστόσο, σύμφωνα με τον πρέσβη Ανδρέα Μαυρογιάννη, αυτή η φιλοδοξία δεν φαίνεται να οδηγεί σε συγκεκριμένα αποτελέσματα: «Είναι πάρα πολύ δύσκολο να συμφωνήσουμε στην ουσιαστική επανέναρξη των διαπραγματεύσεων. Δεν βλέπω από μέρος της Τουρκίας διάθεση προς αυτή την κατεύθυνση. Επιкаλούνται τις εκλογές τον Απρίλιο στα κατεχόμενα ή τις εξελίξεις στη Συρία. Η ουσία είναι όμως ότι δεν

«Μας εκβιάζουν για να ικανοποιήσουμε τους όρους και τις προϋποθέσεις που θέτουν, για να προσέλθουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων».

θέλουν να γίνει στιδήποτε. Ή, αυτό που θέλουν είναι να κερδίσουν αυτά που ζητούν για να προσέλθουν στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων. Ουσιαστικά δηλαδή μας εκβιάζουν για να ικανοποιήσουμε τους όρους και τις προϋποθέσεις που θέτουν, για να προσέλθουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Θέλουν να κερδίσουν πριν ξεκινήσουν καν οι διαπραγματεύσεις. Αυτό δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό, όπως και δεν μπορούμε να διαπραγματευόμαστε και να συνεχίζονται από μέρος της Τουρκίας οι προκλήσεις στις θαλάσσιες ζώνες της Κύπρου, ή στο Βαρώσι και στη νεκρή ζώνη, τα οποία αποτελούν προσπάθειες δημιουργίας νέων τετελεσμένων επί του εδάφους».

Η τακτική της Λευκωσίας είναι να προχωρήσουν όσο το δυνατόν συντομότερα στο να καταλήξουν στο πλαίσιο επανέναρξης των διαπραγματεύσεων, ούτως ώστε όταν φτάσουν σ’ εκείνο το σημείο, να μπορεί να ζητήσει από τον γ.γ. να απαιτήσει τη δημιουργία εκείνων των προϋποθέσεων που θα επιτρέψουν τη διεξαγωγή τους.

«Θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων κατά τρόπο που να επιτρέπει την εκτόνωση της κατάστασης», πρόσθεσε ο Ελληνοκύπριος διαπραγματευτής.

Καθόλου άσχετα τα σχέδια για Βαρώσι

Εδώ και αρκετό καιρό η Λευκωσία έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο έλεγχος της Τουρκίας στα Κατεχόμενα είναι τόσο ασφυκτικός, που αδιαφορεί πλήρως για το τι λένε ή κάνουν οι Τουρκοκύπριοι. Απλώς χρησιμοποιούν κατά το δοκούν κάποιες κινήσεις ή δηλώσεις ανεξαρτησίας του Τουρκοκύπριου ηγέτη Μουσταφά Ακιντζι. Άλλοτε χρησιμοποιούν τις διαφοροποιήσεις τους ως επιχείρημα ότι υπάρχουν στα Κατεχόμενα δημοκρατικές διαδικασίες» κι αν δεν τους βολεύει λένε στην τουρκική και τουρκοκυπριακή κοινή γνώμη πως «ευτυχώς που η Τουρκία είναι στην Κύπρο, αλλιώς οι Τουρκοκύπριοι θα τα έκαναν μαντάρα».

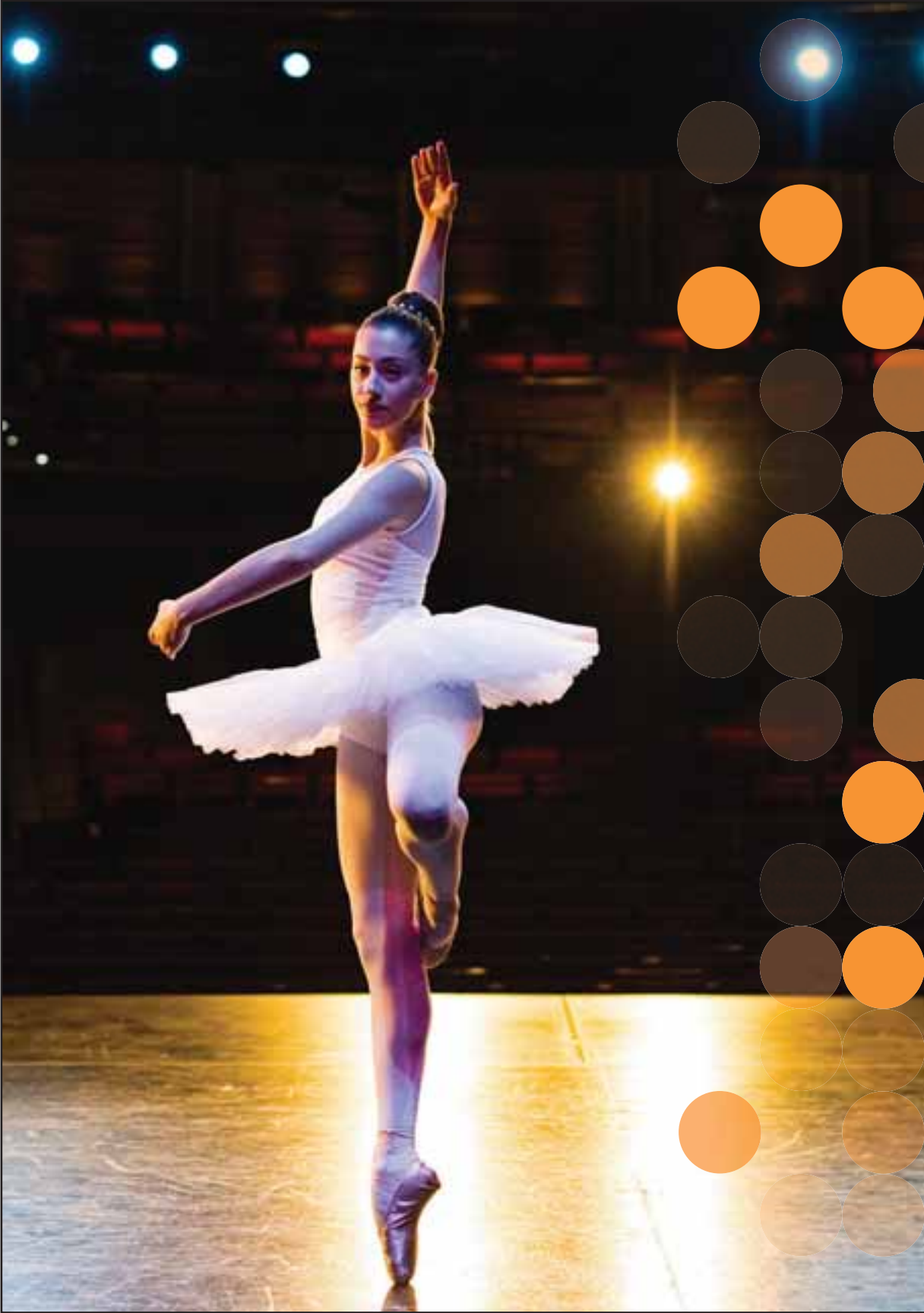
Ο αυξανόμενος έλεγχος σε κάθε πτυχή της ζωής, πέρα από την έλλειψη εμπιστοσύνης, κρύβει σημαντικές οικονομικές σκοπιμότητες, ορισμένες εκ των οποίων άρχισαν να αποκαλύπτονται μετά τις επισκέψεις Τούρκων υπουργών στην περικλειστή περιοχή και τα διάφορα σχέδια για ανάπτυξη της, που βλέπουν το φως της δημοσιότητας. Όπως ανέφερε καλά ενημερωμένη πηγή στη Λευκωσία, τόσο στο Βαρώσι, όσο και στη Μόρφου, Τούρκοι επιχειρηματίες, φίλοι του Ερντογάν βάζουν σιγά-σιγά το χέρι σε περιοχές που έχουν δυνατότητες σημαντικής ανάπτυξης.

Το θέμα του ανοίγματος της περικλειστής περιοχής του Βαρωσιού που εγείρεται από το ψευ-

δοκράτος και την Άγκυρα, για την ε/κ πλευρά εκτιμάται πως είναι μόνο ένα μικρό μέρος της προσπάθειάς τους.

Βασική τους επιδίωξη είναι η δημιουργία μίας νέας πόλης, που θα ξεκινά από την περιοχή Καράοιου στα βόρεια (και γι’ αυτό προσπαθούν να εκδιώξουν απ’ εκεί το στρατόπεδο της ΟΥΝΦΪΚΥΠ). Θέλουν να δώσουν το τρίγωνο της πόλης που ξεκινά από το βόρειο τμήμα και φτάνει μέχρι τον Απόστολο Βαρνάβα και μετά προς τη Σαλαμίνα, σε Τούρκους επιχειρηματίες για να το αναπτύξουν. Και να λειτουργεί ταυτόχρονα με την παραλία της περικλειστής περιοχής τους ενδιαφέρει λιγότερο, αλλά η παραλία θέλουν να αποτελέσει οπωσδήποτε μέρος αυτής της ανάπτυξης», είπε η ίδια πηγή. Το τρίτο στοιχείο που τους ενδιαφέρει είναι να μεταφερθεί το λιμάνι της Αμμοχώστου βορειότερα προς το Μπογάζι, το υφιστάμενο λιμάνι να γίνει μόνο για κρουαζιερόπλοια και νοτιώς της παραλίας της περικλειστής περιοχής να γίνει μία μεγάλη μαρίνα.

Οι αντιδράσεις της Κ.Δ. και η δήλωση του Σ.Α. τον Οκτώβριο, πάγωσαν προσωρινά την τουρκική προσπάθεια, όμως κανείς δεν γνωρίζει τι θα γίνει μετά τις λεγόμενες προεδρικές στα Κατεχόμενα τον Απρίλιο, καθώς η Άγκυρα δείχνει απόλυτα αποφασισμένη να προχωρήσει.

Εδώ και 50 ολόκληρα χρόνια είμαστε δίπλα σας, εμπνέοντας, δημιουργώντας και στηρίζοντας την κυπριακή κοινωνία. Με ευθύνη και όραμα. **ΟΠΑΠ Κύπρου. 50 πολύχρωμα χρόνια.**

[ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ] [ΠΑΙΔΕΙΑ] **[ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ]** [ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ] [ΥΓΕΙΑ]

Μετέωρη η κυβέρνηση από πολιτογραφήσεις σκοτεινών «κροίσων»

«Αεροπειρατές» επιβάτες «επενδυτικών» πτήσεων εξέθεσαν την κυβέρνηση, με τις Βρυξέλλες να προειδοποιούν εδώ και καιρό

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«**Σε κάποια** στιγμή θα πρέπει να καταλάβουμε ότι άλλο να είσαι επικειρηματίας και άλλο να είσαι πολιτικό πρόσωπο», έλεγαν πριν να ξεσπάσει η θύελλα των πολιτογραφήσεων, πολιτικά πρόσωπα που επρόκειντο στην κυβέρνηση, εκτιμώντας πως έρχονται δύσκολοι καιροί. Το Προεδρικό βρέθηκε ανέτοιμο και εν πολλοίς αμήχανο στο να αντιμετωπίσει τη μία αποκάλυψη που έβγαине μετά την άλλη για την αδέξια, και για κάποιους άλογη πολιτική των πολιτογραφήσεων. Υπήρχε πλήρης άγνοια εντός κυβέρνησης, υποθαμίστηκε ο κίνδυνος του επενδυτικού προγράμματος ή ο πρόεδρος επέλεξε να αγνοήσει τα σημάδια των καιρών; Για όλα αυτά αναμενόταν απάντηση ένα εικοσιτετράωρο μετά τη βόμβα Τζο Λόου, όταν ο Νίκος Αναστασιάδης θα άνοιγε με ομιλία του το συνέδριο του Econοmist. Οι δημοσιογράφοι ανέμεναν να αξιοποιήσει το βήμα για να δώσει μια καθαρή απάντηση στα περί έκδοσης διαβατηρίων στους Καμποτζιανούς δικτάτορες, για το τζέτ του Σαουδάραβα, αλλά κυρίως για τον Μαλαισιανό καταζητούμενο. Οι στενοί συνεργάτες του το είδαν ως την κατάλληλη ευκαιρία για αλλαγή ατζέντας. Μία ομιλία για την τριμερή της 25ης Νοεμβρίου, η οποία να επισκίαζε το θέμα των «χρυσών» διαβατηρίων αλλά και να έστελνε τα κατάλληλα μηνύματα στους ξένους πρέσβεις

και κυρίως στους εκπροσώπους των Exxon Mobil, ENI, Total που τον παρακολουθούσαν από κάτω. Αντ' αυτού μπήκε μάλλον αμήχανος στην αίθουσα, απέφυγε να τοποθετηθεί για τα διαβατήρια και έκανε την ίδια ακριβώς κουρασμένη ομιλία που κάνει το τελευταίο διάστημα: χωρίς ειδήσεις, χωρίς παλμό, χωρίς προοπτική και χωρίς συγκεκριμένο αφήγημα. Ομιλία που σε πολλούς αντικατοπιριζόταν με τον καλύτερο τρό-

Μετά το Κραν Μοντιάνο οι Βρυξέλλες αύξησαν τις πιέσεις για τα «χρυσά» διαβατήρια, με πολιτικά πρόσωπα που διαμένουν εκεί να ζητούν χρόνο προσαρμογής της Κύπρου στα νέα δεδομένα, ούτως ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος διεθνούς διασυρμού της χώρας.

πο η δεύτερη ηπείρα του. Διακυβέρνηση χωρίς στρατηγική, χωρίς διακύβευμα και με εμφανή τα σημάδια κόπωσης. Το κεφάλαιο με τις πολιτογραφήσεις δεν πρόκειται να κλείσει ανέξοδα, φέρνοντας την κυβέρνηση μπροστά σε νέα δεδομένα και ανοίγοντας και πάλι το ζήτημα ανα-

σχηματισμού ως την ιδανική λύση για εκτόνωση της κρίσης. Τόσο για να αλλάξει η ατζέντα όσο και για την επανεκκίνηση μιας κυβέρνησης που στον δεύτερο χρόνο στην εξουσία δείχνει να έχει χάσει προ πολλού την μπάλα.

Προειδοποίηση

Η προειδοποιητική βολή για το κεφάλαιο των «χρυσών» διαβατηρίων θεωρείται πως είχε σταλεί στα τέλη Οκτωβρίου. Τότε οι ένοικοι του Προεδρικού έκλεισαν την πόρτα και αποχώρησαν από τον Λόφο, θεωρώντας πως θα έχουν ένα μάλλον ήσυχο τρίμηρο, δεδομένου ότι τις προηγούμενες μέρες ο πρόεδρος είχε στείλει μήνυμα αποφασιστικότητας για ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων, αλλά και βούληση για πραγματοποίηση της τριμερούς και επανέναρχης των συνομιλιών. Κι νήσεις που θεωρήθηκαν πως θα ικανοποιήσουν και την αντιπολίτευση, αλλά και δημοσιογραφικούς κύκλους. Τι θα μπορούσε να πάει λάθος συνεπώς; Το αποκαλυπτικό ρεπορτάζ της εφημερίδας «Πολίτης» που άνοιγε το κεφάλαιο των «χρυσών» διαβατηρίων, το τζέτ του Σαουδάραβα σε συνδυασμό με τη συνέντευξη του προέδρου στην –κατά τα άλλα φιλική– προσκείμενη, σύμφωνα με το Προεδρικό– «Σημερινή» υπό τον τίτλο «Παρατούμαι, αν παρανόμωσα, για τα διαβατήρια», ήταν αρκετά για να ταρακουνήσει τους κυβερνώντες για το μέγεθος της κρίσης που ερ-

Ο πρόεδρος Αναστασιάδης επανειλημμένα είχε αναφέρει πως επιχειρείται στοχοποίηση του ίδιου και της Κύπρου από άλλες χώρες, κάτι που ήταν εμφανές και στην ομιλία του στο Ευρωκοινοβούλιο στο Στρασβούργο τον περασμένο Δεκέμβριο. Κίνηση που προκάλεσε την έντονη ενόχληση του Κολλεγίου.

χόταν. Δεν ήταν, όμως, ο Οκτώβριος η αρχή των δεινών στο εν λόγω θέμα και σίγουρα ούτε το πρώτο σήμα που στάλθηκε. Οι Βρυξέλλες είχαν θέσει θέμα από το 2016 για την πολιτική που ακολουθούσε η κυβέρνηση στο επενδυτικό πρόγραμμα και συνιστούσαν αυστηρότερα κριτήρια. Το θέμα συγκεκριμένα τέθηκε σε επίπεδο Κολλεγίου με την κυπριακή πλευρά να υποστηρίζει πως βοήθησε τον τραπεζικό τομέα σε μία κρίσιμη περίοδο. Ζητούσε και πίστωση χρόνου δεδομένου ότι οι διαπραγματεύσεις στο Κυπριακό βρίσκονταν σε εξέλιξη. Ελαστικότητα που επέδειξαν τότε οι ευρωπαϊκοί κύκλοι μέχρι και το Κραν Μοντιάνο. Από τότε, όπως αναφέρουν αρμόδιες πηγές και με τις μυστικές υπηρεσίες, οι οποίες άρχισαν να ψάχνουν περισσότερο το κεφάλαιο των «χρυσών» διαβατηρίων, ενισχύθηκαν οι

πιέσεις με πολιτικά πρόσωπα που διέμεναν πλέον στις Βρυξέλλες να ζητούν χρόνο προσαρμογής της Κύπρου στα νέα δεδομένα ούτως ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος διεθνούς διασυρμού και σπύλωσης του ονόματος της χώρας.

Η πολιτικοποίηση

Ο Ευρωπαίος Επίτροπος Χρίστος Στυλιανίδης είχε μεταφέρει το προειδοποιητικό μήνυμα της Κομισιόν, όπως αναφέρουν οι καλά γνωρίζοντες το παρασκήνιο στο Προεδρικό και είχε πείσει για την ανάγκη λήψης μέτρων και αυστηρότερων κριτηρίων. Μήνυμα που όπως εκτιμούν πολιτικές πηγές είτε υποθαμίστηκε είτε αγνοήθηκε. Σε αυτό το πλαίσιο παράβλεψαν των ευρωπαϊκών προειδοποιήσεων το τελικό κτύπημα μεταξύ κυβέρνησης-Βρυξελλών είχε δοθεί, όταν μετά τα δημοσιεύματα

που βγήκαν από τη Βουλή για το ποια δικηγορικά γραφεία εμπλέκονται στη διαδικασία των πολιτογραφήσεων, μεταξύ των οποίων και το πρώην γραφείο του προέδρου Αναστασιάδη, το οποίο χειρίζονται πλέον οι θυγατέρες του Έλσα και Ινώ Αναστασιάδη, ο πρόεδρος είχε αναφέρει πως επιχειρείται στοχοποίηση του ίδιου και της Κύπρου από άλλες χώρες, ενώ στο ίδιο έντονο πλαίσιο κινήθηκε και στην ομιλία του ενώπιον του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου στο Στρασβούργο τον περασμένο Δεκέμβριο. Κίνηση που προκάλεσε την έντονη ενόχληση του Κολλεγίου. Όπως λέγεται σε έντονους τόνους κινήθηκε και η συνομιλία του προέδρου με τον Χρίστο Στυλιανίδη, ο οποίος προειδοποιούσε εδώ και καιρό για λήψη αυστηρότερων μέτρων και ζήτησε παράλληλα από τις Βρυξέλλες κατανόηση.

Αντιδράσεις και εντός...

Πέραν του κ. Στυλιανίδη υπήρξαν και μέλη του Υπουργικού που πιέζαν για την καθιέρωση αυστηρότερων κριτηρίων. Μεταξύ αυτών και οι άμεσα εμπλεκόμενοι, ο νυν υπουργός Εσωτερικών Κωνσταντίνος Πετρίδης κατά τη θητεία του οποίου τέθηκαν αυστηρότερα μέτρα, αλλά και ο νυν υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης. Ενδεικτικό ότι ο υπουργός Οικονομικών εδώ και καιρό έχει διαμνύσει πως η κυπριακή οικονομία στέκει και χωρίς τις πολιτογραφήσεις. Ο ίδιος, μάλιστα, έστειλε το μήνυμα στους μεσάζοντες ότι για μία πολιτογράφηση δεν πρέπει να πληγεί το όνομα της Κύπρου. Το ίδιο διαμνύσε σε συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Εσωτερικών, στέλνοντας το μήνυμα στους μεσάζοντες πως δεν σημαίνει πως το επενδυτικό πρόγραμμα θα συνεχίσει για πάντα. Αρκούντως κατατοπιστική και η αναφορά του κατά την επίσημη γενική συνέλευση του Παγκύπριου Συνδέσμου Επιχειρηματιών Ανάπτυξης Γης και Οικοδομών, του οποίου αναπληρωτής πρόεδρος είναι ο γαμπρός του Νίκου Αναστασιάδη Γιάννης Μισιρλής, για τις ευθύνες των επαγγελματιών του χώρου να μη δυσφημείται η Κύπρος. Σημειώνεται πως μεσάζοντες έχουν ήδη αρχίσει να δυσφορούν για τα αυστηρότερα μέτρα που ελήφθησαν, ενώ δικηγόροι και ελεγκτές κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου πως η έκταση που έλα-

βε το όλο θέμα δίνει τροφή στο ευρωπαϊκό συμβούλιο της Moneyval να γράψει έκθεση καταπέλτη για τις πολιτογραφήσεις τον προσεχή Δεκέμβριο.

Κάπως έτσι, όταν ξεσπάσε η θύελλα πρώτα με τον Καμποτζιανό δικτάτορα και στη συνέχεια με τον Μαλαισιανό καταζητούμενο αρκετοί εντός του Υπουργικού Συμβουλίου είχαν ταρακουνθεί. Όχι μόνο βλέποντας πως στην υπόθεση του Καμποτζιανού το δικηγορικό γραφείο που μεσολάβησε ήταν αυτό του πατέρα του πρώην υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων Μάριου Δημητριάδη, ο οποίος στο Υπουργικό δεν απείχε για λόγους σύγκρουσης συμφερόντων από τη συζήτηση και την ψήφιση, αλλά και για την ουσία: «Το επενδυτικό πρόγραμμα ωφέλησε την οικονομία σε μία κρίσιμη περίοδο όμως είναι ίσως καιρός να επανεξεταστεί;» ανέφεραν υπουργικοί κύκλοι. Διερωτήθηκαν για ποιο λόγο να συνεχίσει το επενδυτικό πρόγραμμα δεδομένου ότι δεν εξαρτάται από αυτό η οικονομία και δεδομένου ότι προκαλεί περισσότερη ζημία παρά όφελος.

Στο κλίμα των αυστηρότερων μέτρων κινήθηκε και ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης. Καθόλου τυχαίο ότι κατά τη διάρκεια του Υπουργικού Συμβουλίου τέθηκε θέμα να μπει κάτω από την αιγίδα του Υπουργείου Εξωτερικών ο Κυ-

Μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου διερωτούνταν κατά πόσο θα ήταν καλύτερο για τη διάσωση του ονόματος της Κύπρου να ολοκληρωθεί συνοπτικά το πρόγραμμα επενδύσεων.

πριακός Οργανισμός Προσέλκυσης Επενδύσεων, ο οποίος έχει άμεση σχέση με το πρόγραμμα επενδύσεων. Το αν θα γίνει τελικώς κάτι τέτοιο θα διαφανεί βεβαίως το επόμενο διάστημα. Το σίγουρο είναι πως εντός του Υπουργικού Συμβουλίου υπήρχε ομοφωνία ως θέμα η ανάγκη για αυστηρότερα μέτρα.

Διογκώθηκε το θέμα...

Υπάρχουν βεβαίως και οι κυβερνητικοί κύκλοι που θεωρούν πως η όλη συζήτηση διογκώθηκε και από τα ΜΜΕ, αλλά και από την αντιπολίτευση που βρήκε έδαφος να κάνει ρελάνς. Όπως εγγύουν, μπορεί να έγιναν λάθη, ευτράπελα και να υπήρξαν αδυναμίες, ωστόσο το επενδυτικό πρόγραμμα εφαρμόστηκε από τρεις διαφορετικές κυβερνήσεις με διαφορετικό ιδεολογικό υπόβαθρο.

«Υπήρξαν αδυναμίες, ωστόσο δεν πρέπει να αγνοούμε ότι βοήθησε την κυπριακή οικονομία σε μία πολύ δύσκολη περίοδο» αναφέρουν οι ίδιοι κύκλοι, υπογραμμίζοντας πως δεν πρέπει να μηδενίζεται το όλο πρόγραμμα. Καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι μόλις ξεσπάσε το όλο ζήτημα το κύριο ερώτημα πολλών εξ αυτών ήταν ποιος είναι άραγε ο διαρροέας, αν δηλαδή προέρχεται από οικονομικούς κύκλους με συγκεκριμένα οικονομικά συμφέροντα, αν είναι κύκλοι που πιέζουν τον Αναστασιάδη να επιστρέψει στο τραπέζι των συνομιλιών και για ποιο λόγο επιλέχθηκε η συγκεκριμένη περίοδος να βγουν στο προσκήνιο.

Στα ερωτήματα που γιγέρθηκαν μεταξύ των κυβερνώντων ήταν βεβαίως και το ποιος είναι τελικά ο ρόλος του Δημοκρατικού Συναγερμού

σε όλη αυτή τη θύελλα που συμπαρασύρει την κυβέρνηση. Σχολιάστηκε ποικιλοτρόπως για παράδειγμα η χρονική συγκυρία κατά την οποία ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ επέλεξε να κάνει κάλεσμα στη βάση, άλλοτε μαζεύοντας ελιές, άλλοτε μαζεύοντας ρεπάνια και άλλοτε περπατώντας στους δρόμους της πόλης. Και δεν ήταν ο μόνος που πήρε τον δρόμο και όπου τον βγάλε. Παρόμοια στάση τήρησαν και συναγερμικά στελέχη. Ήδη στα δημοσιογραφικά πηγαδάκια συζητείται εδώ και μέρες η δυσκολία στο να βρεθεί στέλεχος του ΔΗΣΥ για να παρευρεθεί στα τηλεοπτικά πάνελ. Κίνηση που, όπως λέγεται, καταδεικνύει τη διαφωνία κάποιων εξ αυτών στο κεφάλαιο των πολιτογραφήσεων και σύμφωνα με άλλους, φόβος στελεχών να «λερωθούν» από τα διαβατήρια.

Επανεκκίνηση με ανασχηματισμό

«**Η ατζέντα** μπορεί να αλλάξει μόνο με επανεκκίνηση» λένε κυβερνητικοί κύκλοι, ξεκαθαρίζοντας πως μετά την τριμερή στο Βερολίνο επίκειται ο πολυσυζητημένος ανασχηματισμός. Ένας ανασχηματισμός που θα φρεσκάρει και τον αμήχανο πλέον ΔΗΣΥ, όπως λένε κυβερνητικές πηγές. Αν και ο Κωνσταντίνος Πετρίδης δεν επιβεβαιώνει θέμα μετακίνησής του στο Υπουργείο Οικονομικών, θεωρείται ωστόσο δεδομένο πως θα διαδεχθεί τον Χάρη Γεωργιάδη στη θέση. Σχεδόν βέβαια θεωρείται η ανάληψη του Υπουργείου Εσωτερικών από τον βουλευτή του ΔΗΣΥ Νίκο Νουρή, ενώ την ίδια στιγμή ο πρόεδρος βρίσκεται στην αναζήτηση προσώπων για τα Υπουργεία Παιδείας και Μεταφορών. Αυτό φέρνει αλλαγές και στον Συναγερμό, με τον Χάρη Γεωργιάδη να αποκτά γραφείο στην Πινδάρου. Αλλαγές αναμένονται και στη Βουλή όπου στις θέσεις των Κυριακίδου, Νουρή και Κασίνη θα αναλάβουν εκτός απροόπτου οι Σάββα Ορφανίδου, Ξένια Κωνσταντίνου και Μιχάλης Σοφοκλέους.

“ΜΙΑ ΔΟΣΗ ΓΙΑ
ΟΛΑ ΜΟΥ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ
ΣΗΜΕΡΑ

ΚΑΙ ΑΥΡΙΟ.”

λύση
ONE
Μία λύση
δανεισμού,
για όλα!
www.hellenicbank.com/one

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

Πρέπει να συναφθεί ασφάλιση της κύριας κατοικίας και ασφάλεια ζωής. Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορείτε να χάσετε το σπίτι σας. Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρεώσεις αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Δεν είναι πια δεδομένες οι πολιτογραφήσεις

Θα είναι υπόλογοι και οι μεσάζοντες στον έλεγχο, ενώ στο ενδεχόμενο ψευδών παραστάσεων μπορούν να προκύψουν ποινικά θέματα

Συνέντευξη στη
MARINA ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Με συγκεκριμένες πρακτικές κάποιων, το κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα, παρά τα οφέλη του, έχει προκαλέσει και ζημιά στη χώρα λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Εσωτερικών Κωνσταντίνος Πετρίδης, προειδοποιώντας τους μεσάζοντες πως με τους νέους ελέγχους θα είναι και εκείνοι υπόλογοι να κάνουν έλεγχο και ενδεχομένως να τιμωρούνται αν δεν λένε την αλήθεια. Όπως επισημαίνει, το πρόγραμμα επενδύσεων μπορεί να εξυπηρετεί, αλλά δεν σημαίνει ότι θα μείνει για πάντα ή δεν θα αλλάξει σε πιο παραγωγικούς τομείς της οικονομίας. Μιλάει για την περίπτωση του Μαλαισιανού, αναφέροντας με νόημα πως το σημαντικό είναι «να αποτρέπουμε τέτοιες καταστάσεις εκ των προτέρων αφού όταν γίνει μια πολιτογράφηση, με βάση τη σημερινή νομοθεσία, η οποία πρέπει να αλλάξει, είναι πολύ δύσκολο να αναιρεθεί όταν ‘υπάρχει ζήτημα’». Μιλάει για τα σημάδια κόπωσης που παρουσιάζει η κυβέρνηση, ενώ δεν διαψεύδει το ενδεχόμενο μετακινήσής του στο Υπουργείο Οικονομικών, αναφέροντας την τελική λέξη από τον Πρόεδρο. Αναφέρεται στις μεταρρυθμίσεις υπογραμμίζοντας τη στήριξη που έχει από τον Πρόεδρο στην τοπική αυτοδιοίκηση αλλά και για τον Συναγερμό που όπως λέει θα πρέπει να εξελισσεται και βάσει νέων πολιτικών λύσεων που επιζητά ο κόσμος.

—Ο Νίκος Αναστασιάδης είχε θέσει ως διακύβευμα στις ευρωεκλογές να μην επιτρέψουμε να έρθουν αυτοί που θα διασύρουν διεθνώς την Κύπρο. Τώρα δεν διασύρεται με το κεφάλαιο των πολιτογραφήσεων;

—Με συγκεκριμένες πρακτικές κάποιων, το κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα, παρά τα οφέλη του, έχει προκαλέσει και ζημιά στη χώρα. Και στην αξιοπιστία και στη φήμη της που κτίστηκε με πάρα πολύ μόχθο. Αν πάμε, λίγα χρόνια πίσω, θα δούμε πως η αξιοπιστία της Κύπρου ήταν κάτω από το μηδέν. Ήταν στιγματισμένη για το ότι γίνεται ξέπλυμα βρώμικου χρήματος μέσω υπεράκτιων εταιρειών-κέλυφος και την υπόθεση Μιλόσεβιτς. Στιγματισμένη και μέσω του τραπεζικού συστήματος που δεν ήταν απλώς ευάλωτο ή τρωτό, αλλά σε κάποιους τομείς στημένο για τέτοιες υποθέσεις. Το

Στην πολιτική δεν κλειδώνει τίποτα πριν γίνει. Όταν κλειδώσει οτιδήποτε θα μιλήσει ο πρόεδρος. Η πόρτα στην πολιτική, άλλωστε, παραμένει πάντα ξεκλειδωτή και μπορεί, εκεί που δεν το περιμένεις να βρεθείς εκτός την επόμενη μέρα, λέει ο Κωνσταντίνος Πετρίδης στην «Κ», κληθείς να σχολιάσει αν «κλειδώσε» για το Υπουργείο Οικονομικών.

αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν η χρεοκοπία της Κύπρου. Δεν νομίζω ότι μπορεί, παρά την οποία ζημιά έχει γίνει από κάποιες κακές πρακτικές είτε από διαφημίσεις είτε ενδεχόμενα από κάποιες συγκεκριμένες πολιτογραφήσεις, να συγκρίνεται με την αξιοπιστία που είχε η Κύπρος όταν την παραλάβαμε. Αλλά να, πρέπει να είμαστε πάρα πολύ προσεκτικοί ώστε όλα αυτά που κάνουν ζημιά στη χώρα να κοπούν. Διότι την αξιοπιστία πολύ δύσκολα την κτίζεις, πολύ εύκολα τη χάνεις.

—Για κάποιους αποτελεί ένα ντεζά βου της αξιοπιστίας μας που πλήγηκε με το ξέπλυμα και η αίσθηση ότι ο σκοπός αγιάζει τα μέσα ούτως ώστε να ανακάμψει η οικονομία μετά το κούρεμα...

—Ο σκοπός ουδέποτε αγιάζει τα μέσα αλλά ούτε τίθεται θέμα ντεζά βου διότι είναι πολύ διαφορετική η εικόνα σήμερα από ό,τι πριν. Τότε είχαμε συγκεκριμένες υποθέσεις μέσω δικηγорικών γραφείων όπου γινόταν ξέπλυμα δισεκατομμυρίων ευρώ. Μέσω του επενδυτικού προγράμματος, και αυτό μπορείτε να το επιβεβαιώσετε από τις

εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δεν έχει αποδειχτεί να γίνεται ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Η Κομισιόν μιλάει για εν δυνάμει κινδύνους και κάνει συστάσεις για βελτίωση των προγραμμάτων. Εμείς θέσαμε πολύ πιο αυστηρά κριτήρια από αυτά που μας ζητά μέσω συστάσεων η Κομισιόν.

—Κατόπιν εορτής...

—Όχι κατόπιν εορτής. Μόλις είδαμε κενό, προχωρήσαμε σε διορθώσεις. Ενδεικτικό ότι ενώ οι συστάσεις της Κομισιόν ζητούν παγοποίηση της αίτησης των Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων μέχρι να σταματήσουν να ανήκουν σε αυτή την κατηγορία, εμείς τους απορρίπτουμε εκ των προτέρων. Από τα 11 κριτήρια που έχουμε υιοθετήσει για εκ των προτέρων αποκλεισμό προσώπων, λίγα είναι εκείνα που είναι στις συστάσεις της Κομισιόν, εμείς θέσαμε περισσότερα και κάποιοι μας κατηγορήσαν ότι θα σκοτώσουμε το πρόγραμμα. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν όπου γινόταν ξέπλυμα δισεκατομμυρίων ευρώ. Μέσω του επενδυτικού προγράμματος, και αυτό μπορείτε να το επιβεβαιώσετε από τις

“

Αν δεν υπήρχε το πρόγραμμα η κατασκευαστική οικονομία ενδεχομένως να είχε καταρρεύσει. Εξυπηρετεί, χωρίς να σημαίνει ότι θα μείνει για πάντα ή δεν θα αλλάξει σε πιο παραγωγικούς τομείς της οικονομίας.

ζημιά από κατάχρηση του συστήματος από κάποιους μεσάζοντες που διαφημίζουν το κυπριακό διαβτήριο σαν να είναι προϊόν του σουπερμάρκετ και ενδεχομένως από κάποιες αποφάσεις που είχαν ληφθεί τότε που δεν είχαν ληφθεί οι έλεγχοι και τα κριτήρια, όπως στην περίπτωση του Μαλαισιανού. Αυτά είναι που δημιουργούν σημαντική ζημιά στη χώρα. Με τα

σημερινά κριτήρια ο Μαλαισιανός δεν θα μπορούσε να γίνει.

—Ο πρώην υπουργός Εσωτερικών ανέφερε πως το υπουργείο ενημερώθηκε από την ΜΟΚΑΣ ότι υπάρχει ζήτημα με τον Μαλαισιανό αφότου εκδόθηκε το διαβτήριο. Γιατί περιμένατε να αποκαυφθεί στον Τύπο για να λάβετε μέτρα;

—Το σημαντικό είναι πως πρέπει να αποτρέπουμε τέτοιες καταστάσεις εκ των προτέρων αφού όταν γίνει μια πολιτογράφηση, με βάση τη σημερινή νομοθεσία, η οποία πρέπει να αλλάξει, είναι πολύ δύσκολο να αναιρεθεί όταν «υπάρχει ζήτημα» όπως λέτε. Ο Μαλαισιανός, όταν έγινε η αίτηση, διερευνάτο για σοβαρά αδικήματα, αλλά ούτε τότε ούτε σήμερα έχει καταδικαστεί και είναι γι’ αυτό, πιστεύω, που η επιστολή του δεν οδήγησε σε ανάκληση. Αιτητές που έστω διερευνώνται για σοβαρά αδικήματα σε κάποιες χώρες πρέπει να απορρίπτονται εκ των προτέρων. Είτε έχουν απαγγελθεί κατηγορίες είτε όχι. Είτε έχουν καταδικαστεί είτε όχι. Αυτό γίνεται σήμερα, αντί να τρέχουμε εκ των υστέρων να δικαιολογήσουμε βάσει πληροφοριών, ή ενταλμάτων ότι δικαιολογείται η αποστέρηση ιθαγένειας Κύπριου πολίτη. Με τα σημερινά κριτήρια δεν θα πολιτικογραφείτο έστω και αν είχε αθωωθεί, αφού αντιμετώπιζε τέτοιες κατηγορίες, γιατί αποτελεί κίνδυνο για τη φήμη της χώρας.

—Τι άλλα μέτρα λάβατε;

—Αποκλεισμός του αιτητή, αν δεν έχει βίζα Σένγκεν, όπως και αποκλεισμός του στο ενδεχόμενο απόρριψής του από άλλη χώρα. Έχουμε βάλει ένα πολύ καλό διεθνές σύστημα δέουσας επιμέλειας στο υπουργείο Εσωτερικών, το οποίο διεξάγει συνεχείς ελέγχους ακόμα και μετά την έκδοση διαβατηρίου, έχουμε υιοθετήσει τον κώδικα συμπεριφοράς βάσει του οποίου υποχρεώνονται οι μεσάζοντες να κάνουν έλεγχο και να είναι υπόλογοι αν δεν μας πουν την αλήθεια.

—Δηλαδή;

—Να αφαιρεθούν από το μπτρώ, ακόμη και να προκύψουν ποινικά θέματα αν κάνουν ψευδείς παραστάσεις. Το σύστημα είναι πάρα πολύ καλά θωρακισμένο πλέον και είναι από την πρώτη στιγμή που θέλαμε να λάβουμε αυτά τα μέτρα, βλέποντας ότι άρχισαν να κάνουν αίτηση πολιτικά εκτεθειμένα άτομα. Όλα αυτά τα μέτρα τα πήραμε για την διασφάλιση της αξιοπιστίας της Κύπρου. Δεν έχουν προκύψει πολλές περιπτώσεις δυσφήμισης

αλλά έχουν προκύψει τρανταχτά παραδείγματα.

—Ο Χάρης Γεωργιάδης ανέφερε πως η κυπριακή οικονομία στέκει και χωρίς τις πολιτογραφήσεις. Δεν θα ήταν καλύτερα να ολοκληρώσει τον κύκλο του για να αποφύγουμε άλλες δυσάρεστες εκπλήξεις;

—Τέτοιου είδους προγράμματα βρίσκονται πάντα υπό συνεχή παρακολούθηση όχι μόνο για τα θέματα του ελέγχου, αλλά και για τον αντίκτυπό τους στην οικονομία. Εγώ συμφωνώ ότι η κυπριακή οικονομία είναι δυνατή, έχουμε δει νέες βιομηχανίες που δεν υπήρχαν πριν από κάποια χρόνια στην Κύπρο να εμφανίζονται. Εργοδοτούν κόσμο σε πανεπιστήμια, υπάρχουν πλέον επενδύσεις στον τομέα της υγείας, ενδιαφέρον με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, άρα δεν πρέπει να αδικείται η κυπριακή οικονομία ότι ο βασικότερός της πυλώνας είναι το επενδυτικό πρόγραμμα.

—Στέλνει το μήνυμα πως η οικονομία μας λειτουργεί ευκαιριακά και όχι σε σταθερές δομές.

—Είναι άδικη η αίσθηση ότι η κυπριακή οικονομία βασίζεται σε αυτό το πρόγραμμα, ωστόσο, το επενδυτικό πρόγραμμα εξυπηρετεί κάποιους σκοπούς. Δεν πρέπει να αγνοήσουμε το κεφάλαιο των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Αν δεν υπήρχε αυτό το πρόγραμμα η κατασκευαστική οικονομία ενδεχομένως να είχε καταρρεύσει ολοσχερώς. Εξυπηρετεί χωρίς να σημαίνει ότι θα μείνει για πάντα το πρόγραμμα επενδύσεων ή δεν θα αλλάξει σε πιο παραγωγικούς τομείς της οικονομίας.

—Η αντιπολίτευση θέτει θέμα πολιτικών ευθυνών. Θα αποδοθούν;

—Η αντιπολίτευση ουδέποτε θέσει θέμα κατάργησης του σχεδίου. Την πολιτική ευθύνη ενδυνάμωσης του σχεδίου με ελέγχους την έχει αναλάβει η κυβέρνηση και παραδίδει ένα δυνατό ελεγκτικό σύστημα όσον αφορά αυτό το σχέδιο. Αν έγιναν παρανομίες θα το δείξει η επιτροπή η οποία συστάθηκε, αν προκύψει θέμα πολιτικών ευθυνών θα το δούμε, όπως φυσικά και για προηγούμενες περιπτώσεις πολιτογραφήσεων.

—Υπάρχουν φαινόμενα διαφθοράς; Γνωρίζετε κάτι;

—Η επιτροπή που διορίστηκε έχει ευρύ πεδίο δράσης που δεν θα περιοριστεί είτε από τον υπουργό είτε από οποιονδήποτε άλλο.

Εχω τη στήριξη του προέδρου Αναστασιάδη στην τοπική αυτοδιοίκηση

—Το κεφάλαιο των πολιτογραφήσεων έφερε στο προσκήνιο ακόμα μία κρίση που καλείται να διαχειριστεί η κυβέρνηση, ενώ παράλληλα δείχνει σημάδια εμφανούς κόπωσης. Σας προβληματίζει αυτό;

—Μία κυβέρνηση που ανέλαβε σε μία περίοδο τόσο δύσκολη όπου τόσο η οικονομία όσο και η κοινωνία, βρίσκονταν σε ένα μεταβατικό στάδιο, δε μπορούσε να μην κάνει και κάποια λάθη. Το θέμα είναι να μην παραγνωρίζουμε και τα καλά που έκανε η κυβέρνηση. Το ότι δηλαδή παραδίδει μία οικονομία που τρέχει πέραν του 3%, το ότι έχει μειώσει την ανεργία από το 17% στο 7% και ότι τόλμησε να προτείνει μεταρρυθμίσεις που δεν έγιναν ποτέ.

—Οι μεταρρυθμίσεις βεβαίως δεν υλοποιούνται...

—Αρκετές υλοποιήθηκαν. Το νέο πλαίσιο δημοσιονομικής μεταχείρισης, υπήρξαν αλλαγές στη φορολογία, το ΓεΣΥ, η μεταρρύθμιση στη στρατιωτική θητεία, δημιουργήθηκαν υφυπουργεία που στοχεύουν σε τομείς της οικονομίας. Έχουν γίνει πάρα πολλά τα οποία ξεκινούμε. Παραμένουν παράλληλα και πάρα πολλές προκλήσεις. Η δημόσια υπηρεσία για παράδειγμα, η τοπική αυτοδιοίκηση κ.ο.κ. Μια

δυσκολία είναι το ότι ενώ η εκτελεστική εξουσία εκλέγεται με ένα ποσοστό πέραν του 50% είναι μειοψηφία στη Βουλή και δεν είναι εύκολο να περάσεις αυτά που θέλεις.

—Μια χαρά περνούσατε όμως πολιτικές στη Βουλή κατά την πρώτη θητεία...

—Είχαμε και τότε δυσκολίες, όμως, τώρα πρόκειται για διαρθρωτικές αλλαγές που έχουν περισσότερες αντιδράσεις, όπως στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, στη δημόσια υπηρεσία, στην τοπική αυτοδιοίκηση και στις ιδιωτικοποιήσεις. Αν προχωρήσουν όλα αυτά, τότε θα παραδώσουμε μία χώρα που δεν έχει σχέση με το τι παραλάβαμε.

—Κάνετε αναφορά στη στήριξη από άλλες πολιτικές δυνάμεις, ωστόσο, στο θέμα της τοπικής αυτοδιοίκησης έχετε τη στήριξη του προέδρου;

—Επειδή έχω διαβάσει διάφορα δημοσιεύματα πρέπει να πω ότι έχω την στήριξη του προέδρου και έχει δώσει την εντολή να χειριστώ εγώ την υπόθεση. Ουδέποτε έχει παρέμβει ο ίδιος. Κανείς δεν ανέμενε πριν από δύο χρόνια ότι θα αγγίζαμε θέμα αρμοδιοτήτων ή πόρων διοικητικής αυτονομίας και θα περνούσε σχεδόν ομόφωνα από

“

Αν επιδιώξουμε την απόλυτη ιδεολογική καθαρότητα εντός του κόμματος, ενδεχομένως να μετατραπούμε σε μικρομάγαζο και να αφεθεί η χώρα στην Αριστερά.

την Ένωση Δήμων. Σήμερα όλοι παραδέχονται ότι πρέπει να γίνει μεταρρύθμιση και συνενώσεις. Αυτό που θα διαφανεί είναι κατά πόσο μικροπολιτικά συμφέροντα, πैसेς κομματικές της βάσης από κάθε κοινότητα ή πόλη ενδεχομένως να επηρεάσουν και να μετατραπεί στο κύριο βαρίδι της μεταρρύθμισης.

—Θεωρείτε ικανοποιητική τη στήριξη από τον ΔΗΣΥ;

—Ο ΔΗΣΥ στηρίζει την κυβέρνηση και έχουμε καλή συνεργασία. Υπήρξαν στιγμές που είχαμε διαφωνίες και που χρειαζόταν ένας καλύτερος συντονισμός, ωστόσο, αυτή τη στιγμή δεν θεωρώ πως

έχουμε πρόβλημα. Πρέπει να αναγνωρίσουμε την ιδιομορφία της Κύπρου όπου εκλέγεται μία κυβέρνηση, η οποία βάσει του πολιτικού συστήματος δεν έχει σχέση με το κόμμα. Στην Ελλάδα για παράδειγμα ο πρωθυπουργός είναι παράλληλα και ο πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας. Εδώ υπάρχει διαχωρισμός που συστηματικά δημιουργεί προβλήματα συντονισμού.

—Πολλοί θεωρούν πως ο Δημοκρατικός Συναγερμός έχει υποστεί σημαντική φθορά. Το συμμερίζετε;

—Όταν είσαι ένα κόμμα εξουσίας για έξι χρόνια, υπό τέτοιες αντιξοές συνθήκες, αναπόφευκτα θα υποστείς φθορά και θα πρέπει να εξελίσσεται και με βάση νέες πολιτικές λύσεις που επιζητεί ο κόσμος.

—Όπως το μεταναστευτικό που θεωρείται ούτως ή άλλως ένα αμφιλεγόμενο θέμα;

—Ναι, όπως το μεταναστευτικό που όπως λέτε είναι αμφιλεγόμενο θέμα. Ο ΔΗΣΥ έχει ένα εγγενές χαρακτηριστικό να περιλαμβάνει στους κόλπους του πολλές σχολές.

—Άλλοι το ονομάζουν πολιτικό σουπερμάρκετ.

—Εσείς το ονομάζετε έτσι, αλλά αν πάμε πίσω στην ιστορία του ΔΗΣΥ, αυτή είναι και η επιτυχία του. Το ότι κατάφερε δηλαδή να

είναι το πρώτο κόμμα για αρκετά χρόνια, που ψήφιζε σημαντικές πολιτικές, που πρωτοστάτησε στην ένταξη της χώρας στην Ε.Ε. και στη διάδοση της χώρας από τη χρεοκοπία, με βάση κάποιες αρχές, έναν ευρωπαϊκό προσανατολισμό. Εγώ μπορεί να έχω ιδεολογική ταυτότητα, η οποία ενδεχομένως να διαφέρει με κάποιους άλλους στον ΔΗΣΥ, αλλά αν επιδιώξουμε την απόλυτη ιδεολογική καθαρότητα εντός του κόμματος, ενδεχομένως να μετατραπούμε σε μικρομάγαζο και να αφεθεί η χώρα στην Αριστερά.

—Ενδεχομένως όμως να είστε και πιο έντιμοι στο εκλογικό σώμα

—Ο ΔΗΣΥ είναι ένα κόμμα της Κεντροδεξιάς που προσφέρει στήριξη και στις κυβερνητικές πολιτικές και τις μεταρρυθμίσεις. Μάλιστα σε αρκετές περιπτώσεις βγήκε δυναμικά γύρω από την αναγκαioτητα των μεταρρυθμίσεων και επέστη πολιτικό κόστος.

—Ένας ανασχηματισμός ίσως να σώσει την κατάσταση;

—Είναι δεδλωμένη η θέση του υπουργού Οικονομικών ότι μέχρι το τέλος του χρόνου θα φύγει άρα είναι δεδομένος ο ανασχηματισμός τουλάχιστον για το συγκεκριμένο χαρτοφυλάκιο. Το πόσο ευρύτερες

αλλαγές θα γίνουν θα το δούμε.

—Θεωρείται πως κλειδώσατε ήδη το Υπουργείο Οικονομικών. Ισχύει;

—Στην πολιτική δεν κλειδώνει τίποτα πριν γίνει. Όταν κλειδώσει οτιδήποτε θα μιλήσει ο πρόεδρος. Η πόρτα στην πολιτική άλλωστε, παραμένει πάντα ξεκλειδωτή και μπορεί, εκεί που δεν το περιμένεις να βρεθείς εκτός, την επόμενη μέρα.

—Έχετε, όμως, ολοκληρώσει τον κύκλο σας στο Υπουργείο Εσωτερικών;

—Οι κύκλοι στο Υπουργείο Εσωτερικών δεν ολοκληρώνονται ποτέ. Αυτό το υπουργείο έχει πολύ σημαντικές προκλήσεις να αντιμετωπίσει. Όσον αφορά τη δική μου θητεία στο Εσωτερικών, παραδίδουμε μία πολύ μελετημένη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης που θα αλλάξει τον ρόλο όχι μόνο της τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά και του κεντρικού κράτους. Έχω παραδώσει τον επενδυτικό νόμο για τις στρατηγικές επενδύσεις που δημιουργούν θέσεις εργασίας, ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο στεγαστικών πολιτικών, και έχουμε καταφέρει να καταρτίσει στρατηγικό προγραμματισμό όσον αφορά τον αναπτυξιακό προϋπολογισμό αυτού του Υπουργείου.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Β΄ ΣΤΗΝ «Κ»

Είμαστε άπειροι και λίγο ατζαμήδες με τα «χρυσά» διαβατήρια

Ο προκαθήμενος της Εκκλησίας περιγράφει στην «Κ» πώς ήλθε σε επαφή με τον Μαλαισιανό και τι θα πράξει εάν του αφαιρεθεί

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Κλειστό για την Εκκλησία της Κύπρου θεωρείται το θέμα με τον Μαλαισιανό επενδυτή Τζο Τάεκ Λόου αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β΄. Ο προκαθήμενος της Εκκλησίας της Κύπρου παραδέχεται πως η επιστολή που απέστειλε στον τώας υπουργό Εσωτερικών Σωκράτη Χάσικο δεν ήταν η μοναδική απέρριψε, όμως, πως η ενέργειά του αυτή συνιστά παρέμβαση. Ο Κύπρου Χρυσόστομος Β΄ εμφανίζεται έτοιμος να επιστρέψει την εισφορά του Μαλαισιανού επενδυτή εάν πρόκειται για προϊόν κλεψιάς.

—Μακαριότατε, το Επενδυτικό Πρόγραμμα των πολιτογραφήσεων χρησιμοποιήθηκε σε μια δύσκολη χρονική συγκυρία για την οικονομία του τόπου. Με όλα αυτά που ακούγονται το τελευταίο διάστημα τι σας μένει ως αίσθηση;

—Εγώ, πιστεύω ότι η Κύπρος πάει καλά και η Εκκλησία πάει καλά. Δεν πιστεύω ότι κάναμε κάτι που προσβάλαμε την πατρίδα μας και την εκθέσαμε. Ίσως, να μην υπήρχαν αυστηρές προδιαγραφές της όλης κατάστασης. Σήμερα βάλανε κάποιες ρυθμίσεις που δεν είναι τόσο εύκολο, κάποιος να πάρει διαβατήριο χωρίς να εξετασθεί η όλη υπόθεση σε βάθος. Καλύτερυσαν τα πράγματα σήμερα, τα λάθη του παρελθόντος δεν πρόκειται να ξαναγίνουν. Το ότι ευνοούμενες χώρες της Ευρώπης ανέβασαν την οικονομική ευχέρεια των κρατών τους με αυτό το σύστημα, γιατί η μικρή Κύπρος που ταλαιπωρήθηκε ως μη όφειλε από την Ευρώπη, γιατί να μη δεχθεί και αυτή να δίνει υπακοότητα σε πλουσίους, που ήθελαν να αξιοποιήσουν τη θέση της Κύπρου στην Ευρώπη και να έχουν ένα ευρωπαϊκό διαβατήριο να μπορούν να ταξιδεύουν; Δεν νομίζω ότι έγινε κακό. Καλό έγινε, κακό δεν έγινε. **—Έχουν αποκαλυφθεί περιπτώσεις που δόθηκαν διαβατήρια σε πρόσωπα, τα οποία στη χώρα τους ή διεθνώς καταζητούνται. Στις περιπτώσεις αυτές μπορεί**

“

Είμαστε μια Δημοκρατία μικρή, είμαστε άπειροι. Είμαστε, αν μου επιτρέψετε, και λίγο ατζαμήδες. Η νομοθεσία στερείτο, σήμερα έγινε καλύτερη. Κάλιο αργά παρά ποτέ, δεν χάθηκε ο κόσμος. Εντάξει κάναμε λάθη, δεν είναι το τέλος του κόσμου.

να ισχύει ότι ο σκοπός αγιάζει τα μέσα;

—Όχι, διότι εξ όσων γνωρίζουμε και ο υπουργός Εσωτερικών έκανε το καθήκον του, έπαιρνε πληροφορίες και από την Αστυνομία και από την Κεντρική Τράπεζα και όταν έλεγε πως το τάδε άτομο είναι «καθαρό», ασχέτως εάν μετά ήλθαν νέες πληροφορίες, την ώρα που ήταν να δώσει το διαβατήριο, η όλη υπόθεση ήταν «καθαρή». Άρα ούτε ο υπουργός Εσωτερικών έφταιγε ούτε άλλος. Αν προϊόντος του χρόνου, ήλθαν στοιχεία διαφορετικά δεν νομίζω ότι έφταιγε κάποιος.

—Το ερώτημα είναι γιατί τα μέτρα που πάρθηκαν πέρυσι δεν είχαν παρθεί από την αρχή του Προγράμματος;

—Είμαστε μια Δημοκρατία μικρή, είμαστε άπειροι. Είμαστε, αν μου επιτρέψετε, και λίγο ατζαμήδες. Η νομοθεσία στερείτο, σήμερα έγινε καλύτερη. Κάλιο αργά παρά ποτέ, δεν χάθηκε ο κόσμος. Εντάξει κάναμε λάθη, δεν είναι το τέλος του κόσμου, φτάνει που μας απασχολεί το θέμα και έχουμε την ευχέρεια να διορθώσουμε τα λάθη μας και να γίνουμε καλύτεροι. Εάν η Γερμανία, η Γαλλία, ευνοούμενες χώρες με οικονομική βάση, τα έκαναν αυτά γιατί να μην τα κάνει η φτωχή Κύπρος που είναι μοιρασμένη, που έχουμε πρόσφυγες, που έχουμε στρατεύματα κατοχής και έχουμε υποστεί, τα τελευταία χρόνια τόσα δεινά από απόψεις οικονομικής.

Κλειστό για την Εκκλησία θεωρείται η υπόθεση με τον Μαλαισιανό, όπως ξεκαθαρίζει στην «Κ» ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β΄ και θεωρεί πως υπό τις περιστάσεις το Πρόγραμμα με τις πολιτογραφήσεις θα πρέπει να τερματισθεί.

—Το επενδυτικό πρόγραμμα με τα διαβατήρια μετά τα όσα αποκαλύπτονται θεωρείται νεκρό;

—Νομίζω πως πρέπει να τελειώσει εκτός για λόγους πολιτικούς, κάποιοι θέλουν να το συντηρήσουν. Αλλά αν το συντηρήσουν, νομίζω, κακό θα κάνουν, δεν θα προσφέρουν καλό. **—Τελικά η Εκκλησία πρέπει να έχει οικονομικές δραστηριότητες**

ή πρέπει να περιορίζεται στα θρησκευτικά της καθήκοντα;

—Η Εκκλησία Κύπρου, από τα γεννοφάσκια της στάθηκε μέσα στον λαό, δίπλα στον λαό σαν πραγματική μητέρα, όχι απέναντι. Δεν μπορεί η Εκκλησία που αγαπά το ποιμνίο της να είναι αδιάφορη, δεν μπορεί να έχει μόνο μια λειτουργική ζωή, να λέει το «Κύριε ελέησον» μόνο. Πρέπει να εργάζεται σε όλους

τους τομείς, δεν είναι μόνο θρησκευτικός οργανισμός. Είναι και φιλανθρωπικός οργανισμός, είναι και πολιτιστικός, είναι και εθνικός οργανισμός. Πρέπει να εργάζεται σε όλους αυτούς τους τομείς. Έχουμε μπροστά μας τον άνθρωπο. Έχουμε τον φτωχό, τον πεινασμένο, τον άρρωστο. Δεν μπορεί να τους παραγνωρίσει η Εκκλησία. Τα τελευταία χρόνια η Εκκλησία

δίνει 3 με 4 εκατ. ευρώ κάθε χρόνο σε βοήθειες. Τέτοια ποσά ποτέ η Αρχιεπισκοπή δεν τα έδωσε τα 2 χιλιάδες χρόνια της ύπαρξής της. Τα τελευταία χρόνια, δόξα τω Θεώ, πήμε και καλά και δίνουμε. Αν δεν είχαμε επενδύσεις, αν δεν μας ενδιέφερε να έχουμε εισοδήματα πώς μπορούσαμε να σταθούμε δίπλα στον άνθρωπο;

—Δεν θα επικαλεστώ τις ακραίες απόψεις που υπάρχουν για τις οικονομικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες της Εκκλησίας, αλλά αυτές που υποστηρίζουν πως πρέπει να υπάρχει ένα μέτρο αλλά και να είναι ιδιαίτερα προσεκτική με ποιους συναλλάσσεται. Τι απάντηση δίνετε;

—Ακριβώς, είμεθα πολύ προσεκτικοί. Δεν κάνουμε επενδύσεις με οποιονδήποτε και προσπαθεί η Εκκλησία να αξιοποιήσει την περιουσία της. Είναι ελάχιστες οι επενδύσεις με συνεργασίες. Και για να κάνουμε επένδυση με συνέταιρο πρέπει να εξετάσουμε το ποιόν του συνεταίρου μας, σε βάθος χρόνου για να ξέρουμε με ποιον έχουμε δούνη και λαβείν. Η μεγαλύτερη επένδυση που είχαμε και χάσαμε, ήταν στις τράπεζες. Αιώνια της εις μνήμη, πήγε αυτή η επένδυση δεν θα επενδύσουμε σε τράπεζες. Έχουμε επενδύσει σε ξενοδοχεία, δυστυχώς τα περισσότερα τα έχουμε ενοικιασμένα. Από εδώ και πέρα ό,τι θα κτίσουμε δεν θα τα νοικιάσουμε, διότι πιστεύω ότι μας συμφέρει καλύτερα. Έχουμε καταστήματα, έχουμε διαμερίσματα. Τις περισσότερες φορές τα νοικιάζουμε, χαμηλότερα εμείς γιατί είμαστε Εκκλησία και μας εκμεταλλεύονται πολλές φορές κατάφωρα, αλλά κάνουμε πως δεν καταλαβαίνουμε, γιατί θέλουμε να βοηθήσουμε. Θα μπορούσαμε να πάρουμε περισσότερα αλλά ο στόχος της Εκκλησίας δεν είναι κερδοσκοπικός. Όταν ο υπουργός Παιδείας μάς είπε ότι έχει πρόβλημα στη Λεμεσό με τις φοιτητικές εστίες, εγώ ευχαρίστως του είπα. «Έχουμε οικόπεδο στη Λεμεσό που μπορούμε να κτίσουμε εστίες και να δώσουμε με χαμηλό ενοίκιο στα φτωχά παιδιά και ξεκινήσαμε. Εμάς θα μας στοιχίσει κάπου 14 εκατ. ευρώ. Εάν δεν τα είχε η Εκκλησία, θα μπορούσε να βοηθήσει;

Αν ο Τζο Λο θέλει να του επιστρέψω τα λεφτά θα του τα δώσω πίσω

—Για την πρόσφατη περίπτωση του Μαλαισιανού που του δόθηκε διαβατήριο εσείς είχατε πληροφορίες ότι δεν είναι καθαρή περίπτωση;

—Όχι εγώ δεν τον ήξερα και αν τον δω ούτε θα τον γνωρίσω.

—Δεν συναντηθήκατε μαζί του;

—Συναντήθηκα μαζί του όταν μου είπε ο ντιβέλοπερ, που αγόρασε ένα κομμάτι χωράφι στην Αγία Νάπα από εμάς και έκτιζε επαύλει, και δεν είναι μόνο γι' αυτόν που στείλαμε επιστολή, στείλαμε και για άλλους στον Υπουργό. Ο ντιβέλοπερ είπε στον επενδυτή πως έστειλα επιστολή στον υπουργό

και τον συστήνω να του δοθεί υπακοότητα και αυτός εξέφρασε την επιθυμία να με δει και να κάνει μια εισφορά στην Αρχιεπισκοπή. Του είπα, πες του να έλθετε το μεσημέρι να φάμε μαζί. Ήλθε ο άνθρωπος και του είπα «ευχαριστώ, η Αρχιεπισκοπή δεν θέλει εισφορά». Κάναμε τότε τη Θεολογική Σχολή, αν θέλει να εισφέρει κάτι στη Σχολή. Και για να είμαι ειλικρινής, περίμενα να προσφέρει 10 με 15 χιλιάδες που προσφέρουν πάρα πολλοί. Τα δύο πρώτα χρόνια η Αρχιεπισκοπή για τη Θεολογική δεν πλήρωσε, είχαμε εισφορές. Όταν είδα το ποσόν είχα πει στον διευθυντή της Σχολής

“

Ήλθε ο άνθρωπος και του είπα «ευχαριστώ, η Αρχιεπισκοπή δεν θέλει εισφορά». Κάναμε τότε τη Θεολογική Σχολή αν θέλει να εισφέρει κάτι στη Σχολή.

«καν' το γραμμάτιο στην τράπεζα και άστο. Αυτή τη στιγμή δεν έχουμε ανάγκη».

—Άρα το ποσό είναι στην τράπεζα;

—Ναι, και αν μας χρειασθούν να τα έχουμε ως μαξιλάρι για ώρες δύσκολες. Και είναι εκεί το γραμμάτιο με τις 300 χιλιάδες και μάλιστα είναι περισσότερα γιατί έχει και τόκο.

—Αν γνωρίζατε ότι το πρόσωπο που έκανε την προσφορά δεν είναι «καθαρό»;

—Ασφαλώς δεν θα τα έπαιρνα. Αν ήξερα ότι τα έκλεψε και τα έφερε και είναι στο δικαστήριο και πρέπει

να τα δώσει πίσω, ευχαρίστως θα τα έδινε, δεν μου ανήκουν. Πολλές φορές έρχονται μερικοί, που τους ξέρω, να προσφέρουν για τον καθαδρικό ναό και λέω όχι, διότι εάν πάρω τέτοια λεφτά θα πέσει ο ναός πάνω μου, διότι αυτοί δεν πάνε στην Εκκλησία.

—Στην περίπτωση που η κυβέρνηση αφαιρέσει το διαβατήριο από τον Μαλαισιανό τίθεται θέμα επιστροφής της εισφοράς;

—Αν τα ζητήσει θα του τα δώσω, δεν τα θέλω. Και μάλιστα αν ακούσω ότι είναι κλεψιμιά και εκείνοι που τους τα έκλεψε τα θέλουν πίσω, θα τους τα δώσω. Δεν θα πάθει στί-

δήποτε η Θεολογική Σχολή ή θα κλείσει.

—Είπατε ότι στείλατε και άλλες επιστολές για επενδυτές...

—Όσakis μας ζητήσει κάποιος, εγώ ευχαρίστως το κάνω. Όμως δεν μου κακοφαίνεται όταν ο υπουργός μου πει όχι, διότι εκείνος ξέρει καλύτερα από εμένα. Εκείνος θα ρωτήσει την Αστυνομία, θα έχει μια ασφαρική εικόνα την οποία εγώ δεν μπορώ να έχω. Η απόφαση είναι δική του. Εγώ εισπνούμαι. Το θέμα με τον Μαλαισιανό επενδυτή για μας είναι κλειστό. Για μας ο άνθρωπος πρόσφερε, εμείς τον ευχαριστήσαμε και για μας το όλο θέμα έχει λήξει.

MC MEDOCHEMIE

43 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Το Πρόγραμμα έριξε τα ΜΕΔ των ντιβέλοπερ

Οι συναλλαγές για πολιτογραφήσεις αφορούσαν επενδύσεις σε ομόλογα και για αγορά ή κατασκευή ιδιόκτητων κατοικιών

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ακούσαμε στη Βουλή των Αντιπροσώπων προ δύο εβδομάδων τον υπουργό Οικονομικών Χάρη Γεωργιάδη να αναφέρει πως αν τερματιζόταν το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων ξένων επενδυτών δεν θα είχε επίπτωση στην οικονομία. Μία εβδομάδα αργότερα, στο συνέδριο του Economist, συνέχισε με επιθετικότερο ύφος, υποστηρίζοντας πως δεν πρέπει να υπερεκτιμάται η συμβολή του Προγράμματος στην οικονομία και ότι η εικόνα της χώρας είναι πιο σημαντική από το να πωληθεί ακόμη μία κατοικία πολυτελείας. Την περασμένη Πέμπτη, όμως, ο πρόεδρος των επιχειρηματιών ανάπτυξης γης Παντελής Λεπτός, κατά την ετήσια γενική συνέλευση του Συνδέσμου, ανέφερε πως το επενδυτικό πρόγραμμα συνέβαλε στην μείωση κατά 70% των μη εξυπηρετούμενων δανείων του τομέα που δραστηριοποιούνται, από τα συνολικά 7,5 δισεκατομμύρια ευρώ δανείων που είχαν το 2014. Ταυτόχρονα, ο κ. Λεπτός τόνισε πως ενώ η συνολική ανεργία στην Κύπρο μειώθηκε τα τελευταία έξι χρόνια κατά 57%, στους κλάδους που σχετίζονται με τις κατασκευές, την ανάπτυξη και τη διαχείριση ακινήτων, η μείωση ξεπέρασε το 76%. Εκτός από αυτά, οι επαγγελματικές και επιστημονικές υπηρεσίες, στις οποίες περιλαμβάνονται κατά κύριο λόγο, νομικοί, λογιστές-ελεγκτές, αρχιτέκτονες και πολιτικοί μηχανικοί, η μείωση της ανεργίας αντιστοιχεί στο 68%.

Πόσα χρήματα όμως έχουν εισρεύσει στην κυπριακή οικονομία από την εισαγωγή του προγράμματος των πολιτογραφήσεων το 2013; Την απάντηση τη δίνει το Υπουργείο Οικονομικών από την μελέτη που διεξήγαγε και παρουσίασε τον Φεβρουάριο του τρέχοντος έτους για την συμβολή του προγράμματος στην οικονομία. Όπως αναφέρει, μέχρι και τον Αύγουστο του 2018, είχαν γίνει πολιτογρα-

Η Κεντρική Τράπεζα σημειώνει πως οι ετήσιες αυξήσεις στις τιμές των διαμερισμάτων στη Λεμεσό παραμένουν ψηλές λόγω του Σχεδίου.

Με βάση τα πορίσματα της μελέτης που διεξήγαγε το Υπουργείο Οικονομικών, η επίδραση του Προγράμματος στο σύνολο της οικονομίας είναι σχετικά μικρή, αλλά, όπως το ίδιο διευκρινίζει, είναι αρκετά σημαντική.

φήσεις 1.864 επενδυτών. Αναλυτικότερα, από την 1η Ιουνίου 2013 μέχρι 15 Αυγούστου 2018 έγιναν συναλλαγές ύψους 6,6 δισεκατομμυρίων ευρώ, υπογραμμίζοντας ωστόσο πως οι συναλλαγές δεν ισοδυναμούν με πραγματικές επενδύσεις ή με συνεισφορά στο ΑΕΠ 6,6 δισεκατομμυρίων ευρώ. Συνεχίζον-

τας την ανάλυσή του το Υπουργείο, διευκρινίζει ότι οι επενδύσεις στα ακίνητα αποτελούν πάνω από το 50% του συνόλου των επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί μέσω των πολιτογραφήσεων μέχρι και το 2018, με την αμέσως δεύτερη μεγαλύτερη κατηγορία, να είναι αυτή των επενδύσεων σε επιχειρήσεις, που φθάνει το 15%. Αναφορικά με τον κατασκευαστικό τομέα, τα στοιχεία του Υπουργείου δείχνουν ότι το μερίδιο των επενδύσεων στον τομέα των ακινήτων και των κατασκευών μέσω των πολιτογραφήσεων ως ποσοστό στο σύνολο των επενδύσεων, αυξήθηκε πολύ τα τελευταία δύο χρόνια, φτάνοντας το 37,7% το 2018, έναντι 19,5% το 2015. Από τα 6,6 δισ. ευρώ συναλλαγών μέχρι και τον Αύγουστο του 2018, τα 579 εκατ. ευρώ αφορούσαν επενδύσεις σε ομόλογα είτε κρατικά, είτε εταιρειών, 1,02

δισ. ευρώ σε επιχειρήσεις, 519 εκατ. ευρώ σε απομείωση καταθέσεων, 713 εκατ. ευρώ ήρθαν ως καταθέσεις και 3,66 δισ. ευρώ στα ακίνητα. Τα στοιχεία του Υπουργείου αναφέρουν πως τα 2,26 δισ. από τα 3,66 δισ. ευρώ, αφορούσαν συναλλαγές για ιδιόκτητη κατοικία.

Μικρή αλλά σημαντική

Με βάση τα πορίσματα της μελέτης που διεξήγαγε το Υπουργείο Οικονομικών, η επίδραση του Προγράμματος στο σύνολο της οικονομίας είναι σχετικά μικρή, αλλά, όπως το ίδιο διευκρινίζει, είναι αρκετά σημαντική όσον αφορά την προσιτή αξία και την απασχόληση στον τομέα των κατασκευών. Συγκεκριμένα, οι επενδύσεις στον τομέα των κατασκευών που έγιναν στο πλαίσιο των πολιτογραφήσεων, συνέβαλαν στο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ την περίοδο του 2016 – 2018

κατά 1,2%. Για να υπάρξει σύγκριση, η αύξηση του ΑΕΠ για το 2016 – 2018 ανήλθε στο 13%.

Τα δεδομένα της Κεντρικής Τράπεζας για τα ΜΕΔ δείχνουν πως πλέον τα ΜΕΔ των ντιβέλοπερ ανέρχονται σε 1,29 δισ. ευρώ. Το Μάρτιο του 2018 παρουσιάζονταν στα 2,93 δισ. ευρώ, ενώ το Μάρτη του 2014 είχαν φτάσει τα 7,67 δισ. ευρώ. Να τονιστεί πως η «Κ» διαβάζει τα ΜΕΔ που παρουσιάζει η ΚΤΚ στην κατηγορία NACE με όνομα «construction».

Οχι μόνο θετικά

Σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου και νέα στοιχεία που παρουσιάστηκαν την Παρασκευή, οι τιμές διαμερισμάτων σε τριμηνιαία βάση κατέγραψαν αύξηση 3,8% στη Λάρνακα, στην Πάφο 1,7% και στη Λεμεσό 1,1%. Τριμηνιαία μείωση καταγράφηκε στην

Αμμόχωστο κατά 1,1%, ενώ στη Λευκωσία κατέγραψαν σχετική σταθεροποίηση, της τάξης του -0,1%. Σε ετήσια βάση, οι τιμές των διαμερισμάτων σημείωσαν για ακόμη ένα τρίμηνο αύξηση σε όλες τις επαρχίες, με τις μεγαλύτερες να σημειώνονται στις επαρχίες Λάρνακας κατά 9,5% και Λεμεσού κατά 7,3%. Πρόσθετα, οι τιμές διαμερισμάτων σημείωσαν ετήσια αύξηση 6,7% στην Αμμόχωστο, 1,8% στην Πάφο και 1,3% στη Λευκωσία. Η Κεντρική σημειώνει πως οι ετήσιες αυξήσεις στις τιμές των διαμερισμάτων στη Λεμεσό παραμένουν ψηλές, αν και παρουσιάζουν μικρή επιβράδυνση. Αντίστοιχα, βάσει των στοιχείων, ψηλές αυξήσεις παρουσιάζονται πλέον εκτός από τη Λεμεσό και στις τιμές διαμερισμάτων στη Λάρνακα, οι οποίες σύμφωνα με εσωτερική ανάλυση της Κεντρικής οφείλεται σε συγκεκριμένες τουριστικές περιοχές, όπως και στην περίπτωση της Λεμεσού. Στις εν λόγω περιοχές φαίνεται να υπάρχει σε εξέλιξη δραστηριότητα που σχετίζεται με τις Πολιτογραφήσεις, αλλά και το πρόγραμμα χορήγησης αδειών μόνιμης διαμονής.

Σημειώνεται στην έκθεση της Κεντρικής ότι οι πωλήσεις υπερπολυτελών κατοικιών, οι οποίες γίνονται για σκοπούς συμμετοχής στο Πρόγραμμα, χρηματοδοτούνται από το εγκύριο τραπεζικό σύστημα σε περιορισμένο βαθμό. Οι πωλήσεις αυτές φαίνεται να έχουν έμμεση αλλά σημαντική επίδραση σε συγκεκριμένες περιοχές της επαρχίας Λάρνακας, όπως συνέβηκε και στην περίπτωση της Λεμεσού, στην οποία μπορεί να αποδοθεί και η επιταχυνόμενη αύξηση των τιμών των διαμερισμάτων. Τέλος, υποστηρικτικό της δυσنامικής αυτής είναι και η επιτάχυνση στις αυξήσεις των ενοικίων στη Λάρνακα, τα οποία, σύμφωνα με στοιχεία του Royal Institute of Chartered Surveyors (RICS) Cyprus, ενώ ήταν στα ίδια επίπεδα για μεγάλο χρονικό διάστημα, από το 2018 παρουσιάζουν αισθητές αυξήσεις.

Ας μη θεωρούμε δεδομένο ότι υπάρχει διαφθορά ή διαπλοκή

Επιτακτικό συνεχή έλεγχο και μετά την πολιτογράφιση επενδυτών εισηγείται ο πρόεδρος του Invest Cyprus Μιχάλης Μιχαήλ

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Το γεγονός ότι έγιναν λάθη στη διαδικασία παραχώρησης διαβατηρίων δεν θα πρέπει να οδηγεί σε λανθασμένα συμπεράσματα και να αφάνονται σκιές για διαφθορά στο κυπριακό σύστημα, τονίζει ο πρόεδρος του Invest Cyprus Μιχάλης Μιχαήλ. Σχολιάζοντας τις εξελίξεις γύρω από το θέμα, δεν εκφράζει ιδιαίτερη ανησυχία για ενδεχόμενη ζημιά που θα προκαλέσει η υπόθεση με τον Μαλαισιανό επιχειρηματία στο προφίλ της Κύπρου, αλλά μάλλον για τις προεκτάσεις που δίδονται με συνεχείς συζητήσεις και δημοσιεύματα γύρω από το θέμα. Δική του εισήγηση, ο τακτικός έλεγχος και παρακολούθηση των περιπτώσεων, ακόμα και μετά την παραχώρηση της πολιτογράφησης.

—Πρόσφατα σχολιάσατε, στο πλαίσιο συζήτησης στο συνέδριο του Economist, ότι δίνεται υπερβολική δημοσιότητα στο θέμα των χρυσών διαβατηρίων. Είναι όμως υπερβολή από την στιγμή που ανακαλούνται πλέον 26 διαβατήρια;

—Τα συγκεκριμένα διαβατήρια ανακλήθηκαν εκ των υστέρων, διότι φάνηκε ότι έχουν πρόβλημα. Δεν σημαίνει όμως ότι επειδή ανακαλούνται σήμερα, κάποιοι γνώριζαν από την αρχή. Ακριβώς αυτό είναι από τα κύρια ζητήματα που εγείρονται, ότι θα πρέπει να παρακολουθούμε γενικά τους επενδυτές, κάτι το οποίο δεν κάνουμε. Αυτό όμως δεν εξισώνεται με διαφθορά. Πρέπει να ξέρετε ότι ο Μαλαισιανός κατάφερε να ξεγελάσει μέχρι και την Goldman Sachs. Πώς ξεγέλασε την Goldman Sachs; Ας μη θεωρούμε δεδομένο ότι υπάρχει διαφθορά ή διαπλοκή. Δεν πρέπει

“

Μειώθηκαν οι αιτήσεις για πολιτογραφήσεις στο 50% σε σχέση με πέρυσι, μετά την εφαρμογή των νέων κριτηρίων.

να σκοτώσουμε ό,τι έχουμε, διότι βρέθηκαν δέκα ή είκοσι κακές περιπτώσεις από το σύνολο των 3.500 πολιτογραφήσεων που δώσαμε. Θα πρέπει να προσέχουμε αυτά τα πράγματα. Ποιον εξυπηρετεί να λέμε ότι είναι διεφθαρμένη η Κύπρος; Φυσικά έγιναν λάθη, το συζητήσαμε, το είπαμε, τι άλλο πρέπει να κάνουμε; Να τα διαλύσουμε όλα;

—Πώς η διαδικασία και τα κριτήρια επέτρεψαν να δίνονται διαβατήρια σε τέτοιες περιπτώσεις;
—Το λάθος δεν έγινε την ώρα που δόθηκε το διαβατήριο. Αρκετοί από αυτές τις 26 περιπτώσεις ήταν καθαροί, όταν έκαναν την αίτηση. Το πρόβλημα ήταν ότι προχώρησαν σε έκνομες πράξεις μετά την παραλαβή του διαβατηρίου. Αυτό που υπονοείται είναι ότι κάποιοι ήξεραν και δεν μίλησαν, κάτι που δεν ενσταθεί. Αλλά δεν γίνεται να αφήνουμε αυτό το πράγμα να διαιωνίζεται και να χαλά όλη την εικόνα της Κύπρου.

—Ποιος, λοιπόν, έκανε το λάθος κατά την εκτίμησή σας;

—Το λάθος δεν έγινε την ώρα της αίτησης, διότι τα πράγματα που χρειάζονται να γίνουν, έγιναν. Παλιά τα κριτήρια ήταν πολύ πιο

«**Αν εφαρμόζονται** τα κριτήρια που υπάρχουν σήμερα, δεν υπάρχει περίπτωση να έχουμε ανάλογες περιπτώσεις. Όμως, το θέμα είναι ότι δεν μπορούμε να σταματούμε τον έλεγχο, τονίζει ο κ. Μιχαήλ.

Δέκα δισ. ευρώ από τα διαβατήρια

—Πόσα κέρδισε η Κύπρος από τις πολιτογραφήσεις;

—Περίπου δέκα δισεκατομμύρια ευρώ, από την αρχή της εφαρμογής του, ενώ τα τελευταία χρόνια το ποσό ανέρχεται σε ένα δισεκατομμύριο ευρώ τον χρόνο. Από το πρόγραμμα έχει επωφεληθεί περισσότερο ο τομέας των ακινήτων και οι πολυτελείς αναπτύξεις, αν και περιλαμβάνει επενδύσεις σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Το πρόγραμμα βοήθησε στη μείωση της ανεργίας, και γενικότερα στην ανάκαμψη της οικονομίας. Σήμερα γίνεται μεγάλη προσπάθεια ώστε να προωθήσουμε επενδύσεις και σε άλλους τομείς πέραν του τομέα των ακινήτων.

ελαστικά σε σχέση με σήμερα, εξ ου και οι πολιτογραφήσεις μειώθηκαν στις μισές.

—Θεωρείτε, λοιπόν, ότι με τα νέα κριτήρια στις πολιτογραφήσεις τέτοιες περιπτώσεις θα εξαλειφθούν;

—Απόλυτα. Εγώ πιστεύω ότι όταν εφαρμόζονται τα κριτήρια που υπάρχουν σήμερα, δεν υπάρχει περίπτωση να έχουμε ανάλογες περιπτώσεις. Όμως είτε με τα παλιά είτε με τα νέα κριτήρια, το θέμα είναι ότι δεν μπορούμε να σταματούμε να παρακολουθούμε τι γίνεται παρακάτω μετά την έκδοση του διαβατηρίου. Ο έλεγχος και η παρακολούθηση θα πρέπει να συνεχίζεται. Θα μπορούσαμε επίσης να εξετάσουμε πώς θα μπορούσαμε να αναπτύξουμε περαιτέρω τις σχέσεις μας ώστε να κερδίσουμε πολλά παραπάνω από μια απλή επένδυση.

—Είναι κάτι το οποίο έχετε εισηγηθεί;

—Βεβαίως, έχουμε εισηγηθεί στον Υπουργό Εσωτερικών ότι θα πρέπει να ελέγχουμε ανά τακτά χρονικά διαστήματα τη λίστα των επενδυτών, ακόμα και μετά τις πολιτογραφήσεις. Μάλιστα, προτείναμε να αναλάβουμε εμείς αυτή τη διαδικασία, ως CIPA αν και αυτό δεν προχώρησε.

—Δεν θεωρείτε ότι έχει πληγεί η εικόνα της Κύπρου ως αξιόπιστος επενδυτικός προορισμός;

—Πλήγμα είναι, αλλά δεν είμαστε ο ομφαλός της γης. Δεν παρακολουθεί όλος ο κόσμος τι γίνεται στην Κύπρο κάθε μέρα. Το έγραφε η Financial Times, φυσικά δεν είναι η πρώτη φορά που το γράφει, αλλά εμείς τα αναδημοσιεύουμε. Εμείς αυτό λέμε. Το συζητήσαμε αρκετά, πλέον είναι η ώρα να παρθούν οι αποφάσεις.

Οπότε είναι πολύ σημαντικό για εμάς, να ακολουθούνται οι διαδικασίες, να τηρούνται οι διαδικασίες, αλλά πρέπει να παρακολουθούμε και το παρακάτω και από τις δύο πλευρές. Και από τα αρνητικά και από τα θετικά.

—Έχετε σκεφτεί ότι ενδεχομένως η Κύπρος να βρεθεί υπόλογη στην Ε.Ε. και να επιβληθούν εξωθεν αλλαγές ή περιορισμοί στο πρόγραμμα;

—Κατ' αρχάς το πρόγραμμα δεν μπορεί να κλείσει, απλώς πρέπει να μπαίνουν τα σωστά κριτήρια στους σωστούς ανθρώπους. Τον Ιανουάριο η Κομισιόν εξέφρασε την ανησυχία της για τρία πράγματα. Πρώτο, για την ασφάλεια, δεύτερο για τη φοροδιαφυγή και το ξέπλυμα χρήματος, και το τρίτο ήταν ότι το πρόγραμμα δεν είχε αντίκτυπο στην κοινωνία. Μέσα από τα νέα κριτήρια αυτά τα θέματα καλύπτονται. Το πρώτο ήταν η προϋπόθεση οι επενδυτές να έχουν για βίζα Σένγκεν, και πέραν αυτού θα γίνεται ενδελεχής έλεγχος για τον ίδιο και την οικογένειά του. Για το τρίτο θέμα προσθέσαμε ότι για κάθε αίτηση οι 75 χιλιάδες ευρώ θα πηγαίνουν στον οργανισμό ανάπτυξης γης και οι άλλες 75 στο Ίδρυμα Καινοτομίας και Έρευνας. Όλα αυτά ισχύουν από τον Μάιο. Φυσικά, επειδή ο κόσμος γνώριζε για τις αλλαγές έτρεξαν να κάνουν τις αιτήσεις τους πριν από τον Μάιο. Φέτος οι αιτήσεις ήδη έχουν μειωθεί στο 50% σε σχέση με πέρυσι. Επαναλαμβάνω όμως, δεν έχω καμία ανησυχία όσον αφορά τις αιτήσεις που υποβάλλονται σήμερα. Εξακολουθώ, ωστόσο, να επιμένω ότι ακόμα και με τα νέα κριτήρια, το θέμα είναι να συνεχίζεται ο έλεγχος ακόμα και μετά την πολιτογράφιση.

Προς άρση περιορισμών στην άμυνα

Στις διμερείς σχέσεις εστιάζει η πρέσβειρα των ΗΠΑ, Τζούντι Γκάρμπερ, περιγράφοντας το ενδιαφέρον της χώρας της για την περιοχή

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Στην πρώτη συνέντευξή της στην «Κ» η πρέσβειρα των ΗΠΑ στη Λευκωσία περιγράφει το πλαίσιο πολιτικής της χώρας της στην Ανατολική Μεσόγειο, έτσι όπως αυτό έχει δημιουργηθεί με τους ενεργειακούς πόρους και περιφερειακές συνεργασίες. Η Τζούντι Γκάρμπερ αναφέρει πως ενώπιον του Κογκρέσου βρίσκεται νομοσχέδιο για ορισμένη άρση στην πώληση στρατιωτικού υλικού στην Κύπρο, μεταφέροντας το μήνυμα πως οι ΗΠΑ είναι ενθουσιασμένες με τις μελλοντικές προοπτικές συνεργασίας των δυο χωρών.

—Ποια είναι η σημασία που αποδίδουν οι ΗΠΑ στην Ανατολική Μεσόγειο;

—Η περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου έχει στρατηγική σημασία για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Την βλέπουμε ως μια περιοχή με μεγάλες δυνατότητες και δυναμική, όπου η Ευρώπη και η Μέση Ανατολή συναντώνται. Πρόθεσή μας είναι να συνεχίσουμε τις προσπάθειες διμερούς και πολυμερούς συνεργασίας σε ολόκληρη την περιοχή, μεταξύ άλλων σε μια σειρά τομέων, όπως η ανάπτυξη της ενέργειας, η ασφάλεια στη θάλασσα και η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, για να αναφέρω μερικούς.

—Στα ενεργειακά τι προσδοκίες έχουν οι ΗΠΑ;

—Η ανακάλυψη φυσικού αερίου στην Ανατολική Μεσόγειο, συμπεριλαμβανομένων των υπεράκτιων υδάτων της Κύπρου, έχει διευρύνει τις δυνατότητες για αύξηση της περιφερειακής ενεργειακής ασφάλειας μέσω της διαφοροποίησης των πόρων, των διαδρομών και των προμηθευτών. Η μεγαλύτερη ενεργειακή ασφάλεια για την

Η ανακάλυψη φυσικού αερίου στην Ανατολική Μεσόγειο, συμπεριλαμβανομένων των υπεράκτιων υδάτων της Κύπρου, έχει διευρύνει τις δυνατότητες για αύξηση της περιφερειακής ενεργειακής ασφάλειας μέσω της διαφοροποίησης των πόρων, των διαδρομών και των προμηθευτών.

Ευρώπη, μεταξύ άλλων μέσω της ποικιλίας της προσφοράς, είναι ένας μακροπρόθεσμος στόχος των ΗΠΑ. Αυτές οι ενεργειακές ανακαλύψεις δημιουργούν επίσης νέα περιφερειακή συνεργασία με την προοπτική να ωφεληθούν χώρες και άνθρωποι σε όλη την περιοχή. Είμαστε ικανοποιημένοι που συμμετέχουν αμερικανικές εταιρείες σε αυτές τις προσπάθειες. Όπως δήλωσε πρόσφατα ο ανώτατος διπλωμάτης των ΗΠΑ για τις ενεργειακές υποθέσεις, ο υφυπουργός Frank Fannon: «Η ενέργεια μπορεί να αποτελέσει γέφυρα για ευρύτερη πολιτική σταθερότητα και οικονομική πρόοδο, μια πράγματι θετική δύναμη».

—Με τις πρόσφατες εντάσεις που δημιουργήθηκαν από την Τουρκία στην περιοχή, πιστεύετε ότι είναι δυνατή η εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων;

—Αυτές οι ανακαλύψεις ενεργειακών πόρων έχουν τη δυνατότητα να προωθήσουν τη συνεργασία και να αποτελέσουν τη βάση για οικονομική ευημερία σε ολόκληρη την περιοχή. Αυτές οι ανακαλύψεις, εάν είναι εμπορικά βιώσιμες και διατε-

Μέσα από τα ενεργειακά της Ανατολικής Μεσογείου η Αμερικανίδα διπλωμάτης διαβλέπει δυνατότητες ενίσχυσης της περιφερειακής ασφάλειας αλλά και προώθησης της συνεργασίας των κρατών της περιοχής.

θούν στην αγορά, μπορούν να αποτελέσουν τον καταλύτη για ενίσχυμένη ενεργειακή ασφάλεια. Υπάρχουν ευκαιρίες για όλες τις χώρες της περιοχής, ενεργώντας σε συνεργασία μεταξύ τους, να διαδραματίσουν εποικοδομητικό ρόλο.

Έχουμε δει τις προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση μέσω μηχανισμών όπως το Φόρουμ φυσικού αερίου της Ανατολικής Μεσογείου. **—Ποιο είναι το μήνυμά σας προς την Άγκυρα σε σχέση με την ένταση;**

—Ως πρέσβειρα των Ηνωμένων

Πολιτειών στην Κυπριακή Δημοκρατία θα αφήσω τα μηνύματα προς την Τουρκία στον ομολόγό μου στην Άγκυρα και στους συναδέλφους μου με έδρα την Ουάσινγκτον.

—Κάτω υπό ποies συνθήκες θα μπορούσε η Τουρκία να λάβει μέρος στην ενεργειακή ανάπτυξη στην περιοχή;

—Ενθαρρύνουμε όλες τις χώρες της περιοχής να διαδραματίσουν εποικοδομητικό ρόλο στον τομέα της ενεργειακής ανάπτυξης. Οι Ηνωμένες Πολιτείες υποστηρίζουν τα δικαιώματα όλων των χωρών

να αναπτύξουν τους φυσικούς τους πόρους στα χωρικά τους ύδατα και στις αποκλειστικές οικονομικές τους ζώνες.

—Η ExxonMobil υποστηρίζει ζωηρά τη δημιουργία υποδομών LNG επί κυπριακού εδάφους. Πώς αντιμετωπίζει η Ουάσινγκτον μια τέτοια εξέλιξη;

—Το πώς θα διατεθούν στην αγορά αυτές οι ανακαλύψεις υδρογονανθράκων είναι κάτι που θα το καθοδηγήσουν στο τέλος οι δυνάμεις της αγοράς. Οι αποφάσεις για το ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος

για να γίνει αυτό, το είδος των εγκαταστάσεων που θα οικοδομηθούν και το πού θα οικοδομηθούν είναι θέματα που η ενημέρωση πρέπει να γίνεται από τις επιχειρήσεις που επενδύουν σε αυτές και από τις χώρες που θα επηρεαστούν. Βεβαίως, υποστηρίζουμε το ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι αμερικανικές εταιρείες στην αύξηση της ποικιλομορφίας των ενεργειακών προμηθειών για την περιοχή και για την Ευρώπη.

—Μπορεί να συνεχίζεται το εμπόργκο εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας, μιας χώρας που οι ΗΠΑ θεωρούν στρατηγικό εταίρο στην περιοχή;

—Το Κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών εξετάζει τώρα νομοθεσία που θα άρει ορισμένους περιορισμούς στο εμπόριο στον τομέα της άμυνας. Επιπλέον, η Κυβέρνηση εξετάζει τρόπους με τους οποίους μπορούμε να συνεργαστούμε με την Κυπριακή Δημοκρατία για να ενισχύσουμε την ασφάλειά μας μέσα στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο και κανονισμούς. Σημειώνω ότι πριν από ένα χρόνο οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Κυπριακή Δημοκρατία υπέγραψαν τη Δήλωση Προθέσεων για την ενίσχυση της συνεργασίας μας στον τομέα της ασφάλειας και μπορούμε ήδη να δούμε σημαντικά αποτελέσματα που εμβαθύνουν τη συνεργασία μας στον τομέα της ασφάλειας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται η διαπίστευση του πρώτου Κύπριου στρατιωτικού ακολούθου στην Ουάσινγκτον, η συμμετοχή αμερικανικών και κυπριακών μονάδων στο σχεδιασμό και την εκτέλεση ασκήσεων έρευνας και διάσωσης, αρκετές επισκέψεις του Αμερικανικού ναυτικού στην Κύπρο και η υπόσχεση για περισσότερες κοινές δραστηριότητες. Είμαστε ενθουσιασμένοι για τις μελλοντικές προοπτικές.

ΑΡΘΡΟ / Του δρ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΘΕΟΧΑΡΙΔΗ

Σύστημα αμοιβής των υπαλλήλων του τραπεζικού τομέα

Τον τελευταίο καιρό έχουμε βιώσει μια διαμάχη μεταξύ των μεγάλων τραπεζών (Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική Τράπεζα) και της Ένωσης Τραπεζικών Υπαλλήλων Κύπρου (ΕΤΥΚ) η οποία οδήγησε ακόμη και στην λήψη απεργιακών μέτρων. Υπήρχαν αρκετοί λόγοι για αυτή την εξέλιξη, αλλά σίγουρα ένας κύριος λόγος, αντικείμενο της διαμάχης, είναι η θέληση των τραπεζών να επιβάλουν ένα σύστημα αυξήσεων στους μισθούς με βάση την απόδοση των υπαλλήλων. Γιατί όμως να υπάρχει μια τέτοια επιμονή από την πλευρά των τραπεζών; Είναι πραγματικά απαραίτητο τώρα ή μπορούν οι τράπεζες να περιμένουν για την εφαρμογή του; Ποιος θα ωφεληθεί από ένα τέτοιο σύστημα; Στα πιο πάνω ερωτήματα θα προσπαθήσω να ριξω φως στην συνέχεια.

Το κύριο επιχείρημά μου, το οποίο θα προσπαθήσω να αποδείξω πιο κάτω, είναι ότι η εφαρμογή ενός τέτοιου συστήματος έχει ήδη καθυστερήσει πάρα πολύ και ότι είναι

απαραίτητο όχι μόνο για τους ιδιοκτήτες και τη διοίκηση των τραπεζών, αλλά μάλλον για όλους τους εμπλεκόμενους - τους μετόχους και τη διοίκηση, τους υπαλλήλους, τους εταίρους, τους πελάτες, τους πιστωτές και ευρύτερα την κοινωνία (τον φορολογούμενο). Θα πρέπει εδώ να σημειώσω ότι αυτό δεν είναι κάτι το καινούργιο, αλλά μια συνήθης πρακτική σε πολλούς οργανισμούς σε όλο τον κόσμο.

Αρχίζοντας από τους ιδιοκτήτες και τη διοίκηση της τράπεζας, αυτοί θέλουν ένα σύστημα που να είναι δίκαιο και το οποίο θα ανταμείβει την καλή απόδοση. Αυτό που εφαρμόζεται σήμερα, της παραχώρησης οριζόντιας αύξησης σε όλους, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι προσπάθειες και τα αποτελέσματα κάθε εργαζόμενου, είναι απλά μη-παραγωγικό. Το να εισαχθεί ένα σύστημα, στη βάση του οποίου να υπάρχει μια μικρή οριζόντια αύξηση κάθε χρόνο σε όλους και οι υπόλοιπες αυξήσεις να κατανέμονται ανάλογα με τις επιδόσεις, είναι πολύ πιο λο-

γικό. Αυτό θα βελτιώσει την παραγωγικότητα, θα μειώσει το κόστος και, επομένως, θα αυξήσει την κερδοφορία, ιδιαίτερα σε μια εποχή που ο τραπεζικός τομέας υποφέρει από χαμηλή παραγωγικότητα, υπερβολικά ψηλά λειτουργικά κόστη, χαμηλή κερδοφορία και αυξημένο ανταγωνισμό.

Οι εργαζόμενοι επίσης θα ωφεληθούν από ένα τέτοιο σύστημα. Χρειάζονται ερεθίσματα, κίνητρα για να προσπαθήσουν να αυξήσουν την απόδοσή τους, αλλιώς θα καταλήξουν να είναι δυσαρεστημένοι και να μην επιδεικνύουν ενδιαφέρον για την εργασία τους. Οι καλοί υπάλληλοι θα ψάχνουν για απασχόληση κάπου αλλού, ειδικά τώρα που η οικονομία βρίσκεται σε ανάκαμψη, και οι τράπεζες θα μείνουν με μη παραγωγικούς και μη ευχαριστημένους υπαλλήλους. Οι εταίροι της τράπεζας (οι εταιρείες ακινήτων, τα δικηγορικά γραφεία, τα λογιστικά και άλλα γραφεία) θα είναι επίσης κερδισμένοι, αφού θα εργάζονται με υπαλλήλους που θα έχουν κίνη-

τρα να παράγουν θετικά αποτελέσματα για όλους. Όσον αφορά στους πελάτες, αυτοί χρειάζονται καλές, γρήγορες, αξιόπιστες και χαμηλού κόστους υπηρεσίες από την τράπεζά τους. Αν δεν μπορούν να τις έχουν, θα ψάξουν για άλλες τράπεζες. Και υπάρχουν τώρα οι επιλογές των μη τραπεζικών ιδρυμάτων που μπορούν να τους εξυπηρετήσουν (ταχύτερη εξυπηρέτηση με χαμηλότερα κόστη). Δεδομένου επίσης του γεγονότος ότι οι τράπεζες έχουν κίνητρα, οι οποίοι να είναι παραγωγικοί και αυτό θα δημιουργεί θετικά αποτελέσματα για όλους τους εμπλεκόμενους.

Καταλήγοντας, πιστεύω ότι η ΕΤΥΚ θα πρέπει να επικροτήσει την προτεινόμενη αλλαγή του συστήματος των αμοιβών (που έχει εισαχθεί τώρα από την Ελληνική Τράπεζα, αλλά μάλλον πολύ σύντομα και από την Τράπεζα Κύπρου). Είναι ένα σύστημα που εξυπηρετεί τα συμφέροντα των μελών της και πρέπει να το αγκαλιάσουν. Αναγνωρίζω ότι πρόκειται για μια αλλαγή από

Δεν έχει περάσει πάρα πολύς καιρός από τότε που είχαμε μια σημαντική τραπεζική κρίση και οι μέτοχοι και οι πιστωτές είχαν εξαλειφθεί εντελώς. Σίγουρα δεν θέλουμε ποτέ ξανά να αντιμετωπίσουμε κάτι παρόμοιο. Αυτό είναι σημαντικό όχι μόνο για τους πιστωτές, αλλά και για την κοινωνία στο σύνολό της / τους φορολογούμενους. Κατά την άποψή μου αποτελεί προ-απαιτούμενο για μια υγιή τράπεζα να απασχολεί υπαλλήλους που να έχουν κίνητρα, οι οποίοι να είναι παραγωγικοί και αυτό θα δημιουργεί θετικά αποτελέσματα για όλους τους εμπλεκόμενους.

Καταλήγοντας, πιστεύω ότι η ΕΤΥΚ θα πρέπει να επικροτήσει την προτεινόμενη αλλαγή του συστήματος των αμοιβών (που έχει εισαχθεί τώρα από την Ελληνική Τράπεζα, αλλά μάλλον πολύ σύντομα και από την Τράπεζα Κύπρου). Είναι ένα σύστημα που εξυπηρετεί τα συμφέροντα των μελών της και πρέπει να το αγκαλιάσουν. Αναγνωρίζω ότι πρόκειται για μια αλλαγή από

την καθιερωμένη πρακτική, όμως ο κόσμος δεν είναι στατικός αλλά εξελίσσεται συνεχώς και οι οργανώσεις πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόζονται γρήγορα στις αλλαγές για να επιβιώσουν και να ευημερήσουν. Η πιο πάνω αλλαγή στο σύστημα δεν θα πρέπει να περιοριστεί μόνο στην τραπεζική βιομηχανία, αλλά θα πρέπει ενδεχομένως να επεκταθεί και σε άλλους τομείς, συμπεριλαμβανομένου του δημόσιου τομέα. Εάν θέλουμε να δημιουργήσουμε μια ανταγωνιστική και βιώσιμη οικονομία, θα πρέπει οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και το πολιτικό σύστημα να μην προβάλουν εμπόδια στην πραγματοποίηση τέτοιων αλλαγών. Διαφορετικά διατρέχουμε τον κίνδυνο να μείνουμε πίσω από τους ανταγωνιστές μας.

Ο δρ Γεώργιος Θεοχαρίδης είναι αναπληρωτής καθηγητής στον τομέα των Χρηματοοικονομικών και Διευθυντής του Προγράμματος MSc in Financial Services στο Cyprus International Institute of Management (CIIM).

«Εμφύλιος» στην τ/κ Δεξιά αλλάζει τα δεδομένα

Οι πολιτικές εξελίξεις στα Κατεχόμενα ευνοούν την τ/κ Αριστερά για νίκη τη δεύτερη Κυριακή των «προεδρικών εκλογών»

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Η καθυστέρηση του διαλόγου στο Κυπριακό λογικά ευνοεί τις δυνάμεις της τ/κ Δεξιάς, καθώς η τουρκοκυπριακή κοινότητα οδεύει προς τις κρίσιμες «προεδρικές εκλογές» του Απριλίου 2020. Τα τελευταία μηνύματα της Άγκυρας έρχονται να αναπερώσουν το ηθικό των υποστηρικτών αυτής άποψης. Μια προσεκτική ματιά στα όσα διαδραματίζονται στο τ/κ πολιτικό προσκήνιο κατά τις τελευταίες εβδομάδες δείχνουν ότι το προαναφερόμενο συμπέρασμα είναι «πρόωρο». Μπορεί η προοπτική της λύσης να χάνει πολύτιμο έδαφος στο εσωτερικό της τ/κ κοινότητας και τα ποσοστά της τ/κ Αριστεράς και των δυνάμεων της λύσης να παρουσιάζουν πτωτική τάση, ωστόσο ο «εμφύλιος» της τ/κ Δεξιάς τείνει να αλλάξει τα δεδομένα στις προσεχείς «εκλογές».

Κοντά στη νίκη η Αριστερά

Οι τελευταίες «εκλογικές αναμετρήσεις» ρίχνουν φως στην συρρίκνωση των ποσοστών των κομμάτων της τ/κ Αριστεράς. Για πρώτη φορά το άθροισμα των ποσοστών των δύο μεγαλύτερων κομμάτων της τ/κ Αριστεράς κατακυλούν κάτω από τον όριο του 30%. Τα προβλήματα στο εσωτερικό του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ) και του Κόμματος Κοινοτικής Δημοκρατίας (ΚΚΔ) δεν αφήνουν πολλά περιθώρια εφυσιασμού για τις δυνάμεις της λύσης. Παρόλα αυτά, νέες συγχομετρήσεις φέρνουν στην επιφάνεια μια σημαντική εξέλιξη: Το εμφυλιακό κλίμα στους κόλπους της τ/κ Δεξιάς, η ασυνεννοησία των συνιστωσών της εθνικιστικής παράταξης φέρνει την τ/κ Αριστερά σε απόσταση

αναπνοής από μια νίκη στην δεύτερη Κυριακή των «προεδρικών» του Απριλίου.

Νέα δημοσκοπήση της τουρκικής εταιρίας ερευνών Γκεζιντζί δείχνει ότι στη δεύτερη Κυριακή των «προεδρικών» όλα τα ενδεχόμενα είναι πλέον ανοικτά, και αυτό παρά το γεγονός ότι τα συνολικά ποσοστά του ΡΤΚ και του ΚΚΔ δεν αγγίζουν το 30%. Σύμφωνα με τη νέα έρευνα της τουρκικής εταιρίας, στο πρώτο στάδιο της αναμέτρησης των «προεδρικών» του 2020, η υποψηφιότητα του «πρωθυπουργού», Ερσίν Τατάρ, συγκεντρώνει το ποσοστό 33,9%. Ακολουθούν ο κ. Ακιντζί με 28,2% και ο ηγέτης του ΡΤΚ, Τουφάν Έρχιουρμαν με 19,7%. Στο υπόλοιπο της λίστας ξεχωρίζουν τα ονόματα των Κουντρέτ Όζερσαϊ, Ερχάν Αρίκλι και Σερντάρ Ντενκτάς. Το άθροισμα των ποσοστών αυτών των πιθανών υποψηφίων δεν ξεπερνά το 20%.

Αξίζει να σημειωθεί ότι παρά το γεγονός ότι τα ποσοστά των κ. Ακιντζί και κ. Έρχιουρμαν πλησιάζουν το 50+1% στο δεύτερο σκέλος της αναμέτρησης των «Προεδρικών», η τουρκική εταιρία δεν παραλείπει να αναφέρει ότι το τελευταίο διάστημα το ποσοστό των υποστηρικτών της ομοσπονδιακής λύσης στην τ/κ κοινότητα σημειώνει αξιοσημείωτη πτωτική τάση.

Δεν έχουν κοινό υποψήφιο

Πώς εξηγείται η ταυτόχρονη οπισθοχώρηση του στρατοπέδου της λύσης και τα ελπιδοφόρα ποσοστά που καταγράφει η συγκεκριμένη παράταξη στις τελευταίες δημοσκοπήσεις που αφορούν τις «προεδρικές 2020»; Οι τελευταίες πολιτικές εξελίξεις στην τ/κ κοινότητα μιλούν από μόνες τους και μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο κ. Ακιντζί φτάνει για τη νίκη του μετώπου

Με την τ/κ Δεξιά να μην ξεπερνά τις εσωτερικές διαμάχες ενισχύεται η θέση των Τ/κ υποστηρικτών της λύσης.

Οι Ντερβίς Ερογλου, Χουσεΐν Οζγκιουργκιουν και οι συν αυτοίς δεν βλέπουν με καλό μάτι τον κ. Τατάρ και προωθούν τη δική τους, ιδιαίτερη πολιτική ατζέντα.

της ομοσπονδίας στις «προεδρικές». Μαζί με τις πιθανές θετικές εξελίξεις στο Κυπριακό, οι οποίες δεν αποκλείεται να έρθουν στο προσκήνιο τις αμέσως επόμενες εβδομάδες, ένας άλλος παράγοντας που συμβάλλει στην ενίσχυση της θέσης του τ/κ στρατοπέδου της λύσης είναι η εμφυλιακή ατμόσφαιρα μέσα στην οποία έχει βυθιστεί το τελευταίο διάστημα η τ/κ Δεξιά. Την τελευταία εβδομάδα, στον «εμφύλιο» της τ/κ Δεξιάς έλαβαν χώρα νέες,

αξιοσημείωτες εξελίξεις. Σύμφωνα με ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες, η νέα παρασκηνιακή παρέμβαση που πραγματοποίησε η Άγκυρα στις «εκλογές» του Απριλίου δεν έφερε το αναμενόμενο αποτέλεσμα. Η Τουρκία ζητάει από την τ/κ Δεξιά ένα κοινό και ισχυρό μέτωπο στις «προεδρικές». Ωστόσο, οι συνιστώσες της τ/κ Δεξιάς δεν καταφέρνουν να ξεπεράσουν τις προσωπικές διαφορές και να έρθουν σε άμεση συνεννόηση.

Μαζί με την Άγκυρα, ο «υπουργός Εξωτερικών», κ. Όζερσαϊ, ο κ. Ντενκτάς και ο ηγέτης του κόμματος των εποίκων, κ. Αρίκλι, τάσσονται υπέρ ενιαίου μετώπου στις προσεχείς «προεδρικές». Αυτά τα καλέσματα σκοντάφτουν πάνω στην άρνηση διάφορων συνιστωσών του Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ), δηλαδή του μεγαλύτερου κόμματος της τ/κ Δεξιάς. Στο εσωτερικό αυτού του κόμματος, οι φράξιες των Ντερ-

βίς Έρογλου, του Χουσεΐν Όζγκιουργκιουν και αυτών, που δεν βλέπουν με καλό μάτι τον κ. Τατάρ, προωθούν τη δική τους, ιδιαίτερη πολιτική ατζέντα. Ένα σημαντικό τμήμα της εσωκομματικής αντιπολίτευσης του ΚΕΕ υποστηρίζει την ιδέα της υποψηφιότητας του κ. Τατάρ για δύο λόγους. Πρώτον, σε περίπτωση νίκης ο κ. Τατάρ θα τραβήξει τον δρόμο του «Προεδρικού» και έτσι εκκενώνονται οι καρέκλες του ηγέτη της τ/κ Δεξιάς και του «πρωθυπουργού». Δεύτερον, ακόμη και σε περίπτωση ήττας του κ. Τατάρ, εντός του ΚΕΕ θαδρομολογηθούν εξελίξεις, αφού το κόμμα θα έχει υποστεί μια σημαντική ήττα, για δεύτερη συνεχόμενη φορά στις «προεδρικές», εντός μιας πενταετίας.

Ο κ. Τατάρ γνωρίζει πολύ καλά τις προθέσεις των αντιπάλων του και το προαναφερόμενο σχέδιο. Επίσης, γνωρίζει τις εισηγήσεις της Άγκυρας και των άλλων παραγόντων

της τ/κ Δεξιάς. Έτσι δεν βιάζεται να ανοίξει τα χαρτιά του. Ωστόσο, καθώς πλησιάζουν οι «προεδρικές» κορυφώνεται και η δική του αγωνία. Απόδειξη αυτής της εξέλιξης υπήρξαν οι συναντήσεις στο εσωτερικό του ΚΕΕ. Σε αυτές, ο κ. Τατάρ εμφανίστηκε ιδιαίτερα εκνευρισμένος και άσκησε σκληρή κριτική τόσο στον κ. Όζερσαϊ όσο και στην εσωκομματική αντιπολίτευση.

Οι διαμάχες στη Δεξιά

Με την τ/κ Δεξιά να μην κατορθώνει να ξεπεράσει τις εσωτερικές διαμάχες και τις νέες δημοσκοπήσεις να φέρνουν στο προσκήνιο αξιοσημείωτα στοιχεία και ενδιαφέρουσες πληροφορίες, στην νέα περίοδο όλα τα βλέμματα στρέφονται σε δύο ονόματα. Ο ηγέτης της τ/κ κοινότητας, σε περίπτωση που κατορθώσει να φέρει ελπιδοφόρες εξελίξεις στο Κυπριακό κατά τις επόμενες εβδομάδες, θα είναι σε θέση να ξεκινήσει την «προεκλογική» εκστρατεία του από θέση ισχύος. Μαζί με τον κ. Ακιντζί και ο ηγέτης της «αξιοματικής αντιπολίτευσης» πλέον έχει ελπίδες για ένα θετικό αποτέλεσμα στις επικείμενες «προεδρικές». Για την περίπτωση του κ. Έρχιουρμαν, ιδιαίτερη σημασία έχει η άποψη ενός υψηλόβαθμου στελέχους της τ/κ Δεξιάς, ο οποίος συήτησε με την «Κ» την προηγούμενη εβδομάδα τις εξελίξεις εν όψει των «προεδρικών». Η πηγή μας τονίζει: «Σκεφτείτε το τι θα συμβεί σε περίπτωση που δεν ξεπεράσουμε τις διαφορές μας ή πάμε στις προεδρικές σε καθεστώς πολιτικού αναβρασμού. Ο Ακιντζί θα γίνει ο ηγέτης των φεντεραλιστών και ο Έρχιουρμαν με το κεντρώο προφίλ του θα έχει τη δυνατότητα να κλέψει πολύτιμες ψήφους τόσο από την τ/κ Αριστερά όσο και από εμάς».

DESSANGE
PARIS

Une maison de beauté

www.dessagne-cyprus.com

Δύο γεωτρήσεις στο 10 το β' εξάμηνο του 2020

Η ΕxxonMobil παραμένει προσπλωμένη στο πλάνο για την Κύπρο, αναφέρει στην «Κ» ο αντιπρόεδρος για Ευρώπη και Αφρική

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Οι τουρκικές προκλήσεις εντός της κυπριακής ΑΟΖ δεν επηρεάζουν την ΕxxonMobil αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο αντιπρόεδρος της εταιρείας για Ευρώπη, Ρωσία και Αφρική. Ο Don Bagley που παρουσίασε το έργο της εταιρείας στο συνέδριο του Economist μίλησε στην «Κ» για τις προοπτικές της Ανατολικής Μεσογείου τις προσδοκίες στο τεμάχιο 10 αλλά και για τον χρόνο που θα ξεκινήσει η παραγωγή Φ.Α.

—Γιατί η ΕxxonMobil έχει στρέψει την προσοχή της στην Ανατολική Μεσόγειο;

—Μπορώ να μοιραστώ μαζί σας την άποψη της εταιρείας για την ευρωπαϊκή προοπτική σ' ό,τι αφορά την προσφορά και ζήτηση φυσικού αερίου, η οποία πιστεύω ότι συνάδει

“

Το αέριο που ανακαλύφθηκε στα ανοικτά της Κύπρου θα μπορούσε να φτάσει στην αγορά μέσω αγωγών, θα μπορούσε να υδροποιηθεί και να μεταφερθεί στις αγορές ή ίσως μέσα από ένα συνδυασμό αυτών των δύο, είναι κάπως νωρίς για να πούμε.

με το αυξημένο ενδιαφέρον για τις προοπτικές της Ανατολικής Μεσογείου ως ενεργειακό κόμβου. Στη μεγάλην εικόνα, καθώς αναμένεται ότι η Ευρώπη θα συνεχίσει να χρειάζεται φυσικό αέριο, η προοπτική είναι για μία οικονομικά προσιτή, αξιόπιστη, εναλλακτική λύση χαμηλών εκπομπών ρύπων αντί του άνθρακα, προκειμένου να καλύψει τη ζήτηση ενέργειας παράλληλα με τον ταχέως αναπτυσσόμενο τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Όσον αφορά την προσφορά, η ευρωπαϊκή παραγωγή συμβατικού φυσικού αερίου μειώνεται ρα-

Ο Don Bagley θεωρεί πως θα απαιτηθούν πολλά χρόνια για να αποκαλυφθεί το ενεργειακό δυναμικό της περιοχής. Χρόνος θα απαιτηθεί, όπως τονίζει στη συνέντευξή του, και για τη διοχέτευση Φ.Α. στις αγορές.

γδαία και αναμένεται να μειωθεί κατά περισσότερο από 50% μέχρι το 2040. Αυτό θα οδηγήσει σε ένα μεγάλο κενό προμήθειας, το οποίο προβλέπεται να καλυφθεί από την αύξηση πηγών υδροποιημένου φυσικού αερίου (LNG). Χάρη στις μεγάλες ανακαλύψεις, όπως είναι το «Λεβιάθαν» και το «Ζορ», η Ανατολική Μεσόγειος έχει τη δυνατότητα να ανταποκριθεί στις σημαντικές ανάγκες και αν υποθέσουμε ότι αυτός ο ρυθμός ανακάλυψης θα συνεχιστεί, τότε οι πόροι της Ανατολικής Μεσογείου θα μπορούσαν να αποτελέσουν εναλλα-

κτική πηγή για οικονομικά προσιτό, αξιόπιστο φυσικό αέριο για την Ευρώπη, προσφέροντας μεγαλύτερη διαφοροποίηση από τις παραδοσιακές πηγές. Είμαστε πολύ χαρούμενοι που συμμετέχουμε στην προσπάθεια έρευνας στην Ανατολική Μεσόγειο – και που έχουμε γρήγορα αποκτήσει σημαντικό ρόλο σε πολλά έργα σε Κύπρο, Ελλάδα και Αίγυπτο.

—Η παρουσία της εταιρείας στην αιγυπτιακή και στην κυπριακή ΑΟΖ τις προοπτικές έχουν ενεργειακά;

—Θα χρειαστούν αρκετά χρόνια

έρευνας προτού αποκαλυφθεί η πλήρης εικόνα για το φυσικό αέριο στην Ανατολική Μεσόγειο. Το πόσο φυσικό αέριο υπάρχει και πώς μπορεί να αναπτυχθεί καλύτερα είναι ακόμα άγνωστα ερωτήματα. Αυτά που είναι σημαντικά για την ανάπτυξη υδρογονανθράκων είναι το μέγεθός τους, η εμπορικότητά τους και η ανταγωνιστικότητά τους στη παγκόσμια αγορά. Απλώς, είναι πολύ νωρίς για να ξέρουμε. Ήμασταν τυχεροί που κάναμε τη μεγαλύτερη ανακάλυψη μέχρι στιγμής στην ΑΟΖ της Κύπρου στο κοιτάσμα «Γλαύκος 1» στο οικόπεδο 10. Τώρα

πρέπει να αξιολογήσουμε την ανακάλυψη αυτή, για να επιβεβαιώσουμε ότι είναι εμπορεύσιμη, και ακολουθώς η διοχέτευση εμπορεύσιμων ποσοτήτων στην αγορά πιθανόν να πάρει χρόνια. Είμαστε ιδιαίτερα χαρούμενοι που θα διαδραματίσουμε σημαντικό ρόλο στα ενεργειακά της Ανατολικής Μεσογείου, δημιουργώντας ιδιαίτερη αξία για τους ιδιοκτήτες των κοιτασμάτων και τους μετόχους μας.

—Η εταιρεία πως αντιμετωπίζει την επέκταση των δραστηριοτήτων της και σε άλλες γειτονικές ΑΟΖ;

—Εξετάζουμε τις προοπτικές σε όλο τον κόσμο, περιλαμβανομένης ασφαλώς της Ανατολικής Μεσογείου. Είμαστε ιδιαίτερα ικανοποιημένοι για τη δραστηριότητά μας στο οικόπεδο 10 με τους εταίρους μας, την Qatar Petroleum. Δραστηριοποιούμαστε ήδη σε γειτονικές ΑΟΖ, όπως στην Ελλάδα, στην παράκτια νοτιοδυτική και δυτική Κρήτη, με δύο άδειες σε συνεργασία με τα Ελληνικά Πετρέλαια και την Total που θα είναι και η διαχειρίστρια εταιρεία. Πρόκειται για μια πολύ ανεξερεύνητη περιοχή για την οποία ελπίζουμε να αποκτήσουμε σύντομα σεισμικά στοιχεία. Στην Αίγυπτο, μας έχει παραχωρηθεί κατ' αρχάς άδεια για έρευνες στο οικόπεδο 3 στο Δέλτα του Νείλου. Είμαστε η μόνη διαχειρίστρια εταιρεία αυτού του οικοπέδου και ανυπομονούμε να αρχίσουμε τις ερευνητικές δραστηριότητες με την οριστικοποίηση της άδειας.

—Πότε προγραμματίζετε να ξεκινήσετε εργασίες εντός της κυπριακής ΑΟΖ;

—Οι εργασίες άρχισαν και συνεχίζονται. Από τη χορήγηση της άδειας για το οικόπεδο 10 τον Απρίλη 2017 μέχρι τις αρχές του 2019, διεξήχθησαν δύο γεωτρήσεις μέσα σε δύο μήνες. Μετά την ανακάλυψη του κοιτάσματος στον «Γλαύκο 1» τον Φεβρουάριο του 2019, σκοπεύουμε να διενεργήσουμε δύο επιβεβαιωτικές γεωτρήσεις κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2020 για να προσδιορίσουμε την πλήρη εμπορική δυνατότητα του κοιτάσματος. Μέρους της προετοιμασίας είναι η απόκτηση των σχετικών αδειών, για τις οποίες πραγματοποιήθηκαν ήδη οι περιβαλλοντικές και αρχαιολογικές έρευνες.

Θα εξετάσουμε όλες τις επιλογές

—Το κλίμα έντασης στην περιοχή από πλευράς Τουρκίας σας επηρεάζει;

—Εμείς παραμένουμε προσπλωμένοι στο πλάνο μας. Είμαστε μια εμπορική οντότητα, η επιχείρησή μας αφορά την παραγωγή και ανάπτυξη φυσικών πόρων για λογαριασμό των κυβερνήσεων. Ο τρόπος λειτουργίας μας καθορίζεται από τις υποχρεώσεις μας που απορρέουν από τη Συμφωνία Έρευνας και Κατανομής της Παραγωγής με την Κυπριακή Δημοκρατία.

—Η θέση της ΕxxonMobil για LNG επί κυπριακού εδάφους συνεχίζει να είναι πάνω στο τραπέζι;

—Σε αυτό το στάδιο είμαστε πολύ ευχαριστημένοι με την ανακάλυψή μας και εστιάζουμε στην περαιτέρω αξιολόγηση των αποτελεσμάτων μας. Είναι πολύ νωρίς για να σχολιάσουμε συγκεκριμένους τρόπους ανάπτυξης και θα εξετάσουμε όλες τις επιλογές που έχουμε στη διάθεσή μας. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου, όταν ανακαλύπτονται υδρογονάνθρακες, υπάρχει συνήθως δυνατότητα διαφόρων επιλογών ανάπτυξης. Το αέριο που ανακαλύφθηκε στα ανοικτά της θάλασσας της Κύπρου θα μπορούσε να φτάσει στην αγορά μέσω αγωγών, θα μπορούσε να υδροποιηθεί και να μεταφερθεί στις αγορές ή ίσως μέσα από ένα συνδυασμό αυτών των δύο, είναι κάπως νωρίς για να πούμε.

—Το ενδιαφέρον σας για την κυπριακή ΑΟΖ περιορίζεται μόνο στο τεμάχιο 10;

—Εξετάζουμε όλες τις προοπτικές σε όλο τον κόσμο και τα αξιολογούμε ανάλογα με τα περιστατικά που έχουν. Προς το παρόν στην Κύπρο, επικεντρωνόμαστε στο πρόγραμμα έρευνας στο οικόπεδο 10.

Επικερδές για τον πρόεδρο Πούτιν το «φλερτ» με την Τουρκία

Τον **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

«Το διμερές εμπόριο μεταξύ Τουρκίας και Ρωσίας αυξήθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια, από 4,5 δισ. δολάρια το 2000 σε 25 δισ. το 2018. Σύμφωνα με το τουρκικό Στατιστικό Ινστιτούτο, η Ρωσία εισήγαγε προϊόντα αξίας 3,4 δισ. δολαρίων από την Τουρκία το 2018 και πούλησε αγαθά αξίας 21,9 δισ. δολαρίων στην Τουρκία. Οι αριθμοί δείχνουν ότι το εμπορικό έλλειμμα της Τουρκίας κατά της Ρωσίας είναι \$18.500.000.000 δολάρια. Το εμπορικό έλλειμμα της Τουρκίας αυξήθηκε κατά περίπου 2 δισ. δολάρια από το 2017». Αυτοί οι αριθμοί οδηγούν τη Μουκντάν Σαγλάμ, η οποία εστιάζει στις διεθνείς σχέσεις και στη σύγχρονη Ρωσία, στο συμπέρασμα ότι οι οικονομικές συνθήκες της Τουρκίας οδηγούν τη Ρωσία να επωφεληθεί περισσότερο από την Τουρκία. Η κ. Σαγλάμ και άλλοι έμπειροι Τούρκοι αναλυτές προειδοποιούν ότι αυτοί οι αριθμοί δεν πρέπει να μας οδηγούν σε λανθασμένα και «πρώωρα» συμπεράσματα. Η σύσφιξη των ρωσοτουρκικών σχέσεων βγάζουν μονάχα μια κερδισμένη πλευρά, τη Ρωσία, η οποία όμως, απέχει πολύ από έναν εναλλακτικό προορισμό για την Τουρκία σε σύγκριση με το ΝΑΤΟ και τη Δύση. Παρόλα αυτά, λόγω των νέων προκλήσεων ο Ταγίπ Ερντογάν προσεγγίζει όλο και περισσότερο τον ομόλογό του Βλαντίμιρ Πούτιν και με αυτόν τον τρόπο εντατικοποιείται όλο και περισσότερο η εξάρτηση της Άγκυρας από τη Μόσχα, μια δύναμη που παραδοσιακά η τουρκική

Για την Τουρκία, στα πεδία της οικονομίας και του εμπορίου, η Δύση παραμένει ο μοναδικός, ρεαλιστικός προορισμός. Η «διαδρομή» της Ρωσίας έρχεται να καλύψει μονάχα κάποια κενά στο ετήσιο ισοζύγιο της τουρκικής οικονομίας.

πλευρά αντιμετωπίζει με εχθρική και αμυντικά αντανακλαστικά.

Η κ. Σαγλάμ εστιάζει σε ακόμη ένα σημαντικό ερώτημα: Ποια πλευρά ευνοεί η εντατικοποίηση των σχέσεων και της συνεργασίας της Τουρκίας με τη Ρωσία κατά τα χρόνια της διακυβέρνησης του ΑΚΡ; και τονίζει ότι οι στόχοι της Μόσχας είναι η προσέλκυση ξένων επενδύσεων, η διαπραγμάτευση για τη χρήση του εθνικού της νομίσματος και η αύξηση του εμπορικού κύκλου εργασιών με την Κίνα. Η σύσφιξη των σχέσεων με την Τουρκία του κ. Ερντογάν εξυπηρετεί πολλούς από αυτούς τους στόχους της Ρωσίας. Η Τουρκία και η Ρωσία έχουν προχωρήσει στη σύσφιξη των σχέσεων τους από τα τέλη του Ψυχρού Πολέμου. Η δεκαετία του 1990 ήταν μια μετασχηματιστική εποχή για τις πολιτικές της Ρωσίας για την Τουρκία, και από το 2000 και οι δύο πλευρές συνεργάζονται για την εντατικοποίηση της συνεργα-

Η Τουρκία του Ερντογάν προσεγγίζει όλο και περισσότερο την Ρωσία του Πούτιν και με αυτόν τον τρόπο εντατικοποιείται η εξάρτησή της από την Μόσχα.

σίας σε διάφορα πεδία. Σύμφωνα με τα δεδομένα του τουρκικού Στατιστικού Ινστιτούτου (ΤΥΙΚ), η πολυδιάστατη σύσφιξη των ρωσοτουρκικών σχέσεων εξυπηρετεί τα συμφέροντα της ρωσικής πλευράς. Το εμπορικό έλλειμμα της Τουρκίας στις διμερείς ρωσοτουρκικές σχέσεις αυξάνεται συνεχώς την ώρα που η νέα στρατηγική εταιρική σχέση, τα δεδομένα για τις ξένες άμεσες επενδύσεις (Foreign Direct Investment, FDI) δείχνουν ότι οι εμπορικές συναλλαγές φέρνουν μεγάλα κέρδη στη Μόσχα.

Όπως τονίζει η κ. Σαγλάμ το Foreign Direct Investment αποτελεί

σημαντικό δείκτη για τη μέτρηση της οικονομικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των χωρών. Σύμφωνα με τους πιο πρόσφατους αριθμούς, η πλειονότητα των εισροών FDI προς την Τουρκία μεταξύ 2010 και 2018 προέρχονται από χώρες της Ευρώπης, της Βόρειας Αμερικής και του Αραβικού Κόλπου. Η Ρωσία κατατάσσεται δέκατη με 4,1 τοις εκατό του μεριδίου των FDI, ενώ η Ε.Ε. και οι ΗΠΑ αποτελούν πάνω από το 50 τοις εκατό. Αυτά τα ποσοστά δείχνουν ότι από οικονομική άποψη, η Ρωσία δεν πρόκειται να αποτελέσει εναλλακτικό προορισμό για την Τουρκία στο άμεσο μέλλον.

Την ίδια στιγμή, τα στατιστικά στοιχεία και για τις δύο χώρες όσον αφορά τη χρήση του ντόπιου νομίσματος στο εμπόριο μάς επιτρέπουν να διευκρινίσουμε την εικόνα. Τα στοιχεία της Ρωσικής Κεντρικής Τράπεζας αποδεικνύουν ότι, όσον αφορά τις εισαγωγές από την Τουρκία στη Ρωσία το 2018, το 31,8% ήταν σε ρούβλια, το 44,3% ήταν σε δολάρια, το 22,2% ήταν σε ευρώ, και το 1,7 τοις εκατό ήταν σε άλλα νομίσματα. Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά την πληρωμή της Τουρκίας για τις εισαγωγές από τη Ρωσία, το 81% ήταν σε δολάρια, το 4% ήταν σε ευρώ, το 11,1% ήταν σε ρούβλια, και το 0,3 τοις εκατό ήταν σε άλλο νόμισμα.

Στο μέτωπο της οικονομίας, λοιπόν, η τελική εικόνα είναι ξεκάθαρη: Η άνθιση των ρωσοτουρκικών σχέσεων σε διάφορα πεδία, φέρνει αξιοσημείωτα κέρδη στη ρωσική πλευρά. Για την Τουρκία, στα πεδία της οικονομίας και του εμπορίου, η Δύση παραμένει ο μοναδικός, ρεαλιστικός προορισμός. Η «διαδρομή» της Ρωσίας έρχεται να καλύψει μονάχα κάποια κενά στο ετήσιο ισοζύγιο της τουρκικής οικονομίας. Παρόμοια κατάσταση επικρατεί και σε άλλα πεδία, σε αυτά της διπλωματίας και της στρατιωτικής συνεργασίας. Μπορεί διάφοροι λόγοι, όπως λ.χ. τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κυβέρνηση Ερντογάν από την περίοδο της Υπόθεσης Γκεζί μέχρι σήμερα τόσο στο εσωτερικό μέτωπο όσο και στο πεδίο της διπλωματίας, να σπρώχνουν την Τουρκία προς τη Ρωσία, ωστόσο, η εξάρτηση της Τουρκίας

από τη Ρωσία του κ. Πούτιν συνοδεύεται από ένα ιδιαίτερα, βαρύ διπλωματικό κόστος. «Η πώληση του ρωσικού αμυντικού συστήματος S-400 ενδυναμώνει το χέρι της Ρωσίας ενώ θέτει προβλήματα στην Τουρκία», τονίζει η κ. Σαγλάμ, η οποία προσθέτει τα εξής: «Η Ρωσία, πουλώντας τους S-400 στην Άγκυρα, αποκτά νέους πελάτες, προκαλώντας διαμάχες μεταξύ των χωρών του ΝΑΤΟ».

Κυρώσεις CAATSA

Η Ουάσιγκτον από την άλλη, αφού αφαίρεσε την Τουρκία από το πρόγραμμα του F-35, ματαιώνει και την παράδοση των μαχητικών τύπου F-35. Την ίδια στιγμή, με την παράδοση των S-400, οι ΗΠΑ σχεδιάζουν να επιβάλουν κυρώσεις (CAATSA) στην Τουρκία, κάτι που θα επηρεάσει τις οικονομικές, χρηματοοικονομικές και διπλωματικές σχέσεις της Τουρκίας. Όλα αυτά συμβαίνουν σε μια στιγμή που στο βόρειο κομμάτι της Συρίας, η Τουρκία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις μελλοντικές διαθέσεις του Κρεμλίνου. Για έμπειρους αναλυτές όπως ο Φεχίμ Τάστεκιν, οι τελευταίες εξελίξεις δεν αφήνουν πολλά περιθώρια για αμφιβολίες. Με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, μετά την τακτοποίηση του ζητήματος του Ιντλίμπ, η Ρωσία θα ζητήσει με διπλωματικό τρόπο την αναθεώρηση και περιορισμό της τουρκικής ακτινικής δράσης στην γειτονική χώρα. Επιπλέον, οι νέες κινήσεις της Ρωσίας στο Κουρδικό της Συρίας επιφυλάσσουν αντίκτυπο και για το εσωτερικό της Τουρκίας.

Η αόρατη Εύα τα «χρυσά» διαβατήρια και ο ύπνος του δικαίου

Υπάρχει ΜΟΚΑΣ;

«**Η ΜΟΚΑΣ** είναι το εθνικό κέντρο αρμόδιο να ζητάει, παραλαμβάνει, αναλύει και διοχετεύει πληροφορίες σε σχέση με αναφορές ύποπτων συναλλαγών ...», έτσι αυτοσυστίνεται στην ιστοσελίδα της, στο διαδίκτυο η Μονάδα Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης. Στην περίπτωση των «χρυσών» διαβατηρίων, η Μονάδα κοιμάται τον ύπνο του δικαίου. Για τον διεθνή διασυρμό της Κύπρου η ΜΟΚΑΣ έχει μερίδιο ευθύνης. Όφειλε να είχε ερευνήσει, να είχε προειδοποιήσει και να προστατεύσει, όχι την κυβέρνηση Αναστασιάδη αλλά την Κυπριακή Δημοκρατία. Ούτε το ένα ούτε το άλλο έπραξε. Το μόνο που έκανε, και αυτό επίσημα, ήταν να στέλνει δημοσιεύματα στο ΥΠΕΣ, το 2015 λες και είναι γραφείο Τύπου. Αλήθεια η κ. Εύα Ρωσσίδου-Παπακυριακού, επικεφαλής της ΜΟΚΑΣ, βρίσκεται στην Κύπρο;

• • • •

Τι εννοούσε ο πρόεδρος;

Εντύπωση προκάλεσε μία από τις τελευταίες δηλώσεις του Νίκου Αναστασιάδη «ότι θα απογοτευθούν όσοι επενδύουν πολιτικά, στην ιστορία με τα «χρυσά» διαβατήρια. Πρόεδρε, με το συμπάθιο δεν γνωρίζω τι φθάνει στον λόφο, αλλά ο κόσμος από κάτω όλα αυτά τα ακούει βερεσέ, που λένε και στην ύπαιθρο. Απέναντι στον χορό εκατομμυρίων τον κοσμάκη ποσώς τον ενδιαφέρει η κάλη και ποιοι παίζουν πολιτικά παιχνίδια. Υπό τις περιστάσεις αυτό που θα έπρεπε να ενδιαφέρει τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, θα πρέπει να ήταν η απογοήτευση του κόσμου που είναι σίγουρο ότι θα φανεί στις κάλπες. Παρεμπιπτόντως, ισχύει ακόμα ότι η δεύτερη θητεία σου θα είναι και η τελευταία ή μήπως το ξανασκέφτεσαι;

• • • •

Ο ορισμός

Το τι πιστεύει ο κόσμος για την ιστορία, με τους όχι και τόσο καθαρούς επιχειρηματίες, που η Κυπριακή Δημοκρατία τους έδωσε διαβατήρια, και που πρέπει ο πρόεδρος της Δημοκρατίας να λάβει σοβαρά υπόψη του, αν σκέφτεται την τρίτη φορά στον λόφο, τον ορισμό τον έδωσε ο ακαδημαϊκός Μάριος Ζαχαριάδης. «Πρόκειται για ένα αρρωστημένο περιβάλλον με κρατικοδίαιτους επιχειρηματίες», είπε από το αέρα του Τρίτου του ΡΙΚ. Εκτός Κύπρου όλοι εντόπιζαν το «αρρωστημένο περιβάλλον», εκτός από τους αυτόχθονες ταγούς, πολιτικούς και κρατικούς που το έπαιζαν Κινέζοι και μόλις έσκασε η φούσκα τρέχουν να κρυφτούν για να μην τους πάρουν οι οσμές.

• • • •

«**Θα σου στήσω** μια τριμελή επιτροπή για τα «Χρυσά Διαβατήρια», μέχρι να πεις κίμνο. Αν θέλεις βάζω και το λαγωνικό μου, τον Οδυσσέα και μετά δει, τούτος, ο Τζο Λόου πόσα απίδια πιάνει ο κυπριακός σάκος».

Τι εμμονή και αυτή

Αυτή η ιδιαιτερη συμπάθεια του γενικού εισαγγελέα της Δημοκρατίας στις τριμελείς επιτροπές να το θυμηθείτε θα γίνει ανέκδοτο. Κάθε φορά που προκύπτει θέμα ο Κώστας Κληρίδης έχει την τριμελή επιτροπή στην τσέπη του. Αντί να βάλει, μπροστά την ΜΟΚΑΣ που έχει την τεχνογνωσία, με δική του εισήγηση το Υπουργικό Συμβούλιο πήρε την απόφαση που πήρε. Πάντως, για την ιστορία τα αποτελέσματα των τριμελών επιτροπών που διόρισε ο γενικός εισαγγελέας ήταν απογορευτικά.

• • • •

«Ηρακλής Πουαρό»

Επί ποδός βρίσκεται η Αρχιεπισκοπή, όχι τόσο για τα τραπέζια του μακαριότατου στον Μαλαισιανό επενδυτή και την επιστολή

προς τον τότε ΥΠΕΣ Σωκράτη Χάσικο, αλλά για τη δημοσιοποίηση της επιταγής με την «Αγία» εισφορά των 300 χιλιάδων ευρώ. Στην Αρχιεπισκοπή ψάχνουν να εντοπίσουν τη διαδρομή μιας και η επιταγή δεν ήταν μέρος του φακέλου πολιτογράφησης του Μαλαισιανού, αλλά μια προσφορά από τις πολλές που δέχεται η Εκκλησία. Η προσκή στρέφεται εντός της Αρχιεπισκοπής και την εκδότρια τράπεζα. Οι υποψίες πέφτουν προς την πλευρά της τράπεζας. Δεν θα αναφέρω ονόματα αλλά πρόκειται για τράπεζα όπου η Αρχιεπισκοπή, την περίοδο του κουρέματος έχασε τη μεγαλύτερη επένδυση που είχε.

• • • •

Χέρι βοήθειας

Όπως μου έλεγε πρόσωπο που είναι στα μέσα και τα έξω της Αρχιεπισκοπής, ο Μακα-

ριότατος την περασμένη Παρασκευή, τραπεζώσε τον γενικό εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Μεταξύ τυριού και αχλαδιού ο Αρχιεπίσκοπος λέγεται πως ζήτησε από τον Κώστα Κληρίδη, με τον οποίο σημειωτέον διατηρεί άριστες σχέσεις, να βοηθήσει στον εντοπισμό της διαδρομής. Γιατί, και αυτό είναι το πιπεράτο, υπάρχουν υπόνοιες ότι η διαδρομή της επιταγής, μπορεί να έγινε από υπηρεσία υπό τη σκέπη του γενικού εισαγγελέα της Δημοκρατίας, η οποία και στο παρελθόν είχε ακουστεί πως ενημερώνεται και ανεπίσημα, για παντός είδους οικονομικές, νόμιμες ή παράνομες, δραστηριότητες δημοσίων προσώπων. Μια τέτοια περίπτωση, φημολογείται πως κρυβόταν πίσω από την εκπαραθύρωση στενού συνεργάτη του Νίκου Αναστασιάδη. Πρόσωπο με επιρροή και ρόλο στην αποπομπή δεν φαίνεται να πείστηκε από τον «αποπεμφθέντα», πως ουδέποτε

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

Δικαιωματικά ο προκαθήμενος της Εκκλησίας και η αφοπλιστική ειλικρίνειά του, απέναντι στην ιστορία με τον Μαλαισιανό επενδυτή. Αυτό που απομένει είναι να τον εντοπίσει και να του κάνει έμβασμα τις 300 χιλιάδες ευρώ.

έριξε μια ματιά στα οικονομικά του, με ανορθόδοξο τρόπο.

• • • •

Κινέζοι η ENI και TOTAL

Στο συνέδριο του Economist η παρουσία δύο μεγαλοστελεχών της κοινοπραξίας επτά τεμαχίων της ΑΟΖ, μεταξύ αυτών και του τεμαχίου 7, αναμενόταν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Τα δύο διευθυντικά στελέχη απογοήτευσαν τελικά όσους είχαν στηθεί να τους παρακολουθήσουν. Επί της ταμπάκρας (γεωτρήσεις σε ΑΟΖ) δεν είπαν ούτε ένα νι. Το προσέγρασαν με ελαφρά πηδημάτκια, ασχετώς αν προηγουμένως ο υπουργός Ενέργειας Γιώργος Λακκοτρύπης, από το βήμα τους έδωσε πάσα να σχολιάσουν, το πρωτοεξέλιδο δημοσίευμα της έντυπης «Κ» της περασμένης Κυριακής. Μούγκα ο Ιταλός και ο Γάλλος. Εντάξει από τον Ιταλό δεν περιμέναμε κάτι περισσότερο, έχουν προϊστορία, αλλά ο Γάλλος ούτε μια κουβέντα, έτσι για τα μάτια του κόσμου; Και ύστερα λένε πως δεν υπάρχει φωτιά όπου υπάρχει κανός. Όχι σιόρ για όλα φταίνε οι απάτριδες δημοσιογράφοι και πως το λέει το άσμα των Καλδάρ-Παπαγιαννοπούλου «Δε φταις εσύ η φαντασία μου τα φταίει...»

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Πρέπει να σπάσει αυγά

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Από τον Ορχομενό της Βοιωτίας, «έναν τόπο τόσο προοδευτικό», όπως αισθανθηκε την ανάγκη να πει, ο Αλέξης Τσίπρας κατήγγειλε ότι συντελείται «παλινόρθωση που κράτους της Δεξιάς». Ετσι, το Αντάρτικο ξεκίνησε και επισήμως.

Τόσο καιρό αναρωτιόμασταν για τις προσαρμογές που θα χρειαστεί ο ΣΥΡΙΖΑ ως αντιπολίτευση (ποια η νέα στρατηγική του, ποιες οι τακτικές που θα επιλέξει κ.λπ.), χωρίς όμως να προκύπτει κάτι σαφές από την πλευρά τους, ώστε να μπορείς να σχηματίσεις περίπου μια ιδέα για τα σχέδιά τους. Τώρα, όμως, μέσα από τη θολούρα που μονίμως σκεπάζει τον ΣΥΡΙΖΑ, έχω την εντύπωση ότι αρχίζουν να προβάλλουν κάποιες απαντήσεις.

Ως προς τη στρατηγική, το δίλημμα μεταξύ ριζοσπαστικότητας και σοσιαλδημοκρατίας ο ΣΥΡΙΖΑ είναι φανερό ότι το παρακάμπτει. Ο Τσίπρας και οι περί αυτόν αντιλαμβάνονται ότι ώριμη επιλογή στο συγκεκριμένο δίλημμα δεν υπάρχει. Συνεπώς, αν καταπιστούν με το υπαρξιακό τους (ποιοι είμαστε, πού πάμε κ.λπ.) θα φθαρούν σε μια εσωτερική διαμάχη, που θα τους κρατήσει μακριά από το μόνο που μπορεί να τους κρατάει ενωμένους: την προοπτική της εξουσίας - κίνητρο ιδιαίτερως ισχυρό για κάποιον που την έχει γευθεί κιόλας. Επιλέγει, λοιπόν, την παλιά στρατηγική του, εκείνη που τον οδήγησε από το πεζοδρόμιο στην εξουσία, υπό συνθήκες κρίσης βέβαια. Την ξεσκονίζει, της κάνει ένα φιλοφρεσκάρισμα και τη σερβίρει για καινούργια. Η κωμική κατηγορία για «παλινόρθωση του κράτους της Δεξιάς» νομίζω ότι τα λέει όλα.

Η τακτική με την οποία η αντιπολίτευση κατευθύνεται προς τον στόχο είναι ο ανταρτοπόλεμος: χτυπάει σε πολλά σημεία ταυτόχρονα και με ποικίλες δυνάμεις, από τον «Ρουβίκωνα» μέχρι τους συλλόγους των αρχαιολόγων, που επιχειρούν ξανά να εμποδίσουν την επένδυση στο Ελληνικό. Από την ώρα που ο Τσίπρας έβγαλε από το ντουλάπι του τον μαμπούλα της Δεξιάς, είχαμε την αναζωπύρωση της τρομοκρατίας. Ηπια τη θέλετε; Δεν έχω πρόβλημα, τρομοκρατία όμως. Είχαμε την επίθεση με μολότοφ σε διμοιρία των ΜΑΤ, που έστειλε τρεις αστυνομικούς στο νο-

σοκομείο. (Εμείς περιμένουμε άραγε τη στιγμή που θα στείλουν και κάποιον στο νεκροτομείο; Ετσι φαίνεται...) Είχαμε, επίσης, τη νέα τακτική των κουκουλοφόρων αλητών (αυτών που λόγω πολιτικής ορθότητας ονομάζουμε «αντιεξουσιαστές»), οι οποίοι τώρα χρησιμοποιούν τους φοιτητές σαν ανθρώπινες ασπίδες, όταν τους καταδιώκει η αστυνομία.

Δεν συμβαίνουν αυτά λόγω επετείου ακού οίστρου μόνον. Ο «Ρουβίκωνας» στο πολιτικό γραφείο της Νίκης Κεραμέως, την ώρα που ο ΣΥΡΙΖΑ την καταγγέλλει ως... κακό και κοχ-

θθρό άνθρωπο (διαβάστε την ανακοίνωση του ΣΥΡΙΖΑ, θα δείτε ότι δεν έχουν τίποτε άλλο να πουν), επειδή καταργεί 38 πανεπιστημιακά τμήματα που υφίστανται σήμερα μόνο στα χαρτιά και τα οποία διέσπειρε ανά την επικράτεια ο αλησμόνητος Γαβρόγλου με ψηφοθηρικά κριτήρια. Κατεβαίνοντας παρακάτω στην κλίμακα του τρόμου, φτάνουμε στον απλό εκφοβισμό, όπως η απερίγραπτη συμπεριφορά των Παλάκι και Τζανακόπουλου, οι οποίοι εκτελώντας εντολές του προέδρου τους εμποδίζουν τη λειτουργία της Προανακριτικής. Με το έτσι θέλω! Ας το σκεφθούμε.

Σε μια περίοδο που η κυβέρνηση προχωρεί τόσο προσηκτικά, ώστε να δίνει την εντύπωση ότι φοβάται τις ρήξεις, ο ανταρτοπόλεμος που ξεκίνησε ο ΣΥΡΙΖΑ, με προφανή σκοπό να εμποδίσουν ό,τι πηγαίνει να αλλοδαξει, φέρνει, κατά την εκτίμησή μου, την κυβέρνηση Μητσοτάκη σε ένα κρίσιμο σημείο της πορείας της: καλείται να αποδείξει ότι δεν εκφοβίζεται από την αλητεία, αλλά προχωρεί με κατεύθυνση και στόχο.

Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να διαστάσει να χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της για την υπεράσπιση της νομιμότητας,

αλλά πάντα προσηκτικά και στρατηγικά. Δεν είναι δυνατόν, λ.χ., να επιτραπεί στους δύο βουλευτές να εμποδίσουν τη Δεύτερη τη λειτουργία της Προανακριτικής. Ας πέσουν σπρωξίδια με τους φρουρούς: δεν πειράζει, εφόσον αυτό που διακυβεύεται είναι το κύρος της Βουλής. Αντιθέτως, ο Χρυσόχοιδης κάνει άριστα που δεν επιτρέπει στην αστυνομία να μπει απρόσκλητη, λ.χ., στο ΟΠΑ. Ας σκούζει η κυρία Σύγκλητος. Τόσα χρόνια έγλειφαν αναρχικούς και φοιτητοπατέρες, ενώ κατήγγελλαν την αστυνομία. Τώρα θρηνούν ότι τους αφήνει απροστάτευτους. Ευκαιρία, λοιπόν, να μάθουν να συνεργάζονται μαζί της και να την καλούν. Αλλωστε, η λύση του συγκεκριμένου προβλήματος στα πανεπιστήμια προϋποθέτει την καλή συνεργασία των δύο πλευρών. (Ευγε, λοιπόν, κύριε Μιχάλη! Υποκλίνομαι στην τρέλα σου...)

Σημαίνει, κυρίως, ότι η κυβέρνηση δεν πρέπει να κάνει πίσω από πρωτοβουλίες όπως αυτή της Νίκης Κεραμέως για την αναδίταξη του πανεπιστημιακού χάρτη, που ασφαλώς θα συναντήσει ισχυρές αντιδράσεις και εσωτερικά. Δεν πρέπει να ενδώσει η κυβέρνηση στον πειρασμό των ισορροπιστικών διευθετήσεων. Αν επιμένει σε αυτό που είναι το σωστό, επειδή είναι το λογικό, ανοίγει έναν διαφορετικό και πιο στέρεο δρόμο προς το Κέντρο. Θα όφειλε μάλιστα να προχωρήσει και σε άλλα παρόμοιας τόλμης (και λογικής) βήματα, σε άλλους τομείς. Με λίγα λόγια, αυτό που λέει ο τίτλος...

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Απαιτείται νέα στρατηγική ασφάλειας

Η διαπίστωση του Γάλλου προέδρου Μακρόν για τον εγκεφαλικό θάνατο του ΝΑΤΟ έρχεται να προστεθεί σε μία σειρά γεγονότα που συνθέτουν την απαρχή μιας νέας εποχής. Σε αυτά περιλαμβάνεται η απόφαση των ΗΠΑ για μερική απόσυρση από τη Μέση Ανατολή, η έξοδος της Βρετανίας από την Ε.Ε. αλλά και οι δυναμικές πρωτοβουλίες αναθεωρητικών δυνάμεων όπως η Ρωσία, η Τουρκία και το Ιράν. Ο Μακρόν στηρίζει τη διαπίστωσή του σε αυτά ακριβώς τα πράγματα. Αν σε αυτά προσθέσουμε την πολιτική, οικονομική και στρατιωτική μεγέθυνση της Τουρκίας τότε τα πράγματα για Ελλάδα και Κ.Δ. γίνονται ιδιαίτερα ανησυχητικά. Η ενδεχόμενη έξοδος της Τουρκίας από το ΝΑΤΟ είτε με την εκδίωξη της όπως πολλοί σε ΗΠΑ και Ευρώπη επιθυμούν ή με τη διάλυση του ΝΑΤΟ θα καταστήσουν περισσότερο ανεξέλεγκτη την Τουρκία. Υπάρχει ακόμα ο κίνδυνος η υπό μελέτη απόσυρση των αμερικανικών πυρηνικών βομβών από τη βάση του Ιντσιρλίκ να ωθήσει την Τουρκία σε πυρηνικοποίηση με ίδια μέσα, κάτι που ο κ. Ερντογάν έχει δημόσια παραδεχθεί ότι αποτελεί στόχο της χώρας του. Ο ντε φάκτο τερματισμός της τουρκικής ενταξιακής πορείας έχει αφαιρέσει τα όποια κίνητρα για την Τουρκία να λειτουργεί έναντι Ελλάδας και Κ.Δ. στη βάση των αρχών της καλής γειτονίας. Τα πράγματα γίνονται κάθε μέρα και πιο επικίνδυνα. Η Τουρκία αποθρασύνεται με την μερική ανοχή των ΗΠΑ και της Ρωσίας. Η πρόσφατη στρατιωτική επιχείρηση της Τουρκίας στη Συρία εξασφάλισε και από τους δύο το πράσινο φως για να ξεκινήσει, την προστασία της από τυχόν καταδικαστικό ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας και τελικά την έγγραφη νομιμοποίησή της διά των συμφωνιών σε Άγκυρα με ΗΠΑ και Σότσι με Ρωσία. Η Τουρκία, με γνώση των δυνατοτήτων της και των ευκαιριών που η νέα εποχή δημιουργεί καθώς και των δικών μας αδυναμιών, προχωρεί σε υλοποίηση των αναθεωρητικών της σχεδιασμών και στην Ανατολική Μεσόγειο όπως αυτοί καταγράφονται στους χάρτες της Γαλάζιας Πατρίδας. Προχθές ακόμα ο Χουλουσί Ακάρ, δεύτερος σε δύναμη μετά τον Ερντογάν, ξεκαθάρισε ότι το έδαφος και οι θάλασσες της Κύπρου αποτελούν μέρος της Γαλάζιας Πατρίδας. Όσοι από μας έχουν την ψευδαισθηση ότι αυτό θα εγκαταλειφθεί χάριν μιας λειτουργικής ομοσπονδιακής λύσης και τη μετατροπή της Κύπρου σε ένα κανονικό κράτος πλάνωνται πλάνη οικτρά. Ο Τούρκος ΥΠΕΞ κ. Τσαβούσογλου ήταν επίσης ξεκάθαρος. Μόνο η αποδοχή των τουρκικών όρων μπορεί να οδηγήσει σε λύση ομοσπονδιακής ενοποίησης τύπου Κραν Μοντάνα. Σε διαφορετική περίπτωση η Τουρκία θα συνεχίσει την εφαρμογή του σχεδίου Β΄ καθώς κανείς δεν την πιέζει για το αντίθετο. Το σχέδιο αυτό συνίσταται στην δημιουργία ενός νέους στάτους κβο στην Κύπρο. Περιλαμβάνει τη συνδιαχείριση της κυπριακής ΑΟΖ ή εναλλακτικά το πάγωμα του κυπριακού ενεργειακού προγράμματος, το άνοιγμα της περιφραγμένης περιοχής της Αμμοχώστου, τη φυγή της UNFICYP και το διαμοιρασμό ή συνδιαχείριση της νεκρής ζώνης καθώς και τη δημιουργία μιας κυρίαρχης τουρκικής αεροναυτικής βάσης σε Λευκόνοικο-Μπογάζι.

Ούτως εκόντων των πραγμάτων, Ελλάδα και ΚΔ αδυνατούν από μόνες τους να αποτρέψουν τους τουρκικούς σχεδιασμούς. Υπάρχει ανάγκη για μία συνολική στρατηγική που θα εξισορροπεί την Τουρκία. Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει την ενεργό συμμετοχή και των δύο στην Ευρώπη της Άμυνας που προοπτικά θα αντικαταστήσει το ΝΑΤΟ. Εξίσου σημαντική είναι η μετεξέλιξη της αμυντικής συνεργασίας με την Αίγυπτο σε μία πραγματική συμμαχία αφού η ισχυρή αυτή χώρα είναι διαχρονικά ο στρατηγικός αντίπαλος της Τουρκίας στην περιοχή. Επιπρόσθετα χρειάζεται η αναβίωση του δόγματος του ενιαίου αμυντικού χώρου στη βάση της συνθήκης της Λισαβόνας.

Τέλος, είναι αναγκαία η πολλαπλή και σοβαρή αμυντική μας ενίσχυση στα πλαίσια μιας αναθεωρημένης στρατηγικής εθνικής ασφάλειας. Η τελευταία κοιμάται ακόμα στα συρτάρια του ΥΠΕΞ...

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος. Διετέλεσε γραμματέας του Γεωστρατηγικού Συμβουλίου της ΚΔ την περίοδο 2014-2018.

Θαυμάσια. Πάει κι αυτό. Το Υπουργικό αποφάσισε ότι θα αφαιρεθούν κάποιες υπηκοότητες, ότι θα συσταθεί και μια επιτροπή ελέγχου για να μην πάθουμε τα ίδια και ότι θα υπάρξουν ακόμη πιο αυστηρά κριτήρια για να μην μπορεί ο κάθε καταζητούμενος, δικτάτορας και ξέρω εγώ τι άλλο, να χριστεί Κύπριος. Και κάπως έτσι ξεμπερδεύουμε και μ' αυτό το ζήτημα να η ξεφουσκώσει επιτέλους και αυτός ο «αχρείαστος» ντόρος στα ΜΜΕ και στα σόσιαλ και να πάει ο καθένας σπίτι του εφνοσυχασμένως ότι όλα βαίνουν και πάλι καλώς. Όλα υπό έλεγχο. Διότι, μην ξεχνιόμαστε, το πρόγραμμα πολιτογραφίσεων μας έφερε χρήμα (έστω και βρώμικο). Και άνοιξε δουλειές. Και ανόρθωσε την οικονομία μας. Και ήταν κατά τ' άλλα ένα χρήσιμο πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυ-

Το Κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων στη Γαλλία κλείνει έναν χρόνο ζωής και οι συμμετέχοντες προτίθενται να τιμήσουν την επέτειο. Στη φωτογραφία μέλη του κινήματος από διαδήλωση της 23ης Μαρτίου μπροστά από τον ναό της Ιερής Καρδιάς στη Μονμάρτη.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΑΔ / Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Το ψάρι και η κεφαλή

Είχαν μεσολαβήσει λίγες μόλις μέρες από την αποκάλυψη ότι η Κυπριακή Δημοκρατία έδωσε διαβατήριο σε Καμποτζιανούς δικτάτορες που ευθύνονται για φυλακίσεις, εξορίες πολιτικών προσώπων και λογοκρισία στα ΜΜΕ. Είχε μεσολαβήσει και μόλις ένα εικοσιτετράωρο από το ρεπορτάζ της εφημερίδας «Πολίτης» για τον Τζο Λόου όταν η εταιρεία Henley & Partners, που είχε λάβει 650.000 ευρώ από την υπόθεση του Μαλαισιανού κροίσου βρέθηκε μέσω του διευθυνόντος συμβούλου της στο Economist να μιλάει μαζί με τον πρόεδρο του ΚΕΒΕ Χριστόφορο Αγκαστινιώτη και τον πρόεδρο του Invest Cyprus Μιχάλη Μιχαήλ για το θέμα των πολιτογραφήσεων.

Σε ένα κανονικό κράτος και οι τρεις τους θα αξιοποιούσαν την ευκαιρία για να δώσουν απαντήσεις σε όσα βλέπουν το φως της δημοσιότητας. Θα πρότειναν για παράδειγμα οι ίδιοι, την εισαγωγή αυστηρών κριτηρίων που θα προστάτευαν, πρώτα το όνομα της χώρας τους από τον διασυρμό και στη συνέχεια το επάγγελμά τους από την πλήρη απαξίωση. Κάθε άλλο όμως.

«Αν ρίχνετε το φταίξιμο στην κυβέρνηση, εγώ θέλω να ριζώ το φταίξιμο στους δημοσιογράφους γιατί εσείς θα το παρακάνετε για να πουλήσετε εφημερίδες» έλεγε ανευρυθρίαστα ο Χριστόφορος Αγκαστινιώτης, κουνώντας μας και το δάκτυλο, ενώ ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας που έλαβε 650.000 ευρώ από την υπόθεση Λόου έκρινε πως το θέμα δεν λύνεται ούτε στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων ούτε των περιοδικών. «As σεβόμαστε τους ανθρώπους που επένδυσαν» έλεγε, με τον Μιχάλη Μιχαήλ να σιγοντάρει και να προειδοποιεί πως μπορεί με άλλους τρόπους να κάνει κάποιος αντιπολίτευση.

Αντιλαμβάνεστε, λοιπόν, και το μέγεθος της κοροϊδίας και την απληστία των ανθρώπων, που κατά τα άλλα καίγονται για το καλό όνομα της χώρας τους.

Θα μπορούσαμε να εκπλαγούμε, ενδεχομένως και να σοκαριστούμε με τη στάση του. Εκπλησστεί όμως αυτός που ελπίζει. Αυτός που πιστεύει πως η νοοτροπία του άρπα κόλα, η πολιτική του «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα» και της αδιαφορίας έχει εκλείψει από το 2013 και μετά.

Εμείς δεν εκπλησσόμαστε και δεν περιμένουμε περισσότερα από αυτούς. Γιατί για να ντραπούν όλοι αυτοί, θα πρέπει πρώτα από όλα να ντραπεί το πολιτικό σύστημα που μας διοικεί για την κατάσταση.

Και εξηγούμαστε. Όταν για παράδειγμα έβγαινε η περίπτωση του δικτάτορα της Καμπότζης, διαφαινόταν πως το δικηγορικό γραφείο του πατέρα του πρώην υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων Μάριου Δημητριάδη είχε μεσολαβήσει. Ο ίδιος ο Μάριος Δημητριάδης λοιπόν θα έπρεπε για λόγους σύγκρουσης συμφερόντων να απέχει από την ψήφιση των πολιτογραφήσεων. Όχι γιατί υπαινισσόμαστε πως γνώριζε για την εν λόγω υπόθεση και ψήφισε συνειδητά υπέρ. Γνώριζε όμως πως το δικηγορικό γραφείο του πατέρα του είναι ένα από τα κύρια δικηγορικά γραφεία που ειδικεύονται στην έκδοση κυπριακών διαβατηρίων.

Το γνώριζε, λοιπόν, αλλά δεν τον ένοιαζε. Και για ποιο λόγο να συγκινηθεί ο Μάριος Δημητριάδης για ένα διαβατήριο που εξέδωσε ο πατέρας του; Θα έπρεπε πρώτα και κύρια να συγκινηθεί ο ίδιος ο πρόεδρος. Να νιώσει εκείνος λίγη ντροπή για την επιχείρηση που έστησε όσο είναι στο ανώτατο αξίωμα. Από την εκροή καταθέσεων των συμπεθερών, το φιλέτο της πρώτης κυρίας τις διακοπές στις Σευχέλλες με το τζετ του Σαουδάραβα αλλά και τις δουλειές του «άλλοτε» δικηγορικού του γραφείου. Γραφείο που για τις δουλειές που αναλαμβάνει έχουμε υποστεί μεγάλο δούλεμα. Δεν θα ξεχάσουμε την Ryan Air, που ενώ ο πρόεδρος διακήρυττε πως δεν θα δεχτεί ποτέ να αναλάβει τον οποιοδήποτε πελάτη, ο οποίος μπορεί να έχει συμφέροντα από την παρουσία του στην κυβέρνηση, οι δικηγόροι του παρευρίσκονταν στη συνάντησή με τη διαπραγματευτική ομάδα του κράτους για να προσφέρουν, όπως εξηγούσαν στη συνέχεια, τυχόν βοήθεια στο νέο γραφείο να αναλάβανε την υπόθεση. Στο γραφείο που, όπως ο ίδιος ομολογούσε, ασχολείται κατά κύριο λόγο με υπεράκτιες εταιρείες των οποίων η συντριπτική πλειοψηφία είναι Ρώσοι. Το γραφείο που εμπλέκεται και σε περιπτώσεις κυπριακών διαβατηρίων. Κυπριακά διαβατήρια με τα οποία έχει άμεση εμπλοκή και ο γαμπρός του προέδρου και αναπληρωτής πρόεδρος του Παγκύπριου Συνδέσμου Επιχειρηματιών Ανάπτυξης Γης και Οικοδομών Γράννης Μισιρλή.

Γιατί να ντραπεί, λοιπόν, το ΚΕΒΕ, οι οποίοι μεσάζοντες, ο Μάριος Δημητριάδης ή οποιοσδήποτε άλλος, όταν όλα καταλήγουν στην κεφαλή του ψαριού; Αυτήν επιλέξαμε συνειδητά το 2018. Αυτή τείνει να μας μετατρέψει σε περιγέλο διεθνώς και πολύ φοβόμαι πως θα μας συμπαρασύρει σε ακόμα χειρότερα.

economidom@kathimerini.com.cy

ΒΟΛΕΣ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Το τάμα στο Μπελαπάις

Το τάμα ζωής, του διεθνούς φήμης Κύπριου ζωγράφου Αντρέα Χαράλαμπους, εκπληρώθηκε 45 χρόνια μετά την εισβολή. Κατόρθωσε με πολύ κόπο, με πολλούς συνεργάτες και διοργάνωσε αναδρομική έκθεση ζωγραφικής, από το 1999-2019 στο Αβαείο του Μπελαπάις, στο χώρο τον οποίο λειτουργούσε ο αείμνηστος παππούς του, ο παπα-Κωνσταντίνος. Η Παναγία η Ασπροφορούσα της εκκλησίας του Αβαείου έκανε το θαύμα της ή αλλιώς το σύμπαν συνωμότησε, ώστε να γίνει η έκθεση.

Οι στιγμές στα εγκαίνια της έκθεσης ήταν συγκλονιστικές. Ο χώρος καθήλωνε από μόνος του, αλλά και τα λόγια ψυχής του ζωγράφου, συγκίνησαν Ελλήνοκύπριους και Τουρκοκύπριους, οι οποίοι προσέτρεξαν για το ιστορικό πολιτιστικό γεγονός. Ξεχωριστή η παρουσία του Τάκη Χατζηδημητρίου, συμπροέδρου της δικονομικής επιτροπής για την πολιτιστική κληρονομιά, ο οποίος πρώτος πριν από σχεδόν 50 χρόνια διοργάνωσε την πρώτη έκθεση του Αντρέα Χαράλαμπους. Ξεχωριστή και η παρουσία ρωσίδας καλλιτέχνιδας, η οποία έφθασε ειδικά από τη Μόσχα για το μεγάλο γεγονός. Βεβαίως κανείς δεν πρέπει να παραγνωρίσει το γεγονός ότι σε αυτή την σύναξη ανταμώθηκαν Ελλήνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, οι οποίοι πιστεύουν σε ένα άλλο δρόμο, ο οποίος οδηγεί στην ειρήνη.

Ο Αντρέας Χαράλαμπους εξομολογούμενος δημοσίως ανέφερε ότι «η έκθεση στο Αβαείο του Μπελαπάις ήταν πόθος και στόχος μιας ζωής, λόγω της ιδιαίτερα συναισθηματικής σχέσης με αυτό το χωριό. Η μητέρα μου είναι από το Μπελαπάις. Ο παππούς μου, ο πατέρας της μητέρας μου, ο παπα-Κωνσταντίνος ήταν ο ιερέας του χωριού, στην εκκλησία που είναι μέσα στο Αβαείο, για περισσότερο από σαράντα χρόνια. Πρέπει να είναι αυτός ο οποίος φύτεψε τα τέσσερα κυπαρίσσια στο πάτιο του Αβαείου. Έχω φωτογραφίες από το περιοδικό 'National Geographic' του 1928 χωρίς να υπάρχουν κυπαρίσσια στην αυλή και ο παππούς μου να στέκεται εκεί...».

Η Τουρκοκύπρια Oya Silberg, η οποία προλογίζει το λεύκωμα, το οποίο συνοδεύει την έκθεση, επικαλείται τα λόγια του Αντρέα Χαράλαμπους ότι «η τέχνη είναι ειρήνη» και προσθέτει ότι «η τέχνη, είναι πιο ακανθώδης ανάμεσα στους δρόμους που οδηγούν στην ειλικρίνεια, στη φιλία και στην ειρήνη. Για την ανθρωπότητα, η καλλιτεχνική δημιουργία είναι μια διαδικασία, που εσωτερικοποιεί όλα τα στοιχεία της ζωής και της επιτρέψει να υπάρχει σε αρμονία με αυτά. Τις περισσότερες φορές ο άνθρωπος για να φθάσει στην ειρήνη, πρέπει να περάσει από μια μάχη με τον εαυτό του, τον περίγυρό του, τη φύση και τα άλλα ζωντανά στοιχεία γύρω του...»

Η έκθεση «μοιράστηκε» σε δύο χώρους. Τα μεγάλα έργα, σε μέγεθος, εκτέθηκαν στο Μπελαπάις και τα μικρά στην γκαλερί Art Rooms στην Κερύνεια. «Αυθαιρετώντας» ξεχωρίσαμε τον πίνακα με το Αβαείο του Μπελαπάις στον οποίο σκονοβατεί ανάμεσα σε δύο κυπαρίσσια του Αβαείου του Μπελαπάις, ο ζωγράφος Αντρέας Χαράλαμπους και μαζί του σκονοβατούν όλοι οι κύπριοι, ελληνοκύπριοι και τουρκοκύπριοι, καθώς και νοερά όλη η ιστορία του νησιού. Εξαιρετική και η τρίπτυχη σύνθεση με τα τρία φλιτζάνια του καφέ. Του ίδιου ακριβώς καφέ, τον οποίο οι Έλληνες αποκαλούν ελληνικό καφέ, οι Τούρκοι τουρκικό και οι Κύπριοι κυπριακό καφέ. Στον πρώτο πίνακα, είναι ζωγραφισμένος ο Παρθενώνας και στο καϊμάκι ένας σταυρός. Στον δεύτερο, η Αγία Σοφία στην Κωνσταντινούπολη και στο καϊμάκι ένα μισοφέγγαρο. Και στον τρίτο, στον μεσαίο πίνακα, είναι σπασμένα τα φλιτζάνια. Ξεχωρίζουν τα σχόλια του Αντρέα Χαράλαμπους: «Αν πηξείς τον καφέ στο σπίτι σου, θα πληρώσεις μερικά σεντς, αν τον πεις στο καφεείο της γειτονιάς, θα πληρώσεις ένα ευρώ. Και όμως σε αυτό τον ίδιο καφέ χώρεσε όλος ο εθνικισμός και όλη η εθνική περηφάνια». Πέρα από τα λόγια, υπάρχουν και τα έργα του σπουδαίου καλλιτέχνη, τα οποία λένε πολύ περισσότερα και δημιουργούν πολλές ελπίδες ότι επιτέλους αυτός ο τόπος θα ειρηνεύσει. Και η τέχνη είναι ισχυρή δύναμη.

kaparispas@yahoo.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Ας πέσει χώρκα του

τελειώσαμε» επίλυση του θέματος «ας πέσει χώρκα του». Διότι όλοι αυτοί οι πολιτικάντηδες που στοχοποιούνται από τους άπιστους και δύσπιστους απλώς κάνουν το καθήκον τους, το οποίο καθήκον τους είναι να αγωνίζονται για ένα πύργο αδειανό και για μιαν... ξεπλυμένη ιδεολογία. Και όποιος δεν το καταλαβαίνει «ας πέσει χώρκα του».

Όποιος έχει ακόμα ουσιαστικά ερωτήματα, σχετικά με το μέγεθος της διαφθοράς που κρύβει η εν λόγω ανάπτυξη-αρπαχτή «ας πέσει χώρκα του». Όποιος θεωρεί ότι δεν αρκεί να αφαιρεθούν κάποιες υπηκοότητες αλλά πως θα πρέπει να γίνει και μια σε βάθος έρευνα για όλο το σύστημα πολιτογραφήσεων, ώστε να διαφανεί ποιοι και πόσοι και με πόσα έχουν επωφεληθεί (άλλως θησαυρίσει) «ας πέσει χώρκα του». Όποιος διερωτάται από πού και ως πού ο Αρχιεπίσκοπος μεσολαβεί για να δοθούν

υπηκοότητες και μάλιστα γι' αυτή την μεσολάβηση κερδίζει και κάποια ευρώπouλα για τη θεολογική του σχολή συν μία έπαυλη σε εκκλησιαστική γη, καταπατώντας ακόμη μία φορά περιβαλλοντικούς και άλλους κανόνες «ας πέσει χώρκα του». Όποιος έχει φτάσει στο σημείο να απδιάζει με αυτή την ξεδιάντροπη πλέον διαπλοκή Εκκλησίας και κράτους, που επιτρέπει σε έναν θρασυτάτο αρχιεπίσκοπο να λειτουργεί ως αυτοκράτορας και να κάνει ό, τι του καπνίσει «ας πέσει χώρκα του». Και όποιος απορεί γιατί κανένας από τους πολιτικάντηδες μας δεν βάζει φρένο στον αχαρτακτρίστο πανιερώτατο, όταν εκείνος επιμένει πως «η Εκκλησία της Κύπρου δεν θα περιορίζεται στα Κύριε ελέησον και στις θείες λειτουργίες και πως η αποστολή της (αποστολή της;) είναι να λειτουργεί ως θρησκευτικός και φιλανθρωπικός και πολιτιστικός και εθνικός οργανισμός (εταί-

ρεία εννοεί) «ας πέσει χώρκα του». Όποιος περιμένει ότι σ' αυτή τη χώρα θα ανακτηθεί η πολιτική αξιοπρέπεια και πως αυτό το τοσούριο των πολιτικάντηδων (συμπεριλαμβανομένης της αντιπολίτευσης που θεωρεί πως δικαιούται να μας το παίξει νηκώς ανώτερη) θα αντιληφθεί ότι το βαρύτερο μας πρόβλημα είναι η αναπάρξη πολιτικής νηκής «ας πέσει χώρκα του». Διότι ο εξευτελισμός των αξιών έγκειται ακριβώς σ' αυτό. Σε ένα παγωμένο σύστημα καιροσκοπών που έχουν τον θράσος να ονοματίζουν την πολιτική ανηθικότητα, την διαφθορά και την διαπλοκή ως επετακτικούλαρ πολιτικό όραμα. Και όποιος ελπίζει πως θα αλλάξει κάτι ενόσω συνεχίζουμε να τους επιτρέπουμε να καιροσκοπούν εις βάρος της νομιμοσύνης και της τσέπης μας... «ας πέσει χώρκα του».

elenixenou11@gmail.com

Ο πιο απρόβλεπτος παράγων

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Μπορεί κανείς πλέον να εμπιστευθεί τις ΗΠΑ; Η απάντηση είναι πως αυτό γίνεται όλο και πιο δύσκολο. Όταν παρακολουθεί κάποιος τα όσα συμβαίνουν στην Ουάσινγκτον αυτές τις μέρες, δεν ξέρει τι ακριβώς είναι αυτό που βλέπει: κακέκτυπο μιας σειράς τύπου «House of Cards» ή μια σελίδα από τον Γκιμπον του μέλλοντος που θα γράψει την «Παρακμή και πτώση της Αμερικανικής Αυτοκρατορίας»; Η απάντηση δεν είναι εύκολη.

Η εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ είχε μία λογική. Πολλά από όσα λέει θα συνιστούσαν μια απαραιτήτη διόρθωση της αμερικανικής πολιτικής.

Οι χειρισμοί του όμως είναι τραγικοί. Οι παλινωδίες, το παρανοϊκό προσωπικό στυλ, η πλήρης κατάρρευση των μηχανισμών λήψης αποφάσεων έχουν ροκανίσει ένα τεράστιο κομμάτι της αμερικανικής αξιοπιστίας και επιρροής. Εάν μάλιστα επανεκλεγεί, η πορεία αυτή των ΗΠΑ δεν θα είναι αναστρέψιμη. Όπως έλεγε χαρακτηριστικά σημαίνον Ευρωπαίος ηγέτης σε πολύ κλειστό κύκλο όταν ρωτήθηκε ποιος είναι ο μεγαλύτερος εφιάλτης του, «η επανεκλογή του Τραμπ θα σημάνει το τέλος της Δύσης όπως την ξέραμε». Μεγάλα λόγια ίσως, αλλά ζούμε και μεγάλες ιστορικές στιγμές.

Στην ευρύτερη περιοχή μας δεν υπάρχει κανείς που να μην νιώθει ανασφάλεια, κανείς που δεν αισθάνεται ότι βιώνει έναν σεισμό πρωτοφανών διαστάσεων. Ακόμη και το Ισραήλ νιώθει απειλή, γιατί οι χειρισμοί Τραμπ δημιουργούν ένα πολύ επικίνδυνο τοπίο δίπλα του. Αναζητεί στε-

νότερη συνεργασία με την Ελλάδα διότι πλέον θεωρεί ότι θα χρειασθούν διμερείς στρατηγικές συμμαχίες πέραν των ΗΠΑ.

Οι κερδισμένοι από τις εξελίξεις φαίνονται. Ο Πούτιν έπαιξε καλά τα χαρτιά του και κέρδισε. Θυμάμαι ακόμη την απάντησή του Ασαντ, όταν τον συνάντησα στη Δαμασκό, για το αν έχει κάποιο κανάλι επικοινωνίας με τον Τραμπ: «Ξέρετε, με τον Πούτιν γνωρίζω ότι θα πάρω την ίδια απάντηση σε ό,τι ζητήσω την Παρασκευή και την επόμενη Δευτέρα, με τον Τραμπ όχι».

Ο Ερντογάν νιώθει πανίσχυρος και ανεξέλεγκτος, προς το παρόν. Και πέρα και πάνω από αυτό το γεωπολιτικό τοπίο, η Κίνα αναδεικνύεται όλο και πιο πολύ ως στην σημαντική ανερχόμενη δύναμη, που εκτοπίζει τις ΗΠΑ από την πρωτοκαθεδρία τους.

Δεν μπορεί κανείς να πει με σιγουριά τι σημαίνουν όλα αυτά για εμάς τους Έλληνες. Ούτε ασφαλώς πυξίδα ούτε καλά σχεδιασμένος χάρτης υπάρχουν για να μπορεί κανείς να χαράξει πορεία σε αυτό το σκηνικό. Το μόνο βέβαιο είναι ότι η πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική είναι απολύτως αναγκαία. Και γι' αυτό είναι θετικές οι στενές σχέσεις με την Κίνα και το «restart» με τη Μόσχα.

Το πρόβλημα όμως παραμένει. Αν συμβεί κάτι σοβαρό στο Αιγαίο ή στην Ανατολική Μεσόγειο, ο Έλληνας πρωθυπουργός δεν θα ξέρει σε ποιον ακριβώς να τηλεφωνήσει και τι θα του πει ο συνομιλητής του... αν τον βρει. Ενδέχεται να ακούσει, όπως έχει συμβεί στο παρελθόν, και κάτι του τύπου «ο Ερντογάν είναι καλός τύπος, είναι φίλος μου. Βρες τα μαζί του...».

Ο ρατσισμός είναι πολύπλοκο φαινόμενο. Ενώ ενίοτε κάποιοι έχουν επιχειρηματολογήσει υπέρ της ταξινόμησής του ως σοβαρής ψυχικής ασθένειας, η κοινή παραδοχή είναι ότι ενώ αποτελεί अपαραράδεκτη συμπεριφορά, ο ρατσισμός είναι προϊόν οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών παραγόντων και όχι σύμπτωμα ασθένειας. Μία άποψη είναι ότι εάν ταξινομούσαν έτσι όσους καταπιézουν ή εκφράζουν μίσος εναντίον μιας άλλης ομάδας ανθρώπων, «όλοι θα ήταν άρρωστοι». Πώς αλλιώς, όταν αυτό θα έπανε όλο το φάσμα της μισαλλοδοξίας, από τους ναζί δολοφόνους και τους φονταμενταλιστές ισλαμιστές τρομοκράτες έως πολλούς ευκατάστατους πολίτες δυτικών χωρών; Το αποτέλεσμα είναι ότι δεχόμαστε τον ρατσισμό, παρότι καταδικαστέο, ως «φυσιολογικό». Την ίδια ώρα, αυτό το επιχείρημα υποβαθμίζει το γεγονός ότι, όταν αλλάξει η κοινωνία, αυτό που θεωρείτο φυσιολογικό παύει να είναι. Επίσης, αντιστρόφως, αυτό που κάποτε ήταν καταδικαστέο γίνεται αποδεκτό. Γι' αυτό είναι ανησυχητική η

τάση απενοχοποίησης του ρατσισμού που παρατηρούμε στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Υπάρχουν υγιείς αντιδράσεις από πολλούς· όμως, υπάρχει και μια αδικαιολόγητη ανοχή και ενθάρρυνση από μέρους του πολιτικού κόσμου και των μέσων ενημέρωσης.

Ο ρατσισμός είναι πολύπλοκος επειδή μπορεί να υπάρχει εκεί που κάποιοι πιστεύει ότι δεν υπάρχει, δηλητηριάζοντας τα πάντα και τους πάντες, μετατρέποντας όλους είτε σε θύτες είτε σε θύματα. Το διαπίστωσα μεγαλώνοντας στην Αφρική. Όχι όταν ήμουν νέος, αλλά πολύ αργότερα. Μικρός στη Μοζαμβίκη είχα ένα-δύο μαύρους φίλους, τα παιδιά βοηθητικού προσωπικού στη γετονιά. Παίζαμε μαζί τα απογεύματα και μετά ο καθένας πήγαινε σπίτι του. Στη Νότια Αφρική δεν θα είχα τέτοιους φίλους επειδή ήταν τόσο αυστηρό το καθεστώς του απαρτχάιντ, που οι γονείς αναγκάζονταν να αφήνουν τα παιδιά τους με γιαιγάδες σε μακρινές «περιοχές μαύρων». Στο δημοτικό δεν είχα καταλάβει τίποτα. Στο γυμνάσιο (μόνο λευκών αρρένων), είχα την εξαιρετική τύχη να βρω καθηγητές και καθηγήτριες που μας

μπόλιασαν με το μήνυμα ότι το απαρτχάιντ ήταν κακό, ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι. Ξαφνικά, αρκετοί είδαμε τα πράγματα αλλιώς. Κάποιοι επιδιώξαμε, μέσω πρωτοβουλίας τοπικής εκκλησίας, να γνωριστούμε με συνομήλικους μαύρους. Αλλά πάλι, αυτοί επέστρεφαν στις υποβαθμισμένες συνοικίες τους και εμείς στις δικές μας. Το ίδιο ίσχυε και με συμφοιτητές στο πανεπιστήμιο. Πολλοί πιστεύαμε ότι επειδή είχαμε τη σωστή αντίληψη για την αδικία του απαρτχάιντ, δεν είμαστε ρατσιστές. Αυτό που κατάλαβα πολύ αργότερα, όμως, ήταν ότι παρότι πολλοί λευκοί αντιστάθηκαν στο απαρτχάιντ και κάποιοι θυσιάσαν πολλά, ούτε αυτό άλλαζε την αλήθεια: ο θεσμοθετημένος ρατσισμός έκανε όλους τους λευκούς συνένοχους και τους μαύρους θύματα. Όπου και αν βρισκόμασταν—στο σχολείο, στο πανεπιστήμιο, σε θέση εργασίας—στερούσαμε τη θέση από κάποιον άλλον που δεν μπορούσε να τη διεκδικήσει.

Η πτώση του απαρτχάιντ απέλυνθέρωσε μαύρους και λευκούς από το άγος του. Μπορεί η Ν. Αφρική να έχει τεράστια προβλήματα, κυρίως με τη βία και την ανάγκη οικονομικής

ανάπτυξης, αλλά όταν όλη η χώρα πανηγυρίζει ενωμένη τη νίκη της εθνικής ομάδας ράγκμπι στο Παγκόσμιο Κύπελλο, με λευκούς και μαύρους παίκτες και με μαύρο αρχηγό, το θέαμα είναι όμορφο και ενθαρρυντικό. (Το ίδιο αισθάνομαι όταν βλέπω την αποδοχή των αδελφών Αντετοκούνμπο, καθώς και όταν διαπιστώνω την οργή νέων όταν ο Γιάννις και ο Θανάσης γίνονται στόχος ρατσιστικών σχολίων.)

Παλαιότερα, με εντυπωσίαζε πως Έλληνες που δεν είχαν βγει από τη χώρα δήλωναν με σιγουριά ότι δεν ήταν ρατσιστές. Σήμερα, έπειτα από πολλά χρόνια έκθεσης στον λαϊκισμό και στη γонτεία του ανευθυνου ακτιβισμού, πολλοί βλέπουν την έλευση μεταναστών και προσφύγων ως αφορμή για ξέσπασμα οργής εναντίον τους. Προφανώς δεν είναι ασθένεια, είναι προϊόν κοινωνικών και πολιτικών παραγόντων, της καλλιέργειας της μισαλλοδοξίας. Πάνω απ' όλα, όμως, όσο υπάρχει ρατσιστικά συμπεριφορά (είτε οι δράστες δολώνουν ρατσιστές είτε όχι), απειλεί την ίδια την κοινωνία που την ανέχεται, που δεν την αντιμετωπίζει ευθέως και αποφασιστικά.

«Εμείς» και οι «ξένοι»

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΑΑΝΙΔΗ**

Η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζει ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης δεν προέρχεται από τον ΣΥΡΙΖΑ, ούτε από το ΚΚΕ ή τα άλλα κόμματα της αντιπολιτεύσεως, ούτε από τις «μαζικές» κινητοποιήσεις, μετά την απαξίωση του συνδικαλιστικού κινήματος, αλλά από το μεταναστευτικό, διότι αποξενώνει την ηγεσία από την παραδοσιακή βάση της Ν.Δ., από τα στελέχη της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως και βουλευτές.

Το σύνδρομο αποξενώσεως των οπαδών της Κεντροδεξιάς (όρος πολιτικά υβριδικός) από την ηγεσία της, το οποίο αρχίζει να κάνει την εμφάνισή του στην Ελλάδα, έχει εκδηλωθεί εδώ και πολλά χρόνια σε άλλες χώρες της «παλαιάς Ευρώπης» με εδραιωμένα κοινοβουλευτικά πολιτεύματα τουλάχιστον από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου – όπως η Ιταλία, η Γερμανία κ.ά., αλλά και η Γαλλία, χώρα με μακροτάτη αστική παράδοση.

Τούτων λεχθέντων, θα ήταν άστοχο να επιρριφθεί ευθύνη άμεσα στον κ. Μητσοτάκη, που είναι ένας κεντρικός φιλελεύθερος πολιτικός, διότι όποιος και εάν ηγείτο της Ν.Δ. σήμερα θα αντιμετώπιζε το ίδιο πρόβλημα και με την ίδια ένταση.

Απλώς η στελέχωση της κυβερνήσεώς του με άτομα και πολιτικούς προερχομένους από το «εκσυγχρονιστικό» ΠΑΣΟΚ και τη «μετριοπαθή πεφωτισμένη» Αριστερά τον καθιστά στόχο κριτικής αυτής της μορφής και τροφοδοτεί αντιδράσεις καταναλώσεως κορινθίου και ζύθου πλάι σε δομή «φιλοξενίας» μουσουλμάνων προσφύγων.

Ο λόγος της αποξενώσεως, ωστόσο, από τμήμα της κομματικής βάσεως, θα πρέπει να αναζητηθεί στο γεγονός ότι οι ηγέτες όλων των κομμάτων συγκροτούν την πολιτική «έλιτ» της ενωμένης

ούτως ειπείν Ευρώπης, που συναντώνται τακτικότερα στο πλαίσιο ευρύτερων παραταξιακών ομάδων και, ανεξαρτήτως της ρητορείας που εκστομίζουν στο εσωτερικό, έχουν αντίληψη ποια θέματα συγκροτούν μονόδρομο για την «ολοκλήρωση» της Ενώσεως.

Αντιθέτως, η κομματική βάση, οι εμπλεκόμενοι με την Τοπική αυτοδιοίκηση, οι βουλευτές, που ευρίσκονται σε διαρκή επαφή με τους πολίτες και όχι «έγκλειστοι» σε στρατηγεία περί την ηγεσία, υφίστανται την πίεση των ψηφοφόρων τους και προσαρμόζουνται καλώς ή κακώς προς τα κατά τόπους ισχύοντα.

Θεωρητικός, τα κόμματα ήταν εκείνα που θα όφειλαν να εξοικειώνουν τους οπαδούς με τις προσαρμογές που αναπότρεπτα πρέπει να γίνουν, αφού τίποτε στη ζωή δεν παραμένει αναλλοίωτο. Αλλά οι κομματικοί μηχανισμοί, όλων των παρατάξεων, είναι κλειστά κυκλώματα προαγωγής προσωπικών συμφερόντων κάθε μορφής.

Εξ ου και οι πολίτες ενεργούν κατά τους φόβους και τις συνήθειές τους, και υπό το βάρος της οικογενειακής τους εμπειρίας, συχνότερα τραγικής.

Στην Ελλάδα η Δεξιά ήταν και παραμένει σκληρά εθνικιστική, λόγω διαρκών εμφυλίων συγκρούσεων, ενώ παράλληλα η χώρα τελει μονίμως υπό ξένη απειλή. Η ελληνική Αριστερά, πάλι, παραμένει στον πυρήνα της «μαρξιστική» της μιας ή της άλλης μορφής, προσαρμοζόμενη «αστικής» κατά περίπτωση.

Κινούμαστε εν ολίγοις στη βάση πολιτικών και ιδεολογικών κατηγοριοποιήσεων του 19ου και του 20ού αιώνα, ενώ οι εμπλεκόμενοι με την πολιτική διατρανώνουν, σχεδόν στο σύνολό τους, την πίστη τους στην ενωμένη Ευρώπη. Ηχεί και είναι παράλογο. Αλλά αυτό συμβαίνει πανευρωπαϊκά.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

«Διασκεδάζουμε όλοι στην κηδεία»

Ανεμνήνευτη, σωστό αίνιγμα, η παθητικότητα μας των σημερινών Ελλνώννων που όλα συμβαίνουν στη χώρα μας, στο (ακόμα ή περίπου) κοινό μας σπίτι. Θυμίζω:

Επίσημη «Ανεξάρτητη Αρχή» ανακοινώνει ότι «μεγάλη μερίδα» παιδιών (δεν λέει αριθμό ούτε ποσοστό) τελειώνουν το Δημοτικό Σχολείο και το Γυμνάσιο (εννέα χρόνια υποχρεωτικής εκπαίδευσης) χωρίς να έχουν μάθει ανάγνωση και γραφή – είναι παιδιά «λειτούργικώς αναλφάβητα». Έχουν προαχθεί από τάξη σε τάξη και από τη «στοιχειώδη» στη «μέση εκπαίδευση» χωρίς να μπορούν, τα δύστυχα, ούτε να διαβάσουν, ούτε να γράψουν. Η είδηση δημοσιεύεται πρωτοσέλιδη («Κ» 13.9.2019), αλλά αντίδραση καμιά – «δεν κοινιέται φύλλο». Κανένas σχολιασμός από τους πολιτικά υπεύθυνους για την εκπαίδευση, απόλυτη σιγή και αδιαφορία από τα πανεπιστήμια, άφωνοι οι λαλίστατοι συνδικαλιστές. Θέμα ζωής ή θανάτου για την ελληνική κοινωνία, και τα αντανακλαστικά μας νεκρωμένα.

Δεύτερο σύμπτωμα παθητικότητας που βεβαίως ανενεργά τα αισθητήρια, νεκρωμένο το ένστικτο αυτοσυμπλήρωσης: η αγλωσσία, ο πρωτογονισμός της εκφραστικής. Στα δυσαριθμητα τηλεοπτικά κανάλια και ραδιόφωνα η ελληνική γλώσσα κατακρεουργείται ατιμωτικά, βιάζεται, εξεθλιώνεται, και κανένas ποτέ δεν επεμβαίνει. Δεν υπάρχει έλεγχος, ούτε καν δειγματοληπτικός για εκφροβισμό – η γλώσσα υποβαθμίζεται αδιάντροπα από πρωθυπουργούς και κορυφαίους των θεσμών, ο πρωτογονισμός δια-

χέεται σαν αυτονόητος ως την έσχατη πτυχή του δημόσιου βίου. Η αγραμματοσύνη περιθωριοποιεί τη διαχρονική γλωσσική περιουσία αιώνων, εκκυδαίζει τον δημόσιο βίο.

Τρίτο, παμμέγιστο σκάνδαλο συλλογικής παθητικότητας, σύμπτωμα επιθανάτιας νάρκης: Η αφελέστατη, βοσκοματώδης ανοχή ή η εμφανέστατα εξαγορασμένη σνέργεια στην προγραμματική αλλοίωση των δημογραφικών δεδομένων του ελλαδικού πληθυσμού. Όλοι οι Ελληνόνηνμοι, κάποια χρόνια τώρα, κάθε μέρα, βλέπουμε και ακούμε στα Δελτία Ειδήσεων το σταθερό θέαμα και δράμα χιλιάδων, πολλών εκατοντάδων χιλιάδων, αρχικά κατατρεγμένων και τώρα πια κυρίως βουλιμικών ανθρώπων, λιμασμένων για τον ηδονικό «πολιτισμό» της «ελευθερίας των Αγορών» να φτάνουν παράνομα στις ακτές μας.

Ευαίσθητος ο Έλληνας συγκινήθηκε με τους πρώτους πρόσφυγες, τους φυγάδες από τον αγοραιών σκοπιμοτήτων πόλεμο, το ρήμαγμα της ζωής και τη σφαγή. Εμπειροί τους προσφυγιάς και του διωγμού, βγήκαμε στους δρόμους να μοιραστούμε την μπουκιά μας με αλλογλωσσους και αλλόπιστους φυγάδες από τη συμφορά. Σύντομα όμως στους φυγάδες προστέθηκαν τα σμήνη των λαθραίων, που η Τουρκία τους κρατάει ενέχυρο εκβιασμών, ντοπαρισμένους από τη λιγούρα για το πέρασμα στον «παράδεισο» του Βίζεγκραντ.

Ωσάν να μην βλέπουμε πια οι Έλληνες, να μην αντιλαμβανόμαστε το παιχνίδι που παίζεται. Ποιοι τώρα

καταφθάνουν, κατά χιλιάδες, με τη μεσολάβηση χρυσοπληρωμένων δουλεμπόρων, στις ακτές των ελληνικών νησιών. Τους υποδέχονται έμμισθοι υπάλληλοι του ελλαδικού κράτους και μισθοφόροι ατζέντηδες «μη κυβερνητικών οργανώσεων», δηλαδή ιδιώτες που επίσημα, δίχως προσχήματα, πρακτορεύουν συμφέροντα: τουρκικών υπηρεσιών ή του οργανωμένου δουλεμπορίου.

Όταν στα ελληνικά (ακόμα) νησιά ο αριθμός των εισβολέων ξεπερνάει για κάποιο διάστημα τον αριθμό των μόνιμων κατοίκων, τότε ναυλώνονται πλοία «της γραμμής» (με χρήματα του λεηλατημένου από τη φορολόγηση πολίτη) για να μεταφερθούν οι εισβολείς στην «ενδοχώρα». Με ταχύτητα απίστευτη ετοιμάζονται οικισμοί, που παρόμοιους δεν γνώρισε ποτέ η εμπειρία Ελλήνων σεισμοπαθών, πυροπαθών, πλημμυροπαθών. Και η πελώρια απορία είναι, γιατί; Γιατί τότε εξευτελιστικά χαμέρπεια σε αυτό το κράτος, όποια κι αν είναι η κυβέρνηση, όποιος κι αν εισπράττει τη χαμέρπεια. Ποιος λογαριάζεται αφεντικό και τον υπακούνε τυφλά τόσο η «πρώτη φορά Αριστερά» όσο και η «προοδευτική» στον μηδενισμό της Δεξιάς;

Ανεξήγητος εφροσυασμός συνοδεύει και την κατεστημένη πια αβελτηρία, ενδημική και αυτονόητη συνολικά στους «προοδευτικούς» κύκλους. Αβελτηρία σημαίνει: γνώθρηττητα, σκηνερία της σκέψης, μωρία, ηλιθιότητα. Γεννάει την αβελτηρία ο δογματισμός, και δογματισμός είναι το ηδονικό αφιόνι για την ανεπαγγέλτη, δίχως ελπίδα ή προοπτικές νεολαία. Με το αφιόνι

του δογματισμού της όποιας μπαγιάτικης ιστορικο-υλιστικής κονσερβας, Αριστερής τάχα ή τάχα «προοδευτικής» Δεξιάς, κάποια νεολαία βαυκαλίζεται ότι έχει «πεποιθήσεις». Λογαριάζει την ψυχολογική εγκύστωση στο Τίποτα σαν πρόνομία συστράτευσης στις «προοδευτικές δυνάμεις».

Πατρίδα, Ιστορία, κοινωνία-κοινότητα, σημαία, Γιορτή, κοινό όραμα, όλα αυτά, τα «ανοικτά μυαλά» οφείλουν να τα χλευάζουν. Ακόμα και η αναισχυντία δικαιώνεται από την «προοδευτική» διαμαρτυρία. Τα κορίτσια της Νέας Φιλαδέλφειας καμάρωναν σαν άδειες ψυχές, μόνο για να χλευάσουν το συμβατικό Τίποτα της εθνικής γιορτής, το Τίποτα που παρελάνει σαρκώνοντας το κενό και την άγνοια. Ένας δάσκαλος παλιός (που θα πει: πολύ ατίθασος στον συμβιβασμό) μπροστά στην «προοδευτική» αναισχυντία που βεβήλωνε τη γιορτή της πατρίδας, απλώς, με ευγένεια και σεβασμό, θα έβγαζε σιωπηρά το καπέλο του. Όπως όταν περνάει από μπροστά μας ένα φέρετρο, σε κηδεία.

Το παιχνίδι έχει τελειώσει, είναι οριστικά χαμένο. Η Ιστορία θα διασώσει, ίσως, κάποια εικόνα της νεκροπομπής. Σπκώνουν τον φέρετρο οι αυτουργοί της εκφρομένης νέκρας, οι πρόσφατοι: Κεραμέως, Γαβρόγλου, Αρβανιτόπουλος, Βερυβάκης. Πλασιώνωνν, όλοι όσοι ασέλγησαν στο σημερινό πτώμα, συνειδητοί «προοδευτικοί» ή τυκάρπαστες μετρίότητες. Είκοσι οκτώ υπουργοί Παιδείας, σε σαράντα τέσσερα χρόνια. Ετοίμασαν την ασχημοσύνη των κοριτσιών της Νέας Φιλαδέλφειας.

Η κυβέρνηση είτε απέτυχε, είτε εξαπάτησε

Του ΧΡΥΣΗ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ

Αεν υπάρχει κάποιος που να αμφισβητεί ότι η πολιτική προσέλκυσης επενδύσεων μέσω πολιτογραφήσεων είναι μια πολιτική, η οποία βοήθησε και βοηθά την κυπριακή οικονομία. Ειδικά μετά την οικονομική χρεοκοπία του 2013, πολλοί τομείς της αγοράς βοηθήθηκαν από τα έργα ανάπτυξης, τα οποία χρηματοδοτήθηκαν από τέτοιου είδους επενδύσεις.

Σε κάθε περίπτωση και ανεξαρτήτως του βαθμού συμβολής της στο συνολικό ακαθάριστο προϊόν της χώρας—βαθμός που αναβαθμίζεται ή υποβαθμίζεται από τους κυβερνώντες, αναλόγως περιστάσης και ακροατηρίου—η πολιτική αυτή θα έπρεπε να ασκείται με φειδώ, αυστηρά κριτήρια, διαφάνεια και έλεγχο. Με τρόπο δηλαδή, που να προσελκύει επενδύσεις αλλά, παράλληλα, να προάγει και το κύρος και την υπόσταση της Κυπριακής Δημοκρατίας, ώστε, ακριβώς, το διαβατήριό της, που στην προκειμένη περίπτωση είναι και το βασικό «όπλο» αυτής της πολιτικής, να καθίσταται όλο και πιο πολύτιμο, όλο και πιο «βαρύ».

Δυστυχώς, η διακυβέρνηση Αναστασιάδης και ΔΗΣΥ έκανε ακριβώς το αντίθετο. Πήρε μία σωστή, επί της αρχής, πολιτική και την εφάρμοσε με απολύτως λανθασμένο τρόπο: Ασωτία, αμετροέπεια, προχειρότητα, αδιαφάνεια και μηδενικός έλεγχος. Με αποτέλεσμα να έχει υποσκάψει την πολιτική αυτή, ενώ καθήκον της ήταν να τη διαφυλάξει και παράλληλα, να έχει υποσκάψει τους θεσμούς του προέδρου της Δημοκρατίας και του Υπουργικού Συμβουλίου, ενώ καθήκον της είναι να τους υπηρετεί. Η ζημιά που προκάλεσε στη χώρα είναι τριπλή.

Πρώτη ζημιά: Έριξαν σκιά σε ένα ολόκληρο πρόγραμμα, το οποίο προσέλκυσε και μπορεί να προσελκύει νόμιμους, νομότυπους, σοβαρούς και καλόπιστους επενδυτές. Και είναι καλά γνωστό ότι η «σκιά», και γενικώς η αβεβαιότητα και η αμφισβήτηση προθέσεων, συνθέτουν ένα μεγάλο εχθρό των επενδύσεων.

Δεύτερη ζημιά: Έβλαψαν την εικόνα της χώρας διεθνώς. Και το ζήτημα δεν είναι μόνο η αρνητική δημοσιότητα, τα αρνητικά δημοσιεύματα ή η πρόσφατη ταινία στο NETFLIX. Το ζήτημα είναι ότι μια χώρα, η οποία πέρασε πρόσφατα από μια οικονομική χρεοκοπία, με ένα λαό που υφίσταται ακόμα θυσίες προκειμένου να ορθοποδήσει, εμφανίζεται στα μάτια κυβερνήσεων, επενδυτών και πολιτών σαν ένας «παράδεισος» για διεθνή λαμόγια, σαν μια χώρα ανομιίας, διαφθοράς και χαμηλής ηθικής στάθμης. Προφανώς και οι ανταγωνιστικές χώρες διογκώνουν αυτή την άσχημη εικόνα, όμως αυτός ακριβώς είναι ένας ακόμα λόγος για τον οποίο η κυβέρνηση θα έπρεπε να είναι προσεκτική και σοβαρή και όχι όπως είναι σήμερα.

Τρίτη ζημιά: Υπέκοψαν, για πολλοστή φορά, κορυφαίους θεσμούς της πολιτείας και μάλιστα σε μια περίοδο που οι πολίτες απομακρύνονται από αυτούς τους θεσμούς, καθώς νιώθουν απογοητευμένοι από τις χαμηλές επιδόσεις τους, τα μικρά ή μεγάλα σκάνδαλα και την επικράτηση της μετριότητας και της ανευθυνότητας σε πολλούς τομείς της δημόσιας ζωής.

«Θέλω με κατηγορηματικό τρόπο να αναφέρω πως θα συνεχίσουμε την πολιτική μηδενικής ανοχής στις όποιες μορφές διαπλοκής ή διαφθοράς στη δημόσια ζωή», διαβεβαίωσε τη Βουλή ο πρόεδρος Αναστασιάδης, στις 28 Φεβρουαρίου 2018, αρχίζοντας τη δεύτερη προεδρική θητεία του. Αν πίστευε αυτό που έλεγε, τότε απέτυχε. Αν δεν το πίστευε, τότε εξαπάτησε.

Ο κ. Χρυσός Παντελίδης είναι μέλος της Γραμματείας του Εκτελεστικού Γραφείου του ΔΗΚΟ.

Αστυνομικοί παρακολουθούν διαδηλωτές, οι οποίοι έχουν αποκλείσει την είσοδο των κεντρικών γραφείων της Εταιρείας Ηλεκτρισμού του Λιβάνου.

Με «χρυσά» διαβατήρια «πατριωτισμός»

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Η ε/κ κοινωνία έχει μακρά παράδοση σε πρακτικές διαχωρισμού σε «καλούς» και «κακούς» Ε/κ. Ήδη από τη δεκαετία του '50, μπήκαν στην πολιτική γλωσσολογία της εποχής, λέξεις όπως «εθνοφιφρονες» και «απάτριδες», αργότερα ενισχύθηκαν με εκδόσεις πιστοποιητικών κοινωνικών φρονημάτων, πιο ύστερα σε διαχωριστικές γραμμές του τύπου, από τη μία οι «ιδιοκτήτες» της εξουσίας και από την άλλη «οι εσωτερικοί εχθροί». Πολλές παρατάξεις στον ευρωπαϊκό χώρο που σήμερα ανήκουν στο ΕΛΚ, αγνόησαν ή και εγκατέλειψαν αυτές τις πρακτικές με τελευταία τη ΝΔ. Καμιά δεξιά παράταξη που ενσωματώνει τις ευρωπαϊκές διακηρύξεις στον καταστατικό της χάρτη, δεν υιοθετεί τις λογικές που οδηγούν σε εσωτερικές συγκρούσεις που ισοούνται με κοινωνική διάσπαση. Είναι δε γνωστό, ότι συντηρητικοί πολιτικοί με ανοικτό πνεύμα έθεσαν, αρχικά, τις βάσεις για τη συγκρότηση της Ε.Ε. ως κοινού έργου ειρήνης και συνεργασίας με το σύνθημα «ενωμένοι μέσα από τη διαφορετικότητα».

Στον αντίποδα αυτής της κουλτούρας βρίσκεται η δόλωση Ν. Αναστασιάδης στις 2 Νοεμβρίου ότι «μια συμβουλή θα ήθελα να δώσω προς το ΑΚΕΛ: επιτέλους ας συναισθανθεί ότι εκφράζει και τους Ελληνοκύπριους. Τίποτα πέραν αυτού». Μια δόλωση που έγινε, αφού πρώτα ύμνησε τον Γλ. Κληρίδη ως εξής: «Τιμούμε σήμερα τον ηγέτη που άφησε το στίγμα του για τον πατριωτικό, διεκδικητικό ρεαλισμό που τον διέκρινε, τον πραγματισμό που ήταν χαρακτηριστικά ενός πολιτικού με όραμα. Τιμούμε τον άνθρωπο που άφησε γενικότερα το στίγμα του ως ένας πολιτικός ήθους και ιδιαίτερα προσωπικά τιμώ τον πολιτικό

Οι δηλώσεις Αναστασιάδη δεν πρέπει να μένουν ασχολίαστες, γιατί ωθούν την κοινωνία στην εσωστρέφεια και στην αδυναμία πρόσληψης των φαινομένων που την περιβάλλουν.

μου μέντορα, τον πολιτικό μου πατέρα».

Το βαρέλι δεν έχει πάτο: ο Γλ. Κληρίδης πολιτεύθηκε με τελείως διαφορετικό τρόπο από τον Ν. Αναστασιάδη και οι πιο πάνω δύο δηλώσεις του, το βεβαιώνουν. Οι δηλώσεις Αναστασιάδη δεν πρέπει να μένουν ασχολίαστες, γιατί ωθούν την κοινωνία στην εσωστρέφεια και στην αδυναμία πρόσληψης των φαινομένων που την περιβάλλουν. Αυτές, βεβαίως, δεν εξυπηρετούν κανένα υψηλό στόχο, ωστόσο, υπηρετούν μερικά «πρακτικά» ζητήματα, όπως η κατάληψη του κράτους, η αξιοποίηση της δημόσιας διοίκησης ως λάφυρου, ο αποκλεισμός των «άλλων», οι οποίοι εμφανίζονται στην τοξική ρητορεία ως «εσωτερικοί εχθροί». Η οργανωμένη μισαλλοδοξία οδηγούσε στη μονοπώληση της εξουσίας και την, κατά περίπτωση, λαφυραγιοή της, όπως συμβαίνει τώρα με τον διάσημο τρόπο της κορήγησης «χρυσών» διαβατηρίων σε κάθε καρυδιάς καρύδι.

Η επικυριαρχία του εθνικολαϊκιστικού λόγου συνιστά το ανώτατο στάδιο του πολιτικού τυχοδιωκτισμού, όπως εφαρμόζεται σήμερα στη Κύπρο. Κατά τον Έκο, ο εθνικολαϊκιστικός λόγος «χρειάζεται ένα εχθρό... Όποιος διαφωνεί ταυτίζεται με τον εχθρό. Για να είναι αναγνωρίσιμος και επιφοβός ο

εχθρός, πρέπει να βρίσκεται στο σπίτι μας ή στο κατώφλι του σπιτιού μας», (πηγή, άρθρο Γ. Κουμουλλή, «Ουμπέρτο Έκο 'Το κοιμητήριο της Πράγας', από 2/11). Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Πρ. Προδρόμου επιβεβαιώνει τον Έκο. Με δηλώσεις του στις 2 Νοεμβρίου συνέχισε από εκεί που έμεινε ο Ν. Αναστασιάδης, λέγοντας ότι «το ΑΚΕΛ αγνοεί τις πραγματικότητες με τρόπο που τελικά ισοδυναμεί με το να μεροληπτεί υπέρ της τουρκικής πλευράς». Η γραμμή που έχει χαράξει ο Ν. Αναστασιάδης, έχει παρενέργειες στην καθημερινότητα των πολιτών. Ο εθνικολαϊκισμός παράγει μίσος, προκαλεί αντιπαλότητες και κατασκευάζει οργανικά «εσωτερικούς εχθρούς», είτε πολίτες, είτε παρατάξεις, προωθώντας ψευδή σχήματα («οπαδοί της όμοιας λύσης»), είτε διασπώντας την κοινωνική συνοχή μιλώντας για «εσωτερικούς εχθρούς» που ταυτίζονται με τον «εξωτερικό εχθρό», καθώς «μεροληπτούν υπέρ της τουρκικής πλευράς». Τελευταίο παράδειγμα στοχοποιήσεων σε προσωπικό επίπεδο, η खुδαία επίθεση κατά του κορυφαίου εμπειρογνώμονα στο χώρο των υδρογονανθράκων Χ. Έλληνα γιατί αποφάσισε να ομιλήσει επί του θέματος που γνωρίζει πολύ καλά σε δημόσια συζήτηση στην κατεχόμενη Κύπρο.

Σε μια τέτοια ατμόσφαιρα που ο ίδιος ο Ν. Αναστασιάδης επέλεξε να ακολουθήσει, (διαβατήρια στη θέση της επίλυσης) η επικυριαρχία του ανορθολογισμού είναι η μόνη συνταγή που του απέμεινε. Σε μια διαφορετική διαχείριση των πραγμάτων, αν η επίλυση ήταν στην κορυφή των επιλογών του, το ΑΚΕΛ θα ήταν «στρατηγικός εταίρος» του. Στην επιλογή της μη λύσης, σύμμαχό του είναι ο αρχιεπίσκοπος, το ΕΛΑΜ και οι αντίπαλοι της ομο-

σπονδιακής λύσης γιατί τα κριτήρια αφορούν τη βιωσιμότητα του παρόντος σχήματος εξουσίας ως συμπαγούς μηχανισμού νομής της. Βεβαίως, με την συμφωνημένη κατανομή πόρων (π.χ. διαβατήριο σε Μαλαισιανό μαφιόζο με μερίτη τον αρχιεπίσκοπο), με την επίδειξη ισχύος (λ.χ. διανομή της διαφημιστικής πιττας στα τηλεοπτικά μέσα), και με την ταυτόχρονη ανάδειξη κάθε διαφορετικής προσέγγισης σε «εσωτερικό εχθρό, στο κατώφλι του σπιτιού μας».

Οι αριθμοί ομιλούν από μόνοι τους: από τη μελέτη των στοιχείων που παραθέτει η κυβέρνηση, φαίνεται καθαρά ότι η διάλυση του διαπραγματευτικού τοπίου στο Κυπριακό (Μον Πελεράν, 2016, Κραν Μοντάνα, 2017), συνέπεσε με την απογοήτευση στις πολιτογραφήσεις ξένων υπηκόων μέσα από το πρόγραμμα κορήγησης «χρυσών» διαβατηρίων, στο οποίο πρόγραμμα το δικηγορικό γραφείο του Ν. Αναστασιάδη έχει καθοριστικό ρόλο. Γι' αυτό και ουδείς αναμένει κάτι αξιολογικό από τη συνάντηση στο Βερολίνο. Είναι αυτή ηγεσία που ενδιαφέρεται να προωθήσει κάτι; Είναι αυτό κλίμα στην κοινή γνώμη που να δημιουργεί ελπίδες για μίαν κινητικότητα; Δυστυχώς, όλα θυσιάζτηκαν στο «βωμό» που έκτισαν τα «χρυσά διαβατήρια» με τη συνενοχή ενός συστήματος εξουσίας που μυθοποίησε τον παραγοντισμό, τη διαπλοκή και την προσπόριση ωφελημάτων παντός καιρού. Πραγματικά, έγιναν όλα τόσο προβλέψιμα, που, όταν ακούς τον Ν. Αναστασιάδη να μιλά για το πόσο επιθυμεί την επίλυση, είναι σαν να ακούς τον αρχιεπίσκοπο να ομιλεί για τις αξίες που, υποτίθεται, ότι εξελέγη για να υπηρετεί..

www.larkoslarkou.org.cy

Τουλάχιστον ας τον μιμηθούμε, αυτόν τον «Καλό Κύπριο»

Του ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ποιος είναι επιτέλους ο Μουσταφά Ακιντζί; Ένας «Καλός Κύπριος» που αγαπά την Κύπρο, αλλά δεν μπορεί να πάρει αποφάσεις, γιατί τα πάντα φιλτράρονται από την Άγκυρα;, όπως δήλωσε ο ΠτΔ σε πρόσφατη συνέντευξή του. Με άλλα λόγια, «Καλός Κύπριος» ο καπνένος αλλά αδύνατος; Ένας λαϊκιστής, ο οποίος τώρα στρέφεται εναντίον της Άγκυρας μόνο και μόνο για να κερδίσει τις επικές εκλογές στα Κατεχόμενα;

Ένας τακτικιστής, ο οποίος με εντολές της Τουρκίας έχει επανακαρτήσει από συνωμοτικές και τορπιλίζει κάθε προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού; Ένας εγκάθετος του Ερντογάν, ένας κατοχικός ηγέτης, πión των εισβολών, ένας ψευδοπρόεδρος, ο οποίος τώρα το παίζει «Καλός Κύπριος», πάντα με τη σύμφωνη γνώμη της Άγκυρας; Όποιος και να είναι ο Μουσταφά Ακιντζί υπάρχουν γεγονότα που δεν μπορούν να αγνοηθούν. Είναι ο άνθρωπος που μετά το τραγικό ναυάγιο στο Κραν Μοντάνα, όπου κατά το δικό μας αφήγημα στις συ-

νομιλίες ήταν στην ουσία απών, γιατί ενεργούσε ως φερέφωνο του κατακτητή, αντιστάθηκε στον Μεβλούτ Τσαβούσογλου, ο οποίος μιλούσε για μορφή λύσης εκτός των παραμέτρων του ΟΗΕ.

Είναι ο άνθρωπος που, όταν σε μια ύστατη προσπάθεια να διαφυλαχθεί το πλαίσιο του γ.γ., μας κάλεσε να υπογράψουμε μια στρατηγική συμφωνία εμείς μιλούσαμε για πυροτέκνημα, γυρεύαμε άλλο πλαίσιο, άλλα πρακτικά και στην ουσία «άλλα λόγια να αγαπιόμαστε». Είναι ο άνθρωπος που μετά την τουρκική εισβολή στη Συρία είχε το θάρρος όχι μόνο να καταδικάσει τις τουρκικές ενέργειες, αλλά, εμμέσως πλην σαφώς, να καταδικάσει και την τουρκική εισβολή του 1974.

Είναι ο άνθρωπος που είπε κατάφατσα στον Ερντογάν, ως εδώ και μη παρέκει. Οι Τ/κ δεν θα είναι πάντα με ανοικτή παλάμη, δηλαδή ζητιάνοι. Δεν θα είναι υπάλληλοι σου κ. Ερντογάν. Και ενώ ο «Καλός αλλά αδύνατος Κύπριος» δίνει τον δικό του αγώνα ενάντια στην Τουρκία, εμείς εδώ το βιολί μας. Οι πλεί-

Είναι ο άνθρωπος που είπε κατάφατσα στον Ερντογάν, ως εδώ και μη παρέκει. Οι Τ/κ δεν θα είναι πάντα με ανοικτή παλάμη, δηλαδή ζητιάνοι. Δεν θα είναι υπάλληλοι σου κ. Ερντογάν.

στοι δεν σχολίασαν καθόλου την αντιπαράθεσή του με την Άγκυρα ενώ κάποιοι άλλοι, με βαριά καρδιά, χαρακτήρισαν θετική τη στάση του. Μέχρι και ο κατά τα άλλα λαλίστατος Αβέρωφ Νεόφυτου τήρησε σιγή ιχθύος. Τοιμουδιά για τη διαμάχη του κατοχικού ηγέτη με την κατοχική δύναμη. Βέβαια, όπως πάντα, η δικαιολογία πρόχειρη στο στόμα μας. Να μην τον εκθειάζουμε για να μην του κάνουμε κακό. Τι συγκινητική χειρονομία. Να μην τον επαινέσουμε για να μη βρουν δικαιολογία οι επικριτές του και

τον «κτυπήσουν». Να τον προφυλάξουμε, τον «Καλό Κύπριο». Μα επιτέλους από ποιους να τον προστατέψουμε; Ποιοι είναι οι επικριτές του; Μήπως αυτοί βρίσκονται μόνο στα κατεχόμενα; Είτε μας αρέσει είτε όχι αυτοί που προσπαθούσαν πάντα να τον αποδομήσουν, τον «Καλό Κύπριο», βρίσκονται στις ελεύθερες περιοχές.

Να θυμηθούμε όταν φύγαμε από το δαίπνο για την άτυπη Παγκόσμια Ανθρωπιστική Σύνοδο που έγινε στην Κωνσταντινούπολη για το προσφυγικό επειδή προσκλήθηκε να παραστεί, μόνο στο επίσημο δαίπνο, ο «Καλός Κύπριος»; Να θυμηθούμε όταν διαρρηγνύαμε τα ιμάτιά μας (ΔΗΚΟ και ΕΔΕΚ) για την πρόσκληση που έλαβε ο «Καλός Κύπριος» να παραστεί στο Νταβός το 2016; Τότε που λέγαμε ότι το σκηνικό στήθηκε μόνο και μόνο για να αναβαθμιστεί περαιτέρω ο κ. Ακιντζί; Τέλος, να θυμηθούμε όταν συντρώγαμε με τον Οζερσάι εφαρμόζοντας το ρητό, «Ο Βασιλεύς απέθανε, ζήτω ο Βασιλεύς»; Από ό,τι δείχνουν οι δημοσκοπήσεις,

ευτυχώς για την Κύπρο, ο «Βασιλεύς» δεν «απέθανε» και χάλασε τα σχέδια πολλών στον Βορρά αλλά και κυρίως στον νότο. Ευτυχώς που υπάρχει πολιτικά και αγωνίζεται για την επανένωση αυτού του μαρτυρικού τόπου. «Μια ενδεχόμενη επικράτηση του κυρίου Οζερσάι θα είναι μια αρνητική εξέλιξη», δήλωσε ο ΥΠΕΣ Νίκος Χριστοδουλίδης.

Ας αφήσουμε κατά μέρος τα κροκοδείλια δάκρυα για το ενδεχόμενο να χάσει τις «εκλογές» τον Απρίλιο του 2020. Μέχρι και η «κουτσά Μαρία» μας πήρε χαμπάρι και κατάλαβε τις προσωπικές μας ατζέντες. Τελικά, είτε αρέσει είτε όχι στους δικούς μας πολιτικάντδες, ο Ακιντζί είναι ένας Τ/κ ηγέτης που έχει πλέον ξεφύγει από τα στενά πλαίσια της κοινότητας του και θεωρείται ένας πραγματικός κύριος ηγέτης. «Καλός Κύπριος» που αγαπά την Κύπρο, όπως τον αποκάλυψε ο δικός μας ηγέτης, ο οποίος όμως τολμά. Χωρίς προσωπικές ατζέντες, δεν δέχεται οι θέσεις του να φιλτράρονται από την κατοχή. Ο οποίος

αντιστέκεται και δεν βολεύεται με την κατοχή. Ο οποίος με θάρρος αντιστέκεται στα τετελεσμένα της εισβολής. Ένας εγκάθετος που ορθώνει ανόστημα ενάντια στην δύναμη που τον έχει εγκαθιδρύσει. Ένας ψευδοηγέτης που παίζει κορώνα γράμματα όχι μόνο την πολιτική αλλά και την βιολογική του ζωή φτάνει να δει το όραμά του, μια Κύπρο επανενωμένη, να γίνεται πραγματικότητα. Ένας «Καλός Κύπριος» που έχει να αντιμετωπίσει τόσους και τόσους «Κακούς Κυπριους», ένθεν και ένθεν του συρματοπλέγματος της δικτοτομίας.

Έστω και την υστάτη ας συνεργαστούμε ειλικρινά και έντιμα μαζί του χωρίς περιστροφές, τακτισμούς, μεταλλάξεις και παλινδρομήσεις. Με την στάση του έδειξε ότι δεν είναι απέναντί μας αλλά μαζί μας ενάντια στην κατοχή. Αν δεν έχουμε το θάρρος να τον επαινέσουμε τουλάχιστον ας τον μιμηθούμε, αυτόν τον «Καλό Κύπριο».

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρ. υπολογιστών.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
παρουσιάζει

ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ

ΕΡΧΕΤΑΙ
15/11/2019 – 12/01/2020

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

 cablenet

Η κάλπη των καθηγητών φέρνει εξελίξεις

Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος της Δευτέρας αναμένεται να αλλάξει τις ισορροπίες σε όλα τα μέτωπα

Τον **ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος των καθηγητών τη Δευτέρα (11/11) περιμένουν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς της Μέσης Εκπαίδευσης, καθώς από αυτό θα ξεκαθαρίσει σε μεγάλο βαθμό το τοπίο σε σχέση με τα επόμενα βήματα όλων των φορέων. Μια ημέρα προτού ανοίξουν οι κάλπες, στις τάξεις των καθηγητών παρουσιάζονται μεγάλα σημάδια διάστασης απόψεων, καθώς οι Κινήσεις των συνιστώσων της ΟΕΛΜΕΚ στο σύνολό τους έχουν προβεί σε δημόσιο κάλεσμα προς τους συναδέλφους τους για το ενδεχόμενο απεργιακών μέτρων. Οι μαθητές με τη σειρά τους ξεκαθαρίζουν πως το αποτέλεσμα της ετυμγορίας των καθηγητών δεν πρόκειται να ανατρέψει τους δικούς τους σχεδιασμούς, ξεκαθαρίζοντας παράλληλα πως επιθυμούν τη δημιουργία μετώπου συμμαχίας μαζί τους. Το Υπουργείο από την πλευρά του αναμένεται να στηρίξει τα επόμενα του βήματα από το όποιο αποτέλεσμα, ευελπιστώντας σε απόρριψη των απεργιακών μέτρων. Ένα μόλις 24ωρο πριν από το κρίσιμο δημοψήφισμα της ΟΕΛΜΕΚ, η οργάνωση έχει μοιραστεί επισήμως σε δύο στρατόπεδα. Και οι πέντε συνιστώσες στο σύνολό τους έχουν τοποθετηθεί ξεκάθαρα για το σενάριο υπερψήφισης ή καταψήφισης της πρότασης για απεργίες/στάσεις εργασίας τις ημέρες διεξαγωγής των εξετάσεων τετραμήνων τον Δεκέμβριο. Την ίδια ώρα δεν λείπουν και οι μεταξύ τους αντεγκλήσεις. Με αυτά τα δεδομένα έχει δημιουργηθεί αρνητικό κλίμα το οποίο μεταφέρεται και στη βάση της οργάνωσης.

Ολόκληρη την εβδομάδα που μας πέρασε, στελέχη Κινήσεων πραγματοποιήσαν ενημερώσεις σε σχολεία όλων των επαρχιών, σε μια προσπάθεια να πείσουν τα μέλη της οργάνωσης για την ορθότητα των αποφάσεών τους, καθώς με όσα διαφαίνονται δεν υπάρχει σα-

Για τις κινήσεις που τάσσονται ενάντια στις απεργίες, μια σαφής δικαίωση στο δημοψήφισμα θα αποτελέσει ισχυρό διαπραγματευτικό χαρτί για τη συνέχεια, χωρίς να αποκλείεται το ενδεχόμενο ανάληψης πρωτοβουλιών από θέση ισχύος.

φής τάση ανάμεσα στους καθηγητές είτε υπέρ είτε κατά των απεργιακών μέτρων. Οι τρεις Κινήσεις που στη συνεδρία της 31ης Οκτωβρίου είχαν ταχθεί εναντίον του λεκτικού του ψηφοδελτίου που τελικά επικράτησε, τάσσονται ανοικτά εναντίον των απεργιών, ενώ την ίδια γραμμή ακολουθεί επισήμως από την Πέμπτη και η Κίνηση που κατέχει την ηγεσία της οργάνωσης (ΔΗΚΙ). Οι μόνες παρατάξεις που απέμειναν υποστηρίζουν τις απεργιακές κινητοποιήσεις είναι η Προοδευτική Κίνηση Καθηγητών, και η Νέα Πνοή του αντιπροέδρου της οργάνωσης Παντελή Νικολαΐδη. Με τα δεδομένα αυτά η πλάστιγγα γέρνει εναντίον των απεργιακών κινητοποιήσεων, με σημαντικό αστάθμητο παράγοντα κυρίως την αποχή όπως επισημαίνουν στην «Κ» κύκλοι της οργάνωσης.

Ανεξάρτητα από την έκβαση του δημοψηφίσματος, το σημείο που σعتιάζουν πλέον διάφοροι κύκλοι στην ΟΕΛΜΕΚ αποτελεί το ποσοστό της διαφοράς που θα προκύψει από το δημοψήφισμα της Δευτέρας. Ο λόγος που ισχύει αυτό είναι διότι αναμένεται να καθορίσει τη γραμμή που θα ακολουθήσουν οι παρατάξεις το αμέσως επόμενο διάστημα. Από τη μία, οι Κινήσεις που αντιτίθενται στις απεργίες, διατηρούν ταυτόχρονα ως θέση αρχής θετική στάση ως προς την

Οι ενδεχόμενες απεργίες τις ημέρες των εξετάσεων όσο και η δεδηλωμένη πρόθεση του Υπουργείου για επιμονή στην εφαρμογή της νέας μορφής αξιολόγησης των μαθητών δεν αποκλείεται να προκαλέσουν μια ακόμη κρίση στον χώρο της παιδείας.

εφαρμογή των τετραμήνων. Γι' αυτές τις δυνάμεις ένα ξεκάθαρο «όχι στις απεργίες» στο δημοψήφισμα θα αποτελέσει ισχυρό διαπραγματευτικό χαρτί για τη συνέχεια, χωρίς να μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ανάληψης πρωτοβουλιών από θέση ισχύος.

Αποφασισμένοι οι μαθητές

Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος παραμένει εντελώς αποκομμένο από τις όποιες αποφάσεις των καθηγητών ξεκαθάρισε στην «Κ» ο πρόεδρος της ΠΣΕΜ Γιάννης Λαπθίσιος. Το κίνημα των μαθητών παραμένει σταθερά αντίθετο ως προς την εφαρμογή των τετραμήνων, και αυτό παραμένει αδιάλλατο παρά τις όποιες αποφάσεις λάβουν οι καθηγητές τη Δευτέρα. Το χάσμα που επικρατεί ανάμεσα στους μαθητές και το Υπουργείο διαφάνηκε για ακόμη μια φορά την Τρίτη, όπου σε μεταξύ τους συνάν-

τηση το ενδιαφέρον μονοπώλησε η μέχρι στιγμής εφαρμογή της νομοθεσίας για την αξιολόγηση των μαθητών.

Γι' αυτό τον λόγο μάλιστα η ΠΣΕΜ θα συνεδριάσει την Κυριακή (10/11) με στόχο να καταλήξει σε συγκεκριμένα μέτρα και ενδεχομένως σε ένα οδικό χάρτη κινητοποιήσεων μέχρι τις εξετάσεις τετραμήνων το Δεκέμβριο. Σε αυτό το πλαίσιο καθίσταται σαφές πως οι μαθητές δεν θα συνδέσουν τις όποιες αποφάσεις τους με αυτές των καθηγητών.

Όπως έχει δηλώσει παράλληλα ο Γιάννης Λαπθίσιος, οι μαθητές θέλουν τους καθηγητές δίπλα τους σε αυτό τον αγώνα, καλώντας τους παράλληλα να ταχθούν διά της ψήφου υπέρ των απεργιακών μέτρων. Αυτό δεν πρέπει να μεταφραστεί όμως σε υποχώρηση, αν οι καθηγητές αποφασίσουν να καταψηφίσουν την πρόταση της ΟΕΛΜΕΚ

για απεργίες ή στάσεις εργασίας.

Με αυτά τα δεδομένα, αλλά και το γεγονός πως τόσο η κυβέρνηση όσο και το Υπουργείο Παιδείας δεν δείχνουν επί ουδενί διατεθειμένοι να εισέλθουν σε διαδικασία ανάκλησης ή έστω νέας αναστολής του νόμου, ενδέχεται να αφήσουν εκτεθειμένους τους μαθητές σε περίπτωση κατά την οποία οι καθηγητές αποφασίσουν να μην προβούν σε απεργίες τις ημέρες των εξετάσεων. Το διακύβευμα για τους ίδιους τους μαθητές εν προκειμένω, έγκειται στο ορατό ενδεχόμενο να βρεθούν απομονωμένοι, νοουμένου πως η Συνομοσπονδία των Γονέων τάσσεται ήδη από τον Ιούλιο ανοικτά υπέρ της εφαρμογής των τετραμήνων.

Κρίσιμο για Χαμπαούρη

Το αποτέλεσμα της κάλπης κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό και για το ίδιο το Υπουργείο Παιδείας, το

οποίο όλο το προηγούμενο διάστημα τήρησε μια αδιάλλακτη στάση ως προς την εφαρμογή της νομοθεσίας. Σε περίπτωση κατά την οποία οι καθηγητές αποφασίσουν να γυρίσουν την πλάτη στις απεργίες, δεν είναι λίγοι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι αναμένεται να ενδυναμώσει την επικοινωνιακή πολιτική του υπουργείου το αμέσως επόμενο διάστημα. Η σημασία του δημοψηφίσματος έρχεται παράλληλα σε μια περίοδο όπου επανέρχεται στην επιφάνεια το ζήτημα του επικείμενου ανασχηματισμού, το οποίο χρονολογείται ενδεχομένως εντός του Δεκεμβρίου. Για τον Υπουργό Παιδείας Κώστα Χαμπαούρη, η συγκεκριμένη εκλογική διαδικασία αποκτά υπό αυτό το πρίσμα μια ιδιαίτερη σημασία, καθώς δεν αποκλείεται να «κεφαλαιοποιηθεί» μια ενδεχόμενη αποτροπή απεργιακών μέτρων την πιο κρίσιμη χρονικά περίοδο για τα σχολεία, ως προσωπική του επιτυχία.

Από την άλλη, αν η κάλπη τη Δευτέρα εγκρίνει τις απεργίες, δεν αποκλείεται να προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις ικανές να επηρεάσουν ακόμη και τον ίδιο τον Υπουργό. Οι σχέσεις του εξάλλου με τις εκπαιδευτικές οργανώσεις και το μαθητικό κίνημα βρίσκονται ήδη από το 2018 σε ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο, ενώ πρόσφατα έχει ανοίξει ακόμη ένα μέτωπο με την ΠΟΦΕΝ αναφορικά με το ζήτημα της φοιτητικής χορηγίας.

Το ενδεχόμενο απεργιών τις ημέρες των εξετάσεων αλλά και η δεδηλωμένη πρόθεση του υπουργείου για επιμονή στην εφαρμογή της νέας μορφής αξιολόγησης των μαθητών δεν αποκλείεται να προκαλέσουν μια ακόμη κρίση στον χώρο της παιδείας. Τα ερείσματα που απολαμβάνει με τα μέχρι στιγμής δεδομένα ο Κώστας Χαμπαούρης εδράζονται μόνο στους οργανωμένους γονείς, τη στιγμή που ο Δεκέμβριος βρίσκεται ήδη προ των πυλών.

Λυδία λίθος για τον Ερντογάν η οικονομία

Περιορισμένα τα κέρδη από το κύμα εθνικισμού και милитарισμού για τον Τούρκο Πρόεδρο, τουλάχιστον προς ώρας

Τον **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

«Μόλις είχα μια πολύ καλή τηλεφωνική επικοινωνία με τον Πρόεδρο Ερντογάν της Τουρκίας. Με ενημέρωσε ότι έχουν συλλάβει πολλούς μαχητές του ISIS, οι οποίοι δραπέτευσαν κατά τη διάρκεια της σύγκρουσης, συμπεριλαμβανομένης της συζύγου και της αδερφής του τρομοκράτη δολοφόνου Αλ-Μπαγκντάντι». Τη στιγμή που ο Πρόεδρος των ΗΠΑ έστελνε χθες το βράδυ της Τετάρτης το συγκεκριμένο tweet, η τουρκική Προεδρία ανακινούσε την επικείμενη επίσκεψη του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στις ΗΠΑ. Οι δύο ηγέτες επιβεβαίωσαν τη συνάντησή τους, που θα λάβει χώρα στην Ουάσινγκτον στις 13 Νοεμβρίου. Οι δύο άντρες συζητούν επίσης περιφερειακές εξελίξεις, καθώς και διμερή ζητήματα, όπως ανακοίνωσε η τουρκική προεδρική διεύθυνση επικοινωνιών. Στην Άγκυρα, έμπειροι αναλυτές πιστεύουν ότι πίσω από αυτά τα ανακοινωθέντα και την επικείμενη επίσκεψη του Τούρκου Προέδρου στις ΗΠΑ κρύβεται ένα νέο παζάρι Τουρκίας-ΗΠΑ πίσω από αυτών την διπλωματικής υφής διατύπωση. Οι ΗΠΑ επιχειρούν να εξασφαλίσουν τις προτεραιότητές τους στην περιοχή, καταπολέμηση ανταγωνιστών, προφύλαξη Κουρδών, εξασφάλιση ενεργειακών πηγών, μέσα από τον διάλογο με την Άγκυρα. Η δε, τουρκική πλευρά επικρατεί να μπλοκάρει τις νέες αμερικανικές κυρώσεις και διαχειριστεί την κρίση στις αμερικανο-τουρκικές σχέσεις.

Αυτοί οι στόχοι της Άγκυρας σχετίζονται με την επιδείνωση της συνολικής κατάστασης στην τουρ-

Όσο επικρατεί η εικόνα της σπατάλης της κυβέρνησης, οι πρόωρες εκλογές θα μπορούσαν να είναι επικίνδυνες για τον Ερντογάν», προειδοποιεί ο αναλυτής κ. Γιεκτίν

κική οικονομία. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι τη στιγμή που οι Πρόεδροι των ΗΠΑ και της Τουρκίας συμφωνούσαν για τη νέα επίσκεψη του κ. Ερντογάν στην Ουάσινγκτον, η τουρκική αστυνομία την Τετάρτη εντόπιζε τις σορούς τεσσάρων αδελφών που αυτοκτόνησαν μαζί στο σπίτι τους στην περιοχή Φατίχ της Κωνσταντινούπολης, με τις πρώτες πληροφορίες να αναφέρουν ότι ο λόγος ήταν οικονομικά προβλήματα. Σύμφωνα με έγγραφα τουρκικές πηγές τα οικονομικά προβλήματα αποτελούν έναν από τους κύριους λόγους για τις 3.069 αυτοκτονίες το 2017, με τον αριθμό να ανέρχεται στους 3.161 το 2018.

Δεν βοηθάει η νέα εισβολή

«Η διατήρηση της εικόνας της σύγκρουσης με τις ΗΠΑ μπορεί κάλλιστα να αποθαρρύνει ορισμένους ξένους επενδυτές, αλλά αναμφισβήτητα φέρει πολιτικά κέρδη στον Ερντογάν. Η λαϊκή υποστήριξη της εκστρατείας για την Πηγή της Ειρήνης είναι περίπου 80 τοις εκατό. Η στήριξη της εκστρατείας φτάνει το 90 τοις τοις τάξεις του Κόμματος Εθνικιστικής Δράσης και του Καλού Κόμματος», επισημαίνει ο έμπειρος Τούρκος αναλυ-

Για τον κ. Γιεκτίν και άλλους ανεξάρτητους Τούρκους αναλυτές, λοιπόν, σε κάθε περίπτωση τα πολιτικά κέρδη από τον εθνικισμό και милитарισμό δεν είναι αρκετά για να επισκιάσουν τα πραγματικά μεγάλα προβλήματα που πλήττουν το τελευταίο διάστημα την κυβέρνηση Ερντογάν.

τής Μουράτ Γιεκτίν, σχετικά με κέρδη που σπεύδει να αποκομίσει η κυβέρνηση του Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ) από το νέο κύμα του εθνικισμού και милитарισμού. Για τον κ. Γιεκτίν, τα πρώτα πολιτικά κέρδη από τη νέα τουρκική εισβολή αποτελούν μόνονά τη μία όψη του νομίσματος για την κυβέρνηση Ερντογάν. «Αλλά δεν πρέπει να προσεγγίσουμε αυτά τα ποσοστά ως υποστήριξη για τον Ερντογάν. Η εξωτερική πολιτική και η εθνική ασφάλεια διεγείρουν το κοινό, αλλά σπανίως επηρεάζουν τις εκλογές. Οι ψηφοφόροι το έχουν δείξει αυτό στο παρελθόν. Όταν η Τουρκία είχε θεωρηθεί ως ο «κατακτητής της Κύπρου» από το κοινό το 1974, η κυ-

βέρνηση που διεύθυνε την τουρκική εισβολή δεν κέρδισε τις επόμενες εκλογές. Ο Ουίνστον Τσόρτσιλ είχε αποτύχει στις εκλογές όταν βγήκε νικητής από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο», προσθέτει ο έμπειρος Τούρκος αναλυτής. Για τον κ. Γιεκτίν και άλλους ανεξάρτητους Τούρκους αναλυτές, λοιπόν, σε κάθε περίπτωση τα πολιτικά κέρδη από τον εθνικισμό και милитарισμό δεν είναι αρκετά για να επισκιάσουν τα πραγματικά μεγάλα προβλήματα που πλήττουν το τελευταίο διάστημα την κυβέρνηση Ερντογάν.

Αντεπίθεση αντιπολίτευσης

Σύμφωνα με τους Τούρκους αναλυτές στη νέα περίοδο η οικονομία

είναι ο βασικός πρωταγωνιστής-παράγοντας που θα κατευθύνει και πάλι τα εκλογικά αποτελέσματα. «Όσο δεν υπάρχουν εξελίξεις που να επηρεάζουν θετικά τα ποσοστά αγοραστικής δύναμης και ανεργίας, και όσο επικρατεί η εικόνα της σπατάλης της κυβέρνησης, οι πρόωρες εκλογές θα μπορούσαν να είναι πολύ επικίνδυνες για τον Ερντογάν», προειδοποιεί ο κ. Γιεκτίν, ο οποίος προσθέτει το εξής: «Οι τοπικές εκλογές έδειξαν ότι η κατάσταση με τους Σύριους πρόσφυγες γίνεται όλο και περισσότερο επικίνδυνη για την κυβέρνηση του ΑΚΡ. Εάν ο επαναπατρισμός των προσφύγων, ένας στόχος που βρίσκεται στο επίκεντρο της επικείμενης Πηγή της Ειρήνης, δεν αποφέρει το αναμενόμενο αποτέλεσμα, τα προβλήματα της κυβέρνησης θα μπορούσαν να λάβουν νέες διαστάσεις». Παρά την περιορισμένης κλίμακας «νίκη» στο βόρειο τμήμα της Συρίας, η κυβέρνηση Ερντογάν εξακολουθεί στη νέα περίοδο να αντιμετωπίζει ζωτικές σημασίας προκλήσεις. Και σαν να μην έφταναν τα προβλήματα στο μέτωπο της οικονομίας, ο συντηρητικός κυβερνητικός συνασπισμός δέχεται σοβαρά πλήγματα εκ των έσω και από τις τάξεις της αντιπολίτευσης. «Ο Ερντογάν και ο πολιτικός σύμμαχος του, ο Ντεβλέτ Μπακτσέλι, ήλπιζαν ότι ο αντίκτυπος της επιχείρησης Πηγή της Ειρήνης θα ήταν αρκετός για να διαλύσει το αντιπολιτευόμενο μπλοκ. Όμως, ο αρχηγός του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος Κεμάλ Κιλντσντάρογλου και η Μεράλ Άκσενερ στάθηκαν στο ύψος των περιστάσεων και διατήρησαν την συνεργασία τους με μεγαλύτερο πείσμα», τονίζει

ο κ. Γιεκτίν, ο οποίος προσθέτει τα εξής: «Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η εκστρατεία έφερε το εθνικιστικό-συντηρητικό μέτωπο εντός του ΑΚΡ πιο κοντά στον Ερντογάν και έκανε δυσκολότερη την προσπάθεια ίδρυσης νέων πολιτικών φορέων του Αχμέτ Νταβουτογλου και του Αλί Μπαμπατζάν. Από την άλλη πλευρά, φαίνεται ότι η εκστρατεία έχει επίσης, αποξενώσει μερικούς από τους Κουρδούς ψηφοφόρους που συνήθως στηρίζουν το ΑΚΡ. Πράγματι, υπάρχουν αναφορές ότι ορισμένοι αρχηγοί των Κουρδών που έχουν συμμετάσχει προηγουμένως στο ΑΚΡ έχουν πλέον αρχίσει να συνεργάζονται με τον Μπαμπατζάν. Επιπλέον, οι αμφιλεγόμενες δηλώσεις του βετεράνου του ΑΚΡ Μπουλέντ Αρίντς και η πρόσφατη υποχωρητική παραίτηση του νομοθέτη του ΑΚΡ, Μουσταφά Γενέρογλου από τις τάξεις του κόμματος θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως σημάδια αποσύνθεσης της κυβερνητικής συμμαχίας».

Οι τελευταίες πληροφορίες που θέλουν τους κ. Νταβουτογλου και κ. Μπαμπατζάν να βρίσκονται μόλις ένα βήμα πριν από την ανακοίνωση της ίδρυσης των κομμάτων τους και οι δηλώσεις πρώην κορυφαίων στελεχών του ΑΚΡ που ασκούν έντονη κριτική στην κυβέρνηση Ερντογάν έρχονται να επιβεβαιώσουν τις προαναφερόμενες επισημάνσεις. Για τον Τούρκο Πρόεδρο, η νέα σελίδα στην πολιτική καριέρα του, η οποία άνοιξε με την αξιοσημείωτη οπισθοχώρηση των ποσοστών του κυβερνητικού συνασπισμού, έχει συνέχεια. Το κύμα του εθνικισμού καθυστερεί όμως δεν καταφέρει να αποκόψει την καθοδική πορεία.

Οι αγαπημένοι ήρωες της Disney
με την υπογραφή ενός θρύλου
του παγκόσμιου κόμικ.

ΑΠΟΚΤΗΣΤΕ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΛΕΙΠΕΙ
ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΑΣ!

Την Κυριακή 17 Νοεμβρίου μαζί με την Καθημερινή

Είθε η σοφία των αρχαίων πολιτισμών να φωτίσει το μέλλον

Του Προέδρου της Λαϊκής
Δημοκρατίας της Κίνας
ΣΙ ΤΖΙΝΠΙΝΓΚ

Με μεγάλη μου χαρά θα πραγματοποιήσω επίσημη επίσκεψη στην όμορφη Ελλάδα, μετά την πρόσκληση του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας Προκόπη Παυλόπουλου. Το 2014 είχα την ευκαιρία να κάνω μια ενδιάμεση στάση στη Ρόδο. Κατά τη διάρκεια εκείνης της επίσκεψής μου άφησαν βαθιά εντύπωση ο πλούτος του αρχαίου πολιτισμού της Ελλάδας, καθώς και η εργατικότητα και η σοφία του ελληνικού λαού. Είμαι πραγματικά χαρούμενος που θα βρεθώ ξανά σε αυτήν την όμορφη χώρα. Νιώθω σεβασμό για τον ελληνικό πολιτισμό και τρέφω μεγάλες προσδοκίες για το μέλλον.

Οι μεγάλοι αρχαίοι πολιτισμοί μοιράζονται ορισμένα χαρακτηριστικά. Δύο χιλιάδες χρόνια πριν, οι αρχαίοι πολιτισμοί της Κίνας και της Ελλάδας έδιναν τα φώτα τους στις δύο άκρες της Ευρασίας. Η χρυσή εποχή κατά την οποία έδρασαν οι κορυφαίοι Έλληνες φιλόσοφοι και λογοτέχνες συμπίπτει με την περίοδο άνθησης των «Εκατό Σχολών Σκέψης» στην Κίνα. Ο σπουδαίος Έλληνας συγγραφέας Νίκος Καζαντζάκης, ο οποίος είχε επισκεφθεί την Κίνα δύο φορές, έγραψε ότι: «Ο Κομφούκιος και ο Σωκράτης είναι δύο μάσκες που σκεπάζουν το ίδιο πρόσωπο: το φωτερό πρόσωπο της ανθρωπίνης λογικής». Η ανθρωποκεντρική σκέψη που ξεκινά από τους Σοφιστές έχει πολλά κοινά στοιχεία με τον κομφουκιανισμό που επίσης επικεντρώνεται στον άνθρωπο. Η κυνική φιλοσοφία του Διογένη εκφράζει απόψεις και εμφορείται από μια νοοτροπία για τη ζωή παρόμοια με αυτήν του ταοισμού, όπως αναπτύχθηκε από τον Ζουάνγκ Τσου.

Οι μεγάλοι αρχαίοι πολιτισμοί γνωρίζονται μεταξύ τους. Τον 4ο αιώνα π.Χ., οι αρχαίοι Έλληνες αναφέρονταν στη μακρινή Κίνα με το όμορφο όνομα «Σηρία» (από τη λέξη «σήρ» που σημαίνει μεταδυσκόωλινκας). Τον 16ο αιώνα, τα «Στοιχεία» του Ευκλείδη μεταφράστηκαν στην Κινεζική, εγκαθιδρύοντας μια παράδοση επιστημονικών ανταλλαγών

ανάμεσα στην Κίνα και τη Δύση. Ο εμβληματικός χαρακτήρας του «Προμηθέα» του αρχαίου Έλληνα δραματουργού Αισχύλου ενέπνευσε το αγωνιστικό πνεύμα των Κινέζων επαναστατών, ενώ εδώ και πολλά χρόνια έχουν μεταφραστεί στα Κινέζικα η «Πολιτεία» του Πλάτωνα και τα «Πολιτικά» του Αριστοτέλη.

Οι μεγάλοι αρχαίοι πολιτισμοί συνδέονται με δεσμούς οικειότητας. Μετά την ίδρυση της Νέας Κίνας, οι Έλληνες εφοπλιστές κατόρθωσαν να σπάσουν το εμπάργκο μεταφέροντας πολύτιμα αγαθά και εξοπλισμό προς την Κίνα. Όταν δε η Ελλάδα αντιμετώπιζε το οικονομικό πρόβλημα του χρέους, η Κίνα βοήθουσε ολόψυχα την Ελλάδα στην προσπάθειά της για την οικονομική ανάκαμψη. Τον Φεβρουάριο του 2011, όταν στη Λιβύη είχε ξεσπάσει εμφύλιος πόλεμος και επικρατούσε χάος, οι φίλοι μας στην Κρήτη ξεπερνώντας τις δυσκολίες άνοιξαν τα ξενοδοχεία

Οφείλουμε να αναβαθμίσουμε σταθερά την έμπρακτη συνεργασία μας, εμβαθύνοντας στα υπάρχοντα πεδία και επεκτείνοντας την κλίμακα των επενδύσεων.

τους μέσα στον χειμώνα για να φιλοξενήσουν χιλιάδες Κινέζους πολίτες που εκκενώθηκαν από τη Λιβύη. Ο Σύνδεσμος Ελλάδας - Κίνας εδώ και 60 χρόνια εργάζεται αδιάκοπα προάγοντας τις φιλικές ανταλλαγές ανάμεσα στους δύο λαούς, ενώ στην Κίνα τρεις γενιές της οικογένειας του μεταφραστή Λουό Νιανσένγκ έχουν αφιερώσει τη ζωή τους στη μετάφραση και μετάληψη της ελληνικής λογοτεχνίας και δραματουργίας, συνεισφέροντας σημαντικά στην ενίσχυση της φιλίας που συνδέει τους δύο λαούς.

Από τη σύναψη διπλωματικών σχέσεων ανάμεσα σε Κίνα και Ελλάδα

«Είμαι πραγματικά χαρούμενος που θα βρεθώ ξανά στην όμορφη χώρα σας. Νιώθω σεβασμό για τον ελληνικό πολιτισμό και τρέφω μεγάλες προσδοκίες για το μέλλον».

το 1972, και ιδιαίτερα με την εγκαθίδρυση της συνολικής στρατηγικής εταιρικής σχέσης μεταξύ των δύο χωρών το 2006, μιας σχέσης που εδράζεται στον αλληλοσεβασμό και στην αμοιβαία εμπιστοσύνη, οι δύο χώρες μας έχουν διευρύνει σημαντικά τις διμερείς σχέσεις προσδίδοντάς τους στρατηγική βαρύτητα και μακροπρόθεσμες προοπτικές. Με το πνεύμα της αμοιβαίας ωφέλειας προωθούμε τη συνεργασία, μεταξύ άλλων, στους τομείς των εμπορίων, των επενδύσεων, των υποδομών. Η συνεργασία μας αποδίδει πλούσιους καρπούς – ο Πειραιάς αναδεικνύεται στο μεγαλύτερο λιμάνι της Μεσογείου.

Μέσα από τις φιλικές ανταλλαγές και μαθαίνοντας ο ένας από τον άλλον προάγουμε σε παγκόσμιο επίπεδο τις αξίες της ειρηνικής και αρμονικής συνύπαρξης. Η άνθηση των σινοελληνικών σχέσεων καταδεικνύει τον δυναμισμό που υπάρχει στις αμοιβαία επωφελείς συνεργασίες μεταξύ των αρχαίων πολιτισμών στη σύγχρονη εποχή. **Τόσο η Κίνα** όσο και η Ελλάδα έχουν αντιμετωπίσει δυσκολίες και πλάνηματα, όμως το αγωνιστικό πνεύμα των λαών τους δεν κάμφθηκε ποτέ. Σήμερα και οι δύο χώρες βιώνουν μια νέα εποχή της εθνικής ανάπτυξης, ενώ διαγράφονται ιστορικές ευκαιρίες για τις διμερείς σχέσεις.

Στη διάρκεια της επικείμενης επίσκεψής μου, είμαι πρόθυμος να καταστρώσουμε μαζί με τους ηγέτες της Ελλάδας ένα νέο σχέδιο για το μέλλον και την περαιτέρω ανάπτυξη των σινοελληνικών σχέσεων.

Οφείλουμε να αναβαθμίσουμε ολιστικά το στρατηγικό επίπεδο των σινοελληνικών σχέσεων, διατηρώντας τον ρυθμό των εντατικοποιημένων επαφών και ενισχύοντας διαρκώς την αμοιβαία κατανόηση και εμπιστοσύνη, έτσι ώστε κάθε πλευρά να προσπίζεται τη θεμελιώδη συμφέροντα και να προβάλλει τα πρώτιστα μέληματα της άλλης, καθιστώντας μας έτσι στρατηγικούς εταίρους μιας ολοκληρωμένης συνεργασίας.

Οφείλουμε να αναβαθμίσουμε σταθερά την έμπρακτη συνεργασία μας σε όλους τους τομείς, εμβαθύνοντας στα υπάρχοντα πεδία συνεργασίας και επεκτείνοντας την κλίμακα των επενδύσεων, με το έργο στο

Η Κίνα είναι πρόθυμη να αυξήσει τις εισαγωγές ελληνικών ποιοτικών αγροτικών προϊόντων, προσφέροντας έτσι περισσότερες επιλογές στους Κινέζους καταναλωτές.

λιμάνι του Πειραιά να αποτελεί το «κεφάλι του Δράκου». Η Κίνα είναι πρόθυμη να αυξήσει τις εισαγωγές ελληνικών ποιοτικών αγροτικών προϊόντων, προσφέροντας έτσι περισσότερες επιλογές στους Κινέζους καταναλωτές, ενώ ευελπιστεί ότι η ελληνική αγορά θα παραμείνει ανοιχτή προς τις κινεζικές επιχειρήσεις και προϊόντα, επιτρέποντάς μας να παραμείνουμε στενοί εταίροι στο πλαίσιο μιας αμοιβαία επωφελούς συνεργασίας.

Οφείλουμε να επιταχύνουμε και να αναβαθμίσουμε από κοινού τη συνεργασία στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος», εκμεταλλευόμενοι την καλή

γεωγραφική θέση και τα ιδιαίτερα πλεονεκτήματα της Ελλάδας στον τομέα της ναυτιλίας, καθώς και τις ευκαιρίες που προσφέρει η ένταξη της Ελλάδας στον Μηχανισμό Συνεργασίας Κίνας - Χωρών Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (17+1), ενώ θα προωθήσουμε την έμπρακτη συνεργασία, όπως την Ταχεία Γραμμή Ήπρας - Θάλασσας Κίνας - Ευρώπης, ωθώντας περαιτέρω την ανάπτυξη της διασυνδεσης της Κίνας με την Ευρώπη, παραμένοντας έτσι υπόδειγμα καλής συνεργασίας των ευρωπαϊκών κρατών με την Κίνα.

Οφείλουμε να προωθήσουμε τις πολιτιστικές ανταλλαγές και τη συνεργασία. Με την ομαλή λειτουργία του Ινστιτούτου Κομφούκιος και του Κινέζικου Πολιτιστικού Κέντρου στην Αθήνα, θα ενισχύσουμε τις διαπροσωπικές ανταλλαγές μεταξύ των δύο λαών, εμπνεόμενοι από τη σοφία των δύο αρχαίων πολιτισμών μας, παραμένοντας έτσι πρότυπο διαπολιτισμικού διαλόγου.

Η φρενίη χρονιά σηματοδοτεί την 70ή επέτειο από την ίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Μέσα σε αυτά τα εβδομήντα χρόνια, και ιδιαίτερας κατά τα τελευταία σαράντα χρόνια από τη Μεταρρύθμιση και το Άνοιγμα της χώρας, χάρη στις αδιάκοπες προσπάθειες εκατοντάδων εκατομμυρίων Κινέζων, η Κίνα έχει καταφέρει αξιοσημείωτα αναπτυξιακά επιτεύγματα. Ταυτοχρόνως, χάρη στην ειρηνική της ανάπτυξη, η Κίνα απαντά δυναμικά στο κύριο ερώτημα της εποχής μας για το πώς πρέπει να αναπτυχθεί ο κόσμος. Οι τρέχουσες διεθνείς συνθήκες μαρτυρούν ριζικές και περιήλικες αλλαγές με αυξανόμενον αστάθεια και αβεβαιότητα στο παγκόσμιο γίγνεσθαι. Η Κίνα και η Ελλάδα οφείλουν να διδαχθούν από τη βαθιά σοφία των αρχαίων πολιτισμών τους, να αναλάβουν τις ιστορικές ευθύνες των αρχαίων χωρών και να προωθήσουν από κοινού την οικοδόμηση ενός νέου τύπου διεθνών σχέσεων, βασισμένων στον σεβασμό, στη δικαιοσύνη και στην αμοιβαία επωφέλη συνεργασία, συμβάλλοντας στην οικοδόμηση μιας παναθρώπινης κοινότητας με ένα κοινό μέλλον για την ανθρωπότητα.

Επίθεση... μετριοπάθειας η στρατηγική του Μαξίμου

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης δεν θα ακολουθήσει τον ΣΥΡΙΖΑ στη συνεχή προσπάθειά του να δυναμιτίζει το πολιτικό κλίμα

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με... «επίθεση μετριοπάθειας» έχει αποφασίσει να απαντήσει ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης στη συνεχή προσπάθεια του ΣΥΡΙΖΑ να δυναμιτίζει το πολιτικό κλίμα, με αιχμή, την τρέχουσα περίοδο, την απόφαση εξαιρέσης των κ. Δημήτρη Τζανακόπουλου και Παύλου Πολάκη από την Προανακριτική για την υπόθεση της Novartis.

Ο τέως πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας έχει υιοθετήσει μια στρατηγική «υψηλών τόνων» προκειμένου να διατηρήσει κατά το δυνατόν συσπειρωμένη την εκλογική βάση του κόμματός της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Επίσης, η ένταση συντηρεί, έστω σε μερικό βαθμό, στο προσκήνιο τον ΣΥΡΙΖΑ, που έχει να αντιμετωπίσει συνεχείς θετικές κυβερνητικές πρωτοβουλίες, με τελευταία την κατάθεση σε διαβούλευση του φορολογικού νομοσχεδίου, που εμπεριέχει σειρά φοροελαφρύνσεων.

Ετσι, στο πλαίσιο της ανωτέρω στρατηγικής, η κυβέρνηση αποφάσισε την περασμένη Πέμπτη να μην πυροδοτήσει την ένταση όταν οι κ. Τζανακόπουλος και Πολάκης επέλεξαν να προσέλθουν στη συνεδρίαση της Προανακριτικής: Ο πρόεδρος της επιτροπής, Ι. Μπούγας, περιόριστηκε να δηλώσει ότι η σύνθεση της Προανακριτικής «δεν είναι νόμιμη» και δέχθηκε τη συνεδρίαση. Σύμφωνα με πληροφορίες, σε σύσκεψη στο Μέγαρο Μαξίμου έχει αποφασιστεί η ίδια τακτική να ακολουθηθεί και στην

Ο κ. Μητσοτάκης επιθυμεί να τερματιστούν οι «εμπρηστικές» δηλώσεις και για το προσφυγικό - μεταναστευτικό.

Την ανάγκη να μην «εξευτελίζεται» η Βουλή από τις πρακτικές του ΣΥΡΙΖΑ επισημαίνει και το ΚΙΝΑΛ, που προαναγγέλλεται να προτείνει την ενεργοποίηση της επιτροπής δεοντολογίας.

προγραμματισμένη, κατ' αρχήν για την επόμενη Τρίτη, νέα συνεδρίαση της Προανακριτικής, εάν οι κ. Τζανακόπουλος και Πολάκης προσέλθουν και πάλι. Πάντως, ο ΣΥΡΙΖΑ, που ήδη «κρεώνεται» ότι με την τακτική του παρεμποδίζει την κατάθεση Φρουζή στην επιτροπή, φαίνεται πως μεταβάλλει στάση. Όπως λέγεται, παρότι ο κ. Τσίπρας δεν έχει λάβει τις τελικές αποφάσεις του, φέρεται έτοιμος να αποδεχθεί τις εισηγήσεις των περισσότερων κορυφαίων στελεχών

της Κουμουνδούρου, η επιτροπή να συνεχίσει πλέον τις εργασίες της χωρίς να αναπληρωθούν οι κ. Τζανακόπουλος και Πολάκης.

Σημειώνεται πως στο εσωτερικό της κυβέρνησης έχουν εξεταστεί και εναλλακτικά σενάρια εάν το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης συνεχίσει να торπιλίζει επί μακρόν τη λειτουργία της Προανακριτικής. Μεταξύ αυτών είναι και η ενεργοποίηση υπαλλήλων της Βουλής, αλλά σε καμία περίπτωση η αξιοποίηση της

φρουράς, όπως θα επιθυμούσε η Κουμουνδούρου για την αποτροπή εισόδου των δύο βουλευτών του ΣΥΡΙΖΑ στις συνεδριάσεις. Την ανάγκη να μην «εξευτελίζεται» η Βουλή από τις πρακτικές του ΣΥΡΙΖΑ επισημαίνει και το ΚΙΝΑΛ, που προσανατολίζεται να προτείνει την ενεργοποίηση της επιτροπής δεοντολογίας.

Η «επίθεση μετριοπάθειας» του πρωθυπουργού θα αποτυπωθεί σε δύο ακόμη θέματα της επικαιρότητας: στο προσφυγικό και στο νομοσχέδιο για την ψήφο των Ελλήνων του εξωτερικού. Ο κ. Τάκης Θεοδωρικάκος έχει ενσωματώσει τις βασικές θέσεις των κομμάτων της αντιπολίτευσης, με στόχο, ει δυνατόν, να ψηφιστεί και από τους τριακόσιους της Βουλής.

Επιθυμία

Σύμφωνα με στενούς συνεργάτες του κ. Μητσοτάκη, ο πρωθυπουργός, μετά την ολοκλήρωση της συνταγματικής αναθεώρησης και την ψήφιση του νόμου για τους αποδήμους, θα επιθυμού-

σε να υπάρξει σύμπλευση, τουλάχιστον με το ΚΙΝΑΛ, και στα θέματα του νέου εκλογικού νόμου και της προεδρικής εκλογής, που θα «ανοίξουν» στις αρχές του 2020. Όμως, όπως σημειώνουν οι ίδιες πηγές, «δεν είναι εύκολο να γίνει ο όποιος σχεδιασμός όταν δεν υπάρχει καθαρό τοπίο για το πού θα βρίσκεται το ΚΙΝΑΛ σε δύο μήνες», με δεδομένη την ένταση που πυροδότησε στη Χαριλάου Τρικούπη το επερχόμενο συνέδριο του ΠΑΣΟΚ. Πάντως, το αμέσως επόμενο διάστημα θα αναληφθούν πρωτοβουλίες από τη Χαριλάου Τρικούπη, ώστε να ξεκαθαρίσει το τοπίο αναφορικά με τον κ. Νίκο Ανδρουλάκη πρωτίστως, αλλά και με τον κ. Παύλο Γερουλάνο, που σήκωσαν τους τόνους έναντι της κ. Φώφης Γεννηματά με αφορμή τη διαδικασία διεξαγωγής του συνεδρίου.

Τέλος, ένα θέμα που παρακολουθεί στενά το Μέγαρο Μαξίμου είναι αυτό των τραπεζών σε σχέση με τα κόκκινα δάνεια, αλλά και μετά την έφοδο της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την πολιτική τους στο μέτωπο των χρεώσεων και των προμηθειών. Η έφοδος των ελεγκτών της επιτροπής δεν διατάχθηκε από την κυβέρνηση, αλλά ήταν αυτεπάγγελτη. Όμως, είχε προηγηθεί, στις 24 Οκτωβρίου, σύσκεψη στο Μέγαρο Μαξίμου του πρωθυπουργού με τους επικεφαλής όλων των τραπεζών, κατά την οποία οι τελευταίοι είχαν δεσμευθεί ότι θα επανεξετάσουν το ζήτημα των προμηθειών στις τραπεζικές συναλλαγές.

«Όσα συζητήσαμε με τον Καραμανλή»

Το βιβλίο του Αλέξη Παπαχελά με τις εξομολογήσεις του Κωνσταντίνου Μπισσιτάκη για τη μεταπολίτευση

Του ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

«Δεν πολεμάται ο λαϊκισμός εύκολα, ούτε θα περάσει. Ο λαϊκισμός υπάρχει όπου υπάρχουν άνθρωποι επί γης», είπε ο Κωνσταντίνος Μπισσιτάκης στον Αλέξη Παπαχελά, όπως αποκαλύπτεται στο βιβλίο «Ο Κωνσταντίνος Μπισσιτάκης με τα δικά του λόγια. Τόμος Β΄: 1974-2016» (εκδόσεις Παπαδόπουλος) που κυκλοφορεί αύριο. Ο Μπισσιτάκης, πριν από τον Τραμπ και το Brexit, προειδοποιούσε για την επιστροφή του λαϊκισμού και σύστηνε ότι «μόνο ο ενήμερος πολίτης είναι η απάντηση στον λαϊκισμό». Ο πρώην πρωθυπουργός μοιάζει σαν να προσκαλεί τον αναγνώστη για να του διηγηθεί ο ίδιος τις δικές του αλήθειες. Αν ο Τόμος Α΄: 1942-1974 που κυκλοφόρησε το 2017 προκάλεσε αντιδράσεις, είναι βέβαιο ότι ο Τόμος Β΄ θα συζητηθεί ποικιλοτρόπως, γιατί ο ιστορικός ηγέτης του Κέντρου και της Δεξιάς δεν φείδεται αφηγήσεων και χαρακτηρισμών, τολμηρών και ρηξικέλευθων, για πρόσωπα και γεγονότα που σφράγισαν την πρόσφατη ιστορία. Ακολουθεί ένα απόσπασμα από το παρασκήνιο των σχέσών του με τον Κωνσταντίνο Καραμανλή.

Το βιβλίο θα κυκλοφορήσει αύριο από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος.

«Ο Καραμανλής όταν με φώναξε μου ζήτησε να αναλάβω το υπουργείο Εξωτερικών. Του είπα: “Πρόεδρε, δεν το παίρνω”».

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

«Οι πρώτες συζητήσεις του Καραμανλή με τον Μπισσιτάκη προτού μπει στην κυβέρνηση το 1978 δεν αφορούσαν την οικονομία, αλλά την εξωτερική πολιτική. Η Ελλάδα, με απόφαση του Καραμανλή, είχε αποχωρήσει από το στρατιωτικό σκέλος του NATO στις 14 Αυγούστου 1974, μετά την αποτυχία του NATO να παρέμβει και να εμποδίσει την εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο. Σταδιακά, και ιδίως μετά την κρίση του Αυγούστου 1976 με την Τουρκία λόγω της εξόδου του ωκεανογραφικού πλοίου «Χόρα» στο Αιγαίο, η αποκατάσταση των σχέσεων με το NATO και τις ΗΠΑ έμοιαζε απαραίτητη για τη διαμόρφωση των διεθνών ισορροπιών εκείνων που θα μπορούσαν να αποτελέσουν μια κρίσιμη εγγύηση για την εθνική ασφάλεια. Ο Μπισσιτάκης διηγείται χαρακτηριστικά: «Τότε ο Καραμανλής είχε δύο μεγάλα προβλήματα που τον απασχολούσαν. Το ένα είναι, είχε κάνει το μεγάλο λάθος να φύγει από το NATO. Ο Καραμανλής το λάθος αυτό το ήξερε, το ανα-

γνώρισε και μάλιστα, λέγεται, εγώ δεν το άκουσα από το στόμα του, αλλά νομίζω η πληροφορία είναι ακριβής, ότι είπε “Χάρισα το Αιγαίο στους Τούρκους”, [σ.σ. εννοώντας ότι ενισχύθηκε η θέση της Τουρκίας στο Αιγαίο] με το να φύγει η Ελλάδα από το στρατιωτικό σκέλος του NATO, πράγμα το οποίο ήταν ακριβές. Και ήθελε να ξαναγυρίσει στο NATO. Αλλά δεν τολμούσε να το κάνει ο ίδιος. Και ήθελε και να παρατείνει τον χρόνο παραμονής των αμερικανικών βάσεων στην Ελλάδα, αλλά δεν τολμούσε. Συνεπώς με ήθελε για το NATO και για τις βάσεις. Γι’ αυτό ο Καραμανλής όταν με φώναξε μου ζήτησε να αναλάβω το υπουργείο Εξωτερικών. Του είπα: “Πρόεδρε, δεν το παίρνω”.

“Γιατί;” μου λέει “θα είσαι καλός υπουργός των Εξωτερικών”. “Εγώ” του λέω “ξέρω ότι θα είμαι καλός και το ξέρεις κι εσύ, αλλά δεν το ξέρει ο κόσμος. Ο κόσμος εάν ακούσει ότι έκανες τον Μπισσιτάκη, τον αποστάτη, υπουργό των Εξωτερικών, θα σου πει ότι το έκανες για να πουλήσει την Κύπρο και δεν ξέρω τι άλλο. Θα βρεις τον μπελά σου κι εσύ κι εγώ. Ενώ εάν γίνω υπουργός Συντονισμού κα-

«Στο μικρό υπουργικό συμβούλιο καθόμαστε κατά την ιεραρχική τάξη. Εγώ ήμουν ο πρώτος μεταξύ των υπουργών, αλλά προηγούνταν ο αντιπρόεδρος. Κατά συνέπεια, ο αντιπρόεδρος καθόταν δεξιά, εγώ αριστερά και όλοι οι άλλοι γύρω στο τραπέζι κατά σειράν», περιγράφει ο Κωνσταντίνος Μπισσιτάκης (φωτ. από σύσκεψη στο υπουργείο Δημοσίων Έργων, Νοέμβριος 1978).

νειδεν θα πει ότι δεν κάνω” διότι είχα τη μεγάλη επιτυχία ότι είχα ανορθώσει την οικονομία σε έναν χρόνο, το ‘66. Ήταν ο καλύτερος χρόνος του περασμένου αιώνα, που πέρασε η Ελλάδα. Και πραγματικά μου είπε: “Έχεις δίκιο”. Και επεφύλαχθη να με κάνει υπουργό των Εξωτερικών σε δεύτερη φάση».

Ο Μπισσιτάκης ανέλαβε υπουργός Συντονισμού αντικαθιστώντας τον Γεώργιο Ράλλη. Οι αντιδράσεις δεν ήταν αμελητέες, ιδιαίτερα μεταξύ των στελεχών της παραδοσιακής Δεξιάς. «Εμένα ποτέ δεν με δέχθηκε το παραδοσιακό κομμάτι της ηγεσίας των στελεχών. Όχι ο λαός, γιατί η βάση της Δεξιάς με αγάλλιασε, πολύ περισσότερο από οιονδήποτε άλλον, και από τον Καραμανλή ακόμη».

«Δεν ήμουν ξένο σώμα»

Παρ’ όλα αυτά ο Μπισσιτάκης, όχι μόνο δεν αισθανόταν καθόλου «ξένο σώμα» μέσα στη Νέα Δημοκρατία, αλλά ήταν βέβαιος ότι αν είχε ενταχθεί στο κόμμα ήδη από το 1974 θα ήταν ο αδιαφιλονίκητος διάδοχος του Κωνσταντίνου Καραμανλή, όταν ο ιδρυτής της Ν.Δ. θα αποφάσιζε να μετακινη-

θεί στην Προεδρία της Δημοκρατίας. «Καθόλου δεν αισθανόμουν ξένο σώμα. Κοίταξε, εγώ αισθανόμουν πάρα πολύ καλά με τους δεξιούς ψηφοφόρους. Πάρα πολύ καλά. Εγώ, πρώτον δεν είχα διαφορές, από τη φύση μου δεν ήμουν μνησικακός. Ο Καραμανλής ήταν μνησικακός, δεν ξεχνούσε ο Καραμανλής. Τον Ανένδοτο Αγώνα, ας πούμε, εμένα ποτέ δεν μου τον συγχώρεσε. Μπορεί να τον έκανα δυο φορές πρόεδρο της Δημοκρατίας, αλλά τον Ανένδοτο Αγώνα δεν μου τον συγχωρούσε. Εγώ συγχωρώ, δεν είχα ποτέ μου προβλήματα με τους δεξιούς. Και προπαντός με τη συντηρητική μάζα των ψηφοφόρων τα πήγαινα θαυμάσια. Το Κέντρο δεν διαφωνούσε σε τίποτα. Καταρχήν, τους εξέφραζε. Η φιλελεύθερη πολιτική, η δική μου, εξέφραζε κατεξοχήν αυτόν τον κόσμο. Τον συντηρητικό ψηφοφόρο εξέφραζε. Δεν εξέφραζε βέβαια τους ακραίους.

»Δεν είχα ποτέ μου δυσκολία, ούτε με τη βάση ούτε με τους βουλευτές. Και γι’ αυτό και κράτησα. Γι’ αυτό και ουσιαστικά κόντρα στον Καραμανλή βγήκα αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας και κράτη-

σα για όλο το διάστημα την ηγεσία. Και αν ήθελα να μείνω, κανείς δεν αμφισβητεί ότι αν κατέβαινα στην κοινοβουλευτική ομάδα για ανανέωση της εντολής, αντί να φύγω και να παραδώσω, θα έπαιρνα το 90% των βουλευτών. Σίγουρα. Και αν δεν έπαιρνα το 90%, θα έπαιρνα σίγουρα το 80%».

Μετά τον Μάιο του 1978 και την είσοδο του Μπισσιτάκη στην κυβέρνηση Καραμανλή, στο παρασκήνιο βρίσκονταν σε εξέλιξη συζητήσεις για τη μεταπήδηση του Καραμανλή στην προεδρία. «Το θέμα δεν συζητείτο ανοικτά γιατί ήταν ταμπού», διηγείται ο Μπισσιτάκης και προσθέτει: «Στο παρασκήνιο και σε κλειστό κύκλο γίνονταν κουβέντες. Και εγώ έδινα μάχες. Και με τον ίδιο τον Καραμανλή και με ορισμένους από τη στενή του φρουρά, που υποστήριζαν επιχειρήματα τα οποία ξεκινούσαν από την άποψη Μολυβιάτη ο οποίος έλεγε: “Το φαντάζεσαι να χάσει ο Καραμανλής τις επόμενες εκλογές;”. Το θεωρούσαν εντελώς αδιανόητο. Κατά την άποψή τους δεν έπρεπε να πάει στις εκλογές, με όποιες συνέπειες και αν είχε αυτό για την τύχη της Ελλάδας.

Ο Ράλλης συμφωνούσε μαζί μου ότι αυτό δεν έπρεπε να γίνει, αλλά νομίζω κανείς άλλος δεν τόλμωσε να του το πει καθαρά. Εγώ έδινα καθημερινή μάχη». Όμως ο Καραμανλής ήταν αποφασισμένος. «Δεν ταλαντεύθηκε ποτέ. Κάποτε μου είπε: “Φαντάζεσαι να χάσουμε και τα αυγά και τα πασχάλια; Ας εξασφαλίσουμε τουλάχιστον την προεδρία της Δημοκρατίας”. Και του απάντησα: “Τι να την κάνει την προεδρία αν δεν έχεις δικαιώματα και εξουσίες; Αν έρθει ο Ανδρέας θα τα ισοπεδώσει όλα και εσύ δεν θα μπορέσεις να κάνεις απολύτως τίποτα”. Τώρα, αν δικαιώθηκε ή όχι, αυτό κρίθηκε στη συνέχεια. Πιστεύω ότι εγώ δικαιώθηκα. Γιατί ο Καραμανλής δεν μπόρεσε να κάνει πολλά πράγματα ως πρόεδρος της Δημοκρατίας έναντι του Παπανδρέου που ήρθε ασυγκράτητος. Πάντως, αυτό που είναι ενδιαφέρον είναι ότι μέσα του ο Καραμανλής, που ήταν σοβαρός και υπεύθυνος άνθρωπος, ανησυχούσε και έλεγε πού θα αφήσει το κόμμα...».

Η μυστική συνεδρίαση

Η πρώτη ψηφοφορία για ανάδειξη προέδρου της Δημοκρατίας στις 23 Απριλίου 1980 απέβη άκαρπη καθώς ο Καραμανλής έλαβε 179 ψήφους, ενώ χρειαζόταν 200. «Όταν έγινε η πρώτη εκλογή και δεν πήρε την πλειοψηφία δημιουργήθηκε φοβερό σοκ. Διότι ήταν ταυτόχρονα και προσβλητικό. Κατεβαίνει ο Καραμανλής και δεν μπορεί να εκλεγεί; Δεν παίρνει την πλειοψηφία; Τότε διογκώθηκε η κίνηση εναντίον της απόφασης να πάει στην προεδρία και κάποιοι υποστήριξαν την άμεση προσφυγή σε εκλογές. Άλλωστε, αν δεν εκλεγόταν κανείς πρόεδρος θα είχαμε εκλογές. Είχαμε ήδη τη δυνατότητα [σ.σ. αλλά και την υποχρέωση σε περίπτωση μη εκλογής προέδρου από τη Βουλή] να κάνουμε εκλογές. Πίεσαμε τότε απεγνωσμένα και ο Καραμανλής ταλαντευόμενος κάλεσε το μικρό Υπουργικό Συμβούλιο για να θέσει το θέμα. Ήταν μία πολύ χαρακτηριστική συνεδρίαση στο γραφείο του. Στο μικρό Υπουργικό Συμβούλιο καθόμαστε κατά την ιεραρχική τάξη. Εγώ ήμουν ο πρώτος μεταξύ των υπουργών, αλλά προηγούνταν ο αντιπρόεδρος. Κατά συνέπεια, ο αντιπρόεδρος καθόταν δεξιά, εγώ αριστερά και όλοι οι άλλοι γύρω στο τραπέζι κατά σειράν».

Πώς ο Γεώργιος Ράλλης έγινε αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας

«Ο Καραμανλής μάς έθεσε το θέμα ευθέως και μας είπε: “Μήπως πρέπει να πάμε σε εκλογές; Πώς θα βλέπατε τις εκλογές;”. Ήταν μια στιγμή ταλαντεύσεως. Είχε επηρεαστεί κυρίως από τη δική μου πίεση. Πρώτος μίλησε ο [Κωνσταντίνος] Παπακωνσταντίνου, ο οποίος είπε: “Τα πράγματα είναι δύσκολα. Δεν νομίζω ότι είναι η κατάλληλη στιγμή. Δεν βλέπω σωστή τη λύση”. Ήταν αρνητικός. Στο ίδιο μοτίβο συνέχισαν οι πάντες. Εγώ μίλησα κατ’ ανάγκην τελευταίος, διότι ήμουν αριστερά, και πήγε ο κύκλος έτσι. Όταν έφτασε

σε μένα, ρώτησε: “Εσύ, Κώστα, τι λες;”. Λέω: “Πρόεδρε, είναι προφανές ποιο είναι το αποτέλεσμα της κουβέντας που κάνουμε διότι είμαι μόνος, αλλά θα ήθελα να ρωτήσω τους κυρίους, να με κοιτάζουν στα μάτια και να μου απαντήσουν: Ωραία, η κατάσταση είναι δύσκολη. Υπάρχει πιθανότητα μία στο εκατομμύριο να γίνει καλύτερη αν ο Καραμανλής φύγει;” [για να πάει στην προεδρία]. Όλοι κατέβασαν τα μούτρα και δεν μίλησαν και τελείωσε η συνεδρίαση άκαρπη, με αρνητικό αποτέλεσμα. Το απόγευμα με πήρε ο Καραμανλής στο τηλέφω-

νο και μου είπε: “Είδες, αγαπητέ Κώστα; Με αυτό το στράτευμα μπορώ να δώσω μάχη;”. Δεν του είπα τίποτε, αλλά μέσα μου σκεφτόμουν ότι αν αποφάσιζε ο Καραμανλής να δώσει τη μάχη των εκλογών, όλοι θα ακολουθούσαν».

Ο Καραμανλής εξέλεγχ στην προεδρία της Δημοκρατίας με την τρίτη ψηφοφορία και 183 ψήφους στις 5 Μαΐου 1980. Καθοριστικό ρόλο έπαιξε η προσχώρηση στη Νέα Δημοκρατία τριών βουλευτών της Εθνικής Παράταξης. Η Νέα Δημοκρατία κλήθηκε να επιλέξει νέο αρχηγό με ψηφοφορία της κοινο-

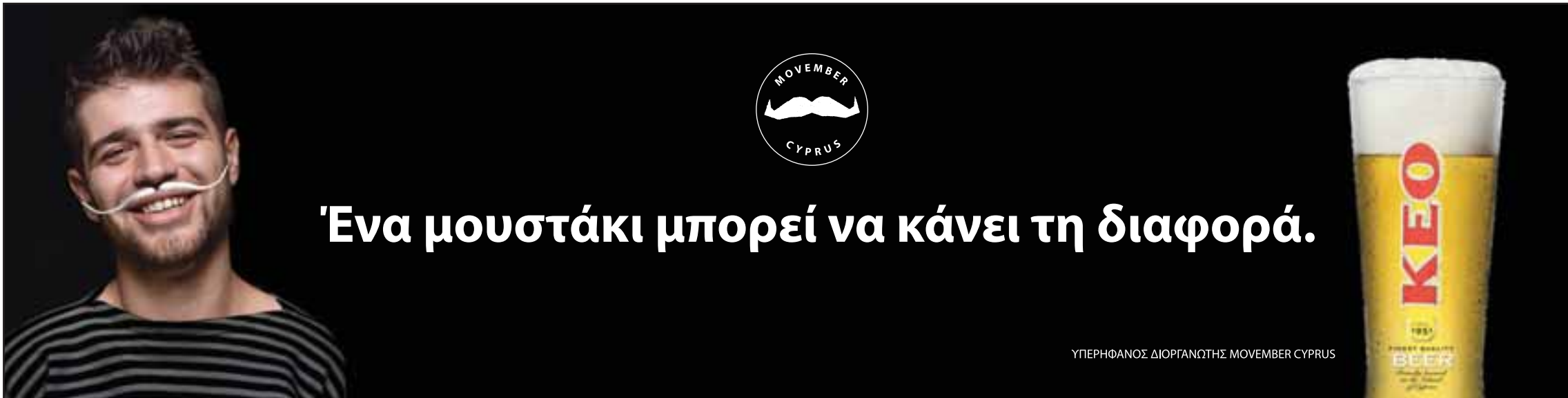
βουλευτικής της ομάδας. Οι δύο βασικοί υποψήφιοι ήταν ο Γεώργιος Ράλλης και ο Ευάγγελος Αβέρωφ. Ο Μπισσιτάκης σκέφτηκε να θέσει οι εκείνος υποψηφιότητα. «Όταν επρόκειτο να εκλεγεί νέος πρωθυπουργός μετά την παραίτηση Καραμανλή και η μάχη γινόταν μεταξύ Αβέρωφ και Ράλλη, εγώ ήμουν outsider. Είχα και εγώ μερικούς οπαδούς και πήγα και είδα τον Καραμανλή και του είπα: “Πρόεδρε, θέλω τη γνώμη σου. Να βάλω υποψηφιότητα;”. Ο Καραμανλής μου λέει: “Αν βάλεις τι περιμένεις να πάρεις;”. “Επτά-οκτώ” λέω, “ίσως καμιά δεκα-

ριά”. “Κοίτα”, μου λέει, “δεν γίνεται κανείς αρχηγός όταν αρχίζει από επτά-οκτώ ψήφους”. Και του λέω: “Δίκιο έχεις, πρόεδρε, δεν θα κατέβω ως υποψήφιος”.

Ο Καραμανλής, από την πλευρά του, βοήθησε παρασκηνιακά την υποψηφιότητα Ράλλη. «Τον ήθελε», λέει ο Μπισσιτάκης, «για διάδοχό του. Αυτόν υποστήριξε στο παρασκήνιο. Ο Ράλλης είχε πολλά προσόντα. Ήταν έντιμος, μετριοπαθής, με όνομα και οικογενειακή παράδοση. Δεν έκανε όμως για αντίπαλος του Ανδρέα. Δεν μπορούσε να τα βγάλει πέρα

μαζί του. Ο Καραμανλής μέσα του το έβλεπε, δεν ήταν αφελής και είχε σίγουρα ανησυχίες».

Ο Μπισσιτάκης βοήθησε και εκείνος τον Ράλλη. «Του έδωσα επτά ψήφους. Διότι ο Αβέρωφ είχε πεισθεί τότε από τον [Γεώργιο] Βολουδάκη ότι αν πάω μαζί του θα του έκανα ζημιά. Ο Αβέρωφ μου είπε περίπου ότι δεν θέλει να τον βοηθήσω και του είπα: “Εντάξει, θα βοηθήσω τότε τον Γιώργο;”... Οι βουλευτές της Ν.Δ. εξέλεξαν στις 8 Μαΐου 1980 τον Ράλλη με 88 ψήφους έναντι 84 του Αβέρωφ.

ΜΟΝΟ ΜΟΥΣΤΑΚΙ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΥΠΕΡΦΑΝΟΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗΣ MOVEMBER CYPRUS

Οι ανάγκες του Πολεμικού Ναυτικού

Άμεσα χρειάζονται νέες μονάδες και εκσυγχρονισμός παλαιών, ανανέωση οπλοστασίου και εγκαταστάσεων

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΑΟΥ**

Η συζήτηση για την ανάγκη ενίσχυ-σps του στόλου του Πολεμικού Ναυ-τικού (Π.Ν.) δεν είναι νέα και εσχά-τως έχει επανέλθει στην επιφάνεια λόγω της πιθανής απόκτησης νέων φρεγατών, με υποψήφιες μονάδες από αρκετές χώρες. Με βάση όλα όσα συζητούνται τις τελευταίες εβδομάδες, η «Κ» συνομίλησε με ανώτατες στρατιωτικές πηγές που έχουν βαθιά γνώση του θέματος, ενώ ζήτησε και από ειδικούς την αποτύπωση της κατάστασης του στόλου.

Οι πηγές αναφέρουν ότι, ήδη από την αρχή της κρίσης, ήταν προτε-ραιότητα η έξοδος του στόλου από τη δημοσιονομική μέγγενη με τις μικρότερες δυνατόes απώλειες. Σε αυτό το πλαίσιο, και με δεδομένο ότι ο σταθερά μακροπρόθεσμος σχεδιασμός του Πολεμικού Ναυτι-κού είναι η ανανέωση του στόλου στο σύνολό του, εξετάζονται όλες οι ανάγκες. Κυρίως όμως οι ίδιες πη-γές επισημαίνουν ότι δεν πρόκειται για ζήτημα που ικανοποιεί κάποιες κλαδικές ανάγκες, αλλά τη φύση των κινδύνων ασφαλείας που αντι-μετωπίζει η Ελλάδα και βρίσκονται στο επίκεντρο της διεθνούς κρίσης. Το μεταναστευτικό και προσφυγι-κό ζήτημα, θαλάσσιες ζώνες όπως η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ), ή κυριαρχικά δικαιώματα όπως η υφαλοκρηπίδα, ακόμη και η προστασία της απρόσκοπτης δι-

εξαγωγής του εμπορίου, είναι έν-νοιες συνδεδεμένες με τη θάλασσα. Οι ίδιες πηγές επισημαίνουν πως οι υλικές προτεραιότητες και οι στόχοι του Π.Ν. είναι περίπου οι εξής: Πρώτον, η ένταξη στον στό-λο νέων μονάδων. Δεύτερον, ο άμεσος εκσυγχρονισμός των τεσ-σάρων φρεγατών τύπου ΜΕΚΟ, που αποτελούν και τα νεότερα πλοία της Διοίκησης Φρεγατών. Τρίτον, η άμεση προμήθεια νέων τορπιλών βαρέος τύπου για τα υπο-βρύχια 214 του Π.Ν., προκειμένου να ενισχυθεί το υφιστάμενο πλεονέ-κτημα σε αυτόν τον τομέα, για όσο

Σύμφωνα με στρατιωτι-κές πηγές, απαιτούνται νομοθετικές παρεμβά-σεις ώστε να επιταχυν-θούν οι διαδικασίες εκσυγχρονισμού και απόκτησης υλικού.

καιρό, βεβαίως, αυτό υπάρχει. Εί-ναι γνωστό ότι η Αγκυρα ναυπηγεί του ίδιου τύπου υποβρύχια. Τέταρ-τον, η ανανέωση του οπλοστασίου. Πέμπτον, η ανανέωση των εγκα-ταστάσεων και των υποδομών. Για δεκαετίες οι υποδομές παρ-ραμελούνταν, προκειμένου τα χρήματα που υπήρχαν να επεν-δυθούν για την αγορά μονάδων.

Η απόκτηση νέων φρεγατών και ο εκσυγχρονισμός των ήδη υπάρχουσών μονάδων θεωρούνται αναγκαία.

Εκτον, σε όλα τα έμπειρα στελέ-χη του Π.Ν. είναι απολύτως σα-φές ότι η όποια τεχνολογική ανα-βάθμιση του στόλου δεν μπορεί να επηρεάσει τον αριθμό του. Όπως αναφέρουν ανώτατες στρατιωτι-κές πηγές, αριθμητικά ο στόλος δεν μπορεί να μειωθεί. Διότι, όσο μεγάλη ανανέωση και αν υπάρ-ξει, την ίδια εξέλιξη, ποιοτική και

ποσοτική, θα έχει και η Τουρκία. Αργά ή γρήγορα, λόγω της διαφο-ράς των μεγεθών, το όποιο τεχνο-λογικό επίτευγμα νομοτελειακά θα ξεπεραστεί. Τρία ή τέσσερα υπο-βρύχια τελευταίας τεχνολογίας δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν εύκο-λα 14 τουρκικά, ακόμη και αν αυ-τά είναι παλαιότερης τεχνολογίας. Εβδομον, θα πρέπει να γίνουν

επενδύσεις προκειμένου να επα-νέλθει το Π.Ν., αλλά και οι ένο-πλες δυνάμεις γενικότερα, στην ενίσχυση στον τομέα του ναρ-κοπολέμου. Σύγχρονα ναυτικά ανά την υφήλιο είχαν θέσει τον συγκεκριμένο τομέα ως δεύτε-ρη ή τρίτη προτεραιότητα, ωστό-σο αρχίζουν και επενδύουν ξανά. Ογδοον, θα πρέπει να υπάρξει θω-

ράκιση έναντι των κυβερνοαπει-λών. Με την ανάπτυξη της τεχνο-λογίας και τη μετάβαση του στόλου σε δικτυοκεντρικό περιβάλλον λει-τουργίας, θα γίνουν πιο ευάλωτες σε απειλές από τον κυβερνοχώρο. Ένατον, απαιτούνται εμβόλιμες παρεμβάσεις στη νομοθεσία που αφορά τον εκσυγχρονισμό και την απόκτηση υλικού, προκειμένου οι διαδικασίες να μην είναι τόσο χρο-νοβόρες.

Κυρίως, όμως, απαιτούνται, σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, πα-ρεμβάσεις ώστε να μπορέσουν να ξεπεραστούν οι μνημονιακοί περιο-ρισμοί που αφορούν το προσωπικό και δημιουργούν στρεβλώσεις. Αυ-τοί οι περιορισμοί αφορούν κυρίως την εισαγωγή περισσότερων στις σχολές υπαξιωματικών, αλλά και την αργότερη εξέλιξη τους, ώστε να παραμένουν στα πλοία.

Εχοντας κατά νου όλες τις πα-ραπάνω πολύ σοβαρές ανάγκες, οι ίδιες πηγές εξέφραζαν ισχυρές αμφιβολίες εάν ο συνδικαλισμός, που τα τελευταία χρόνια λειτουρ-γεί εντός του στρατεύματος, επιτα-χύνει τα πράγματα προς τη σωστή κατεύθυνση ή λειτουργεί ως τρο-χοπέδη. Και καταλήγουν, τονίζο-ντας ότι όντως η χώρα εξέρχεται από πολυετή κρίση, ωστόσο πρέπει να θεθούν προτεραιότητες. Και αυ-τές οι προτεραιότητες δεν μπορεί να μην περιλαμβάνουν την άμυνα της χώρας, υπογραμμίζουν οι ίδιες στρατιωτικές πηγές.

ΑΠΟΨΗ

Το μέλλον της Ελλάδας και ο έλεγχος της θάλασσας

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ***

Λίγοι γνωρίζουν σήμερα ότι για το 2019, η μοναδική προσθήκη στο Πολεμικό Ναυτικό είναι ένα μετα-χειρισμένο σκάφος υποστήριξης εμπορικής κατασκευής, προς εν μέρει αντικατάσταση δύο 50χρο-νων πετρελαιοφόρων, και αυτό από δωρεά ενός εφοπλιστή, του Πάνου Λασκαρίδη. Λίγο πριν από το 2020 ή αρχές αυτού, αναμένονται επί-σης η παραλαβή τεσσάρων σκαφών ανορθόδοξου πολέμου από αμερι-κανικά αποθέματα και η προσθήκη μιας νέας πυραυλακάτου κλάσης Ρουσσέν. Πόσοι όμως γνωρίζουν ότι η πυραυλακάτος που παραδι-δεται είναι σχεδιασμός 20ετίας και έχει ακριβώς τον ίδιο εξοπλισμό με το πρώτο σκάφος που εισήλθε σε υπηρεσία 15 χρόνια πριν; Ακόμη λιγότεροι γνωρίζουν την παλαιότη-τα του στόλου, τις ελλείψεις και τη διαφορά που γίνεται καθώς όο περνάει ο καιρός με την Τουρκία.

Η αποδυνάμωση του Πολεμικού Ναυ-τικού είναι τακτική ανά δεκαετίες. Το «Γεώργιος Αβέρωφ», που απο-κτήθηκε λίγο μόλις πριν από την αρχή των Βαλκανικών Πολέμων έδωσε την καθοριστική υπεροχή έναντι των εκθρικών δυνάμεων του έθνους. Από τότε μέχρι σήμερα, όμως, η σημαντικότητα της από-κτησης ενός ανώτερα τεχνολογι-κού μέσου πέρασε στη λήθη από την πολιτεία. Ακόμη και μετά τους Βαλκανικούς, παρά την ξεκάθαρη σημασία ενός ισχυρού στόλου για την προάσπιση των ελληνικών συμ-φερόντων, ακολουθήθηκε πολιτική αποδυνάμωσης του Ναυτικού. Στις μετέπειτα πολεμικές ή παρ' ολίγον πολεμικές αναμετρήσεις, η πολιτεία αντελήφθη πάντα εκ των υστέρων τις υστερήσεις στα ναυτικά μέσα. Ο μη συγχρονισμός του εκσυγχρο-νισμού του στόλου με τις μεγάλες κρί-σεις δεν μπορεί να συμβάλει εσεί. Σε μια τέτοια κατάσταση βρίσκεται σήμερα και το Ναυτικό μας. Είναι η στιγμή που η Ελλάδα καλείται όχι μόνο να αντικαταστήσει μαζικά τα παρωχημένα πολεμικά της, αλλά και να κάνει το λεγόμενο «άλλα προς τα εμπρός», να αποκτήσει δηλαδή και την τεχνολογική υπεροχή από την Τουρκία.

Στη σημερινή εποχή κατά την οποία ο κυβερνοπόλεμος, τα αυτόνομα συ-στήματα, τα κάθε μορφής εξελιγμέ-

να συστήματα αυτοπροστασίας και ηλεκτρονικού πολέμου, αισθητές και οπλικά συστήματα αυξημένης ακρίβειας και φονικότητας, καθορί-ζουν σε κλάσμα δευτερολέπτου μια πολεμική αναμέτρηση, το Ναυτικό υστερεί δραματικά σε επιχειρησι-ακές δυνατότητες και σε τεχνολο-γίες αιχμής.

Όταν η πλειονότητα των σύγχρονων Ναυτικών έχουν στη κατοχή τους μεγάλη πολεμικά ικανά να παρέ-χουν την απαραίτητη προστασία στον Στόλο, το Ναυτικό μας δεν διαθέτει ούτε ένα αντίστοιχο. Η νεότερη φρεγάτα στον στόλο («Σα-λαμίς») είναι ήδη 21 ετών χωρίς να έχει ξεκινήσει ακόμη το πολυσυ-ζητημένο πρόγραμμα εκσυγχρο-νισμού μέσου ζωής (EMZ) αυτής και των αδελφών σκαφών, ενώ τα πλοία έχουν ξεπεράσει ήδη το μέ-σον ζωής τους. Η δε παλαιότερη φρεγάτα του στόλου είναι 41 ετών («Κουντουριώτης») με τα υπόλοιπα οκτώ αδελφά πλοία να είναι ένα-πέ-ντε χρόνια μόνο νεότερα. Ουδμία

Είναι ζωτικής σημασίας για το Ναυτικό να συνε-χίσει να έχει τα απαιρί-τητα μέσα για να επιβλέ-πει τις περιοχές εθνικού ενδιαφέροντος.

αναβάθμιση ή προσθήκη δεν έχει πραγματοποιηθεί στα οπλικά τους συστήματα, ο δε ηλεκτρονικός τους εξοπλισμός είναι ως επί το πλεί-στον τεχνολογικά ξεπερασμένος. Οι συζητήσεις επί των αντικατα-στατών αυτών ήδη συνεχίζονται επί μία δεκαετία.

Το καμάρι του Ναυτικού, τα τέσσερα υποβρύχια της κλάσης «Παπανικο-λής», είναι ακόμη χωρίς σύγχρονες τορπίλες, απουσιάζουν δηλαδή τα όπλα εκείνα που θα εκμεταλλευ-θούν πλήρως τις τεχνολογικές τους δυνατότητες. Δύο ακόμη υποβρύ-χια που έπρεπε να ακολουθήσουν παραμένουν άφαντα. Τα υπόλοιπα επτά υποβρύχια είναι κατασκευ-ής της δεκαετίας του '70, εκ των οποίων μόνο το ένα («Ωκεανός») έχει αναβαθμιστεί επαρκώς για να υπηρετήσει περίπου μέχρι το 2030 όπου θα είναι ήδη 50 ετών! Το ίδιο

Γερνάει ο στόλος

ΤΥΠΟΣ/ΚΛΑΣΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ	ΧΡΟΝΙΑ	
	ΣΕ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟ	ΝΕΟΤΕΡΟ
ΦΡΕΓΑΤΕΣ			
KORTENAER/ΕΛΛΗ	9	41	36
ΜΕΚΟ200ΗΝ/ΥΔΡΑ	4	27	21
ΥΠΟΒΡΥΧΙΑ			
TYPE 209 (1100)/ΓΛΑΥΚΟΣ	3	47	47
TYPE 209 (1200)/ΠΟΣΕΙΔΩΝ	3	40	39
TYPE 209 (1500)/ΩΚΕΑΝΟΣ (πρώην 1200)	1	40	—
TYPE 214/ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ	4	9	3
ΠΥΡΑΥΛΑΚΑΤΟΙ			
S148 (2 έχουν μεταπέσει σε περιπολικά)	3	46	45
COMBATTANTE IIIA/ΛΑΣΚΟΣ	4	42	41
COMBATTANTE IIIB /ΚΑΒΑΛΟΥΔΗΣ	5	39	38
SUPER VITA/ΡΟΥΣΣΕΝ	5	14	4
ΠΕΡΙΠΟΛΙΚΑ (ΚΑΝΟΝΙΟΦΟΡΟΙ)			
ASHEVILLE	2	50	50
OSPREY 55/ΑΡΜΑΤΩΛΟΣ	2	29	29
HSY 56/ΠΥΡΠΟΛΗΤΗΣ	2	26	25
HSY 56Α/ΜΑΧΗΤΗΣ	4	16	14

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

έτος μάλιστα τα «Παπανικολής» θα πρέπει να υποβληθούν σε EMZ.

Στις πυραυλακάτους η κατάσταση εί-ναι καλύτερη με την προσθήκη στον στόλο από το 2005 των πέντε και σύ-ντομα επτά Ρουσσέν. Από τα υπό-λοιπα εννέα σκάφη, κατασκευής της δεκαετίας του '70, μόνο στα τέσσερα έχει αναβαθμιστεί ο ηλεκτρονικός τους εξοπλισμός. Το πυραυλικό τους φορτίο αντικαθίσταται από νεότερο μεν στο ήδη υπάρχον ναυτικό οπλο-στάσιο αλλά όχι σύγχρονο. Τα σκά-φη αυτά καλούνται να υπηρετήσουν για πολλά χρόνια ακόμη παρά το γε-γονός ότι θα αγγίζουν σχεδόν μισό αιώνα υπηρεσίας το 2025. Επειδή δεν διαφαίνεται προοπτική άμεσης αντικατάστασης, στο σύνολο των μη εκσυγχρονισμένων σκαφών πρώτης γραμμής τοποθετούνται ελληνικής κατασκευής ηλεκτρο-οπτικοί αισθη-τήρες επιτήρησης που διακρίνονται

για την αξιοπιστία και τις επιδόσεις τους. Ακόμη, υπάρχουν πολλά στε-λέχη και διοικητικοί υπάλληλοι που δίνουν τον δικό τους καθημερινό αγώνα για να κρατήσουν τα πλοία αξιόμαχα αλλά και να τα βελτιώ-σουν με μικρούς εκσυγχρονισμούς ή προσθήκες σε συγκεκριμένα υπο-συστήματα.

Άλλα πολεμικά που έπρεπε χρόνια πριν να υποβληθούν σε EMZ όπως τα αρματαγωγά της κλάσης «Ιάσων» (19-25 ετών), τα ναρκοθρησκευτά της κλάσης Hunt (34 ετών), τα με-γάλα περιπολικά/κανονιοφόροι τύ-που HSY 56 και Osprey 55 (25-29 ετών), αφήνονται να απαξιωθούν πλήρως. Τα δύο παλαιότερα περι-πολικά κλάσης Asheville (50 ετών) ίσως να αποσυρθούν και να αντι-κατασταθούν στα καθήκοντα από τις 46 ετών πρώην πυραυλακάτους τύπου S148... Για να αντιληφθεί κα-

νείς περαιτέρω την κατάσταση του Στόλου, αρκεί να γνωρίζει ότι υπη-ρετούν παράκτια περιπολικά και βοηθητικά πλοία όπως πετρελαιο-φόρα, ρυμουλκά, ωκεανογραφικά, ανεφοδιαστικά φάρων, και υδροφό-ρες που η πλειονότητα αυτών είναι κατασκευής δεκαετίας '60 και '70, ενώ υπάρχουν κάποια που ξεπερ-νούν ακόμη και τα 70 έτη σε υπη-ρεσία! Οι μελλοντικοί αντικαταστά-τες αυτών είναι ανύπαρκτοι. Δεν θα μπορούσε να σχεδιαστεί μια κοινή πλατφόρμα ελληνικής κατασκευής προς αντικατάσταση μερικών βοη-θητικών σκαφών; Δεν μπορούν να ακολουθήσουν άλλοι εφοπλιστές το παράδειγμα Λασκαρίδη;

Στα πηπικά μέσα η κατάσταση δια-φαίνεται καλύτερη με την αναμε-νόμενη απόκτηση αριθμού ελικο-πτήρων Seahawk νέας γενιάς προς αντικατάσταση των παλαιών και μι-κρότερων δυνατοτήτων AB212, τον εκσυγχρονισμό των παλαιότερων Seahawk αλλά και την προσθήκη εκσυγχρονισμένων αεροσκαφών ναυτικής συνεργασίας P-3, που απορρόφησαν όμως το μεγαλύτε-ρο μέρος των κονδυλίων που προο-ρίζονταν για το Πολεμικό Ναυτικό. Για μη επανδρωμένα αεροσκάφη όπως ούτε συζήτηση.

Αρκεί κανείς να επισκεφθεί τον με-γαλύτερο ναύσταθμο της χώρας για να αντιληφθεί ιδίους όμμασι την ανάγκη εκσυγχρονισμού των υπο-δομών που χρονολογούνται από τον Β΄ Π.Π.! Οι προβλήτες πρέπει να μπορούν να παρέχουν απρό-σκοπτα ρεύμα, πετρέλαιο και νερό στα σταθμευμένα σκάφη. Πρέπει να εγκατασταθεί αυτόνομο σύστημα παρακολούθησης για την προστα-σία των ναυτικών εγκαταστάσεων. Η ύπαρξη επίσης συστήματος πα-ραμετρικής επιτήρησης στο σύνολο των πολεμικών με την απαιρίτη-τη εγκατάσταση παρακολούθησης στον Ναύσταθμο θα απαλείψει την ανάγκη επάνδρωσης των σκαφών όταν είναι σταθμευμένα. Το εξα-ντλητικό σύστημα διαχείρισης και διακίνησης αμοιβών, υλικών και ανταλλακτικών για την κάλυψη των απαιτήσεων λειτουργίας και επιχει-ρησιακής ετοιμότητας των ναυτι-κών μέσων πρέπει να τροποποιηθεί προς διευκόλυνση του προσωπικού αλλά και την αύξηση διαθεσιμότη-τας των μέσων. Αποθήκες, εγκατα-στάσεις καθώς και επισκευαστικές

δυνατότητες και συστήματα διαχεί-ρισης και υποστήριξης Ναυστάθ-μου, απαιτούν άμεσα εκσυγχρο-νισμό. Το ίδιο και η εκπαίδευση του προσωπικού και κυρίως των υπαξι-ωματικών που καλούνται να επαν-δρώσουν καθαρά τεχνικές θέσεις.

Εξίσου σοβαρή η ανάγκη παραγω-γής σκέψης στις Σχολές Πολέμου και Εθνικής Άμυνας. Άλλο ένα σο-βαρό θέμα είναι η αποτελεσματική αξιολόγηση του προσωπικού, που αποτελεί έναν από τους σημαντι-κότερους παράγοντες για τη βέλτι-στη λειτουργία και απόδοση τόσο των στελεχών αλλά και του Οργα-νισμού. Απαιτείται μια ακριβής, δι-αφανής και δίκαιη διαδικασία που να αξιολογεί τα ποσοτικά και ποι-οτικά χαρακτηριστικά του καθενός υποψηφίου σύμφωνα με τις απαιτή-σεις της θέσης. Τέλος, δεν θα πρέ-πει να λησμονούμε τις επιπτώσεις των περικοπών στα στελέχη. Πώς αναγνωρίζει η πολιτεία εκείνον/η που 240 μέρες τον χρόνο επί μία δε-καετία βρίσκεται σε κανονιοφόρο, στην πρώτη γραμμή, μακριά από οικογένεια και ανέσεις; Πώς ανα-γνωρίζεται αυτή η προσφορά στη πατρίδα και ακολουθείς στο κοινω-νικό σύνολο; Δεν είναι παράδοξο να υπάρχει λειψανδρία στο μέλλον σε μια χώρα όπου ο λαός έχει άρρηκτη σχέση με τη θάλασσα;

Η Ελλάδα είναι ένα ναυτικό έθνος με παράδοση. Το μέλλον της Ελλάδας, σε μεγάλο βαθμό, εξαρτάται από τον έλεγχο που ασκείται στη θάλασσα. Η ευθύνη του Πολεμικού Ναυτι-κού από αυτή την άποψη είναι τε-ράστια. Για να συνεχίσει να είναι αποτελεσματικό στα καθήκοντά του, πρέπει ο πολεμικός στόλος να είναι ένα ισχυρό και ευέλικτο εργα-λείο στην υπηρεσία της πατρίδας σε αυτό το αβέβαιο και συνεχώς μεταβαλλόμενο γεωστρατηγικό πε-ριβάλλον. Είναι ζωτικής σημασίας για το Ναυτικό να συνεχίσει να έχει τα απαραίτητα μέσα για να επιβλέ-πει τις περιοχές εθνικού ενδιαφέ-ροντος αλλά και να αντιμετωπίσει όταν χρειαστεί τις πιο σύνθετες και απαιτητικές καταστάσεις. Γιατί κα-θένας μπορεί να κυβερνήσει, όταν η θάλασσα είναι ήσυχη.

* Ο κ. Δημήτρης Μητσόπουλος είναι αναλυτής Ναυτικών Συστημάτων και Εξοπλισμών και υπεύθυνος του ιστότοπου navalanalyses.com

Twitter, το υπερόπλο του Ντόναλντ Τραμπ

Οι Δημοκρατικοί αναζητούν τρόπο να αντιμετωπίσουν την κυριαρχία του στο συγκεκριμένο μέσο κοινωνικής δικτύωσης

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Αν το 2008 η νίκη του Μπαράκ Ομπάμα επί του Τζον Μακέιν στις προεδρικές εκλογές αποδόθηκε στην επικράτηση της ψηφιακής εποχής επί της αναλογικής και στη συνέχεια οι Ρεπουμπλικανοί αποδύθηκαν σε αγώνα δρόμου για να φτάσουν τους Δημοκρατικούς σε επίπεδο χειρισμού των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η εικόνα πλέον έχει αλλάξει δραματικά. Η απόλυτη κυριαρχία του Ντόναλντ Τραμπ στο Twitter είναι πιθανό να αποδειχθεί ο βασικότερος λόγος για μια ακόμη ήττα των Δημοκρατικών στην αναμέτρηση του 2020.

Πρόσφατη έρευνα και ανάλυση των προεδρικών tweets από τους New York Times, δείχνει ότι αυτό που αρχικά τρόμαζε τους συμβούλους του προέδρου, ένας ανεξέλεγκτος Τραμπ μόνος στον Λευκό Οίκο με ένα smartphone ανά χείρας, νωρίς το πρωί ή αργά το βράδυ, εξελίσσεται στο ισχυρότερο επικοινωνιακό όπλο του. Ο αδιεσολάβητος αυθορμητισμός, οι ανορθογραφίες και η κατάχρηση των σημείων στίξης, οι ανοίκειες επιθέσεις, οι κομπασμοί και οι ναρκισσιστικές εκρήξεις, τα χοντροκομμένα εφηβικά memes, ενίοτε η αναπαραγωγή ψεύτικων ειδήσεων-βίντεο και θεωριών συνωμοσίας, όλα λειτουργούν υπέρ του.

Η κοινή γνώμη στις Ηνωμένες Πολιτείες μοιάζει να διψάει για το newsfeed του, ζυπνάει και κοιμάται με τα προεδρικά τιτιβίσματα, ενώ οι δημοσιογράφοι, ακόμη και οι σοβαροί, συνειδητοποιούν πλέον ότι η πολιτική του Λευκού Οίκου συχνά χαράσσεται στο πληκτρολόγιο του κινητού του Τραμπ.

Δεν μπορούν να αγνοήσουν τα tweets του, όσο παιδιάστικα και εξοργιστικά κι αν ηχούν, όση τροφή κι αν προσφέρουν στα δημοφιλή late night shows της χώρας. Εστω και όταν αφορούν ένα «convfe», την αινιγματική λέξη, προϊόν πιθανότατα λανθασμένων πληκτρολόγησής που πυροδότησε σωρεία ανεκδότων και εικασιών για την ερμηνεία της.

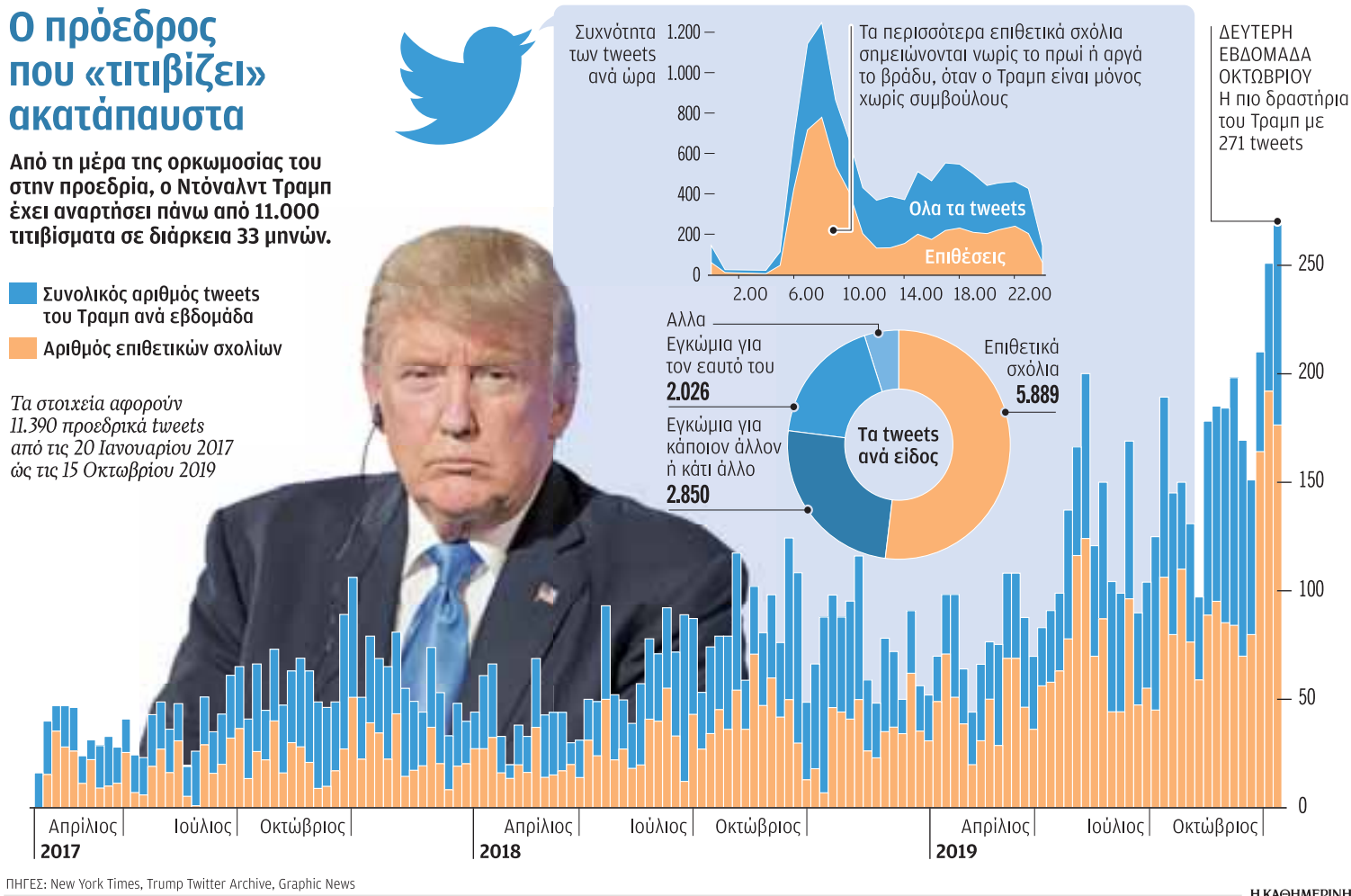
Οι επικριτικοί του, ίσως και ο ίδιος ο Τραμπ, έχουν συνειδητοποιήσει πόσο αποτελεσματικό εργαλείο είναι ο λογαριασμός του στο Twitter, με αποτέλεσμα οι αναρτήσεις του να πυκνώνουν από μήνα σε μήνα στη διάρκεια

Ο πρόεδρος που «τιτιβίζει» ακατάπαυστα

Από τη μέρα της ορκωμοσίας του στην προεδρία, ο Ντόναλντ Τραμπ έχει αναρτήσει πάνω από 11.000 τιτιβίσματα σε διάρκεια 33 μηνών.

■ Συνολικός αριθμός tweets του Τραμπ ανά εβδομάδα
■ Αριθμός επιθετικών σχολίων

Τα στοιχεία αφορούν 11.390 προεδρικά tweets από τις 20 Ιανουαρίου 2017 ως τις 15 Οκτωβρίου 2019

Σύμφωνα με αναλυτές, είναι πιθανό να αποδειχθεί ο βασικότερος λόγος για μια ακόμη νίκη του Αμερικανού προέδρου στην αναμέτρηση του 2020.

της θητείας του. Αυτό που προβληματίζει το αντιπαλό στρατόπεδο είναι ότι δύσκολα οι Δημοκρατικοί μπορούν να ανταγωνιστούν το περιεχόμενο των ποστ του και να παράγουν εξίσου εξωφρενικά και ξεδιάντροπα tweets – προορισμένα να γίνουν viral.

Αυτή τη στιγμή ο Τραμπ είναι λες κι έχει μονοπώλιο στην οργή. Οργή για το «κυνήγι μαγισσών» των Δημοκρατικών, όπως αρέσκεται να αποκαλεί τις έρευνες για την ανάμειξη της Ρωσίας στις προηγούμενες εκλογές και τον εκβιασμό του

Ουκρανού προέδρου Βολοντίμιρ Ζελένσκι με στόχο την απαξίωση του πιθανότερου αντιπάλου του, Τζο Μπάιντεν, οργή για τη στάση των ΜΜΕ, ακόμη και κατά του φίλου προεκείμενου Fox News, οργή για τη Νέα Υόρκη που δεν τον υποδέχθηκε όπως θα ήθελε και γι' αυτό αποφάσισε να μετακομίσει στη Φλόριδα, οργή για στελέχη της κυβέρνησής του που τον αμφισβητούν. Παρουσιάζοντας τον εαυτό του ως αέναο θύμα σκοτεινών δυνάμεων, ο κάτοχος της εξουσίας στις Ηνωμένες Πολιτείες κατορθώνει ταυτόχρονα να υιοθετεί αντιεξουσιαστικό λόγο, να ενσωματώνει το κατεστημένο αλλά και την αντίσταση στο κατεστημένο.

Αναζητώντας μήνυμα

Ο διεμβολισμός αυτός εκ μέρους του Αμερικανού προέδρου προκαλεί αμηχανία στους κόλπους των Δημοκρατικών. Τι είδους μήνυμα θα μπορούσε να ανταγωνιστεί εκείνο του Τραμπ; Εξίσου ανερχόμενο,

καταιγιστικό και αγανακτισμένο; Ή η απάντηση θα πρέπει να είναι πιο συγκροτημένη, ψυχραιμη και αραή;

Η πρόκληση είναι ακόμη μεγαλύτερη για τους Δημοκρατικούς ενόψει 2020, καθώς το Twitter απαγορεύει από τις 22 Νοεμβρίου όλες τις πολιτικές διαφημίσεις, απόφαση που αναμένεται να επηρεάσει τόσο τις καταχωρίσεις των υποψηφίων όσο και τις θεματικές, αν και θα συνεχίσουν να επιτρέπονται διαφημίσεις που ενθαρρύνουν την εγγραφή των ψηφοφόρων σε εκλογικούς καταλόγους.

Στην κριτική ότι η απαγόρευση ενισχύει ουσιαστικά όσους κατέχουν ήδη θώκους και διεκδικούν την επανεκλογή τους, ο CEO Τζακ Ντόρσεϊ επέμεινε ότι πολλά κοινωνικά κινήματα έχουν καταφέρει να εξασφαλίσουν τεράστια απήχηση χωρίς οιαδήποτε πολιτική διαφήμιση. Ίσως η μόνη διέξοδος για τους Δημοκρατικούς θα ήταν μια ψηφιακή κόπωση των χρηστών,

ένας κορεσμός από τα επαναλαμβανόμενα και συχνά προβλέψιμα tweets του Τραμπ.

Η ανία θα μπορούσε να αποτελέσει καταλύτη για να περάσει το μήνυμά τους στην κοινή γνώμη των ΗΠΑ, η οποία προς το παρόν μοιάζει να τελεί υπό τη σαγήνη των τιτιβισμάτων του Τραμπ.

Τα πρώτα σημάδια κοούρασης έχουν αρχίσει να διαφαίνονται ήδη: σύμφωνα με πρόσφατη δημοσκόπηση, σχεδόν το 70% των εργαζομένων κατηγόρησε τον Αμερικανό πρόεδρο ότι το παρακάνει στο Twitter. Και οι σύμβουλοί του προτιμούν να του κατασχέσουν το κινητό τηλέφωνο όταν γίνει σκληρότερη η μάχη στις προκριματικές αναμετρήσεις των Δημοκρατικών, γιατί πιστεύουν ότι επιθέσεις από τον Τραμπ ενδέχεται να αποδειχθούν ευεργετικές για τον έναν ή τον άλλο υποψήφιο. Τελικά, ο μόνος που μπορεί να υπονομεύσει ευθέως τον Αμερικανό πρόεδρο στο Twitter είναι ο ίδιος του ο εαυτός.

Η απαγόρευση των διαφημίσεων

Η απόφαση του Twitter να απαγορεύει τις πολιτικές διαφημίσεις προκάλεσε εγκώμια εκ μέρους των Δημοκρατικών και επικρίσεις από την εκστρατεία επανεκλογής του Ντόναλντ Τραμπ, παρόλο που δεν είναι βέβαιο ότι το μέτρο θα πλήξει τον Αμερικανό πρόεδρο ή τις συντηρητικές φωνές στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Η πρωτοβουλία του Twitter αποτελεί ουσιαστικά απόντηση στο Facebook που έχει προαναγγείλει ότι δεν πρόκειται να διασταυρώσει τα στοιχεία τα οποία περιέχονται στις πολιτικές διαφημίσεις ή στις εκστρατείες, επιτρέποντας τους να ψευδούνται ελεύθερα. Ο δήμαρχος του Σάουθ Μπεντ και υποψήφιος πρόεδρος, Πιτ Μπούτιτζατζ, χαρακτήρισε την απαγόρευση «πρόξη ευθύνης», ενώ δεν έλειψαν εκείνοι που κάλεσαν το Facebook να ακολουθήσει. Στον αντίποδα, ο επικεφαλής της εκστρατείας του Τραμπ, Μπραντ Παρκέιλ την αποκάλεσε «πλήθια απόφαση» εκ μέρους του μέσου, ειδικά για τους μετόχους του, αφού το Twitter αποκαρτερεί εκατοντάδες εκατ. δολάρια σε πιθανά έσοδα. Ενα εκκρεμές ζήτημα, που αναμένεται να αποσφηνιστεί, είναι πώς ορίζει το Twitter την πολιτική διαφήμιση και πώς ακριβώς προτίθεται να εφαρμόσει την απαγόρευση. Ετσι είναι ασαφές για παράδειγμα ποιες οργανώσεις (όπως η Ένωση υπέρ της Οπλοκατοχής, η NRA ή η Planned Parenthood για τις αμβλώσεις) θα έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν πληρωμένες καταχωρίσεις και ποιες κατευθυντήριες γραμμές θα διέπουν αυτές τις διαφημίσεις.

«Βουβές» οι εκλογές της 12ης Δεκεμβρίου στη Βρετανία

Μπορεί να μην έχουν την έκβαση που προσδοκά ο Μπόρις Τζόνσον ούτε να βοηθήσουν στο αδιέξοδο του Brexit

Από τη στιγμή που ανέλαβε την πρωθυπουργία ο Μπόρις Τζόνσον, τον Ιούλιο, προσπάθησε να πετύχει δύο στόχους: την αποχώρηση της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέχρι την 31η Οκτωβρίου και την προκήρυξη πρόωρων βουλευτικών εκλογών. Όσον αφορά τον πρώτο στόχο του, απέτυχε οικτρά εξαιτίας του ίδιου πολιτικού αδιεξόδου που αντιμετώπισαν και οι προκατόχοι του. Όμως, τον δεύτερο στόχο του, τις εκλογές, τον πέτυχε και η εκλογική αναμέτρηση θα λάβει χώρα στις 12 Δεκεμβρίου.

Το βασικό ερώτημα που γεννάται είναι κατά πόσον οι εκλογές θα επιλύσουν, ή θα ενισχύσουν, το αδιέξοδο του Brexit.

Οι υπολογισμοί του Τζόνσον εντάσσονται στη σφαίρα της στοιχειώδους πολιτικής. Οι δημοσκοπήσεις του δίνουν σημαντικό προβάδισμα, έχει ήδη έτοιμη τη συμφωνία για το Brexit, ο λαϊκισμός του φαίνεται να έχει απήχηση στις μάζες και ο αντιπαλός του στο Εργατικό Κόμμα, ο Τζέρεμι Κόρμπιν, δεν είναι καθόλου δημοφιλής. Ετσι, ο Μπόρις Τζόνσον οδηγεί το Συντηρητικό Κόμμα προς κοινοβουλευτική πλειοψηφία, πετυχαίνει το Brexit και παραμένει για μία πενταετία στην εξουσία.

Ωστόσο, η τριετής διαμάχη για το Brexit ανέτρεψε τα πάντα στη βρετανική πολιτική σκηνή και πολλά πράγματα, τις επόμενες έξι

εβδομάδες, μπορεί να μην έχουν την έκβαση που προσδοκά ο Μπόρις Τζόνσον.

Η προκατόχος του στην Ντάουνινγκ Στρίτ, Τερέζα Μέι, προκήρυξε πρόωρες εκλογές το 2017, ευελπιστώντας ότι θα μετέτρεπε το δημοσκοπικό προβάδισμα σε ευρύτερη κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Όμως, τελικά έχασε την εκλογική αναμέτρηση και κατέληξε νηέτιδα μιας κυβέρνησης μειοψηφίας. Το ίδιο πιθανώς να επαναληφθεί. Το Brexit, άλλωστε,

Η ψήφος πολλών πολιτών πιθανώς να κριθεί από τη θέση τους σχετικά με την αποχώρηση της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

έχει διαβρώσει την κοιμητική πενταρχία και η ψήφος πολλών ψηφοφόρων πιθανώς να κριθεί από τη θέση τους σχετικά με την αποχώρηση της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, παρά από τον τρόπο που ψήφισαν τα προηγούμενα χρόνια.

Στην Σκωτία, παραδείγματος χάριν, όπου κυριαρχούν έντονα συναισθήματα κατά της αποχώ-

Οι δημοσκοπήσεις δίνουν σημαντικό προβάδισμα στον Μπόρις Τζόνσον. Και η προκατόχος του, πάντως, Τερέζα Μέι, προκήρυξε πρόωρες εκλογές το 2017, θεωρώντας ότι θα ισχυροποιηθεί, αλλά τελικά κατέληξε να ηγείται κυβέρνησης μειοψηφίας.

ρησης της Βρετανίας από την Ε.Ε., οι Συντηρητικοί πιθανώς να χάσουν πολλές έδρες. Η δέσμευση του Τζόνσον, «ή ταν ή επί τας», αποχώρησης από το ευρωπαϊκό μπλοκ μέχρι την τελευταία ημέρα του Οκτωβρίου, μπορεί τελικά να αντιστραφεί εναντίον του, όπως εξάλλου και η δήλωσή του ότι «καλύτερα να βρεθεί νεκρός στο χατράκι» παρά να ζητήσει επέκτα-

ση της ημερομηνίας του Brexit, πράγμα το οποίο τελικά έκανε. Αυτό πιθανώς να απομακρύνει τους σκληροπυρηνικούς υπέρμαχους του Brexit από το Συντηρητικό Κόμμα και να τους οδηγήσει στις αγκάλες του Κόμματος Brexit, του Νάιτζελ Φάρατζ. Οι αντιπαλοί του Τζόνσον σίγουρα θα εκμεταλλευθούν και την αμφισβήτηση της ακεραιότητάς του.

Το βασικό ερώτημα, ωστόσο, είναι κατά πόσον η εκλογική αναμέτρηση θα βάλει τέλος στους «αποσμούς» του Brexit. Ο διχασμός αναφορικά με τις σχέσεις με την Ε.Ε., που εγείρει κάποια βασικά ερωτήματα σχετικά με τη βρετανική ταυτότητα και τη θέση της Βρετανίας στον κόσμο, απλά διευρύνθηκε μετά το μοιραίο δημοψήφισμα του Ιουνίου 2016. Στο Κοινοβούλιο αποκλείστηκε σθεναρά μόνο το ενδεχόμενο μιας εξόδου χωρίς συμφωνία, καθώς όλοι πιστεύουν ότι κάτι τέτοιο θα ήταν απολύτως καταστροφικό, καίτοι ο Μπόρις Τζόνσον φαίνεται να διαφωνεί.

Κάθε άλλη απόπειρα να παρεμποδιστεί ή να διασφαλιστεί το Brexit δυναμιτίστηκε από πληθώρα ψηφοφοριών και ελιγμών, που στην πραγματικότητα θα ήταν κωμικοί, αν δεν ήταν τόσο κοσμοϊστορικοί και ταυτόχρονα απογοητευτικοί.

Η επόμενη μέρα

Όποιο και αν είναι το εκλογικό αποτέλεσμα της 12ης Δεκεμβρίου, είναι βέβαιο ότι ο νικητής θα αντιμετωπίσει μία εξαιρετικά εχθρική αντιπολίτευση. Ακόμα και αν κερδίσει ο Μπόρις Τζόνσον και καταφέρει να περάσει τη νομοθεσία του για το Brexit, αυτό δεν θα οριοθετήσει τίποτα άλλο, από μία μακρά μεταβατική περίοδο, που θα επι-

φυλάσσει μάχες στο Κοινοβούλιο και νέα οικονομικά προβλήματα.

Το βρετανικό Εθνικό Ινστιτούτο Οικονομικής και Κοινωνικής Έρευνας εμπλούτισε περαιτέρω τις απαισιόδοξες προβλέψεις του, επισημαίνοντας ότι ακόμα και αν η Βρετανία κατάφερε να συνάψει μία συνθήκη ελεύθερου εμπορίου με την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα έχανε περίπου 100 δεκάτομμύρια δολάρια μέσα στην επόμενη δεκαετία. Το Ινστιτούτο, επίσης, υποστηρίζει ότι η βρετανική οικονομία έχει συρρικνωθεί κατά 2,5% συγκριτικά με αυτό που θα ήταν αν οι Βρετανοί είχαν ψηφίσει να παραμείνουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και σημειώνει ότι αυτό θα επιδεινωθεί.

Ωστόσο, μπροστά στα τεράστια αυτά αδιέξοδα, μία εκλογική αναμέτρηση πιθανότατα είναι η καλύτερη εναλλακτική λύση.

Το τωρινό Κοινοβούλιο έχει εξαντλήσει όλες του τις δυνατότητες και η πρόσκληση του λαού να εκλέξει νέο είναι ακριβώς ο τρόπος που λειτουργεί η κοινοβουλευτική δημοκρατία.

Δεν υπάρχει καμία εγγύηση ότι ο πολιτικός διάλογος θα γίνει σοφότερος, πιο καθοριστικός ή ακό-

μα, υπάρχει μία πιθανότητα αυτό να συμβεί, τότε, σε αυτό το σημείο, αξίζει να διερευνηθεί.

THE NEW YORK TIMES

Διαδηλωτής τρέχει ανάμεσα σε φλεγόμενα ελαστικά σε συγκέντρωση διαμαρτυρίας στο κέντρο της Βαγδάτης.

EPH / MURTAZA LATEEF

«Μίνι» Αραβική Ανοιξη συγκλονίζει τη Μέση Ανατολή

Σε Λίβανο, Ιράκ και Αλγερία

Περιορισμένη εκδοχή του κινήματος της Αραβικής Ανοιξης του 2011, που οδήγησε στην ανατροπή των αυταρχικών καθεστώτων σε Λιβύη και Τυνησία, αλλά και στη στρατιωτική δικτατορία στην Αίγυπτο και στον εμφύλιο πόλεμο στη Συρία, βιώνουν εσχάτως το Ιράκ, ο Λίβανος και η Αλγερία. Αυτή τη φορά, όμως, τα συγκεκριμένα κινήματα τροφοδοτούνται εν μέρει από την ενίσχυση της επιρροής του Ιράν σε Ιράκ και Λίβανο και τις ανησυχίες που αυτό προκαλεί για την εθνική κυριαρχία στους διαδηλωτές. Στην Αλγερία, η εμμονή της γενιάς του πολέμου της ανεξαρτησίας να παραμείνει στην εξουσία οδήγησε τον στρατό να αποσύρει αθόρυβα την εμπιστοσύνη του στο καθεστώς Μπουτεφλίκα, απελευθερώνοντας το «τζίνι» των διαδηλώσεων και επιτρέποντας τη μερική ανανέωση του πολιτικού σκηνικού μέσα από προσχηματικές δημοκρατικές διαδικασίες.

Τη νύχτα της περασμένης Κυριακής, ένα μήνα μετά την έναρξη των μαζικών αντικυβερνητικών διαδηλώσεων στο Ιράκ, μεγάλος αριθμός διαδηλωτών επιτέθηκε εναντίον του ιρανικού προξενείου στην ιερή πόλη των σιιτών, Κερμπάλα, υψώνοντας ιρακινές σημαίες και πετώντας βόμβες μολότοφ με στόχο το κτίριο. Σύμφωνα με τις υποστηριζόμενες από την Τεχεράνη, Λαϊκές Μονάδες Κινητοποιήσεων, πίσω από το κύμα αντι-ιρανικών ταραχών κρύβονται η Δύση και οι σύμμαχοί της στην περιοχή, όπως το Ισραήλ.

Η ενίσχυση της ιρακινής επιρροής την τελευταία δεκαετία, όμως, κάνει τη νεολαία στο Ιράκ και στον Λίβανο να θεωρεί την Τεχεράνη εξίσου υπεύθυνη για την κακοδιαχείριση, τη διαφθορά και την κρατική βία, όσο και τις τοπικές κυβερνήσεις, σύμφωνα με ανάλυση της Wall Street Journal. Στην Αλγερία, όπου η ιρακινή επιρροή είναι αμελητέα, η νεολαία εκμεταλλεύθηκε την κατάρρευση της

υγείας του προέδρου Μπουτεφλίκα για να τον εξωθήσει σε παραίτηση και να εκκαθαρίσει τον στενό του κύκλο, πάντα με τις ευχές του στρατού, ο οποίος συνεχίζει να κινεί παρασκηνιακά τα νήματα.

Σε πρόσφατες διαδηλώσεις στο κέντρο της Βαγδάτης, Ιρακινοί έκαψαν αφίσες με τη μορφή του αγιατολάχ Χαμενεΐ και πέταξαν παπούτσια πάνω σε φωτογραφίες του διάσημου διοικητή των Ιρανών Φρουρών της Επανάστασης, στρατηγού Κάσεμ Σουλεϊμανί. Οι διαδηλωτές στον Λίβανο δεν

Τα κινήματα αυτά τροφοδοτούνται εν μέρει και από την ενίσχυση της επιρροής του Ιράν στην περιοχή.

αρκέστηκαν στην παραίτηση του πρωθυπουργού της χώρας Σαάντ Χαρίρι, εκδηλώνοντας την οργή τους κατά της σιιτικής οργάνωσης Χεζμπολάχ, του στενότερου συμμάχου της Τεχεράνης στην περιοχή.

Το Ιράν ανησυχεί για το κύμα διαδηλώσεων σε Ιράκ και Λίβανο, με την Τεχεράνη να σπεύδει την τελευταία εβδομάδα να στηρίξει έμπρακτα τους συμμάχους της. Ο Ιρακινός πρωθυπουργός Μαχντί απέσυρε έτσι την πρότασή του να παραιτηθεί, ύστερα από θυελλώδη σύσκεψη με τον επικεφαλής της ιρακινής Δύναμης Κουντς των Φρουρών της Επανάστασης, στρατηγό Σουλεϊμανί. Η κατάσταση είναι τόσο τεταμένη, που ακόμη και παραδοσιακοί σύμμαχοι της Τεχεράνης στο Ιράκ, όπως ο θρησκευτικός ηγέτης των σιιτών του Ιράκ, αγιατολάχ Αλι Σιστανί, προειδοποίησε ότι «καμία διεθνής ή περιφερειακή παρέμβαση» δεν πρέπει να αναμειχθεί στη βούληση του ιρακινού λαού.

REUTERS

Όλα ανοικτά στο τρίγωνο ΗΠΑ - Ρωσίας - Τουρκίας

Οι μεγάλοι και οι μικροί παίκτες της περιοχής και τα αντικρουόμενα συμφέροντα

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν μεταβαίνει την Τετάρτη στην Ουάσιγκτον με την αγωνία του τζογαδόρου που έπαιξε το χαρτί της κλιμάκωσης και σε πρώτη φάση βγήκε κερδισμένος, την ώρα που η παρτίδα είναι ακόμη ολόκληρη στον αέρα. Προκειμένου να προληφθεί το έδαφος για την επίσκεψη, το Κογκρέσο «πάγωσε» τη νομοθεσία που ζητούσε σκληρά μέτρα εναντίον του ίδιου του Τούρκου προέδρου, τα οποία περιελάμβαναν έρευνες των αμερικανικών αρχών για την προσωπική του περιουσία.

Στόχος των ΗΠΑ στη συνάντηση αυτή είναι να φέρουν την Τουρκία πίσω στις αγκάλες τους, παρουσιάζοντας ξανά όλο το μενού των αμερικανικών αιτημάτων: να μην παραληφθούν άλλα κομμάτια του ρωσικού αντιαεροπορικού συστήματος S-400, να προμηθευτεί η Τουρκία αμερικανικό σύστημα πυραύλων Patriot, να διακοπούν οι συζητήσεις για προμήθεια από την Αγκυρα ρωσικών μαχητικών Σουχοί και να επανέλθει τελικά η χώρα στο πρόγραμμα των μαχητικών F-35.

Ο Ερντογάν από την πλευρά του ζητεί από τις Ηνωμένες Πολιτείες να ασκήσουν μεγαλύτερες πιέσεις στις συροκουρδικές πολιτοφυλακές για να εγκαταλείψουν την περιοχή των τουρκοσυριακών

Κρίσιμο το «παζάρι», την προσεχή Τετάρτη στην Ουάσιγκτον, ανάμεσα στον Ταγίπ Ερντογάν και στον Αμερικανό πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ.

συνόρων, ώστε να αποκοπούν οι Κούρδοι μαχητές στο εσωτερικό της Τουρκίας από τις γραμμές ανεφοδιασμού τους στη Συρία.

Στο σκληρό αυτό παζάρι, όλα τα ενδεχόμενα είναι ανοικτά. Έχοντας παραγκωνήσει τους παραδοσιακούς μηχανισμούς μέσα από τους οποίους διαμορφώνεται η αμερικανική εξωτερική πολιτική, ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ λαμβάνει και αναकोινώνει τις αποφάσεις που αφορούν την Τουρκία έπειτα από προσωπικές επαφές με τον Τούρκο ομόλογό του.

Κάπως έτσι πυροδοτήθηκε η τελευταία φάση δραματικών εξελίξεων, με το τηλεφώνημα Τραμπ - Ερντογάν στις αρχές Οκτωβρίου να ακολουθείται από την αφηνιαστική ανακοίνωση ότι αποσύρονται οι αμερικανικές δυνάμεις από τη Συρία, η οποία έδωσε το πράσινο φως για την τουρκική εισβολή.

Ο Ερντογάν έχει καταλάβει το ένα τέταρτο της περιοχής που θα επιθυμούσε, ενώ τα υπόλοιπα τρία τέταρτα ελέγχονται από τη Δαμασκό είτε απευθείας είτε σε συνεργασία με τους Κούρδους, με τη τη συμφωνία της κυβέρνησης Ασαντ μαζί τους. Αλλά και στην περιοχή υπό τουρκικό έλεγχο, ενώ υποτίθεται ότι βρίσκεται σε ισχύ εκκευρία, οι τουρκικές δυνάμεις

REUTERS / SPOTNIK / ALEXEI GRUSHNIK

Στη συνάντηση Πούτιν - Ερντογάν, προ ολίγων εβδομάδων στο Σότσι, ο Τούρκος πρόεδρος προχώρησε στην πικρή δέσμευση περί «διατήρησης της πολιτικής ενότητας και της εδαφικής ακεραιότητας της Συρίας».

Αλλαγή στάσης από τους Κούρδους

Σημάδια αναθέρμανσης των σχέσεων των ΗΠΑ με τις κουρδικές πολιτοφυλακές, με καύσιμη ύλη το πετρέλαιο, έγιναν ορατά την περασμένη εβδομάδα. Η πιθανή προοπτική κουρδικής πρόσβασης στις πετρελαιοπηγές του Ντέιρ ελ Ζορ κάλυψε τα κουρδικά παράπονα περί αμερικανικής «προδοσίας», όπως δείχνει το μήνυμα του επικεφαλής των Συριακών Δημοκρατικών Δυνάμεων, στρατηγού Μαζζούμ Κομπάνε, την Τετάρτη. «Αρχίζουμε εκ νέου τη συνεργασία μας με τον (αμερικανικό) συνασπισμό, ώστε να πολεμήσουμε το ISIS και να ασφαλίσουμε τις υποδομές της βορειοανατολικής Συρίας», ανέφερε ο Κομπάνε, σύμφωνα με την ιστοσελίδα Al-monitor. Η αλλαγή στάσης συντελέστηκε παρότι οι ΗΠΑ δεν έχουν εμποδίσει την τουρκική εισβολή, ούτε επέβαλαν ζώνη απαγόρευσης πτήσεων πάνω από τις κουρδικές περιοχές, όπως τους ζητούσαν οι Κούρδοι. «Αυτό που συνέβη είναι ότι το μέτωπο μετατοπίστηκε, αλλά οι ΗΠΑ επανήλθαν στις δεσμεύσεις τους προς τους Κούρδους», δήλωσε ο πρώην σύμβουλος της κυβέρνησης Ομπάμα, Αλεξάντερ Μπικ.

εξακολουθούν να εξαπολύουν οπαραδικά πυρά, υποστηρίζοντας ότι υπάρχουν ακόμη Κούρδοι μαχητές κοντά στα σύνορά τους και γελοιοποιώντας τους ισχυρισμούς ότι δήθεν πρόκειται για ασφαλή ζώνη κατάλληλη για τη μετεγκατάσταση Σύρων προσφύγων που τώρα ζουν στην Τουρκία.

Παράλληλα η Ρωσία, προκειμένου να καθυστερήσει την Τουρκία, προχωράει σε κοινές ρωσοτουρκικές περιπολίες στην περιοχή των συνόρων, ενώ μεσολαβεί για να επιτευχθεί το καθοριστικό βήμα της προσέγγισης ανάμεσα στον Σύρο πρόεδρο Μπασάρ αλ Ασαντ και τον Ταγίπ Ερντογάν.

Η συνάντηση Πούτιν - Ερντογάν προ ολίγων εβδομάδων στο Σότσι, στην οποία ο Ερντογάν προχώρησε στην πικρή δέσμευση περί «διατήρησης της πολιτικής ενότητας και εδαφικής ακεραιότητας της Συρίας», ήταν μια σημαντική αρχή. Αποδεχόμενος ύστερα από οκτώμισι χρόνια εμφυλίου ότι οι προσπάθειες ανατροπής του Μπασάρ αλ Ασαντ μέσα από την υποστήριξη διαφόρων ανταρτικών ομάδων ήταν άκαρπες, ο Ερντογάν θα μπορούσε να βοηθήσει στο να κλείσει αυτό το κεφάλαιο.

Όμως η Δαμασκό δεν είναι διατεθειμένη να αποδεχθεί τον μόνι-

μο ακρωτηριασμό της επικράτειάς της και επιδιώκει να επιστρέψει στη συμφωνία των Αδάνων του 1998, με την οποία επιτρεπόταν στον τουρκικό στρατό να καταδιώκει Κούρδους αντάρτες έως και έξι χιλιόμετρα εντός συριακού εδάφους, αφού πρώτα συνεννοηθεί με τη Δαμασκό και μόνον αν οι επιδρομές είχαν προσωρινό χαρακτήρα.

Και σε αυτή την περίπτωση θα προσπαθήσει να βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά η Ρωσία, αν και οι σχέσεις του Ρώσου προέδρου Πούτιν με τον Τούρκο ομόλογό του δεν διανύουν την καλύτερη περίοδό τους.

Το «αγκάθι» του Ιντλίμπ

Ο Ερντογάν προσάπτει στη Μόσχα ότι δεν έχει αφήσει στις τουρκικές ένοπλες δυνάμεις όλα τα συριακά εδάφη που είχε υποσχεθεί. Το γεγονός ότι η Αγκυρα μετέθεσε για αργότερα την παραλαβή του επόμενου φορτίου S-400 μπορεί τυπικά να οφείλεται στο ότι οι δύο πλευρές συζητούν συμφωνία συμπαραγωγής των πυραύλων, αλλά θα μπορούσε να εκληφθεί και ως προειδοποίηση της Τουρκίας προς τη Μόσχα ότι το φλερτ βρίσκεται σε αβέβαιη φάση. Προς επίλυση παραμένει και η σημαντική εκκρεμότητα του Ιντλίμπ, το οποίο

ελέγχεται από τζιχαντιστές που πρόσκεινται στην Αλ Κάιντα και από πολιτοφυλακές φιλικές προς την Τουρκία, καθεστώς που η Ρωσία και η Δαμασκό δεν φαίνονται διατεθειμένες να ανεχθούν επί άπειρον.

Πάντως, στο επίπεδο του συμβολισμού, η είσοδος ρωσικών και συριακών στρατευμάτων σε αμερικανικές βάσεις, που εγκαταλείφθηκαν τόσο βιαστικά ώστε να έχει μείνει πίσω άφθονο αμερικανικό υλικό, ανέβασε τις μετοχές της Μόσχας. Από την άλλη πλευρά όμως και παρά τους φιλιππικούς του Τραμπ περί «ηλίθων πολέμων», οι Αμερικανοί στρατιώτες παραμένουν στη χώρα — απλά μετακόμισαν από τις περιοχές των Κούρδων, στα σύνορα με την Τουρκία, στην πετρελαιοφόρο ερημική περιοχή του Ντέιρ ελ Ζορ.

Οι επιτελείς της κυβέρνησης που επιθυμούσαν με κάθε τρόπο να ανατρέψουν την απόφαση του Τραμπ περί αποχώρησης και να κρατήσουν τα αμερικανικά στρατεύματα στη Συρία ως μέσο ανάσχεσης της περιφερειακής επιρροής του Ιράν, κατάφεραν να πείσουν τον Ντόναλντ Τραμπ με ένα επιχείρημα που ήξεραν ότι θα τον συγκινήσει: «για να φυλάξουν τα πετρέλαια».

Οι πετρελαιοπηγές στο Ντέιρ ελ Ζορ έχουν μισοκαταστραφεί από τους βομβαρδισμούς που εξαπέλυσαν ωρίτερα στον πόλεμο οι ίδιες οι Ηνωμένες Πολιτείες, ώστε να στερήσουν τα πετρέλαια από τον ISIS και το μόνο που θα κάνουν εκεί οι Αμερικανοί στρατιώτες, περικυκλωμένοι από εχθρικές δυνάμεις, θα είναι να διακινούν το λίγο πετρέλαιο που μπορεί να αντληθεί και να αποτελούν ακίνητους στόχους. Από την άλλη πλευρά η παρουσία τους στην περιοχή και η αποικιακού τύπου ρητορική του Τραμπ για το πώς θα μοιραστούν τα πετρέλαια δεν μπορεί παρά να εξοργίζει τη Δαμασκό, που θα συνεχίσει να ποντάρει στη Ρωσία και στο Ιράν επιδιώκοντας την αμερικανική αποχώρηση.

Ιβάνκα Τραμπ: Αδιάφορο ποιος είναι ο πληροφοριοδότης

Η κόρη του Αμερικανού προέδρου, Ιβάνκα Τραμπ, διαφοροποιήθηκε χθες από τον πατέρα της, υποστηρίζοντας ότι η ταυτότητα του πληροφοριοδότη που κατήγγειλε τη συναλλαγή του Λευκού Οίκου με τον Ουκρανό πρόεδρο δεν έχει σημασία. Ο Ντόναλντ Τραμπ είναι λάβρος κατά του πληροφοριοδότη, του οποίου ζητεί την αποκάλυψη.

«Η ταυτότητα του πληροφοριοδότη δεν έχει ιδιαίτερη σημασία. Αυτό που μετράει είναι τα κίνητρα αλλά και οι προθέσεις του» δήλωσε η Τραμπ, της οποίας ο ρόλος στον

Λευκό Οίκο είναι ισχυρός αλλά αδιευκρίνιστος. Οι κοινοβουλευτικές διαδικασίες που θα ανοίξουν τον δρόμο για πιθανή παραπομπή του Αμερικανού προέδρου σε δική για το θέμα αυτό ξεκινούν στις 13 Νοεμβρίου, την ημέρα που αναμένεται στην Ουάσιγκτον ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν. Η Ιβάνκα Τραμπ υποστήριξε ότι η όλη διαδικασία είναι μια προσπάθεια «να ανατραπούν τα αποτελέσματα των εκλογών του 2016», ενώ προχώρησε σε αμφιλεγόμενους ιστορικούς παραλληλισμούς. «Αυτή η εμπειρία δεν είναι κάτι και

«Αυτό που μετράει είναι τα κίνητρα αλλά και οι προθέσεις του», δήλωσε η κόρη του προέδρου, της οποίας ο ρόλος στον Λευκό Οίκο είναι ισχυρός αλλά αδιευκρίνιστος.

νούργιο που αφορά μόνο τον πατέρα μου. Την ίδια εμπειρία είχαν οι περισσότεροι» είπε, αναφερόμενη

στον πρόεδρο Τζέφερσον. «Και ο Αβραάμ Λίνκολν περιστοιχιζόταν από ανθρώπους που ήταν πρώην πολιτικοί αντιπάλοί του», προσέθεσε η προεδρική κόρη. «Η Ιστορία επαναλαμβάνεται». Ο πρόεδρος των ΗΠΑ στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Γκέρντον Σόντλαντ, κατέθεσε πριν από λίγες ημέρες στο Κογκρέσο ότι η αμερικανική στρατιωτική βοήθεια προς την Ουκρανία «πάγωσε», καθώς οι ΗΠΑ ζητούσαν ως αντάλλαγμα από την ουκρανική κυβέρνηση να ανοίξει έρευνες για την εταιρεία φυσικού αερίου Burisma, ουσιαστικά

για τον γιο του πολιτικού των Δημοκρατικών Τζο Μπάιντεν, ο οποίος λάμβανε υψηλή αμοιβή από την επιχείρηση. Χθες, ο Τραμπ δήλωσε ότι δεν γνωρίζει τον Σόντλαντ, ο οποίος ωστόσο, είχε συνεισφέρει 1 εκατ. δολ. στην εκστρατεία για την εκλογή του Ρεπουμπλικανού στον Λευκό Οίκο. Ο Τραμπ προσέθεσε ότι θα έδινε ευχαρίστως στη δημοσιότητα το περιεχόμενο της επίμαχης συνομιλίας του με τον Ουκρανό πρόεδρο, αλλά δεν το κάνει «γιατί θα αποτελέσει κακό προηγούμενο».

REUTERS, A.P.

Η Ιβάνκα Τραμπ είπε ότι οι επιθέσεις δεν εκπλήσσουν τον πατέρα της, αφού και ο Λίνκολν περιστοιχιζόταν από αντιπάλους.

Δύτες σε ρόλο κηπουρών προχωρούν σε επαναφυτεύσεις σε θαλάσσια λιβάδια ποσειδωνίας στην ευρύτερη περιοχή των Δωδεκανήσων.

«Αναδάσωση» των βυθών με πολύτιμες ποσειδωνίες

Οι δύτες-κηπουροί και ο ρόλος των θαλάσσιων λιβαδιών στο οικοσύστημα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΛΑΦΡΟΥ**

Μέχρι τώρα γνωρίζαμε τις αναδασώσεις στις πλαγιές των βουνών και τους κηπουρούς σε κήπους ή σε άλση. Ηρθε η ώρα να υποδεχθούμε τις «αναδασώσεις» στα θαλάσσια λιβάδια και τους δύτες-κηπουρούς της υποβρύχιας ποσειδωνίας! Οι ερευνητές του Ινστιτούτου Θαλάσσιας Προστασίας «Αρχιπέλαγος» έχουν προχωρήσει σε πειραματική επαναφύτευση θαλάσσιων λιβαδιών ποσειδωνίας, σε συνεργασία με εξειδικευμένα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, με πολύ καλά αποτελέσματα. «Ξεκινήσαμε το 2017 πειραματικά να ξαναφτεύουμε κατεστραμμένα λιβάδια ποσειδωνίας και τα αποτελέσματα είναι πολύ θετικά. Πλέον είμαστε σε θέση να επαναφτεύσουμε ολόένα και μεγαλύτερες εκτάσεις θαλάσσιων λιβαδιών», λέει στην «Κ» ο κ. Θοδωρής Τσιμπίδης, διευθυντής του Ινστιτούτου. Ηδη, σε θαλάσσιο κόλπο στους Λειψούς πραγματοποιήθηκε επιτυχημένα πιο εκτεταμένη φύτευση ποσειδωνίας και το «Αρχιπέλαγος» είναι έτοιμο να προχωρήσει σε υποβρύχια φύτευση και σε άλλες παραλίες στα Δωδεκάνησα.

Πώς γίνεται η διαδικασία; «Χρησιμοποιούμε αειφόρες πρακτικές, ακολουθώντας αυστηρά επιστημονικά πρωτόκολλα, που στηρίζονται στην αρχή της μη-κρότερης δυνατής παρέμβασης στα φυσικά θαλάσσια οικοσυστή-

ματα. Κατά τη διάρκεια της επαναφύτευσης δεν χρησιμοποιούμε μεταλλικό σύρμα, πλαστικό ή κάποιο άλλο υλικό που συνεισφέρει στη θαλάσσια ρύπανση», σημειώνει στην «Κ» η κ. Αναστασία Μήλιου, διευθύντρια Ερευνών του «Αρχιπελάγους». «Χρησιμοποιούμε τμήματα που αποκολλώνται από τα φυτά και ξεβράζονται στις ακτές έπειτα από κακοκαι-

Αποτελούν τόπους ανα- παραγωγής, λειτουργούν σαν βρεφοκομεία για πολλά είδη— Η τοπική αλεία πλήττεται όταν τα λιβάδια ποσειδωνίας εξαφανίζονται.

ρία. Επίσης, ριζώματα και κορμάτια φυτών βυθού που ανεβάζουν πάνω οι άγκυρες. Όλα αυτά τα συγκροτούμε σε «μόδευμα» με χρήση βιοδιασπώμενων φυτικών υλικών και τα «φύτεύουμε» στον βυθό με δύτες», εξηγεί η ίδια.

Γιατί όμως είναι σημαντική η ποσειδωνία; Η Posidonia oceanica είναι ένα αγγειόσπερμο φυτό, το οποίο φυτρώνει στον βυθό (σε βάθος μέχρι 50 μέτρων, γιατί χρειάζεται φως) κι αποτελεί ενδημικό είδος της Μεσογείου. Περισσότερα από 300 είδη φυτών

και πάνω από 1.000 είδη θαλάσσιων ζώων ζουν στα λιβάδια ποσειδωνίας, μεταξύ αυτών πολλά από τα ψάρια αλιευτικής σημασίας. «Πρόκειται για οικοτόπους με θεμελιώδη ρόλο στη διατήρηση της υγείας και παραγωγικότητας των θαλάσσιων οικοσυστημάτων. Πρώτον, αποτελούν τόπους αναπαραγωγής, λειτουργούν σαν βρεφοκομεία για πολλά είδη. Η τοπική αλεία πλήττεται όταν τα λιβάδια ποσειδωνίας εξαφανίζονται. Δεύτερον, αποτρέπουν τη διάβρωση των ακτών μέσω των ριζωμάτων και των φύλλων τους. Με την αποψίλωση των θαλάσσιων λιβαδιών πολλές παραλίες απειλούνται με συρρίκνωση ή και εξαφάνιση. Τρίτον, όπως και τα χερσαία φυτά, τα υποβρύχια δάση δεσμεύουν άνθρακα από την ατμόσφαιρα», εξηγεί η κ. Μήλιου.

Τα λιβάδια ποσειδωνίας τυπικά προστατεύονται στην Ελλάδα (αν και δεν αποτυπώνονται όλα στους σχετικούς χάρτες), αλλά αυτό δεν εμποδίζει τη συρρίκνωση των εκτάσεών τους με ανησυχητικούς ρυθμούς. «Υπάρχει μια γενικότερη ανοχή στην καταστροφή τους, δεν συνευθύνονται η μεγάλη περιβαλλοντική και κοινωνικο-οικονομική τους αξία. Κι αυτό ενώ περιοχές της Δυτικής και Κεντρικής Μεσογείου οδηγούνται ήδη σε ερημοποίηση», λέει ο κ. Τσιμπίδης. Στις συνθήκες αυτές η σημασία του Αιγαίου αναβαθμίζεται, καθώς στηρίζει

σήμερα ορισμένες από τις σημαντικότερες εκτάσεις ποσειδωνίας που έχουν εναπομείνει.

«Δυστυχώς, υπάρχει άγνοια για το θέμα. Σε πολλές περιπτώσεις εμείς οι ίδιοι ξεπατώνουμε με μηχανήματα την ποσειδωνία για να καθαρίσουμε δίδεν τον βυθό! Αυτό έγινε και πρόσφατα στη Μύκονο. Συνηθισμένο αποτέλεσμα είναι η ταχύτατη διάβρωση. Χάσαμε την παραλία που καθαρίσαμε...», εξηγεί ο κ. Τσιμπίδης.

Οι απειλές

Οι πιο συνηθισμένες απειλές που αντιμετωπίζουν τα λιβάδια ποσειδωνίας είναι η αλεία με συρόμενα εργαλεία (μηχανότραπεζες, γρι-γρι), τα αγκυροβόλια, οι παράκτιες υποδομές και δραστηριότητες, η ρύπανση από υδατοκαλλιεργείες, ο ευτροφισμός καθώς και η ανάπτυξη ανταγωνιστικών εισβολικών ειδών. «Κάθε φορά που μία άγκυρα ρίχνεται σε λιβάδι ποσειδωνίας, η ζημία χρειάζεται δεκαετίες για να αναπληρωθεί», σημειώνει η κ. Μήλιου.

«Πλέον, είμαστε σε θέση να επαναφτεύσουμε ολόένα και μεγαλύτερες εκτάσεις λιβαδιών ποσειδωνίας στις ελληνικές θάλασσες, συμβάλλοντας στη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα και στη βελτίωση της υγείας των θαλάσσιων οικοσυστημάτων», λέει ο κ. Τσιμπίδης. Κι όπως είπε ένας φίλος «δεν χρειάζεται πότισμα», μυαλό χρειάζεται.

«Οπλο» κατά της κλιματικής αλλαγής

Η συμβολή της ποσειδωνίας στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, που προκαλείται από το κοινωνικο-οικονομικό σύστημα, είναι πολύ μεγάλη. «Η μεγαλύτερη δεξαμενή δεσμευμένου οργανικού άνθρακα σε ζωντανή υποβρύχια βλάστηση έχει βρεθεί σε λιβάδια ποσειδωνίας του είδους που φύεται στη Μεσόγειο», υπογραμμίζει η κ. Μήλιου, διευθύντρια Ερευνών του «Αρχιπελάγους».

«Γαλάζιος άνθρακας» ονομάζεται ο άνθρακας που δεσμεύεται από το σύνολο των παράκτιων φυτικών οικοσυστημάτων, δηλαδή τα λιβάδια ποσειδωνίας, τα μακροφύκη, τη μαγκρόβια βλάστηση και τις αλγκές. Η συνολική επιφάνεια του βυθού που καταλαμβάνουν τα συγκεκριμένα οικοσυστήματα είναι μόλις το 0,2%, αλλά παρακρατούν το 50% του άνθρακα που δεσμεύεται από τα θαλάσσια οικοσυστήματα συνολικά. Έχουν αυξημένη αποτελεσματικότητα σε σχέση με

Για τις φυτεύσεις χρησιμοποιούνται υποβρύχια φυτά της περιοχής, που ξεβράστηκαν από τη θάλασσα, μαζί με βιοδιασπώμενα φυτικά υλικά.

Τα θαλάσσια λιβάδια μπορούν να απορροφήσουν έως και 35 φορές περισσότερο άνθρακα σε σύγκριση με τα τροπικά δάση.

την έκτασή τους. «Αξιοσημείωτο είναι ότι σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες αναγνωρίστηκε ότι τα θαλάσσια λιβάδια μπορούν να απορροφήσουν έως και 35 φορές περισσότερο άνθρακα, σε σύγκριση με τα τροπικά δάση. Συνεπώς, μπορεί να περιορίσουν και να αναστρέψουν έως ένα βαθμό ακόμα και τα φαινόμενα

οξειδωσής των θαλασσών», εξηγεί η κ. Μήλιου. Το Ινστιτούτο «Αρχιπέλαγος» σε συνεργασία με το τμήμα Βιολογίας του πανεπιστημίου Ερεξ της Αγγλίας ερευνά τις δυνατότητες και τις ποσότητες απορρόφησης άνθρακα από τα λιβάδια ποσειδωνίας στο Αιγαίο, χρησιμοποιώντας ειδικά ψηφιακά καταγραφικά συστήματα.

Η σημασία επομένως των υποβρύχιων δασών και της ποσειδωνίας, όσον αφορά την αντιμετώπιση της κλιματικής απορρύθμισης, είναι τεράστια. Όμως, η δραματική αποψίλωσή τους, όπως και άλλες καταστροφές που συμβαίνουν στη θάλασσα, «πνίγονται» στη σιωπή, δεν προκαλεί πηχναίους τίτλους και ενδιαφέρον, όπως οι μεγάλες πυρκαγιές. Η θάλασσα αποτελεί τον μεγαλύτερο ταμειυτήρα άνθρακα: η προστασία της είναι εξαιρετικά κρίσιμη και για την αποτροπή της υπερθέρμανσης του πλανήτη.

Προς αποφυλάκιση ο πρώην πρόεδρος της Βραζιλίας, Λούλα

Με απόφασή του το ανώτατο δικαστήριο της Βραζιλίας άνοιξε τον δρόμο για την αποφυλάκιση 5.000 φυλακισμένων, των οποίων οι εφέσεις εκκρεμούν – ανάμεσά τους και εκείνη του πρώην προέδρου της Βραζιλίας, Λουίς Ινάσιο Λούλα ντα Σίλβα.

Ειδικότερα, η δικαστική απόφαση, με ψήφους πέντε προς έξι, έκρινε ότι ένας κατηγορούμενος μπορεί να παραμένει στη φυλακή μόνον όταν έχουν εξαντληθεί όλες οι εφέσεις του προς ανώτατο δικαστήριο.

Κατά πάσα πιθανότητα, η συγκεκριμένη απόφαση καλύπτει τον πρώην πρόεδρο της Βραζιλίας, καθώς και άλλους, που κρατούνται στο πλαίσιο της επιχείρησης «Πλυντήριο Αυτοκινήτων» για διαφθορά. Στην υπόθεση αυτή είχαν εμπλακεί δεκάδες επιφανείς Βραζιλιάνοι πολιτικοί και επιχειρηματίες. Η συζήτηση στο ανώτατο δικαστήριο ξεκίνησε στα μέσα του περασμένου μήνα και, σύμφωνα με κάποιους αναλυτές, η απόφαση ενδέχεται να αποσταθεροποιήσει το πολιτικό τοπίο στη μεγαλύτερη χώρα της Νότιας Αμερικής.

Ο Ντα Σίλβα, ευρύτερα γνωστός απλώς ως Λούλα, διέθετε το προβάδισμα ώστε να κερδίσει τις προεδρικές εκλογές του 2018, αλλά εξαιτίας της καταδικής του δεν του επιτράπη να συμμετάσχει.

Παραμένει, ωστόσο, μια πολύ δημοφιλής προσωπικότητα της Αριστεράς. Οι δικηγόροι του, μετά τη δημοσιοποίηση της απόφασης, ανακοίνωσαν ότι επρόκειτο να ζητήσουν χθες την αποφυλάκιση του πρώην προέδρου.

Ωστόσο, οι εισαγγελείς που χειρίστηκαν την επιχείρηση «Πλυντήριο Αυτοκινήτων» επισημαίνουν ότι η δικαστική απόφαση αντιτίθεται στο κοινό αίτημα κατά της ατιμωρησίας και στον πόλεμο κατά της διαφθοράς.

Κυρίως, όμως, σηματοδοτεί μια κομβικής σημασίας αλλαγή ως προς τη βούληση του ανώτατου δικαστηρίου, καθώς τον Φεβρουάριο του 2016 το Σώμα είχε κρίνει ότι όσοι κατηγορούμενοι καταδικάζονται θα πρέπει να παραμένουν στη φυλακή, ακόμη και αν εκκρεμούν οι εφέσεις τους. Σύμφωνα με το σύνταγμα της Βραζιλίας, κανένας κατηγο-

Υποστηρικτές του πρώην προέδρου της Βραζιλίας, Λουίς Ινάσιο Λούλα ντα Σίλβα, διαδήλωσαν υπέρ της άμεσης αποφυλάκισής του.

Το ανώτατο δικαστήριο της χώρας έκρινε ότι ένας κατηγορούμενος μπορεί να παραμένει στη φυλακή μόνον όταν έχουν εξαντληθεί όλες οι εφέσεις του.

ρούμενος δεν μπορεί να θεωρείται ένοχος πριν από την ολοκλήρωση της νομικής διαδικασίας.

Ενάμιση χρόνο στη φυλακή

Ενας από τους δικαστές, ο Ζιλμάρ Μέντεζ, που ψήφισε υπέρ της αποφυλάκισης των κρατουμένων, τόνισε ότι η υπόθεση του Ντα Σίλβα «μόλυνε» τη συζήτηση για το θέμα. Ο Λούλα βρίσκεται στη φυλακή από τον Απρίλιο του 2018, όταν μια ομάδα δικαστών επικύρωσε την καταδικαστική απόφαση εναντίον του για διαφθορά και ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος.

Ο Λούλα κυβέρνησε τη Βραζιλία κατά την περίοδο 2003-2010 και έχει ασκήσει έφεση για την υπόθεση αγοράς ενός παραλιακού διαμερίσματος στην πόλη Γκουαρούτζί, στην πολιτεία του Σάο Πάολο.

Επίσης, έχει καταδικαστεί για μια άλλη υπόθεση που εκκρεμεί, σχετικά με την αγορά αγροικίας στην πόλη Ατιμαπά, κοντά στο Σάο Πάολο. Ο ίδιος αρνείται κατηγορηματικά ότι έπραξε σιδηρόδρομο στην πολιτεία του Σάο Πάολο.

ΣΥΝΤΟΜΑ

ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ

Δύσκολο στοίχημα για τον Σάντσεθ

ΜΑΔΡΙΤΗ. Τις τέταρτες εκλογές σε ισάριθμα χρόνια πραγματοποιεί σήμερα η Ισπανία, ενώ πρόκειται για τη δεύ-

τερη αναμέτρηση μέσα στη φρενιτή χρονιά. Η χρονική συγκυρία είναι ιδιαίτερα κρίσιμη, καθώς αυξάνεται η δυσανεμία του εκλογικού σώματος, ενώ η επιμονή της Καταλωνίας να κηρύξει την ανεξαρτησία της έχει ενισχύσει την Ακροδεξιά. Το πρώτο εμπόδιο για τον νικητή των σημερινών εκλογών είναι να ξεπεράσει το πολυμένο πολιτικό τοπίο και να οικοδομήσει μια κοινοβουλευτική πλειοψηφία που θα στηρίξει την κυβέρνησή του.

Αυτό μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά δύσκολο, αφού ο σοσιαλιστής πρωθυπουργός Πέδρο Σάντσεθ (φωτ.) αναμένεται να εξασφαλίσει τις περισσότερες έδρες στη Βουλή, λιγότερες όμως από όσες τον περασμένο Απρίλιο, όταν δεν κατάφερε να συγκεντρώσει την υποστήριξη των αριστερών αντιπάλων του για να κρατήσει το κόμμα του στην εξουσία. Γι' αυτό άλλωστε έχει επιχειρήσει τις τελευταίες μέρες πριν από την αναμέτρηση να προσελκύ-

σει αναποφάσιστους και κεντρώους ψηφοφόρους.

ΕΝΝΕΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ

Νεκροί από πυρά ναρκεμπόρων

ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΜΕΞΙΚΟΥ. Οργισμένοι συγγενείς των εννέα Αμερικανών πολιτών που δολοφονήθηκαν στην πολιτεία Τσιουάουα του Μεξικού ζήτησαν από την κυβέρνηση της χώρας να δεχθεί τη βοήθεια των ΗΠΑ για να εξαρθώσουν τα καρτέλ των ναρκωτικών, τα οποία ένας εξ αυτών χαρακτήρισε «το ίδιο κακό ή χειρότερα από το Ισλαμικό Κράτος». Οι κηδείες των τριών μπτέρων και των έξι παιδιών άρρισαν να τελούναι στο Μεξικό την Πέμπτη, αφού η κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι βρέθηκαν εν μέσω διασταυρούμενων πυρών μεταξύ του καρτέλ ναρκωτικών Χουαρέζ και του αντιπάλου καρτέλ Σινάλoa. Τα θύματα, μέλη τριών οικογενειών που αποσπίστηκαν από τις κοινότητες των Μορμόνων στις ΗΠΑ και εγκαταστάθηκαν πριν από πολλές δεκαετίες στο βόρειο Μεξικό, βρήκαν τον θάνατο ενώ ταξίδευαν σε έναν απομονωμένο χωματόδρομο. Οι συγγενείς τους ταξίδεψαν χιλιάδες χιλιόμετρα για να παραστούν στις κηδείες και κάποιοι εξ αυτών ζήτησαν από τον πρόεδρο του Μεξικού, Αντρέας Μαουέλ Λόπες Ομπραδόρ, να δεχθεί την πρόταση του Αμερικανού ομολόγου του να τον βοηθήσει να εξαρθώσει τις συμμορίες.

Η «χρυσή» δεκαετία του θρύλου

Ο ΑΠΟΕΛ διάγει την καλύτερη φάση στην 93χρονη ιστορία του, σε Κύπρο και Ευρώπη

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Ο Αθλητικός Ποδοσφαιρικός Όμιλος Ελλήνων Λευκωσίας είχε προκθές Πα-ρασκευή (8/11) τα γενέθλιά του. Συμ-πλήρωσε 93 χρόνια ζωής, δόξας, δράσης και τεράστιων άθλων τόσο στις εγχώριες διοργανώσεις όσο και στις ευρωπαϊκές.

Οι «γαλαζοκίτρινοι» της Λευκωσίας, με τις μεγάλες, συνεχόμενες επιτυχίες τους στην νεώτερη ιστορία τους, κα-τάφεραν να γίνουν ο πιο επιτυχημένος σύλλογος της Κύπρου με τους περισ-σότερους τίτλους και διακρίσεις αλλά και η πιο επιτυχημένη κυπριακή ομάδα στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις.

Έχουν κατακτήσει τα περισσότερα πρωταθλήματα (27), τα περισσότερα Κύπελλα (21) και 14 Ασπίδες (Σούπερ καπ). Είναι όμως με διαφορά από την δεύτερη και η ομάδα με τις μεγαλύτερες ευρωπαϊκές επιτυχίες. Την περασμένη Πέμπτη, κόντρα στην Καραμπάχ, συμ-πλήρωσε 214 συμμετοχές σε όλα τα ευρωπαϊκά κύπελλα. Αγωνίστηκε 4 φο-ρές στην φάση των ομίλων του Cham-ions League και άλλες 4 φορές σε όμιλο του Europa League. Συμπλήρω-σαν μάλιστα με τον προχθεσινό αγώνα 54 αγώνες σε επίπεδο ομίλων και φάσεις knock out.

As θυμηθούμε την εκπληκτική πα-ρουσία του ΑΠΟΕΛ σε Κύπρο και Ευ-ρώπη την τελευταία δεκαετία:

2009-10: Προκρίθηκε για πρώτη φορά στους ομίλους του Champions League. Στα προκριματικά της διορ-γάνωσης κατάφερε να αποκλείσει τις Streymur, Partizan και Copenhagen και να πάρει πανάξια την πρόκριση για τους ομίλους της κορυφαίας δια-συλλογικής διοργάνωσης.

Στον 4ο όμιλο κληρώθηκε με τις Chelsea, Porto και Atletico Madrid. Στον πρώτο του αγώνα του Champions League, μετά από μια καταπληκτική εμφάνιση, κατάφερε να πάρει ισοπαλία μέσα στο Vicente Calderon έχοντας αντίπαλο την Atletico Madrid, παίρ-νοντας έτσι τον 1ο του βαθμό στο θε-σμό. Στο τελευταίο παιχνίδι με την Chelsea στο Λονδίνο, αφού απέσπασε ισοπαλία 2-2, αποχαιρετά τη Διοργά-νωση αφήνοντας τις καλύτερες εντυ-πώσεις και έχοντας αποκομίσει μεγάλες εμπειρίες.

Στο κυπριακό πρωτάθλημα, η χρονιά δεν είχε αίσιο τέλος αφού τερμάτισε 2ος και στον τελικό Κυπέλλου έχασε με 2-1 από τον Απόλλωνα.

2010-11: Ο ΑΠΟΕΛ κατακτά τον 21ο τίτλο στην ιστορία του μετά από μια πολύ καλή πορεία στο πρωτάθλημα.

Την περασμένη Πέμπτη, κόντρα στην Καραμπάχ, ο ΑΠΟΕΛ συμπλήρωσε 214 συμ-μετοχές σε όλα τα ευρωπαϊκά κύπελλα.

2011-12: Τη χρονιά αυτή ο θρύλος των κυπριακών γηπέδων, πραγματοποιήσε για μια ακόμη φορά μια φανταστική πορεία στο Champions League και έγραψε την πιο χρυσή σελίδα στην ιστορία του. Στα προκριματικά κατά-φερε να αποκλείσει τις Skenderbeu, Slovan και Wisla με αποτέλεσμα να προκριθεί στους ομίλους της κορυφαίας διασυλλογικής διοργάνωσης για 2η φο-ρά μέσα σε δυο χρόνια.

Κληρώθηκε και ξεπέρασε μεγαθήρια του Ευρωπαϊκού Ποδοσφαίρου τερμα-τίζοντας στην 1η θέση και αποσπώντας 9 βαθμούς σε ένα όμιλο όπου εκτός από τον ΑΠΟΕΛ υπήρχαν η Zenit, Σα-χτάρ και Πόρτο. Οι εμφανίσεις των πο-δοσφαιριστών ήταν ονειρικές και το ταξίδι συνεχίστηκε στη φάση των «16» όπου βρέθηκαν αντιμέτωποι με τη Λιόν. Ο ΑΠΟΕΛ προκρίθηκε στους «8» αφού στον επαναληπτικό αγώνα επι-κράτησε με 4-3 στα πέναλτι.

Για τα προημιτελικά ο ΑΠΟΕΛ κλη-ρώνεται με τη Ρεάλ Μαδρίτης. Στο πρώ-το εντός έδρας παιχνίδι έχασε με 0-3 αλλά με το κεφάλι ψηλά πηγαίνει στη Μαδρίτη για ένα ταξίδι όπου όλοι ανε-

ξαιρέτως θα απολάμβαναν. Στο εκτός έδρας παιχνίδι γνωρίζει την ήττα με αποτέλεσμα 5-2 αλλά δεν υπήρχε απο-γοήτευση από κανένα, γιατί κανείς από τους ποδοσφαιριστές δεν μπορούσε να φανταστεί καλύτερο και πιο εντυ-πωσιακό κλείσιμο της σεζόν.

2012-13: Αποτυγχάνει στα προκρι-ματικά του Europa League και απο-κλείεται από την Νέφτσι Μπακού με ήττα (1-3) στο ΓΣΠ παρά την ισοπαλία που πήρε στον 1ον αγώνα εκτός έδρας.

2013-14: Ο ΑΠΟΕΛ κατακτά το 22ο πρωτάθλημα στην ιστορία του και μετά από 5 χρόνια παρουσίας στον πάγκο της ομάδας ο Ιβάν Γιοβάνοβιτς απο-φασίζει να αποχωρήσει. Η ομάδα εξα-σφαλίζει μέσω κλήρωσης τη συμμετοχή της για πρώτη φορά στους ομίλους του Europa League. Αντίπαλοι της ήταν η Μακάμπι Τελ Αβιβ, η Άιντραχτ και η Μπορντό.

2014-15: Με προπονητή τον Γιώργο Δώνη ο ΑΠΟΕΛ εκμεταλλεύεται στο έπακρο την έδρα του και με το επιβλη-

τικό 4-0 επί της Άαλμποργκ εξασφαλίζει για 3η φορά συμμετοχή στους ομίλους του Champions League. Εκεί βρίσκεται απέναντι του τα μεγαθήρια Μπαρτσε-λόνα, Παρί και Άγιαξ έτσι περιορίζεται στην τελευταία θέση. Η χρονιά τελει-ώνει θριαμβευτικά για τον ΑΠΟΕΛ που κατέκτησε το νταμπλ.

Το 24ο πρωτάθλημα στην ιστορία του κατέκτησε ο ΑΠΟΕΛ καθώς νίκησε 4-2 τον Ερμλ στην τελευταία αγωνιστική και άφησε στο -3 ΑΕΚ και Απόλλωνα. Τρίτο συναπτό πρωτάθλημα και 2ο συ-νεχόμενο ντάμπλ στην ιστορία του. Μετά τον αποκλεισμό από την Αστάνα ο ΑΠΟΕΛ εξασφαλίζει τη 2η συμμετοχή του στο Europa League και την 5η πα-ρουσία σε Ευρωπαϊκό Όμιλο. Αντίπαλοι του οι Σάλκε, Σπάρτα Πράγας και Αστέ-ρας Τρίπολης.

2015-2016: Η Αστάνα άφησε εκτός ομίλους του Τσάμπιονς Λιγκ τον ΑΠΟ-ΕΛ που έπαιξε ξανά ομίλους Γιουρόπα Λιγκ με Σάλκε, Αστέρα Τρίπολης και Σπάρτα Πράγας. Άλλη μια χρονιά, η τέταρτη στην σειρά έκλεισε με το πρωτάθλημα.

2016-17: Μετά τις προκρίσεις επί ΤΝΣ και Ρόζενμποργκ, ο ΑΠΟΕΛ αποκλεί-στηκε από την Κοπεγχάγη στα πλέι οφ. Στο Γιουρόπα η κλήρωση το έφερε αντιμέτωπο με Ολυμπιακό Πειραιώς, Αστάνα και Γιανγκ Μπόις. Ο πρωτα-θλητής μας προκρίθηκε στους «32»του θεσμού, στην συνέχεια απέκλεισε την Μπιλμπάο και στην φάση των «16» αποκλείστηκε από την Άντερλεχτ ενώ στο τέλος της σεζόν κατέκτησε το πρω-τάθλημα και στον τελικό κυπέλλου πτ-τήθηκε με 1-0 από τον Απόλλωνα.

2017-18: Στην Ευρώπη απέκλεισε κατά σειρά τις Ντουντελάντζ, Βιτορούλ, Σλάβια Πράγας και προκρίθηκε στους ομίλους του Champions League αντιμετωπί-ζοντας Ντόρτμουντ, Ρεάλ Μαδρίτης και Τότεναμ. Στις εγχώριες διοργανώ-σεις κατέκτησε το 5ο σερί πρωτάθλημα και πττήθηκε στον τελικό κυπέλλου από τον Απόλλωνα με 1-0.

2018-19: Ο ΑΠΟΕΛ κέρδισε το πρω-τάθλημα και στο φινάλε του καλοκαι-ριού μπήκε στους ομίλους του Γιουρόπα Λιγκ. Έκανε εκπληκτική εμφάνιση κόντρα στον Άγιαξ στον πρώτο αγώνα των play off του Champions League. Αντίπαλοι του στον Α' όμιλο του Europa League, οι Σεβίλλη, Καραμπάχ και Ντουντελαντζ. Μετά τη νίκη του κόντρα στους Αζέρους την περασμένη Πέμπτη είναι φαβορί για να προκριθεί ως δεύ-τερος στους «32» της «διοργάνωσης».

* * * * *

Ο πολυτιμότετος Μαργκάσα

Τραυματίας είναι ο Ρενάτο Μαργκάσα. Ο κυπριοποιημένος ποδοσφαιριστής πέρασε από ιατρικές εξετάσεις και λο-γικά θα μείνει εκτός για μερικές ημέ-ρες για λόγους ξεκούρασης. Ο Μαργκάσα έχει εξελιχθεί σε έναν απ' τους πλέον πολυτίμους ποδοσφαι-ριστές της Ανόρθωσης και ένα απ' τα αγαπημένα παιδιά της κερκίδας. Είναι πολύ μεγάλη η συνεισφορά του στη μέχρι τώρα πορεία. Ένα οκτάρι που κάθε ομάδα θέλει να έχει στις τάξεις της. Η Ομόνοια για παράδειγμα δεν έχει βρει ακόμη τον αντικαταστάτη του.

* * * * *

Πάει ο Ζέλικο Κόπιτς

Έφυγε ο Ζέλικο Κόπιτς από την Πάφος FC. Είχε ο άνθρωπος να διαχειριστεί ένα ρόστερ που άργησε να συμπληρω-θεί, με μεγάλο αριθμό ακριβοπληρω-μένων παικτών και «μεγάλων» ονομά-των, που ήρθαν περίπου την τελευ-ταία στιγμή στην Πάφο. Αν έχει ευθύ-νη; Μπορεί και να έχει. Όχι όμως την κύρια. Δεν υπάρχει προπονητής στον κόσμο που κάνει μεταγραφές με τέ-τοιο τρόπο. Άλλοι υποθέτω ότι έφερ-ναν αβέρτα παίκτες στο παρά πέντε. Η ευθύνη του είναι ότι δεν έφυγε τότε.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Κανιβαλισμός

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Θσαυροφυλάκιο της γερμανικής κεντρικής τράπεζας θα ήταν ψίκουλα για μας εδώ στο νησί.

Το κεφάλαιο Ντολ είναι ένα ακόμη στόρι από τα πολλά που έχουμε δει κατά το παρελθόν, χωρίς ιδιαίτερες καινοτομίες ή κάτι το καινούργιο. Ένας ξενος προπο-νητής, ο οποίος βάλλεται ανεξαρτήτως αν η ομάδα του υλοποιεί επική ανατροπή και μάλιστα με τις αλλαγές του ν' αλλάζουν την εικόνα της προς το καλύτερο.

Σε καμία περίπτωση δεν ισχυρίζομαι ότι ο Ντολ είναι ο καλύτερος προπονητής στον κόσμο, ούτε καν στην Κύπρο, ούτε και διαφωνώ με την κριτική που του ασκείται σχετικά με κάποιες αποφάσεις του. Το ν' ασκείται όμως κριτική σ' ένα προπονητή είναι ένα πράγμα, το να επιδίδονται όμως σε διαρκή και στοχευ-μένη επίθεση είναι άλλο. Το παράδοξο όμως δε, είναι ότι οι επιθέσεις που γίνονται κατά καιρούς, οι δθθεν σκληρές κριτικές που σκοπώς ή όχι δεν περιλαμβάνουν κανένα ελαφρυντικό, γίνονται σε επαγγελματίες που δεν είναι και πολύ οχυρωμένοι στον μικρόκοσμο του κυπριακού ποδοσφαίρου.

Παραδείγματος χάριν, μιλώντας για τον ΑΠΟΕΛ, ανα-ρωτιέμαι εάν ο Χατζηλουκάς ή όποιος Χατζηλουκάς θα είχε τέτοια αντιμετώπιση από τον Τύπο. Εξ όσων φαίνεται κάποιοι λειτουργούν δημοσιογραφικά α λα καρτ, ανάλογα με τις προσωπικές ή επαγγελματικές διασυνδέσεις που διατηρούν για να μένουν στο προσκήνιο. Η πένα, φτωχή ή όχι δεν έχει σημασία, χρσιμοποιείται κυρίως όταν πρόκειται για ένα άτομο παντελώς ξένο σε μας που κανένα προστάτη δεν έχει στην πιάτσα. Το έχουμε δει κατά το παρελθόν. Κάποιοι όμως, χι και τόσο καλύτεροι από τον Ντολ, θεωρούνται ιερές αγελάδες και κάποιοι άλλοι για πέταγμα. Ανάλογα, δηλαδή τα επιχειρηματικά και όχι μόνο συμπεριφέροντα μας.

Άμα κιάλας σ' αυτές τις επιθέσεις προσθέσεις και την κάβρα των οπαδών, τότε το σκηνικό θυμίζει ζούγκλα με ιθαγενείς που λιγουρεύονται ανθρώπινη σάρκα. Κανιβαλισμός λέγεται.

3-5-2, 4-4-2 και πάει λέγοντας...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ**

Το πρώτο που σου έρχεται στο μυαλό, διαβάζοντάς και κυρίως ακούγοντας απόψεις, εκτιμήσεις και κυρίως κριτική σε σχέση με τις επιλογές των προπο-νητών σε τακτική και κυρίως σύστημα που εφαρμόζουν, είναι το πόσο μεγάλος είναι τελικά ο αριθμός κυπρίων φιλά-θλων -κατόχων προπονητικών διπλω-μάτων! Γιατί, ναι μεν το ποδόσφαιρο είναι ένα άθλημα με το οποίο, λίγο ή πολύ, όλοι οι θαυμαστές του ασχολή-θηκαν κάποτε και πέρα από την απλή παρακολούθησή του, αλλά κάπου η κατάσταση έχει ξεφύγει. Χωρίς υπερ-βολή, η ευκολία με την οποία αμφοιβνητείται ή έστω ασκείται κριτική στις επιλογές ενός προπονητή, σε σχήμα ή και σε πρόσωπο δεν το σπνρίζουν, δημιουργεί πολλές φορές την απορία, αν μπορεί η ΟΥΕΦΑ να αν-ταποκριθεί, στην αποστολή τόσο μεγάλου αριθμού προπονητικών διπλωμάτων – κατηγορίας Pro, στη χώρα μας!

Καλή η κριτική, μέρος του παιγνιδιού θα μπορούσε να πει κάποιος. Δικαίωμα του κάθε φιλάθλου να διατηρεί τις απόψεις του, οι οποίες πολλές φορές πηγάζουν από την (υπερβολική) αγάπη ή έγνοια του για την ομάδα. Κάπου όμως το μέτρο έχει χαθεί. Η ευκολία με την οποία, στο κυπριακό ποδόσφαιρο, μπδενίζεται η δουλειά ενός επαγγελματία προπονητή ίσως να αποτελεί και παγκόσμιο φαινόμενο, όπως και η άνεση με την οποία ο κύπριος φιλάθλος – προπονητής της κερκίδας θεωρεί ότι γνωρίζει ποιο σύστημα είναι το καταλληλότερο για μια ομάδα και αναλόγως του παιγνιδιού ή του αντι-πάλου.

Και όλα αυτά, στη σύγχρονη εποχή του ποδοσφαίρου, με τα τεχνικά συστήματα να έχουν αλλάξει, επιπρόσθετα αλλάζουν και μεταβάλλονται αναλόγως, χωρίς αλλαγές παικτών κατά τη διάρκεια ενός αγώνα.

Σαφώς και υπάρχουν απόψεις, σε επίπεδο φιλάθλων, απόλυτα σωστές και τεκμηριωμένες. Εκ των υστέρων όμως και με δείγμα την αγωνιστική εικόνα μιας ομάδας σε ένα παιγνίδι. Αυτό που «ενοχλεί» είναι ο μπδενισμός και η έπαρση. Μπδενισμός για τη δουλειά ενός επαγ-γελματία και πολλές φορές με κριτήριο ένα ή δύο μόνο αγώνες και έπαρση ως προς τις ποδοσφαιρικές γνώσεις ενός απλού φιλάθλου, η οποία σε πολλές περιπτώσεις μετατρέπεται σε λαϊκή απαίτηση για την απόλυση ενός προπονητή.

Και επειδή μικρός είναι ο τόπος, μικρό το εκτόπισμα του κυπριακού ποδοσφαίρου, η λαϊκή αυτή απαίτηση, πολλές φορές έχει καθορίσει τη λήψη σημαντικών απο-φάσεων...

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
2,26%

Χ.Α.
-1,78%

Dow Jones
0,96%

Nasdaq
0,71%

Nikkei
2,03%

Dax
-3,28%

FTSE 100
2,18%

ΓΑΛΛΙΑ
Το πρόγραμμα
του Μακρόν
αναθέρμανε
την οικονομία
Σελ. 10

Πετρέλαιο
0,77%

€/ \$
-1,02%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΣΙΑΣ

Το 2020-23 η Ελλάδα θα μπορεί να παράγει ΦΑ

Η Ελλάδα μπορεί να αρχίσει την παραγωγή ΦΑ την περίοδο 2020-2023 εκτιμά ο Γιάννης Μπασιάς, Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Ελληνικής Διαχειριστικής Εταιρείας Υδρογονανθράκων. Για τον EastMed, πιστεύει πως τα σημερινά αποθέματα δεν τον καθιστούν κορυφαία επιλογή. Σελ. 6

«ΧΡΥΣΟ» ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Ρεκór στις αυξήσεις τιμών επαγγελματικών ακινήτων

Την ταχύτερη αύξηση των τιμών πώλησης και των ενοικίων επαγγελματικών ακινήτων, στην Ευρώπη, θα καταγράψει η Αθήνα το 2020. Σύμφωνα με έρευνα, η Αθήνα βρίσκεται στην 1η θέση, σε σύνολο 31 πόλεων, και ακολουθούν η Λισαβόνα, το Βερολίνο, το Άμστερνταμ και το Μόναχο. Σελ. 12

Στα βαθιά από αύριο το Helix 2

Εεκινά ο δεύτερος κύκλος – Το δανειακό χαρτοφυλάκιο μειώθηκε στο 1,4 δισ. ευρώ

Ολοκληρώθηκε ο πρώτος κύκλος του Helix 2, του δεύτερου πρότζεκτ πώλησης δανείων της Τράπεζας Κύπρου και από αύριο αρχίζει η διαδικασία του δεύτερου κύκλου. Στον πρώτο υποβλήθηκαν από τους ενδιαφερόμενους μη δεσμευ-

τικές προτάσεις και από αύριο θα αρχίσει η υποβολή των δεσμευτικών από αυτούς που έχουν επιλεγεί. Αν και το μέγεθος των δανείων που αναμενόταν να πωληθούν θα άγγιζαν μη εξυπηρετούμενα δάνεια αξίας 2,7 δισ., πλέον,

γίνεται λόγος για ΜΕΔ αξίας 1,4 δισ. ευρώ. Το χαρτοφυλάκιο, το οποίο είναι προς διάθεση, περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο επιχειρηματικά δάνεια, αλλά και καταναλωτικά που έχουν δοθεί σε μικρές επιχειρήσεις. Ο κίνδυνος που

καраδοκεί για τις τράπεζες και όχι μόνο για την Τράπεζα Κύπρου, είναι πως η διαφανόμενη αποτυχία του Σχεδίου ΕΣΤΙΑ αναμένεται να ρίξει τις τιμές των ακινήτων, άρα και των εξασφαλίσεων που έχουν δοθεί για δάνεια και δεν έχουν

επιστραφεί. Γι' αυτό και η Τράπεζα Κύπρου προχωρά ταχέως στην πώληση του εν λόγω χαρτοφυλακίου, προτού αρχίσει το κύμα των εκποιήσεων πρώτων κατοικιών και γενικότερα η μείωση των τιμών των ακινήτων. Σελ. 5

Επιβαρύνουν καταναλωτές για τα αρνητικά επιτόκια

Η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα της Γερμανίας, Commerzbank, εντείνει τις προσπάθειές της να μετακυλίσει το κόστος των αρνητικών επιτοκίων σε ακόμα περισσότερους καταθέτες της, ενώ η πρώτη τράπεζα της χώρας, η Deutsche Bank, αναμένεται να ακολουθήσει την ίδια τακτική. Οι παρεμβάσεις των τραπεζιτών εντείνουν τις πιέσεις στην ΕΚΤ και στη νέα της πρόεδρο Κριστίν Λαγκάρντ, η οποία δέχεται οξεία κριτική για την ακολουθούμενη πολιτική ποσοτικής χαλάρωσης. Σελ.11

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Αρνητικά επιτόκια - επιπτώσεις στην οικονομία και τον πολίτη

Το παγκόσμιο σκηνικό χαρακτηρίζεται από επιβράδυνση της ανάπτυξης σε όλες σχεδόν τις μεγάλες οικονομίες, περιλαμβανομένης της Ευρωζώνης. Η κυρίαρχη οικονομία, αν και παρουσιάζει ικανοποιητικούς ρυθμούς ανάπτυξης, αναμένεται να επηρεαστεί από το αρνητικό διεθνές περιβάλλον.

Στο επίκεντρο των συζητήσεων βρίσκεται η νομισματική πολιτική Κεντρικών Τραπεζών, οι οποίες, σε καθολικό σχεδόν επίπεδο, έχουν υιοθετήσει πολιτική χαμηλών ή / και αρνητικών επιτοκίων και παροχής φθηνής ρευστότητας, με ουσιαστικές επιπτώσεις στις οικονομίες, τον τραπεζικό τομέα και τους πολίτες. Οι πλείστοι αναλυτές συμφωνούν ότι οι εξελίξεις δικαιώσαν την υιοθέτηση αυτής της πολιτικής, διότι συνέβαλε στην αποτελεσματική αντιμετώπιση της χειρότερης χρηματοοικονομικής

κρίσης στη νεότερη οικονομική ιστορία. Ο Μάριο Ντράγκι, πρώην πρόεδρος της ΕΚΤ, θεωρείται ότι κέρδισε το στοίχημα, ενώ δεν είναι λίγοι που υποστηρίζουν ότι έσωσε την Ευρωζώνη. Στα θετικά αυτής της πολιτικής, αντίθετα με προβλέψεις επικριτών (κυρίως υποστηρικτών της «παράδοσιακής» νομισματικής σχολής π.χ. του διοικητή της Bundesbank), είναι ότι δεν οδήγησε σε αύξηση του πληθωρισμού. Αντίθετα, οι αυξήσεις τιμών παραμένουν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, ένα παράδοξο φαινόμενο που παραπέμπει τόσο σε προσωρινούς όσο και σε διαρθρωτικούς παράγοντες. Οι τελευταίοι γίνονται όλο και πιο έντονοι, καθώς τα φαινόμενα ηλεκτρονικού εμπορίου και παγκοσμιοποιημένων αλυσίδων αυξάνονται, περιορίζοντας την εταιρική τιμολογιακή ισχύ. Δεδομένων των συνεχιζόμενων

κινδύνων επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας, η σημερινή νομισματική προσέγγιση προβλέπεται να διατηρηθεί για παρατεταμένο χρονικό διάστημα. Ωστόσο, παρά τη δικαίωση της συγκεκριμένης πολιτικής και τα ευνοϊκά επακόλουθα που περιλαμβάνουν την αποπληρωμή κυβερνητικών και εταιρικών ομολόγων και γενικότερα την παροχή φθηνής χρηματοδότησης, παρατηρείται σειρά παρενεργειών. Η ύπαρξη σημαντικής ρευστότητας και η αναζήτηση των επενδυτών για ικανοποιητικές αποδόσεις στις διεθνείς αγορές φαίνεται να τροφοδοτούν υπέρμετρες αυξήσεις στις μετοχικές τιμές, ενώ συμπέζουν ομολογιακές αποδόσεις, δυσανάλογα σε σχέση με τα πραγματικά οικονομικά δεδομένα. Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και στον τομέα αγοραπωλησιών γης και ακινήτων. Κάποιοι αναφέ-

ρονται σε νέες φούσκες. Περαιτέρω, τα χαμηλά επιτόκια επηρεάζουν αρνητικά την κερδοφορία και τη χρηματιστηριακή αξία των εμπορικών τραπεζών. Η χρονική συγκυρία είναι ιδιαίτερα δύσκολη για τις κυρίαρχες τράπεζες που δραστηριοποιούνται σε ένα ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον που απαιτεί, μεταξύ άλλων, επίλυση του χρόνιου προβλήματος των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και επενδύσεις για τεχνολογική αναβάθμιση. Τα χαμηλά επιτόκια επηρεάζουν επίσης τους καταθέτες, οι οποίοι δεν έχουν πλέον εύκολες επιλογές τοποθέτησης των αποταμιεύσεων τους, με στοιχειώδη έστω απόδοση.

Καταληκτικά, η πολιτική χαμηλών επιτοκίων παραμένει αναγκαία, δεδομένων των υποτονικών ρυθμών ανάπτυξης και του περιορισμένου πληθωρισμού. Υπάρχουν

όμως παρενέργειες, ενώ αρκετοί αναλυτές πιστεύουν ότι η αποτελεσματικότητά της εν λόγω πολιτικής φθίνει με την πάροδο του χρόνου. Γι' αυτό οι κυβερνήσεις πρέπει να συνδράμουν μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, επεκτατικών δημοσιονομικών πολιτικών από χώρες με πλεονάσματα (π.χ. Γερμανία) και την καταπολέμηση τάσεων εμπορικού προστατευτισμού ούτως ώστε το βάρος της επιδιωκόμενης προσαρμογής και ανάπτυξης να μην αναλαμβάνεται μόνο από Κεντρικές Τράπεζες, αλλά να τεθεί σε πιο στέρεη, πλατιά και μακροπρόθεσμη βάση.

Ο κ. Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο κ. Όμηρος Πισσαρίδης είναι γενικός διευθυντής της επενδυτικής τράπεζας AXIA Ventures Group.

Θα θέλατε να μάθετε περισσότερα για τα Funds?

Εγγραφείτε εδώ για περισσότερες πληροφορίες

www.pwc.com.cy/funds

ΑΠΟΨΗ Του ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Η χαμένη εξωστρέφεια των «ξένων» εταιρειών

Η **ελίτ** που μετέφερε οικονομικές δραστηριότητες στο εξωτερικό περιγράφεται στην πρόσφατη στατιστική για το μακρινό 2017. Οι αλλοδαπές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και στην πλειονότητά τους είναι ελληνικής ιδιοκτησίας αποτελούν μόλις το 0,4% του συνολικού αριθμού επιχειρήσεων της χώρας. Ωστόσο, αυτός ο μπηδαϊνός αριθμός εταιρειών έχει σημαντική δραστηριότητα, καθώς πραγματοποιεί το 15,1% των συνολικών πωλήσεων, πληρώνει το 16,8% των μισθών που καταβάλλουν εταιρείες, απασχολεί

Οι «ξένες» εταιρείες είχαν το 2017 τζίρο 37,5 δισ. ευρώ και απασχολούν στην Ελλάδα σχεδόν 150.000 άτομα.

το 6,4% των υπαλλήλων. Οι «ξένες» εταιρείες είχαν το 2017 τζίρο 37,5 δισ. ευρώ, απασχολούν στην Ελλάδα σχεδόν 150.000 άτομα και επένδυσαν 1,2 δισ. ευρώ.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, με εξαίρεση δύο-τρεις πραγματικά ξένες επενδύσεις, οι υπόλοιπες είναι ελληνικές εταιρείες που μετέφεραν έδρα στο εξωτερικό τα τελευταία χρόνια. Ανάμεσά τους συνυπάρχουν μεγάλες εταιρείες, ιστορικές επιχειρηματικές οικογένειες, αλλά και ευέλκτοι ιδιοκτήτες φορτηγών και μεταφορείς, που προτίμησαν να έχουν έδρα στο εξωτερικό παρά να πληρώνουν βαριά φορολογία. Στην πραγματικότητα, ο μεγαλόσχημος επιχειρηματίας που «εγκαταστάθηκε» στο Λουξεμβούργο και ο ταπεινός φορτηγατζής που πήγε Βουλγαρία ακολούθησαν παρόμοια συμπεριφορά. Βέβαια, όσον αφορά τις μεγάλες επιχειρήσεις υπήρχε ένα επιπλέον κίνητρο. Η κατάσταση της οικονομίας, η κρίση που εντάθηκε επειδή θέλαμε να αλλάξουμε την Ευρώπη, περιόριζε τις δυνατότητες χρηματοδότησης και επέτασσε των εταιρειών. Με διαβήτριο Βελγίου ή Κύπρου, απέκτησαν πρόσβαση σε χρηματοδότηση χαμηλού κόστους.

Ωστόσο, το πραγματικό ερώτημα παραμένει αναπάντητο: Με ποιον τρόπο θα επαναπατριστούν τα κεφάλαια αυτά; Η εύκολη απάντηση

είναι όταν μειωθεί η φορολογία και δεν είναι συμφέρον να διατηρείται η φορολογική έδρα στο εξωτερικό, καθώς κι αυτό έχει κόστος.

Η βαθύτερη αιτία που το ερώτημα παραμένει αναπάντητο είναι ότι αγγίζει ιστορικά τον ρόλο της επιχειρηματικής ελίτ. Πώς δημιουργήθηκε, με ποιον τρόπο συμπεριφέρθηκε μετά τον πόλεμο, τη δεκαετία του '80, οι διαφορές της γενιάς που δημιούργησε τις οικογενειακές εταιρείες με τη σημερινή ηγεσία τους.

Οι απαντήσεις συνωστίζονται στον «Στενό διάδρομο», όπως είναι ο τίτλος του νέου βιβλίου των καθηγητών Ντάρον Ατζέμογλου και Τζέιμς Ρόμπινσον, συγγραφείς του καταπληκτικού «Γιατί τα έθνη αποτυγχάνουν». Το νέο βιβλίο είναι ακόμα σημαντικότερο καθώς εμβαθύνει στα αίτια της αποτυχίας των εθνών. Ο «Στενός διάδρομος» είναι μια περιοχή που καταφέρνουν να σταθούν λίγα κράτη, καθώς τα υπόλοιπα ταλαιπωρούνται ανάμεσα στον αυταρχισμό με ισχυρούς ηγέτες και στην πλήρη διάλυση. Είναι κράτη που δεν έχουν ούτε ισχυρό κράτος που να εφαρμόζει αυστηρά την ισονομία ούτε ισχυρή κοινωνία που να την επιβάλλει. Και ο λόγος, εκτός από άλλα, είναι ότι δεν υπάρχει η οικονομική ελίτ με ανάλογες διαθέσεις. Προτίμη τις υπόγειες σχέσεις με την εκάστοτε εξουσία και, όταν χρειάζεται, δραπέτευει στο εξωτερικό.

Το νέο πρόβλημα, όμως, είναι ότι ο προστατευτισμός επανέρχεται και σε δημοκρατικές χώρες, όχι μόνο στη Ρωσία και στην Κίνα. Στη Γαλλία, γαλακτοβιομηχανία στην οποία ανήκει (γνωστή) εταιρεία εμφιαλωμένου νερού και μπίρας, ανακρινόχθηκε «στρατηγική» βιομηχανία για να μην την αγοράσει πολυεθνική. Στην Ιαπωνία, μειώνεται το ποσοστό εισηγμένων εταιρειών που μπορούν να αγοράσουν οι ξένοι χωρίς κρατική έγκριση.

Στις ΗΠΑ, δεν είναι μόνον ο πρόεδρος Τραμπ που λατρεύει τον προστατευτισμό. Η καθηγήτρια του Χάρβαρντ Ελίζαμπεθ Γουόρντ, που διεκδικεί το χρίσμα των Δημοκρατικών για τις προεδρικές εκλογές, επίσης θέλει να περιορίσει τις διεθνείς συμφωνίες εμπορίου.

Τι σημαίνουν αυτά; Ίσως η ελίτ επιστρέψει ταχύτερα. Ενδεχομένως για να μετατρέψει σε ξενοδοχεία τα παλιά εργοστάσια.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Τάδε έφη Ντιβέλοπερ: «Αν ήμασταν καλά παιδιά και δεν είχαμε τόσο ψηλά τη μουσική, το πάρτι θα συνεχιζόταν για πολύ ακόμα».

Επόμενος ΥΠΕΣ

Επιβεβαιώνεται ολοένα και περισσότερο ότι ο επόμενος Υπουργός Εσωτερικών θα είναι ο Νίκος Νουρέης. Εθεάθη στην ετήσια συνέλευση των Ντιβέλοπερς στην πρώτη σειρά. Τι δουλειά λέτε να κάνει ένας «φαρμακοποιός» ανάμεσα σε Invest Cyprus, ντιβέλοπερς, δικηγόρους και λογιστάδες; Ίσως τον πήρε από κοντά ο Πετρίδης να τον γνωρίσει τα άτομα που θα συνεργάζεται από τα Χριστούγεννα και εντεύθεν.

Η κόρη Τσάβες

Η **κόρη** Τσάβες φέρεται να έκανε δοσοληψίες μέσω Τράπεζας Κύπρου και μίας εταιρείας Atlantides, σύμφωνα με ξένο ειδησεογραφικό site. Η ημερομηνία που λέει το άρθρο ότι έγιναν, δεν αποκλείεται να έγιναν, καθώς τότε δεν είχε περάσει ακόμα η οδηγία για τις shell companies. Για κάτι τέτοια μάλλον μας τράβηξαν τότε το αυτί οι Αμερικανοί και διώξαμε όλους τους Ρώσους, τους Ουκρανούς και όποιο πλάσμα δεν μιλούσε Ελληνικά.

Τώρα ξύπνησαν

Ότι θα προχωρούσαν οι τράπεζες σε νέες χρεώσεις το είναι τα μέσα από το καλοκαίρι. Τώρα έπιασε τους βουλευτές η «πρεμούρα» για αντίδραση; Τώρα θέλησαν να σκεφτούν τον απλό τον κόσμο; Μήπως το καλοκαίρι ήταν εκτός Κύπρου σε κανά εξωτικό νησί και δεν τους ενδιέφερε ο απλός ο κόσμος και τα 2 ευρώ που θα γίνουν 5 για ανάληψη; Ή μήπως προσπαθούν να

θίξουν άλλο ζήτημα ώστε να μην προσπαθήσουν καν να προχωρήσουν οι τράπεζες σε χρεώσεις για τους μεγάλους καταθέτες; «Σε σε τα λέω νύφη για να τα ακούει η πεθερά», νομίζω.

Δεν στηριζόμαστε καλά

Πρόβλημα στωικότητας έχουν ο δεύτερος και τρίτος του κτηρίου του Υπουργείου Εργασίας. Γι

αυτό για να αποφορτιστεί το βάρος που σηκώνουν και να μην πέσουν τα ταβάνια στα κεφάλια του προσωπικού, αποφασίστηκε ότι το αρχείο θα πρέπει να μεταφερθεί στο ισόγειο και το υπόγειο. Μεσοβέζικη η λύση μέχρι να μεταφερθούν όλοι σε άλλο κτήριο. Από πέρσι το λέγανε αλλά μόλις πριν μερικές βδομάδες έκλεισε η διαδικασία των προσφορών για εξεύρεση κτηρίου και οι προτάσεις βρίσκονται υπό μελέτη. Ουδείς γνωρίζει σε πόσους μήνες θα είναι έτοιμοι εκεί στο υπουργείο για μετακόμιση. Στο μεταξύ το προσωπικό μετακομίζει σε άλλους ορόφους λόγω αναδιοργάνωσης. Με αυτά και με αυτά συντάξεις και βοήθημα των επόμενων μηνών δεν αποκλείεται να καταβάλλονται με κάποια καθυστέρηση.

Το χαλούμι στη Βουλή

Κυπριακό χαλούμι θα σερβίρουν την Τρίτη στη Βουλή, για να τρώνε όσο θα συζητάνε τα περί του θέματος στην επιτροπή Γεωργίας και Εμπορίου. Παρόντες θα είναι οι Υπουργοί Γεωργίας και Εμπορίου, οι οποίοι θα ενημερώσουν για τις εξελίξεις κατοχύρωσης. Πάντως ο Γιώργος Λακκοτρύπης δήλωνε την Παρασκευή ότι τουλάχιστον όσο αφορά το κοινοτικό εμπορικό σήμα έχει ξεπεραστεί κάθε κίνδυνος και πλέον βλέπουν πως θα επανακτήσουν την αγγλική αγορά. Τώρα για την πορεία του προτύπου στην Κομισιόν, μάλλον δύσκολη η κατάσταση. Η υπόθεση δεν προχώρησε επί Γιούνκερ, ενώ θα περάσει καιρός για να αποφασίσει να ασχοληθεί με το θέμα μας η νέα Κομισιόν. Με όλη αυτή την κατάσταση, τι απαντήσεις έχει αλήθεια να δώσει την Τρίτη στη Βουλή το Υπουργείο Γεωργίας;

Χάμπουργκερ από μικρόβια, σκόνη πρωτεΐνης και ηφαιστειακές πηγές

ΛΟΝΔΙΝΟ. Μια νέα γενιά διατροφικών προϊόντων βρίσκεται στο στάδιο της ανάπτυξης, συνδυάζοντας αρχέγονες μεθόδους, όπως τη ζύμωση, με τεχνολογικές καινοτομίες και με στόχο την υποκατάσταση του κρέατος και άλλων πηγών πρωτεΐνης, που ζημιώνουν σημαντικά το περιβάλλον της Γης εξαιτίας των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τη βιομηχανική κτηνοτροφία.

Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, η γεωργία, η εκμετάλλευση του δασικού πλούτου και άλλες χρήσεις γης ευθύνονταν σε ποσοστό 23% για τις εκπομπές καυσαερίων μεταξύ 2007-2016, με το ποσοστό αυτό να φθάνει το 37% αν συνυπολογιστούν όλα τα στάδια της αγροτικής παραγωγής.

Η κτηνοτροφία από μόνη της προκαλεί το 14,5% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, σύμφωνα με στοιχεία του ΦΑΟ. Λύση στο φαινόμενο αυτό φιλοδοξεί να προσφέρει η φινλανδική εταιρεία Solar Foods, η οποία κατασκευάζει βρώσιμη σκόνη πρωτεΐνης. «Η θρεπτική σκόνη μας δεν επιβαρύνει το περιβάλλον, δεν χρειάζεται ζιζανιοκτόνα ούτε λιπάσματα», λέει ο ιδρυτής της εταιρείας, Πάσι Βαϊνίκα.

Η πρωτεΐνη σε σκόνη κατασκευάζεται με την τοποθέτηση μικροβίων σε υγρό και την τροφοδοσία τους με υδρογόνο και διοξείδιο του άνθρακα, διαδικασία ανάλογη με τη ζύμωση μπίρας ή

Ο τραγουδιστής της rap Σνουπ Νταγκ παρουσιάζει το νέο σύντομο λουκανικό αμερικανικής αλυσίδας, το οποίο προέρχεται από φυτικές πρωτεΐνες.

κρασιού, χωρίς όμως σιτηρά ή σταφύλια. Το παραγόμενο προϊόν θυμίζει το αλεύρι και μπορεί να αποτελέσει την πρώτη ύλη για χορτοφαγικά χάμπουργκερ. Άλλη εταιρεία, η οποία αντιμετωπίζει τις εκπομπές καυσαερίων μέσω της ζύμωσης, είναι η String Bio από την Μπανγκάλωρ της Ινδίας, η οποία πειραματίζεται στη μετατροπή μεθανίου από απορρίμματα και φυσικές πηγές σε σκόνη πρωτεΐνης για τη σίτιση ζώων.

Ορισμένοι έχουν επικρίνει την

προώθηση φυτικών εναλλακτικών λύσεων για το κρέας, υποστηρίζοντας ότι αυτές εμφανίζουν υψηλή περιεκτικότητα ασβεστίου και άρα δεν αποτελούν υγιεινή λύση. Την ίδια ώρα, οργανώσεις - λόμπι της βιομηχανίας διατροφικών προϊόντων προσπαθούν να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι τα εναλλακτικά του κρέατος είναι «γεμιάτα χημικές ουσίες».

Η νέα γενιά πρωτεϊνών, όμως, δεν απαιτεί βιομηχανική επεξεργασία, όπως εξηγεί ο Τόμας Τζόνας της Sustainable Bioproducts, ο οποίος αξιοποιεί πρωτεΐνες από ηφαιστειακές θερμές πηγές του εθνικού δρυμού Γελοουστόουν των ΗΠΑ. Η εταιρεία σχεδιάζει να προωθήσει στην αγορά «υποκατάστατο χάμπουργκερ», που προέρχεται από πρωτεΐνες και ζύμωση μικροβίων στις θερμές πηγές του δρυμού.

Ο επενδυτής Αλστούλερ Μάλεκ προειδοποιεί τους φιλόδοξους δημιουργούς καινοτόμων διατροφικών προϊόντων: «Πρέπει να έχει εκπληκτική γεύση και να είναι ικανό να κατασκευάζεται σε πολύ μεγάλες ποσότητες. Υπάρχουν μοναδικοί σεφ σε όλο τον κόσμο, που δημιουργούν πάντα με φυτικά διατροφικά προϊόντα. Οι δημιουργίες τους, όμως, αφορούν πολύ μικρό αριθμό πελατών. Αν δεν είσαι ικανός να γγυνηθείς μεγάλο όγκο παραγωγής, δεν θεωρώ ότι μπορείς να αλλάξεις τον κόσμο».

REUTERS

Στα ιταλικά σχολεία θα διδάσκεται η κλιματική αλλαγή και η βιωσιμότητα

Του **JASON HOROWITZ**
THE NEW YORK TIMES

Παιδιά, θα εξεταστείτε στην κλιματική αλλαγή! Ο υπουργός Παιδείας της Ιταλίας, Λορέντζο Φιοραμόντι, ανακοίνωσε την Τρίτη ότι η κλιματική αλλαγή και η βιωσιμότητα θα διδάσκονται στα δημόσια σχολεία κάθε βαθμίδας, κάτι που, όπως τόνισε ο Ιταλός αξιωματούχος, θα φέρει την Ιταλία στην ηγέτιδα θέση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

«Είναι πολύ σημαντική η διασκαλία της βιώσιμης ανάπτυξης στα παιδιά», επισήμανε ο αντιπρόεδρος της μεγαλύτερης οικολογικής οργάνωσης της Ιταλίας (Legambiente), Εντουάρντο Τσανκίνι, προσθέτοντας, ωστόσο, ότι οι ευθύνες δεν πρέπει να μετατεθούν στα παιδιά. «Η επιστήμη, μας δείχνει ότι η επόμενη δεκαετία θα είναι κρίσιμη. Δεν είναι δυνατόν να περιμένουμε την επόμενη γενιά».

Ο Λορέντζο Φιοραμόντι είναι μέλος του αντισυστημικού Κινήματος των Πέντε Αστέρων, που έχει θέσει στον πυρήνα της ταυτότητάς του την οικολογία. Επανειλημμένος έχει βρεθεί στο στόχαστρο των συντηρητικών εξαιτίας της υποστήριξής του στη φορολόγηση της ζάχαρης και των πλαστικών, αλλά και για την ενθάρρυνση των μαθητών να συμμετέχουν στις κλιματικές διαμαρτυρίες, αντί να παρακολουθούν τα μαθήματά τους, τον Σεπτέμβριο.

Ο Ιταλός υπουργός Παιδείας Λορέντζο Φιοραμόντι επιθυμεί η κλιματική αλλαγή να γίνει διδακτέα ύλη σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Ο Φιοραμόντι εξήγησε ότι από τον Σεπτέμβριο του 2020 οι δάσκαλοι κάθε βαθμίδας θα διδάσκουν μαθήματα για την κλιματική αλλαγή και τη βιωσιμότητα του περιβάλλοντος, τονίζοντας ότι πλέον μπορούμε να ξεχάσουμε την απομνημόνευση τοπωνυμίων από το μάθημα της Γεωγραφίας, καθώς σύντομα θα διδάσκονται οι συνέπειες της ανθρώπινης δραστηριότητας σε διάφορες τοποθεσίες του πλανήτη. Επίσης, ο Ιταλός αξιωματούχος προσέθεσε ότι μια διεθνής ομάδα ειδικών θα αξιολογήσει το πρόγραμμα του υπουργείου Παιδείας και από τον Ιανουάριο της επόμενης χρονιάς θα ξεκινήσει

η εκπαίδευση του διδακτικού προσωπικού.

Για τα παιδιά ηλικίας 6 έως 11 ετών, το ιταλικό υπουργείο «σκέφτεται να εφαρμόσει το μοντέλο του παραμυθιού». Τα μεγαλύτερα παιδιά θα εκτίθενται σε πιο τεχνικές πληροφορίες, ενώ οι μαθητές Γυμνασίου θα μελετούν ενδελεχώς το Πρόγραμμα του ΟΗΕ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη 2030.

Πολλοί περιβαλλοντικοί ακτιβιστές διατύπωσαν αμφιβολίες για τα σχέδια του υπουργείου Παιδείας. Ενδεικτικά, ο Τοϊκό Τέστα, πρόεδρος της περιβαλλοντικής οργάνωσης Assombiente, κάλεσε τους αξιωματούχους να καταστήσουν βέβαιο ότι τα παιδιά θα ακούσουν όλες τις απόψεις, ακόμη και των αρνητών της κλιματικής αλλαγής, που ισχυρίζονται ότι αυτή δεν είναι αποτέλεσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας. «Είναι καλό να μάθουν τα παιδιά τι λέει ο κόσμος. Ο ΟΗΕ δεν είναι ευαγγέλιο», τόνισε ο ακτιβιστής.

Ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ απέσυρε, την περασμένη εβδομάδα, τις ΗΠΑ από τη Συνθήκη του Παρισιού και ο Φιοραμόντι άδραξε την ευκαιρία να τονίσει ότι κάθε κράτος πρέπει να συμβάλει ώστε «να εμποδιστούν οι Τραμπ του κόσμου», επισημαίνοντας ταυτόχρονα ότι επιθυμεί να δείξει στα παιδιά πως υπάρχει και άλλος δρόμος. «Ο πολίτης του 21ου αιώνα οφείλει να είναι «βιώσιμος», κατέληξε ο υπουργός.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2019

Ασφαλιστικές Εταιρείες

Η κυπριακή ασφαλιστική βιομηχανία

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Λόγω των έργων ανάπλασης στο κέντρο της Λευκωσίας, έχουν κλείσει από τα 163 καταστήματα έχουν τα 43, ενώ ο τζίρος τους μειώθηκε σε περιπτώσεις μέχρι 90%.

Ανοικτή πληγή έως τον Απρίλιο η Στασικράτους

Συμφωνήθηκε τμηματική παράδοση του έργου από το τέλος Νοεμβρίου σύμφωνα με τον δήμο Λευκωσίας

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Σε πρόσφατο ρεπορτάζ της η «Κ» είχε αναδείξει τα προβλήματα των κυπριακών μικρομεσαίων επιχειρήσεων στο σύνολό τους, ελλείψει χρηματοδοτικών εργαλείων και τους οικονομικούς τριγμούς που συνεπάγεται αυτό στα θεμέλιά τους. Η οπτική μας τότε αφορούσε το σύνολο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Βλέποντας τα δεδομένα σε ένα πιο μεγεθυντικό φακό βλέπουμε ότι στην Λευκωσία, και δη στο κέντρο της πρωτεύουσας, η οικονομική κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει οι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες είναι η πλέον δεινή, αφού μαζί με τα υφιστάμενα προβλήματα, προσπαθούν να δουλέψουν μέσα σε δρόμους κλειστούς λόγω των έργων ανάπλασης στο τρίγωνο Στασικράτους- Ευαγόρου-Μακαρίου.

Σύμφωνα με στοιχεία από την ΠΟΒΕΚ, από την έναρξη των εργασιών, έχουν κατεβάσει ρολά 43 από το σύνολο των 163 καταστημάτων. Πρόκειται λοιπόν για το ένα τέταρτο των επιχειρήσεων στην περιοχή. Έκλεισαν επίσης καταστήματα και στην Καλλιπόλεως αλλά και στην Κυριάκου Μάτση, όπου εκτελούνται έργα κοινής ωφελείας. Πληροφορίες από ιδιοκτήτες καταστημάτων οι οποίοι δραστηριοποιούνται στην περιοχή αναφέρουν ότι ο τζίρος τους έχει μειωθεί από 60-90%, μείωση από την έναρξη των έργων ανάπλασης, ενώ οι ζημιές ανέρχονται στα 8,5 εκατομμύρια ευρώ. Αυτό αφορά τους μικρομεσαίους της οδού Στασικράτους και Θεοδότου. Συνολικά, αναφέρουν το άμεσο οικονομικό πλήγμα για τους καταστηματούχους στο τρίγωνο Ευαγόρου, Στασικράτους και Μακαρίου, θα ανέλθει στα 30 εκατομμύρια ευρώ. Το οικονομικό κόστος δεν περιορίζεται μόνο στα τετραγωνικά των επηρεαζόμενων επιχειρήσεων αλλά μεταφέρεται και στους προμηθευτές ή τους διαφημιστές τους, τους οποίους αδυνατούν να πληρώσουν.

Κομμάτι κομμάτι

Θετική εξέλιξη θεωρείται πάντως η συμφωνία του Δήμου Λευκωσίας με τον εργολάβο του έργου, για τμηματική παράδοση του έργου. Σε δηλώσεις του στην «Κ» ο δη-

Κομμάτι - κομμάτι θα παραδίδεται η λεωφόρος Στασικράτους. Άγνωστο ακόμα ποιο τμήμα θα παραδοθεί πριν από τα Χριστούγεννα.

μαρχος Λευκωσίας Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης ανέφερε ότι η τμηματική παράδοση έχει εγκριθεί και πλέον αναμένουν τις ακριβείς ημερομηνίες και τους δρόμους οι οποίοι θα παραδοθούν. Αναμένεται ότι μέχρι τέλος Νοεμβρίου θα δοθεί το πρώτο κομμάτι στην Στασικράτους.

Μέχρι τον Απρίλιο

Την κατάσταση επιδεινώνει η καθυστέρηση τριών μηνών στην παράδοση του έργου. «Τα χρονοδιαγράμματα που μας έδωσε ο δήμος δεν ήταν σωστά και εμείς σπריζαμε τις συμφωνίες μας βάσει αυτών» αναφέρει στην «Κ» ιδιοκτήτης καταστήματος στην Στασικράτους.

Σύμφωνα πάντως με τελευταία ενημέρωση η ανάπλαση της Στασικράτους και Θεοδότου θα ολο-

Το οικονομικό κόστος δεν περιορίζεται μόνο στα τετραγωνικά των επηρεαζόμενων επιχειρήσεων, αλλά μεταφέρεται και στους προμηθευτές, διαφημιστές ή τους άλλους συνεργάτες, τους οποίους αδυνατούν να πληρώσουν.

κληρωθεί τον Απρίλιο. Αυτό ισχύει σε περίπτωση που δεν υπάρχουν άλλες πλημμύρες, καθώς αυτός ήταν και ο λόγος που το έργο δεν θα παραδοθεί στην ώρα του, δη-

λαδή τον Ιανουάριο του 2020. Το έργο προχωρεί κανονικά σύμφωνα με τα χρονοδιαγράμματα που είχαμε ανακοινώσει, αναφέρει ο δήμος Λευκωσίας. Μόλις ολοκληρωθούν οι εργασίες στην Στασικράτους, τότε σειρά παίρνει η Μακαρίου.

Στην περίπτωση της λεωφόρου Κυριάκου Μάτση, οι εργασίες ανάπλασης με αφετηρία τον Σεπτέμβριο του 2019, θα ολοκληρωθούν περί τα τέλη Δεκεμβρίου 2020.

Το ενοικιοστάσιο

Το ερώτημα που παραμένει είναι πώς οι καταστηματούχους θα μπορούν να ανταποκριθούν σε πάγιες υποχρεώσεις τους μέχρι την ολοκλήρωση των εργασιών από την στιγμή που έχει αποδεκατιστεί ο κύκλος εργασιών τους. Η καταβολή για παράδειγμα των ενοικίων τους,

είναι τεράστιο θέμα και επίκαιρο μετά την πρόταση νόμου του Δημοκρατικού Συναγερμού για τροποποίηση του περί ενοικιοστασίου νόμου, ώστε να μην ισχύει το ενοικιοστάσιο και ο πρωτοκολλητής να δίνει την έγκριση για έξωση. Μια τέτοια εξέλιξη θα ήταν καταστροφική αναφέρουν οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων και αναμένουν να δουν τις εξελίξεις στο κοινοβούλιο και την στάση που θα τηρήσουν τα υπόλοιπα κόμματα στις 22 Νοεμβρίου.

Οκτώ εισηγήσεις

Ίσως τα προβλήματα να μην συνδέονται μεταξύ τους, όμως έχουν όλα ένα θύμα- τη μικρή οικογενειακή επιχείρηση, δηλώνει σχετικά ο κ. Κουρσάρης, και αναφέρει χαρακτηριστικά ότι οι πολιτικές που προωθούνται φέρνουν

τις μικρές εταιρείες σε σημείο απόγνωσης. «Είναι μια κατάσταση που έχει ξεφύγει από τα πλαίσια υγιούς ανταγωνισμού και κανόνων ελεύθερης αγοράς», αναφέρει χαρακτηριστικά ο κ. Κουρσάρης. Ήδη η ΠΟΒΕΚ έχει ζητήσει με επιστολή της συνάντηση με τα κοινοβουλευτικά κόμματα για συζήτηση των προβλημάτων για τους μικρομεσαίους, με αφορμή και την πρόταση νόμου για το ενοικιοστάσιο και τις αρνητικές επιπτώσεις που προκύπτουν κατά την εκτέλεση έργων δημόσιας ωφέλειας. Στην επιστολή τους εισηγούνται οκτώ μέτρα με τα οποία εκτιμούν ότι θα μπορεί να αντιμετωπιστεί η κατάσταση.

Ζητούν κατ' αρχήν οι εμπορευόμενοι να ενημερώνονται τουλάχιστον ένα χρόνο πριν, για την τελική ημερομηνία έναρξης-λήξης των εργασιών, ούτως ώστε να ρυθμίζουν ανάλογα τις παραγγελίες εμπορευμάτων.

Εύλογα ζητούν την κάλυψη ενοικίου για την περίοδο επηρεασμού της επιχείρησης από την εκτέλεση των έργων, την αναστολή αποπληρωμής δανείων ή και άλλων υποχρεώσεων, όπως κοινωνικές ασφαλίσεις και καταβολή δόσεων φόρου. Ζητούν την καταβολή διαφυγόντος κέρδους για την περίοδο εκτέλεσης των εργασιών, την καταβολή εφ' άπαξ ποσού σε κάθε επιχείρηση προς επαναδραστηριοποίηση εάν το χρονικό διάστημα των έργων ξεπερνά σε διάρκεια τους 12 μήνες, την καταβολή χαμηλότοκου και μακροχρόνιου δανείου με κυβερνητική εγγύηση ίση με 20% του υψηλότερου τζίρου της τελευταίας τριετίας προς αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας και της δυνατότητας επιβίωσης λόγω των νέων συνθηκών, που δημιουργούνται σαν συνέπεια των έργων που έγιναν στην περιοχή.

Κατά την διάρκεια των έργων να υπάρχει απαλλαγή από οποιεσδήποτε δημοτικές φορολογίες όπως φόρο σκυβάλων, δημοτικά τέλη. Στην επιστολή αναφέρεται επίσης η ανάγκη διενέργειας μελέτης οικονομικών επιπτώσεων στις επιχειρήσεις της περιοχής που πρόκειται να εκτελεσθεί κάποιο έργο, όπως αυτό γίνεται για θέματα περιβαλλοντικών και κυκλοφοριακών επιπτώσεων.

How can you turn trust into a source of competitive advantage?

ey.com #BetterQuestions

■ ■ ■

The better the question. The better the answer. The better the world works.

EY
Building a better working world

© 2019 EY LLP, a U.S. member firm of the EY network of independent member firms affiliated with the EY Global Limited, a Swiss entity ("EY Global"), which is the Swiss member firm of the EY network. EY Global and the EY network are not a member firm of the EY network.

Helix 2 από αύριο με χαρτοφυλάκιο 1,4 δισ.

Ξεκινά ο δεύτερος κύκλος της διαδικασίας – Επισπεύδει τη διαδικασία η Τράπεζα Κύπρου λόγω αποτυχίας του ΕΣΤΙΑ

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Στα βαθιά μπαίνει από τη Δευτέρα το Helix 2. Ο λόγος για το δεύτερο πρότζεκτ πώλησης δανείων της Τράπεζας Κύπρου, που άρχισε να «ζυμώνεται» αμέσως μετά την ολοκλήρωση της πώλησης του πρώτου εντός του 2019.

Όπως πληροφορείται η «Κ» από τους άμεσα ενδιαφερομένους για αγορά ενός τέτοιου πακέτου μη εξυπηρετούμενων δανείων, ολοκληρώθηκε ο πρώτος κύκλος με υποβολή μη δεσμευτικών προτάσεων και από αύριο κιόλας, Δευτέρα 11 Νοεμβρίου, θα αρχίσει ο δεύτερος κύκλος της διαδικασίας με αυτούς που επελέγησαν για τις δεσμευτικές τους προτάσεις. Αν και το μέγεθος των δανείων που αναμενόταν να πωληθούν θα άγγιζαν τα επίπεδα του Helix 1, δηλαδή μη

Απαιτείται στενή παρακολούθηση του τομέα και εγρήγορση στις εξελίξεις, ιδιαίτερα όσον αφορά τα ΜΕΔ, αναφέρει η Κεντρική.

εξυπηρετούμενα δάνεια αξίας 2,7 δισεκατομμυρίων ευρώ, οι σχεδιασμοί έχουν αλλάξει άρδην. Πλέον, γίνεται λόγος για ΜΕΔ αξίας 1,4 δισεκατομμυρίων ευρώ, με πολλών ειδών δάνεια. Το χαρτοφυλάκιο, το οποίο είναι προς διάθεση, περιέχει κατά κύριο λόγο επικειρηματικά δάνεια, αλλά επίσης καταναλωτικά και δάνεια που έχουν δοθεί σε μικρές επιχειρήσεις. Οι

Στόχος, στα πρώτα αποτελέσματα που θα ανακοινωθούν το 2020, να αναφέρεται ότι επετεύχθη προκαταρκτική συμφωνία πώλησης με υποψήφιο αγοραστή εντός του 2019.

υποψήφιοι αγοραστές είναι πάνω κάτω οι γνωστοί που ασχολούνται με την περιοχή, οι ίδιοι δηλαδή που είχαν ασχοληθεί και για το δανειακό χαρτοφυλάκιο του Helix 1. Η Apollo Global Management, ο αγοραστής του Helix 1 δηλαδή, είναι ένας εκ των υποψηφίων αγοραστών.

Η διαδικασία του Helix 2 αναμένεται να περάσει από «σαράντα

κύματα». Πρώτα είχε τον κίνδυνο από την ελάφρυνση στο νόμο των εκποιήσεων και τώρα караδοκεί και άλλος. Ο κίνδυνος που караδοκεί για τις τράπεζες και όχι μόνο για την Τράπεζα Κύπρου, είναι πως η διαφαινόμενη αποτυχία του Σχεδίου ΕΣΤΙΑ αναμένεται να ρίξει τις τιμές των ακινήτων, άρα και των εξασφαλίσεων που έχουν δοθεί δάνεια από τις τράπεζες και δεν έχουν

επιστραφεί. Εάν η προστασία της πρώτης κατοικίας αποτύχει μερικώς (διότι η συμμετοχή στο Σχέδιο είναι μικρή), τότε οι εκποιήσεις θα γίνονται πολύ πιο εύκολα και συνεπώς τεταγμένα. Και αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να μειωθούν οι τιμές των ακινήτων.

Γι' αυτό εξάλλου και η Τράπεζα Κύπρου προχωρά σε μια ταχεία διαδικασία πώλησης του εν λόγω

χαρτοφυλακίου, προτού αρχίσει το κύμα των εκποιήσεων πρώτων κατοικιών και γενικότερα η μείωση των τιμών των ακινήτων. Η θέση αυτή ενισχύεται τρόπον τινά και από το δείκτη τιμών κατοικιών της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου που δημοσιεύτηκε την Παρασκευή. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά στην τελευταία παράγραφο της 7σέλιδης ανάλυσής της, «ο δείκτης τιμών κατοικιών στην Κύπρο συνεχίζει να καταγράφει ανοδική πορεία, παράλληλα με την ανάκαμψη διαφόρων μακροοικονομικών δεικτών αλλά και της ευρύτερης οικονομίας. Εντούτοις, απαιτείται στενή παρακολούθηση του τομέα και εγρήγορση στις εξελίξεις, ιδιαίτερα όσον αφορά τα ΜΕΔ». Το μήνυμα της εγρήγορσης το έλαβε η Τράπεζα Κύπρου πάντως. Στόχος, όπως διαρρέει από την Αγία Παρασκευή, στα πρώτα αποτελέσματα που θα ανακοινωθούν το 2020 να αναφέρεται ότι επετεύχθη προκαταρκτική συμφωνία πώλησης με υποψήφιο αγοραστή μέχρι τα τέλη του 2019. Κάτι αντίστοιχο με αυτό που έγινε και με το Helix 1. Ανακοινώθηκε η πράξη τον Αύγουστο του 2018, ωστόσο ολοκληρώθηκε προς τα τέλη του πρώτου εξαμήνου του 2019, αφού οι εποπτικές εγκρίσεις χρειάστηκαν μερικούς μήνες μέχρι να δοθούν.

Πρόβλημα και με ΕΣΤΙΑ

Εκτός του ότι η Τράπεζα Κύπρου (αλλά και όλες οι τράπεζες) θα έχουν να αντιμετωπίσουν μείωση των τιμών των ακινήτων, άρα και των εξασφαλίσεων που έχουν για τα προβληματικά δάνεια που έχουν παραχωρήσει, θα έχουν να αντιμετωπίσουν και την μη ισότητα των δανείων που αντιστοιχούν στο Σχέ-

διο ΕΣΤΙΑ. Σύμφωνα με την Τράπεζα, τα δάνεια τα οποία είναι στην περίμετρο του ΕΣΤΙΑ φτάνουν τα 0,84 δισ. ευρώ. Με την μερική αποτυχία του Σχεδίου, η Τράπεζα Κύπρου δεν θα μπορέσει εύκολα να φέρει στην περίμετρο των εξυπηρετούμενων δανείων αυτά τα δάνεια. Αν και θα ισχύσει για όλες τις τράπεζες, δεν θα μειωθούν τόσο εύκολα ότο σχεδίαζε αυτά τα δάνεια. Οι αιτήσεις δεν ξεπερνούν τις 700, περίπου ενάμιση μήνα πριν από την λήξη του προκαθορισμένου χρονοδιαγράμματος.

Τώρα που έχει κεφάλαια

Για να προχωρήσει σε μία τέτοια πράξη μία τράπεζα, πρέπει να έχει και το κεφαλαιακό απόθεμα. Τα κεφάλαια της Τράπεζας Κύπρου μετά την αναπροσαρμογή για τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις ανέβηκαν κατά πολύ. Ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) για το πρώτο εξάμηνο του 2019 ανήλθε σε 14,9% (και 15,2% αναπροσαρμοσμένος για την πώληση της επένδυσης στη CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd ('CNP')) ('αναπροσαρμοσμένος για τη CNP'), σε σύγκριση με 13,4% το πρώτο εξάμηνο του 2019, αφού οι εποπτικές εγκρίσεις χρειάστηκαν μερικούς μήνες μέχρι να δοθούν.

Κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2019 εξάλλου, ολοκληρώθηκε το Project Helix, με θετική επίδραση ύψους περίπου 140 μονάδων βάσεων στον δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) της Τράπεζας. «Η βελτίωση της ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου παραμένει κύρια προτεραιότητα του Συγκροτήματος», αναφέρει χαρακτηριστικά η Τράπεζα Κύπρου.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΤΕΛΗ ΜΠΟΥΚΑΛΑ

Κατεπείγουσα ανάγκη

Δεν πρέπει να υπάρχει άνθρωπος σε όλη την οικογένειά που να μην έχει καταλάβει πως ο κόσμος του δεν είναι ίδιος με τον κόσμο που παρέλαβε από τους γονείς του, κι εκείνοι από τους δικούς τους γονείς. Και τηλεόραση να μην έχει, και στο Διαδίκτυο να μην συχνάζει ή να μην γνωρίζει καν την ύπαρξή του, του αρκούν όσα βλέπουν τα μάτια του: Το νερό σε ποτάμια και λίμνες λιγοστεύει, πηγές αρχέγονες σβήνουν, οι ψαριές φτωχαίνουν,

τα τετράποδα και τα φτερωτά μειώνονται, οι εποχές χάνουν τα όριά τους, δύσκολα μπορείς να πεις πια ότι είναι τέσσερις.

Ενας άνθρωπος, πάντως, υποκρίνεται τον αρνητή της κλιματικής αλλαγής. Κατά κακή τύχη των υπολοίπων (ακόμα και όσων εγωάπληστων υπηκόων του ευνοούνται προσωρινά από τη στάση του), είναι ο ισχυρότερος του πλανήτη. Ακόμα κι αυτός, πάντως, ξέρει – δεν είναι όλοι οι επιστήμονες του

περιβάλλοντός του κόλαες της «αυθεντίας» του, κάποιος θα βρέθηκε να του πει, δειλά έστω, ότι αν σε μια χώρα παντοδύναμη οι πυρκαγιές δεν σβήνονται ούτε σε δύο ή τρεις εβδομάδες, δεν φταίει η ανεπάρκεια των μηχανισμών. Ξέρει, αλλά αδιαφορεί. Το μόνο που τον νοιάζει είναι η διάσωση της αυτοκρατορικής μικρότητάς του. Και επειδή η επανεκλογή του περνάει απ' ό,τι συντηρητικότερο και εγωιστικότερο κυκλοφορεί στις

ΗΠΑ, αλλά και απ' ό,τι τυχοδιωκτικότερο, ο Ντόναλντ Τραμπ πρόσταξε να ξεκινήσει η διαδικασία αποχώρησης της χώρας του από τη Συνθήκη του Παρισιού για το κλίμα.

Κατά τα προβλεπόμενα, στις 4 Νοεμβρίου 2020, την επομένη των προεδρικών εκλογών, οι ΗΠΑ θα βρίσκονται εκτός συμφωνίας. Θα είναι η μοναδική χώρα που θα έχει αποσύρει την υπογραφή της. Ο πρόεδρος της, όμως, αυτή τη μο-

ναδικότητα την εννοεί σαν κλέος, όχι σαν κατασχύνη. Τόσος είναι. Την ίδια μέρα που οι Αμερικανοί άφηναν τον υπόλοιπο κόσμο στη μοίρα του, αδιαφορώντας με ωμό σοβινισμό για τις υποχρεώσεις τους προς την ανθρωπότητα, 11.200 επιστήμονες από 153 χώρες κοινοποίησαν διά του περιοδικού BioScience την άκρως δραματική διακήρυξή τους. Ο καιρός της απλής κλιματικής αλλαγής, λένε, πέρασε. Μπήκαμε πια στην εποχή της «κλι-

ματικής επείγουσας ανάγκης». Δεν πρόκειται για ιδεολογικού τύπου μανιφέστο, αλλά για συμπεράσματα που προέκυψαν έπειτα από ανάλυση των επιστημονικών δεδομένων σαράντα ετών.

Ο Τραμπ δεν διαβάζει BioScience. Μόνο Twitter. Και ίσως νικήσει το 2020. Θα έχανε σίγουρα αν είχαμε δικαίωμα ψήφου στις εκλογές των ΗΠΑ όλοι οι κάτοικοι του υπόλοιπου πλανήτη. Μήπως δεν είμαστε αθέλπτοι υπήκοοί τους;

Προκήρυξη Θέσης Εργασίας ΑΝΩΤΑΤΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Η Εταιρεία

Η Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων Λτδ (ΚΕΔΙΠΕΣ), η οποία εξειδικεύεται στην ανάκτηση και διαχείριση μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, επιθυμεί να προσλάβει έμπειρο άτομο για τη θέση του/της Ανώτατου/ης Εκτελεστικού/ης Διευθυντή/τριας με βάση τη Λευκωσία.

Η Θέση

Η θέση απευθύνεται σε διευθυντικό στέλεχος με δυναμική προσωπικότητα, γνώσεις και εμπειρία, το οποίο θα ηγηθεί της στρατηγικής κατεύθυνσης της Εταιρείας, παρέχοντας καθοδήγηση προς τη διευθυντική ομάδα για τη διασφάλιση της επίτευξης των στρατηγικών της στόχων.

Βασικές Αρμοδιότητες

- Καθορισμός, επικοινωνία, εφαρμογή και παρακολούθηση της στρατηγικής κατεύθυνσης και του επιχειρησιακού πλάνου της Εταιρείας
- Διασφάλιση της αποτελεσματικής διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας, με στόχο τη μεγιστοποίηση της αξίας τους το συντομότερο, την απομόχλευσή τους και τη μεγιστοποίηση της πληρωμής της κρατικής βοήθειας
- Διασφάλιση της αποτελεσματικής διεξαγωγής των εποπτικών και λειτουργικών δραστηριοτήτων της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων μέσω της εύρυθμης και αποτελεσματικής παρακολούθησης της σχέσης με την εταιρεία εξυπηρέτησης χορηγήσεων ή/και περιουσιακών στοιχείων
- Επίβλεψη και καθοδήγηση της διευθυντικής ομάδας με σκοπό την επίτευξη σωστής οργάνωσης, διοίκησης και εύρυθμης λειτουργίας της Εταιρείας
- Διαμόρφωση και εφαρμογή των σχετικών πολιτικών και συστημάτων με σκοπό την αποτελεσματική υλοποίηση της επιχειρησιακής στρατηγικής και άλλων αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου
- Παρακολούθηση και επίβλεψη της προόδου και ανάπτυξης των διαφόρων επιχειρησιακών τμημάτων της Εταιρείας, σχετικά με την υλοποίηση των στρατηγικών αποφάσεων, και ανάλυση βελτιωτικών ενεργειών όπου κρίνεται αναγκαίο
- Διασφάλιση της συμμόρφωσης της Εταιρείας με τους εν ισχύει νόμους, κανονισμούς, οδηγίες και εγκυκλίου των αρμοδίων εποπτικών και άλλων τοπικών και διεθνών αρχών
- Παρακολούθηση του προϋπολογισμού και των οικονομικών αποτελεσμάτων της Εταιρείας και υποβολή εισηγήσεων για λήψη των απαραίτητων διορθωτικών μέτρων
- Αναφορά προς το ανεξάρτητο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας
- Ανάπτυξη, διαχείριση και διατήρηση ισχυρών σχέσεων με εσωτερικούς και εξωτερικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων των μέσων μαζικής ενημέρωσης

Απαιτούμενα Προσόντα

- Πτυχίο πανεπιστημίου (BA / BSc) και μεταπτυχιακό (MA / MSc / MBA) στα Οικονομικά / Διοίκηση Επιχειρήσεων / Χρηματοοικονομική Διαχείριση ή σε άλλο συναφή κλάδο, ή/και Επαγγελματικό Τίτλο (CFA, ACA, ACCA, CPA, ACIB / AIB)
- Τουλάχιστον δέκα (10) χρόνια εμπειρίας σε ανάλογες Διευθυντικές θέσεις σε σχετικό τομέα
- Τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια εμπειρίας στη διαχείριση μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων ή στην ανάκτηση ή εξυπηρέτηση χρεών σε τράπεζα, εταιρεία διαχείρισης / εξυπηρέτησης περιουσιακών στοιχείων ή σε εταιρεία διαχείρισης / εξυπηρέτησης μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων
- Εις βάθος κατανόηση των αρχών και δραστηριοτήτων εταιρικής χρηματοδότησης στον τομέα των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων
- Πολύ καλή γνώση των νομοθεσιών και σχετικών οδηγιών της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου
- Άριστες ηγετικές και διοικητικές ικανότητες, με έμφαση στην επίτευξη αποτελεσμάτων
- Επιχειρηματική οξυδέρκεια και ευθυκρία
- Πολύ καλές επικοινωνιακές και διαπροσωπικές δεξιότητες
- Ακεραιότητα χαρακτήρα και επαγγελματικό ήθος
- Γνώση ηλεκτρονικών υπολογιστών (MS Office)
- Άριστη γνώση της ελληνικής και αγγλικής γλώσσας σε γραπτό και προφορικό λόγο

Διάρκεια Σύμβασης και Απολαβές

- Η διάρκεια της σύμβασης θα είναι για περίοδο τεσσάρων (4) ετών και δύναται να ανανεωθεί για ακόμα τέσσερα (4) έτη
- Θα προσφερθεί ανταγωνιστικό πακέτο σταθερών και μεταβλητών απολαβών αναλόγως προσόντων και πείρας
- Η εργοδότηση τελεί υπό προϋπόθεση έγκρισης της ικανότητας και καταλληλότητας του ατόμου (fit and proper test) από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου.

Αιτήσεις

Η συμβουλευτική ομάδα της **Deloitte Ltd** έχει αναλάβει το συντονισμό και τη διεκπεραίωση της διαδικασίας αξιολόγησης και επιλογής υποψηφίων για την εν λόγω θέση. Οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι δύνανται να υποβάλουν αίτηση διαδικτυακά μέσω της ιστοσελίδας της **Deloitte www.cydeloittecareers.com**, επιλέγοντας τη θέση “ΚΕΔΙΠΕΣ - ΑΝΩΤΑΤΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ” το αργότερο μέχρι την **Κυριακή, 17 Νοεμβρίου 2019**.

Όλες οι αιτήσεις θα τύχουν αυστηρής εμπιστευτικότητας.

Σημειώνεται πως για την πιο πάνω θέση, θα ειδοποιηθούν μόνο οι επιτυγχόντες υποψήφιοι.

Οδεύουν προς Βουλή οι νέες χρεώσεις των τραπεζών

Η νομοθετική εξουσία αναμένεται να βάλει βέτο στις προγραμματισμένες αυξήσεις

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Προς την Βουλή των Αντιπροσώπων φαίνεται να οδεύει το ζήτημα των νέων χρεώσεων των τραπεζών που θα ισχύσουν από αρχές του 2020 στην Κύπρο, επαναλαμβάνοντας το έργο που είχε αίσιο τέλος στην Ελλάδα τις προηγούμενες ημέρες. Έτσι όπως ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας Κυριάκος Μητσοτάκης είχε συνάντηση με την Ελληνική Ένωση Τραπεζών, για την ανάκληση των αυξήσεων που είχαν ανακοινώσει οι Ελληνικές τράπεζες σε μια ευρεία σειρά τραπεζικών υπηρεσιών, το ίδιο θέλουν να καταφέρουν στην Κυπριακή Βουλή. Οι νέες χρε-

Μέχρι σήμερα η έκδοση ενός check book, βιβλιαρίου επιταγών, είναι 25 ευρώ και θα γίνει 40 ευρώ, δηλαδή αύξηση 60%.

ώσεις των τραπεζών βρίσκουν αντίθετους τους Κύπριους βουλευτές, που θα θελήσουν να παραμείνουν οι τραπεζικές χρεώσεις στο προηγούμενο πλαίσιο. Την αρχή έκανε ο Πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού, μέσω «τουίτ» πρώτα στον προσωπικό του λογαριασμό και έπειτα με ανακοίνωσή του πως οι εξαγγελίες για αυξήσεις από τις τράπεζες είναι απαράδεκτες και δεν θα επιτρέψει η νομοθετική εξουσία να εφαρμοστούν.

Σε αυτό το πλαίσιο δεν πέρασε απαρατήρητη η ανάρτηση του Προέδρου του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου. Και αυτό, γιατί όπως σημειώνεται από τραπεζιτικούς κύκλους, ο ίδιος στάθηκε πολλές φορές στο πλευρό των τραπεζών στηρίζοντας θέσεις και προτάσεις τους.

Και τα υπόλοιπα κόμματα όμως

Όλοι οι βουλευτές προσανατολίζονται προς αυτή την κατεύθυνση, δηλαδή στη μη χρέωση παραδοσιακών συναλλαγών και παρ-

κινούνται προς αυτή την κατεύθυνση. Συγκεκριμένα, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Οικονομικών Άγγελος Βότσης θα εγγράψει ως θέμα στην Επιτροπή το νέο «καράτσι» που οι τράπεζες θέλουν να εφαρμόσουν με τη νέα χρονιά. Όπως έχει διαρρεύσει, παρασκηνιακά, όλοι οι βουλευτές προσανατολίζονται προς αυτή την κατεύθυνση, δηλαδή στη μη χρέωση παραδοσιακών συναλλαγών και παρουσιάζονται έτοιμοι να αντιδράσουν συντονισμένα.

Μερικά παραδείγματα

Όπως δήλωσε γραπτώς ο κ. Νεοφύτου σε ανακοίνωση που ακολούθησε, αλλά που παρουσιάζει τις διαφορές των χρεώσεων που πρόκειται να επιβληθούν με παραδείγματα, μέχρι σήμερα η έκδοση ενός check book, βιβλιαρίου επιταγών, είναι 25 ευρώ

και θα γίνει 40 ευρώ, δηλαδή αύξηση 60%. «Σίγουρα δεν θα επιπράξει μια επιχείρηση που έχει τζίρο εκατομμύρια, αντί 25 να πληρώνει 40 ευρώ. Αλλά για έναν συνταξιούχο, των 400 και 500 ευρώ σύνταξη, αυτό είναι μια αύξηση του 60%», ανέφερε. Και συνέχισε: «Έκδοση επιταγών με ειδική παρουσίαση, από 20 ευρώ στα 40 ευρώ. Αύξηση 100%. Εξόφληση λογαριασμού κοινής ωφελείας, από 2 ευρώ σε 5 ευρώ. Αύξηση 150%. Δηλαδή για να πληρώσει κάποιος τέλος του μηνός το ρεύμα, το λογαριασμό του νερού, του τηλεφώνου, θα θέλει 15 ευρώ το μήνα».

Η ελάχιστη χρέωση για ανάληψη μετρητών από ταμεία θα ανέλθει από 5 τοις χιλίοις σε μισό τοις εκατό, δηλαδή 900% αύξηση, με την μάξιμουμ χρέωση για ανάληψη μετρητών από

το ταμείο να ανέρχεται από 2 ευρώ, σε 5 ευρώ. Όταν ο καταθέτης έχει τρεχούμενο λογαριασμό μέχρι 3 χιλιάδων ευρώ, τότε από 3 ευρώ, η χρέωση θα αυξηθεί στα 6 ευρώ.

Δηλαδή 100% αύξησης. Για έναν καταθέτη με τρεχούμενο λογαριασμό που έχει όριο από 3 – 10 χιλιάδες ευρώ, θα πληρώνει από 5 ευρώ, 10 ευρώ. Και εκεί 100% αύξηση. Για λογαριασμό τρεχούμενο με όριο πάνω από 10 χιλιάδες ευρώ η αύξηση διαχειρίσις των εξόδων από 35 ευρώ θα αυξηθεί σε 50 ευρώ.

Τέλος, χρεώσεις θα επιβληθούν για συνδρομές απλών καρτών. Στην «απλή» visa ή master card, η χρέωση από 10 ευρώ θα αυξηθεί σε 12,5 ευρώ, για συνδρομή στην gold από 50 ευρώ θα αυξηθεί σε 55 ευρώ και για platinum από 85 ευρώ, στα 90 ευρώ.

Μειωμένη μεν, αλλά ισχυρή η ανάπτυξη

Μετά τα τελευταία έτη που ο ρυθμός αύξησης στην Κύπρο χτύπησε κόκκινο, που έγινε λόγος και για φόβους υπερθέρμανσης της οικονομίας, από το τρέχον έτος κιόλας ο ρυθμός θα μειωθεί. Η δυναμική της ανάπτυξης να μετριάζεται από το 2019 και στο εξής δεν είναι μόνο κυπριακό φαινόμενο άλλωστε, είναι στο πλαίσιο του όλου κλίματος της Ευρωζώνης. Όπως σημειώνουν οι ειδικοί, παρόλο που τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης αναμένεται να βιώσουν ένα μετριασμό της ανάπτυξης, δεν πρόκειται να αγγίσουν τα επίπεδα της ύφεσης, πόσο μάλλον στην Κύπρο που θα παραμείνει σε πολύ καλά επίπεδα. Την ίδια θέση εξέφρασαν εξάλλου και οι ομιλητές στο οικονομικό συνέδριο του Economist στα μέσα της εβδομάδας. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στην Κύπρο θα κλείσει με 2,9% για το 2019, με 2,6% για το 2020 και με 2,3% για το 2021.

Η Κομισιόν προβλέπει ότι θα μετριαστεί σταδιακά η ανάπτυξη στην Κύπρο λόγω κυρίως των εξωτερικών κινδύνων, όμως η ανεργία θα εξακολουθήσει να μειώνεται. Χαρακτηριστικά, από 7,2% το 2019 θα μειωθεί σε 6,3% το 2020 και θα φτάσει σε επίπεδα πλήρους απασχόλησης και μέσης χώρας της Ευρωζώνης, δηλαδή 5,7% το 2021. Όσον αφορά στα δημόσια οικονομικά και στα τα του προϋπολογισμού, η Κομισιόν αναμένει να παραμείνει πλεονασματικός και το δημόσιο χρέος να υποχωρεί από το 2019 και εντεύθεν. Αναλυτικότερα, το δημόσιο χρέος της Κύπρου θα μειωθεί στο 93,8% το 2019, σε 87,8% το 2020 και στο 81,8% το 2021. Ο πληθωρισμός θα ανέλθει στο 0,6% το 2019, στο 0,7 το 2020 και στο 1,3% το 2021.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

Παρόλο που τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης αναμένεται να βιώσουν ένα μετριασμό της ανάπτυξης, δεν πρόκειται να αγγίσουν τα επίπεδα της ύφεσης.

Καθοριστική η τριετία 20-23 για τα ενεργειακά της Ελλάδας

Ο επικεφαλής της Ελληνικής Διαχειριστικής Εταιρείας Υδρογονανθράκων σκιαγραφεί τους ενεργειακούς σχεδιασμούς

Συνέντευξη στον ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Ικανοποιημένος από τα βήματα που γίνονται στο ενεργειακό πρόγραμμα της Ελλάδας εμφανίζεται ο Γιάννης Μπασιάς, Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Ελληνικής Διαχειριστικής Εταιρείας Υδρογονανθράκων. Παρά τις καθυστερήσεις που παρατηρήθηκαν, ο κ. Μπασιάς εκτιμά πως η Ελλάδα μπορεί να προχωρήσει στην έναρξη παραγωγής ΦΑ την περίοδο 2020-2023. Για τον αγωγό EastMed, ο κ. Μπασιάς πιστεύει πως με τα σημερινά αποθέματα στην Ανατολική Μεσόγειο δεν μπορεί να αποτελέσει την κορυφαία επιλογή. Τα δεδομένα, τονίζει, μπορούν να διαφοροποιηθούν αν οι έρευνες νότια της Κρήτης και στην Δυτική Ελλάδα δείξουν ικανοποιητικά κοιτάσματα.

-Είστε ικανοποιημένος από τους ρυθμούς που η Ελλάδα κινείται για την αξιοποίηση του θαλάσσιου πλούτου της;

-Μπορώ να σας μιλήσω μόνο για τον ενεργειακό θαλάσσιο πλούτο της χώρας η αξιοποίηση του οποίου αποτέλεσε, ομολογουμένως, με σημαντική χρονική καθυστέρηση, έναν από τους πρωταρχικούς στρατηγικούς στόχους για τη χώρα. Ξεκινήσαμε την προσπάθεια με καθυστέρηση δεκαετιών, τα πρώτα βήματα ήταν αργά, ήταν βήματα προσανατολισμού, προσαρμογής και στόχευσης. Πιστεύω ότι στην παρούσα φάση οι ρυθμοί είναι ικανοποιητικοί, αν και υπάρχουν, ακόμα περιθώρια βελτίωσης. Σύντομα, μέσα από την εντατικοποίηση της δουλειάς μας και σε σύμπνοια με τις προσδοκίες του ελληνικού λαού και την πολιτική που έχουν χαράξει

Ο Γιάννης Μπασιάς, Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Ελληνικής Διαχειριστικής Εταιρείας Υδρογονανθράκων, θεωρεί πως η Ελλάδα θα ξεκινήσει την παραγωγή ΦΑ από το Κατάκολο στον Πατράϊκό κόλπο.

η ελληνική κυβέρνηση και το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, αισιοδοξώ ότι θα είμαστε σε θέση να ανακοινώσουμε και νέες περιοχές οι οποίες παρουσιάζουν μεγάλες προοπτικές αξιοποίησης. **-Η κοινοπραξία νότια της Κρήτης μπορεί να αποτελέσει μοντέλο και για άλλες περιοχές της Ελλάδας;**

-Όλες ανεξαιρέτως οι κοινοπραξίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της έρευνας υδρογονανθράκων στην ελληνική επικράτεια χαρακτηρίζονται από οικονομική και τεχνική επάρκεια ώστε

Ξεκινήσαμε την προσπάθεια με καθυστέρηση δεκαετιών, τα πρώτα βήματα ήταν αργά, ήταν βήματα προσανατολισμού, προσαρμογής και στόχευσης. Πιστεύω ότι στην παρούσα φάση οι ρυθμοί είναι ικανοποιητικοί.

να μπορούν να αντεπεξέλθουν στο έργο τους με επιτυχία. Η ιδιαιτερότητα του γεωμορφολογικού περιβάλλοντος, χερσαίου και θαλάσσιου, αποτελεί κοινή πρόκληση για όλες τις εταιρείες και η επιτυχής ολοκλήρωση των ερευνών αυτόματως θα αποτελέσει πρότυπο έρευνας σε παγκόσμιο επίπεδο.

-Στην νοτιοδυτική Ελλάδα σε ποιο στάδιο βρίσκονται οι διαδικασίες;

-Πρόσφατα κυρώθηκαν από την Βουλή των Ελλήνων οι τρεις συμβάσεις έρευνας και εκμετάλλευσης για τα τρία θαλάσσια μπλόκ στην

νοτιοδυτική Ελλάδα και έχουν εισέλθει στην πρώτη φάση ερευνών που θα διαρκέσει τρία χρόνια. Το ίδιο ισχύει και για το μπλόκ του Ιονίου το οποίο βρίσκεται πιο βόρεια.

-Νότια της Κρήτης πότε αναμένεται να ξεκινήσουν οι έρευνες;

-Αξιοποιούμε τα τεχνικά και οικονομικά δεδομένα με στόχο να προσελκύσουμε το ενδιαφέρον της βιομηχανίας για τις θαλάσσιες περιοχές νοτίως της Κρήτης. Πρόκειται για μια επιφάνεια περίπου 32 χιλιάδων τετραγωνικών χιλιομέτρων που θα προστεθούν στα 40 χιλιάδες τετραγωνικά χιλιόμετρα δυτικά και νοτιοδυτικά της Κρήτης όπου οι κοινοπραξίες εταιρειών εργάζονται σήμερα.

-Με τα σημερινά δεδομένα και ρυθμούς πότε υπολογίζεται η Ελλάδα να εισέλθει στον τομέα της παραγωγής;

-Η Ελλάδα μπορεί να εισέλθει σύντομα σε παραγωγή και πιο συγκεκριμένα το 2020, στο μπλόκ του Κατάκολου. Σημαντικές εξελίξεις αναμένονται και στο μπλόκ του Πατράϊκού με αναμενόμενη γεώτρηση το 2020 η οποία, εφόσον στεφθεί με επιτυχία, θα οδηγήσει το 2022 ή 2023 σε παραγωγική διαδικασία. Αισιοδοξία υπάρχει και στην Ήπειρο όπου μετά την ολοκλήρωση των γεωφυσικών ερευνών αναμένεται η πρώτη ερευνητική γεώτρηση να πραγματοποιηθεί το 2022.

Όσον αφορά στις περιοχές δυτικά και νοτιοδυτικά της Κρήτης, οι πρώτες γεωτρήσεις θα πραγματοποιηθούν μετά από 5 χρόνια με προοπτική παραγωγής, εάν τα αποτελέσματα των ερευνών είναι θετικά, σε 7 χρόνια από σήμερα.

-Ελλάδα και Αίγυπτος μπορούν να καταλήξουν σε συμφωνία και να οριοθετήσουν ΑΟΖ;

-Η ανάπτυξη των διακρατικών συνεργασιών είναι απαραίτητο εργαλείο για την προώθηση και υλοποίηση των στόχων της ΕΔΕΥ. Αν και μια τέτοιου είδους συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Αιγύπτου υπερβαίνει κατά πολύ τα όρια των αρμοδιοτήτων και του ρόλου της ΕΔΕΥ, μπορούμε να ασκήσουμε συμβουλευτικό ρόλο από τεχνικοοικονομική πλευρά όσον αφορά στην αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου της χώρας.

-Ο αγωγός EastMed είναι η κυρίαρχη επιλογή για μεταφορά του ΦΑ της ευρύτερης περιοχής στην Ευρώπη;

-Θα μπορούσε να αποτελέσει την κυρίαρχη επιλογή κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις, μια από τις οποίες είναι η ανακάλυψη κοιτασμάτων φυσικού αερίου στη θαλάσσια δυτική Ελλάδα και Κρήτη όπως περιγράφηκε ανωτέρω. Τα σημερινά αποθέματα φυσικού αερίου της νοτιοανατολικής Μεσογείου δεν ικανοποιούν τα αναγκαία οικονομικά κριτήρια για να υποστηρίξουν επενδύσεις καινούργιων υποδομών και μεταφορών. Χρειάζονται διπλάσιοι ογκοί κοιτασμάτων. Είναι εμφανές επίσης ότι η ύπαρξη εκμεταλλεύσιμων κοιτασμάτων στην Ελλάδα θα συμβάλει σε αυτό και θα οδηγήσει σε σημαντικές επενδύσεις τοπικών υποδομών, που με τη σειρά τους θα συμβάλουν στη μείωση του συνολικού κόστους του προγράμματος του αγωγού. Αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους οι έρευνες πρέπει να προχωρήσουν χωρίς αργοποιίες στην Ελλάδα.

Ανοιχτή πρόσκληση σε πάμπλουτους και Βορειοευρωπαίους συνταξιούχους

Φορολογικά κίνητρα για να μετακομίσουν στην Ελλάδα προσφέρει η κυβέρνηση

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Πρόσκληση στους συνταξιούχους της Ευρώπης να μετακομίσουν φορολογικά στην Ελλάδα αναμένεται να απευθύνει η ελληνική κυβέρνηση. Το δέλεαρ για τους συνταξιούχους κυρίως της Βόρειας Ευρώπης, εκτός από τον καιρό της Ελλάδας, είναι και η περίπου 10ετής φορολογική απαλλαγή για τα εισοδήματά τους, δηλαδή τη σύνταξη ή οποιαδήποτε άλλα έσοδα μπορεί να έχουν από ακίνητα, ακόμα και υπεραξίες από μετοχές οπουδήποτε στον κόσμο.

Το θέμα συζητήθηκε στη χθεσινή σύσκεψη στο Μέγαρο Μαξίμου υπό τον πρωθυπουργό Κυρ. Μητσοτάκη με το οικονομικό επιτελείο και, όπως όλα δείχνουν, η κυβέρνηση θα «πατήσει» πάνω στο πορτογαλικό μοντέλο που εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το 2009. Συγκεκριμένα, οι Πορτογάλοι πρόσφεραν σε αλλοδαπούς συνταξιούχους ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση εξαιρώντας τους από τη φορολογία ακόμα και για το εισόδημα που είχαν στη χώρα προέλευσής τους. Απαραίτητη προϋπόθεση για να έχει κάποιος τη φοροαπαλλαγή είναι να μην έχει φορολογηθεί στην Πορτογαλία τα τελευταία πέντε χρόνια από την υποβολή της αίτησης.

Επί της ουσίας, για μια περίοδο 10 ετών, όσοι συνταξιούχοι μετακομίσουν στην Ελλάδα και έχουν εισοδήματα στο εξωτερικό από σύνταξη ή από επιχειρηματικές δραστηριότητες ή διάφορες επενδύσεις ή έσοδα από μίσθωση ακινήτων θα απαλλάγουν από τη φορολογία. Σημειώ-

Το οικονομικό επιτελείο θα «πατήσει» πάνω στο πορτογαλικό μοντέλο που εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το 2009. Συγκεκριμένα, οι Πορτογάλοι εξείρεσαν τους αλλοδαπούς συνταξιούχους από τη φορολογία ακόμα και για το εισόδημα που είχαν στη χώρα προέλευσής τους.

νεται ότι το παγκόσμιο εισόδημα όλων των φορολογουμένων στην Ευρώπη φορολογείται εκεί όπου βρίσκεται η φορολογική κατοικία εφόσον διαμένουν για διάστημα μεγαλύτερο των 183 ημερών. Με βάση το πορτογαλικό μοντέλο, τα εισοδήματα που ενδεχομένως δημιουργηθούν στη χώρα διαμονής θα φορολογηθούν αυτοτελώς με έναν σχετικά χαμηλό συντελεστή και όχι με την κλίμακα φορολογίας εισοδήματος.

Η ελληνική οικονομία αναμένεται να έχει πολλαπλά οφέλη από την προσέλκυση συνταξιούχων. Και αυτό καθώς θα καταναλώνουν στην Ελλάδα τη σύνταξη τους, ενώ ενδεχομένως να προβούν σε αγορά ακινήτου αλλά και οχήμα-

τος. Μάλιστα, είναι εξαιρετικά πιθανόν να τονωθούν οι οικονομίες της περιφέρειας και των νησιών, όπου τον χειμώνα η κίνηση είναι εξαιρετικά περιορισμένη.

Την ίδια στιγμή, το σχέδιο νόμου θα περιλαμβάνει κίνητρα για τη μεταφορά της φορολογικής κατοικίας στην Ελλάδα σε άτομα υψηλής εισοδηματικής κατηγορίας. Σύμφωνα με πληροφορίες, όσοι μεταφέρουν τη φορολογική έδρα τους στην Ελλάδα θα τυχουν σημαντικών φορολογικών εκπτώσεων για το παγκόσμιο εισόδημά τους, το οποίο, ανεξαρτήτως του ύψους του, θα φορολογείται με το ποσό των 100.000 ευρώ προσαυξημένο κατά 20.000 ευρώ για κάθε μέλος της οικογένειάς τους.

Η σχετική διάταξη του νομοσχεδίου αποβλέπει σε φυσικά πρόσωπα με πολύ μεγάλους λογαριασμούς και ως κίνητρο για να τους εντάξει στο ελληνικό φορολογικό σύστημα θα είναι η ευνοϊκή φορολογική μεταχείρισή τους. Μάλιστα, ο φόρος θα είναι αντιστρόφως ανάλογος του ύψους της επένδυσης. Για παράδειγμα:

- Για όσους πραγματοποιήσουν επενδύσεις ύψους 500.000 ευρώ εντός τριετίας, ο φόρος για το παγκόσμιο εισόδημα θα ανέλθει στις 100.000 ευρώ.
- Στην περίπτωση που η επένδυση φθάσει το 1,5 εκατ., ο φόρος θα περιορίζεται στις 50.000 ευρώ.
- Για επένδυση ύψους 3.000.000 ευρώ και άνω, ο φόρος περιορίζεται στις 25.000 ευρώ.

Από το οικονομικό επιτελείο κάνουν λόγο για ιδιαίτερα ευνοϊκή συγκυρία, υποστηρίζοντας, για παράδειγμα, ότι η απειλή ενός άτακτου Brexit θα μπορούσε να οδηγήσει πολλούς να μεταφέρουν τη φορολογική κατοικία τους. Σημειώνουν, μάλιστα, ότι η Ελλάδα μέχρι σήμερα είναι χώρα προς αποφυγήν για τους ξένους. Ωστόσο, για να μπορέσει κάποιος να κάνει χρήση της διάταξης αυτής, θα πρέπει να πληροί διάφορες προϋποθέσεις, όπως:

- Να μεταφέρει τη φορολογική έδρα του στην Ελλάδα.
- Να εγκριθεί η αίτησή του από τις ελληνικές φορολογικές αρχές.
- Να έχει διαμονή ή φορολογική κατοικία στην Ελλάδα για τουλάχιστον 183 ημέρες, ακόμη και εάν οι ημέρες αυτές προκύπτουν αθροιστικά στη διάρκεια του έτους και δεν είναι συνεχόμενες.

Στο 24% ο συντελεστής για τις επιχειρήσεις

Μειώνεται για την τρέχουσα χρήση ο συντελεστής φορολόγησης των επιχειρήσεων από το 28% στο 24%, ενώ ο φόρος στα μερίσματα, που θα διανεμηθεί το 2020 (για τη χρήση του 2019) θα μειωθεί στο 5% από 10% που είναι σήμερα.

Οι αλλαγές αυτές που προωθούνται με το φορολογικό δίνουν ανάσα στις επιχειρήσεις οι οποίες τα τελευταία χρόνια αναγκάζονταν μαζί με τις ασφαλιστικές εισφορές να δίνουν στο κράτος το 55% των κερδών τους. Με βάση τα παραπάνω, ο μέσος συντελεστής φορολόγησης των επιχειρήσεων (φόρος εισοδήματος και φόρος επί των μερισμάτων) από 35,2% που είναι σήμερα θα μειωθεί στο 27,8% το 2020 και το 2021 στο 24%, φθάνοντας στον μέσον όρο της Ε.Ε. Επίσης, η κυβέρνηση παρέχει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να επωφεληθούν από τις παροχές σε είδος, αυξάνοντας με έμμεσο τρόπο τις αποδοχές των εργαζομένων.

Συγκεκριμένα, το οικονομικό επιτελείο σχεδιάζει τη μείωση της φορολογίας των παροχών σε είδος που επιβάλλεται στους εργαζομένους. Σήμερα όλες οι παροχές, είτε σε χρή-

μα είτε σε είδος φορολογούνται ως εισόδημα από μισθωτή εργασία. Οι παροχές σε είδος συμπεριλαμβάνονται στο φορολογητέο εισόδημα των εργαζομένων και στα συγγενικά τους πρόσωπα εφόσον υπερβαίνουν το ποσό των 300 ευρώ.

Στόχος της κυβέρνησης με το σχέδιο νόμου που καταθέτει στη Βουλή είναι:

- Η φορολογική ελάφρυνση για νοικοκυριά και επιχειρήσεις, μέσω της εισαγωγής χαμηλότερων φορολογικών συντελεστών.

- Η παροχή κινήτρων για την ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών.

- Η εισαγωγή σοβαρών κινήτρων για την προσέλκυση άμεσων ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων.

- Η εισαγωγή μέτρων για την επανεκκίνηση της οικονομίας σε σημαντικούς κλάδους με συνεισφορά στο ΑΕΠ της χώρας.

- Η εισαγωγή φορολογικών μέτρων με στόχο την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης.

- Η ενίσχυση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και των παροχών στους εργαζομένους σε είδος.

Το οικονομικό επιτελείο σχεδιάζει τη μείωση της φορολογίας των παροχών σε είδος που επιβάλλεται στους εργαζομένους.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΕ ΕΝΕΡΓΕΙΑ
ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΕ ΧΡΗΜΑΤΑ

Σπαταλάς άσκοπα ενέργεια;
Σε αγχώνουν οι λογαριασμοί στο τέλος του μήνα;

Με απλές και πρακτικές κινήσεις μπορείς να μειώσεις την ενεργειακή σπατάλη, να εξοικονομήσεις χρήματα και να προστατέψεις το περιβάλλον.

Επισκέψου τον ιστότοπο της Υπηρεσίας Ενέργειας, του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, www.energy.gov.cy και βρες έξυπνες λύσεις για εξοικονόμηση ενέργειας στο σπίτι ή στην επιχείρησή σου.

Η βοήθεια είναι ένα κλικ μακριά.

Εξοικονόμηση Ενέργειας. Εξοικονόμηση χρήματα.

Λύσεις εξοικονόμησης ενέργειας για το σπίτι ή την επιχείρησή σου.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ
ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, Η ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΑΙ Η ΑΝΕΠΙΤΥΧΗΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ, ΤΟ 1963

Πρόλογοι:
Ανδρέας Δημητρόπουλος,
Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών.
Ανδρέας Λοβέρδος,
Βουλευτής Β΄ Αθηνών ΠΑΣΟΚ, Πολιτικός εκπρόσωπος για θέματα εξωτερικής πολιτικής.
Δημήτρης Μέλισσας,
Αναπληρωτής Καθηγητής Ε.Μ.Π. - Δικηγόρος.

Μετά την εξάντληση της Α΄ έκδοσης του έργου με τίτλο «Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, η πολυπλοκότητα του και η ανεπιτυχής προσπάθεια αναθεώρησής του, το 1963», του Δικηγόρου Χρίστου Λοττίδη, το βιβλίο ανατυπώνεται με προσθήκη προλόγου από τον κ. Ανδρέα Δημητρόπουλο, Ομ. Καθηγητή Συνταγματικού Δικαίου Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το έργο αποτελεί μια κατ' άρθρο ανάλυση του Κυπριακού Συντάγματος. Ειδικότερα, αξιολογείται από τον συγγραφέα το Σύνταγμα του 1960 και η απόπειρα αναθεώρησής του το 1963, στα πλαίσια της δεδομένης ιστορικής στιγμής.

Τέλος, το σύγγραμμα αυτό αποτελεί ένα μεθοδολογικό εργαλείο στη σημερινή κρίσιμη πολιτική στιγμή που διανύουμε, αφού υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις στη διεθνή σκηνή ότι η επίλυση του κυπριακού προβλήματος είναι δύσκολη αλλά όχι αδύνατη υπόθεση.

«.....το ήθος του συγγραφέα αντανακλά στο περιεχόμενο και στον τρόπο της γραφής του βιβλίου. Ύψος σεμνό, απερίττο, κατανοητό, αλλά παράλληλα αυστηρά επιστημονικό. Πρόκειται για κείμενο που σε πείθει σε όλο το μήκος και πλάτος, ότι ο συγγραφέας με αφοσίωση και αγάπη για την πατρίδα, χωρίς οποιαδήποτε σκοπιμότητα είναι ένας ασυμβίβαστος κυνηγός της επιστημονικής αλήθειας».

Ανδρέας Δημητρόπουλος,
Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

«...Ο Χρίστος Λοττίδης, έχοντας επίγνωση αυτής της θεμελιώδους πολιτικής σκέψης, αξιολογεί τόσο το ισχύον Κυπριακό Σύνταγμα όσο και την απόπειρα αναθεώρησής του το 1963, η οποία ως προς τη θεσμικοπολιτική όψη ήταν απολύτως ορθή και δικαιολογημένη. Ο συγγραφέας παρέχει στον αναγνώστη μια ευκαιρία κατανόησης της καρδιάς του κυπριακού προβλήματος. Με χαρά συνιστώ την ανάγνωση του έργου του Χρίστου Λοττίδη».

Ανδρέας Λοβέρδος,
Βουλευτής Β΄ Αθηνών ΠΑΣΟΚ, Πολιτικός εκπρόσωπος για θέματα εξωτερικής πολιτικής

«...Πρόκειται για ένα βιβλίο προσίο στον αναγνώστη, όπου ο συγγραφέας δεν επιχειρεί να εντυπωσιάσει με δυσνόητες προτάσεις. Η γραφή του είναι προσηνής και δεν απευθύνεται μόνο στον νομικό ή μόνον στον πολιτειολόγο αλλά και σε καθένα που θέλει να είναι γνώστης της ιστορίας και της πολιτειακής διαδρομής της Κύπρου».

Δημήτρης Μέλισσας,
Αναπληρωτής Καθηγητής Ε.Μ.Π. - Δικηγόρος

ISBN: 978-960-445-472-3 © ανατύπωση 2019 ΣΕΛΙΔΕΣ: XVIII & 186 ΤΙΜΗ: €22,00

Ανάπτυξη με χαμηλές ταχύτητες «βλέπει» η Ε.Ε.

Εως το 2021 θα κινείται κοντά στο 2% – Στο 3,8% του ΑΕΠ το πλεόνασμα φέτος

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Λιγότερο αισιόδοξη από την κυβέρνηση στο θέμα της ανάπτυξης είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις φθινοπωρινές της προβλέψεις, ενώ αντίθετα στα δημοσιονομικά προβλέπει ελαφρώς μεγαλύτερο υπερπλεόνασμα για φέτος από αυτό της κυβέρνησης, αν και υπό προϋποθέσεις.

Η Κομισιόν επισημαίνει, επίσης, ότι δεν έχει ενημερωθεί σε λεπτομέρειες για ένα ενδεχόμενο κοινωνικό μέρισμα και προειδοποιεί για δημοσιονομικούς κινδύνους εξαιτίας των αναμενόμενων νέων δικαστικών αποφάσεων για τις συντάξεις και εξαιτίας των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων.

Για την ανάπτυξη, ξεκινάει από χαμηλή βάση για φέτος, προβλέποντας ρυθμό 1,8%, έναντι κυβερνητικής πρόβλεψης για 2%, ενώ για το 2020 αναβάζει τον πήχυ στο 2,3%, αρκετά κάτω από την πρόβλεψη της κυβέρνησης για 2,8%. Προβλέπει, μάλιστα, νέα υποχώρηση στο 2% το 2021, σκιαγραφώντας έναν ορίζοντα με χαμηλές σχετικά ιπτάσεις της ελληνικής οικονομίας.

Για τις εξαγωγές σημειώνει ότι η επιβράδυνσή τους, λόγω του υποτονικού εξωτερικού περιβάλλοντος,

θα αντισταθμιστεί εν μέρει από τη σταθερή βελτίωση των μεριδίων αγοράς των ελληνικών εξαγωγών. Επικροτεί, επίσης, η Κομισιόν τα φορολογικά μέτρα του 2020, για να καταλήξει ότι όλα αυτά είναι που οδηγούν στην επιτάχυνση της ανάπτυξης στο 2,3% το 2020. Επισημαίνει, βεβαίως, και κινδύνους αναδεικνύοντας, εκτός από την πιθανή μεγαλύτερη υποχώρηση της εξωτερικής ζήτησης, την υποεκτέλεση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Μία πρακτική που ακολουθήθηκε συστηματικά στο παρελθόν. Από την άλλη, ενισχυτικά στην ανάπτυξη θα μπορούσε να λειτουργήσει η βελτίωση του επιχειρηματικού και καταναλωτικού κλίματος, επισημαίνει. Προσθέτει, όμως, ότι αυτά «απομένουν να μεταφραστούν σε σημαντικές αυξήσεις δαπανών».

Σε ό,τι αφορά τον προϋπολογισμό του 2019, η Κομισιόν παίρνει πίσω τις εκτιμήσεις της του καλοκαιριού για δημοσιονομικό κενό και επισημαίνει ότι τα μέτρα του Μαΐου, κόστους 0,7% του ΑΕΠ, αντισταθμίστηκαν από την «ευνοϊκή συλλογή εσόδων, στο φόντο μιας ισχυρής αύξησης του διαθέσιμου εισοδήματος, καθώς και από τη

Οι φθινοπωρινές προβλέψεις της Κομισιόν για την Ελλάδα

	2018	2019	2020	2021
ΑΕΠ (%, σε ετήσια βάση)	1,9	1,8	2,3	2,0
Πληθωρισμός (%, σε ετήσια βάση)	0,8	0,5	0,6	0,9
Ανεργία (%)	19,3	17,3	15,4	14,0
Ισοζύγιο κρατικού προϋπολογισμού (% του ΑΕΠ)	1,0	1,3	1,0	1,1
Ακαθάριστο Δημόσιο Χρέος (% του ΑΕΠ)	181,2	175,2	169,3	163,1
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% του ΑΕΠ)	-1,1	-0,8	-1,1	-0,9

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Προειδοποιεί για δημοσιονομικούς κινδύνους εξαιτίας των δικαστικών αποφάσεων για τις συντάξεις.

μείωση της οροφής των δαπανών».

Ετσι, προβλέπει ότι το πρωτογενές πλεόνασμα θα κλείσει φέτος στο 3,8% του ΑΕΠ, από 3,68% του ΑΕΠ που προβλέπει η κυβέρνηση, με το εκτιμώμενο υπερπλεόνασμα να διαμορφώνεται έτσι στα 570 εκατ. ευρώ, έναντι 326 εκατ. ευρώ που προβλέπει το προσχέδιο του προϋπολογισμού. Η εκτίμηση αυτή, πάντως, διατυπώνεται υπό την προϋπόθεση ότι θα έχει ήδη

εξοφληθεί το κονδύλι των Υπηρεσιών Κοινής Ωφελείας (ΥΚΩ) της ΔΕΗ (σ.σ. υπολογίζεται στα 200 εκατ. ευρώ) από το αποθεματικό «και δεν θα υπάρξει επιπλέον πακέτο κοινωνικών δαπανών, επιπλέον των τρεχόντων σχεδίων, καθώς κάτι τέτοιο δεν ανακοινώθηκε με επαρκές επίπεδο λεπτομέρειας».

Επιπροσθέτως, η πρόβλεψη διατυπώνεται θεωρώντας δεδομένη τη δέσμευση της κυβέρνησης ότι το κόστος της πρόσφατης απόφασης του ΣτΕ θα καλυφθεί από τον προϋπολογισμό του υπουργείου Εργασίας.

Ωστόσο επισημαίνεται ότι υπάρχουν κίνδυνοι από άλλες εν εξελίξει δικαστικές υποθέσεις, από αποφάσεις του παρελθόντος για το μισθολόγιο του Δημοσίου και για τον αριθμό των συμβασιούχων.

Λιγότερη γραφειοκρατία και επίσπευση απονομής της δικαιοσύνης ζητεί ο ΣΕΒ

Την **ανάγκη** αλλαγής του θεσμικού πλαισίου, ιδίως σε ό,τι αφορά τη μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας, την απονομή δικαιοσύνης και το πτωχευτικό δικαιο, ώστε να βελτιωθεί η θέση της χώρας στη διεθνή κατάταξη ευκολίας της επιχειρηματικής δραστηριότητας, επισημαίνει ο ΣΕΒ στο εβδομαδιαίο δελτίο του, με αφορμή την πρόσφατη δημοσίευση της έκθεσης της World Bank «Doing Business 2020».

Η έκθεση κατέταξε την Ελλάδα στην 79η θέση μεταξύ 190 χωρών, 19 θέσεις χαμηλότερα από το 2015 όταν βρισκόταν στην 60ή θέση.

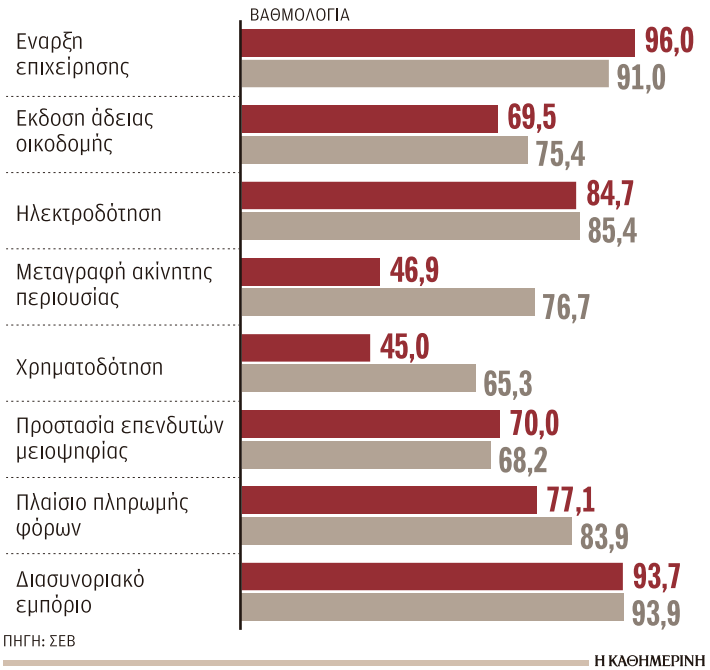
Όπως επισημαίνει ο ΣΕΒ, αυτό συνέβη παρά το γεγονός ότι η συνολική της βαθμολογία βελτιώθηκε το ίδιο διάστημα. Αυτό σημαίνει πως οι άλλες χώρες προχωρούν με πολύ πιο γρήγορο βηματισμό στη διευκόλυνση του επιχειρείν, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να μένει πίσω στη διαμόρφωση ενός ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, σχολιάζει.

Ο ΣΕΒ αναλύει λεπτομερώς τους τομείς όπου η κατάσταση στην Ελλάδα είναι περισσότερο ικανοποιητική (έναρξη επιχείρησης, έκδοση άδειας οικοδομής, ηλεκτροδότηση, προστασία επενδυτών μειοψηφίας), λιγότερο ικανοποιητική (πλαίσιο πληρωμής φόρων επιχειρήσεων, χρηματοδότηση και διασυνорιακό εμπόριο) και αυτούς στους οποίους υπάρχουν τεράστια περιθώρια βελτίωσης (μεταγραφή ακίνητης περιουσίας, τήρηση συμβολαίων και διαχείριση πτώχευσης).

Για τους τρεις τελευταίους επισημαίνει ότι ήρθε η ώρα να αναγνωρίσουμε την ανάγκη σημαντικής αναβάθμισης του θεσμικού τους πλαισίου. Σύμφωνα με τον ΣΕΒ, αν αναβαθμιστούν ορισμένες παράμετροι ώστε να φτάσουν στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, για παράδειγμα αν μειωθεί ο αριθμός των διαδικασιών για τη μεταγραφή ακινήτων από 11 σήμερα σε 4,8, μειωθεί ο χρόνος

DOING BUSINESS 2020

Επιδόσεις Ελλάδας και ΟΟΣΑ

Οι άλλες χώρες προχωρούν με πολύ πιο γρήγορο βηματισμό στη διευκόλυνση του επιχειρείν.

απονομής δικαιοσύνης από 1.711 μέρες σήμερα σε 584 και αυξηθεί το ποσοστό ανάκτησης υπέρ των πιστωτών από 32 σεντς στο δολάριο σήμερα σε 68,3 σεντς στο δολάριο, τότε η Ελλάδα μπορεί να βρεθεί στην 51η θέση από την 79η θέση σήμερα. Ο ΣΕΒ αναγνωρίζει, πάντως, ότι οι τομείς αυτοί έχουν επηρεαστεί από τη μεγάλη κρίση και ύφεση που υπέστη η χώρα.

Παρ' όλα αυτά, η έναρξη επιχείρησης, ενώ πέρυσι έπαιρνε 12,5 ημέρες, σήμερα παίρνει 4 ημέρες. Ετσι, η χώρα κατατάσσεται στην 11η θέση μεταξύ των 190 χωρών.

Το πλαίσιο πληρωμής φόρων,

τά τον προηγούμενο μήνα αφορούσε ευέλικτες μορφές απασχόλησης. Συνολικά, πάντως, στο δεκάμηνο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2019 έχουν δημιουργηθεί 161.869 νέες θέσεις εργασίας, που είναι κατά 6.413 λιγότερες από τις 168.282 που είχαν προκύψει το αντίστοιχο περυσινό διάστημα.

Χθες δημοσιοποιήθηκαν από την Ελληνική Στατιστική Αρχή και τα στοιχεία ανεργίας Αυγούστου, που έδειξαν περαιτέρω μείωση του ποσοστού της στο 16,7% έναντι 18,9% ένα χρόνο πριν.

Σχολιάζοντας την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων, ο υπουργός Εργασίας Γιάννης Βρούτσης εκτίμησε πως συνεχίζεται η ίδια θετική δυναμική που ξεκίνησε από το

Τον Οκτώβριο χάθηκαν 125.668 θέσεις εργασίας στον ιδιωτικό τομέα.

2013, χρονιά πρώτης ουσιαστικής σταθεροποίησης και ανάκαμψης της αγοράς εργασίας και φαίνεται πως έγινε ένα ουσιαστικό βήμα για μια νέα φάση ανάκαμψης της αγοράς εργασίας. Η οποία «θα βασιζεται στην απελευθέρωση του ανταγωνιστικού δυναμισμού της πραγματικής οικονομίας, με την απλοποίηση, διαφάνεια και αποδοτικό έλεγχο των κανόνων της αγοράς εργασίας, τη στήριξη της υγιούς επιχειρηματικότητας και την αναπτυξιακή πυροδότηση μικρών και μεγάλων επενδύσεων», όπως δήλωσε χαρακτηριστικά.

Γερμανικό σχέδιο για μηχανισμό εγγύησης καταθέσεων σε Ευρωζώνη

Συνοδεύεται από σκληρούς όρους και προϋποθέσεις, που καθιστούν δύσκολη την αποδοχή του

Η Γερμανία θα ήταν έτοιμη να εξετάσει, υπό όρους και προϋποθέσεις, τη δημιουργία μηχανισμού εγγύησης των τραπεζικών καταθέσεων στην Ευρωζώνη, ανέφερε ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών Ολαφ Σολτς σε άρθρο γνώμης που δημοσιεύθηκε στους Financial Times. Ωστόσο, ο υποψήφιος για την προεδρία των Σοσιαλδημοκρατών (SPD) δεν έχει εξασφαλίσει τη σύμφωνη γνώμη της καγκελαρίου Αγκελα Μέρκελ και των Χριστιανοδημοκρατών (CDU). Παράλληλα, οι όροι που θέτει ο κ. Σολτς αναμένεται να προκαλέσουν έντονες αντιδράσεις σε πολλές πρωτεύουσες, ενώ το αντάλλαγμα που προσφέρει είναι περιορισμένη πρόσθετη ρευστότητα για τράπεζες μέσω δανείων.

Τόσο στο άρθρο γνώμης που δημοσιεύτηκε στους FT όσο και στο σχέδιο που δημοσίευσε το γερμανικό υπουργείο Οικονομικών, ο κ. Σολτς επισημαίνει πως η αποτυχία της Ευρωζώνης να ολοκληρώσει την τραπεζική ένωση μέσω ενός μηχανισμού από κοινού ασφάλισης των τραπεζικών καταθέσεων υπονομεύει τον παγκόσμιο ρόλο της Ευρώπης, και μάλιστα τη στιγμή που αναμένεται να χάσει το Σίτι του Λονδίνου. Η από κοινού ασφάλιση των τραπεζικών καταθέσεων ήταν ο τρίτος πυλώνας της λεγόμενης τραπεζικής ένωσης, τον οποίο

Τις λεπτομέρειες της πρότασης παρουσίασε ο υπ. Οικονομικών Ολαφ Σολτς.

τορπίλισε από το 2013 πρωτίστως η Γερμανία. «Δεν έχουμε πια την πολυτέλεια γι' αυτό το αδιέξοδο. Επιπρεάζει τη λειτουργία της εσωτερικής μας αγοράς. Και επιπρεάζει την εμπιστοσύνη των Ευρωπαίων πολιτών στην ικανότητά μας να επιλύουμε προβλήματα», είπε ο κ. Σολτς, σύμφωνα με το κείμενο ομιλίας που εκφώνησε σε οικονομικό συνέδριο του Bloomberg στη Φρανκφούρτη.

Πλέον, το Βερολίνο είναι έτοιμο να εξετάσει μια μορφή από κοινού ασφάλισης των καταθέσεων, η οποία θα ενισχύσει το τραπεζικό σύστημα περιορίζοντας τον κίνδυνο μαζικής ανάληψης τραπεζικών καταθέσεων, σύμφωνα με το έγγραφο που δημοσίευσε χθες το γερμανικό υπουργείο Οικονομικών.

Ο κ. Σολτς έθεσε τέσσερις σκληρούς όρους, ώστε να είναι σε θέση το Βερολίνο να υποστηρίξει τον νέο μηχανισμό.

Πρώτον, κοινό νομικό πλαίσιο στις χώρες της Ευρωζώνης για τη

διαδικασία χρεοκοπίας και εκκαθάρισης προβληματικών μη συστημικών τραπεζών. Αυτός ο όρος αναμένεται να συναντήσει την αντίσταση της Ιταλίας, η οποία είχε εξαιρέσει το 2017 για πολιτικούς λόγους μικροομολογούχους από το κόστος αναδιάρθρωσης δύο τραπεζών.

Δεύτερον, να μειωθεί το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων κάτω από το 5% του συνόλου των χορηγηθέντων δανείων (ή κάτω από το 2,5% αν ληφθούν υπόψη οι προβλέψεις).

Τρίτον, να συμφωνήσουν τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης σε κοινό φορολογικό συντελεστή για τράπεζες, όρος που αναμένεται να προκαλέσει την αντίδραση χωρών όπως Ιρλανδία, Λουξεμβούργο κ.ά., που θα θεωρήσουν ότι πλήττεται η ανταγωνιστικότητά τους.

Τέταρτον, οι κανονιστικές αρχές να θεωρούν πλέον ότι τα κρατικά ομόλογα που διακρατούν οι εμπορικές τράπεζες ενέχουν ρίσκο. Επίσης, θα πρέπει να τεθεί ανώτατο όριο στο ύψος των κρατικών ομολόγων ενός κράτους-μέλους που διακρατούν οι εμπορικές τράπεζες. «Οι τράπεζες θα πρέπει να προβούν σε προβλέψεις για κινδύνους που προκύπτουν από κρατικά ομόλογα εντός αρμόζουσας μεταβατικής περιόδου. Θα πρέπει να εισαγάγουμε κεφαλαιακές απαιτήσεις που να αντανακλούν

Ο κ. Σολτς, ο οποίος είναι και υποψήφιος για την προεδρία των Σοσιαλδημοκρατών (SPD), δεν έχει εξασφαλίσει τη σύμφωνη γνώμη της καγκελαρίου Αγκελα Μέρκελ.

τους πιστωτικούς και συγκεντρωτικούς κινδύνους από την έκθεση σε κρατικά ομόλογα στους ισολογισμούς των τραπεζών», έγραψε ο Σολτς. Αυτή η αλλαγή θα ανάγκαζε πολλές τράπεζες στον Νότο της Ευρωζώνης να αυξήσουν σημαντικά την κεφαλαιακή τους επάρκεια, δεδομένου ότι διακρατούν σημαντικό ύψους ομόλογα του κράτους όπου έχουν την έδρα τους. Τέτοια όρια είναι εξαιρετικά αμφιλεγόμενα και πολλές χώρες της Ευρωζώνης, πρωτίστως η Ιταλία, έχουν εκφράσει την αντίθεσή τους στην υιοθέτησή τους, καθώς οι τράπεζές τους αγοράζουν πολλά από τα νέα ομόλογα που εκδίδονται.

Μόλις ικανοποιηθούν αυτοί οι όροι, η Γερμανία θα είναι πρόθυμη να υποστηρίξει ένα μηχανισμό από κοινού εγγύησης των τραπεζικών καταθέσεων υπό την προϋπόθεση ότι το κύριο βάρος θα το αναλαμβάνουν τα κράτη-μέλη. Σε περίπτωση χρεοκοπίας μιας τράπεζας, προκειμένου να διασφαλιστούν οι καταθέσεις ύψους μέχρι 100.000 ευρώ θα ακολουθούνται τα εξής βήματα, σύμφωνα με την πρόταση του κ. Σολτς. Αρχικά, θα χρησιμοποιούνται τα χρήματα που διαθέτει το εθνικό ταμείο εγγύησης καταθέσεων. Εφόσον εξαντληθούν αυτοί οι πόροι, ο νέος ευρωπαϊκός μηχανισμός θα παρέχει επιπρόσθετη περιορισμένη ρευστότητα μέ-

σω δανείων. Αν χρειαστεί επιπλέον χρηματοδότηση, θα πρέπει να παρέμβει το κράτος-μέλος όπου έχει την έδρα της η χρεοκοπημένη τράπεζα.

Ο Γερμανός κυβερνητικός εκπρόσωπος Στέφεν Ζάιμπερτ δήλωσε χθες πως η πρόταση Σολτς δεν έχει συζητηθεί ακόμη σε κυβερνητικό επίπεδο.

Ο αντιπρόεδρος της Κομισιόν, Βάλντις Ντομπρόβσκις, καλωσόρισε την πρόταση Σολτς, προσθέτοντας ότι «πρέπει να συμβιβαστούν όλες οι πλευρές και μόνο ένας ισορροπημένος και δίκαιος συμβιβασμός μπορεί να είναι επιτυχημένος».

REUTERS, BLOOMBERG, FT

2nd Annual Symposium

Center of Excellence in Risk & Decision Sciences (CERIDES)

Nicosia

Risk Forum

2019

Thursday, 21 November 2019

Cultural Center,
European University Cyprus

Organizer:

European University Cyprus

CERIDES
Excellence in Innovation and Technology

Gold Sponsor:

Under the Auspices:

Bronze Sponsor:

Supporter:

Media Sponsor:

DELLEMC

ASBIS®

Powerful IT for evolving businesses

Trusted devices. Trusted infrastructure. Trusted data.

Dell Technologies and Intel®

Contact Details:

ASBIS KYPROS LTD

Tel: 25257350, www.asbis.com.cy

26, Spyrou Kyprianou Street, 4040, Limassol- Cyprus

Εαφρνική αφύπνιση της γαλλικής οικονομίας

Αναπτυξιακή δυναμική από τα μέτρα
Μακρόν, ενώ η Γερμανία οδεύει σε ύφεση

Υστερα από χρόνια, που η Γαλλία συγκρινόταν με τη Γερμανία και υστερούσε σε οικονομική επίδοση, τα πράγματα σταδιακά αλλάζουν. Και επιτέλους η Γαλλία μπορεί να διεκδικήσει τον ρόλο της καινούργιας ατμομηχανής της Γηραιάς Ηπείρου. Η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωζώνης ξεπερνάει σε αναπτυξιακό ρυθμό τη Γερμανία και την Ευρωζώνη συνολικά. Κατορθώνει να αντεπεξέλθει στα πλήγματα από τους εμπορικούς πολέμους και την εξασθένιση της πορείας της παγκόσμιας οικονομίας. Μέρος της επιτυχίας σχετίζεται με την πολιτική χαμηλών επιτοκίων της ΕΚΤ, τις φοροαπαλλαγές, οι οποίες επιβλήθηκαν τη σωστή χρονική στιγμή, αλλά και με το ότι η χώρα δεν εξαρτάται τόσο πολύ από τις εξαγωγές. Επιπλέον, και με το ότι έχουν αρχίσει και αποδίδουν οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις του προέδρου Εμανουέλ Μακρόν, οι οποίες αποσκοπούν στο να δημιουργήσουν εύφορο έδαφος για μια μακράς πνοής ανάπτυξη.

Επίσης, έχουν ενισχυθεί οι εταιρικές επενδύσεις μετά τα μέτρα για τη μείωση των φόρων, ενώ υπάρχει και αύξηση των θέσεων εργασίας μετά τις αλλαγές στον εργασιακό

νόμο. Μάλιστα, όπως παρατηρεί το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg, η ταχύτητα με την οποία δημιουργούνται οι θέσεις εργασίας είναι τόσο υψηλή, ώστε οι οικονομολόγοι να μην μπορούν να την εξηγήσουν και η Τράπεζα της Γαλλίας να τη χαρακτηρίζει αξιοσημείωτη. Όπως δηλώνει ο υπουργός Οικονομικών της χώρας Μπρινό Λε Μερ, «τίποτε δεν μας σταματά από το να μετασχηματίσουμε τη χώρα, κι άλλωστε ο Εμανουέλ Μακρόν για τον λόγο αυτό εξελέγη». Πέραν των όσων έχουν δρομολογηθεί ήδη, η γαλλική κυβέρνηση εξετάζει και νέες φοροαπαλλαγές για εταιρείες που έχουν την παραγωγή τους στη Γαλλία, καθώς και αλλαγές σε στρατηγικούς κλάδους με επενδυτικό ενδιαφέρον για το κράτος. Πάτως, όπως επισμαίνει το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg, απέχει αρκετά η Γαλλία από το να συμβαδίσει με τη Γερμανία. Η ανεργία, όσο κι αν αποκλιμακώνεται, παραμένει σχεδόν διπλάσια σε σχέση με τη Γερμανία, ενώ ο δημόσιος τομέας παραμένει μεγάλος και δαπανηρός, εξασφαλίζοντας πάντως τις αντοχές της Γαλλίας στις έξωθεν απειλές. Οι δημόσιες δαπάνες ισοδυναμούν με το 56% της ετήσι-

Μετά τις παρεμβάσεις της κυβέρνησης Μακρόν εντός του τρέχοντος για μείωση και της εταιρικής φορολογίας, αυξήθηκαν οι επενδύσεις των επιχειρήσεων.

Οι οικονομολόγοι δεν μπορούν να εξηγήσουν την ταχύτητα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

as οικονομικής παραγωγής έναντι 45% της Γερμανίας.

Η αφύπνιση της γαλλικής οικονομίας, την ώρα που η γερμανική περιπίπτει σε ύφεση, θα μπορούσε να έχει σαφώς ευρύτερο αντίκτυπο για την Ευρώπη, δίνοντας στον Μακρόν περαιτέρω βάρος για να προωθήσει την ατζέντα του. Λόγου χάριν, ένα από τα θέματα που τον ενδιαφέρουν είναι μια πιο δυναμική βιομηχανική πολιτική πανευρωπαϊκής εμβέλειας και η συγκρότηση ευρωπαϊκών εταιρειών-πρωταθλητριών ως αντίπαλον δέος στις αμερικανικές και στις κινεζικές εταιρείες. Επιπλέον, ο Γάλλος πρόεδρος επι-

δώκει τα κράτη-μέλη να μπορούν να μοιράζονται έτι περαιτέρω τους πόρους τους. Το Παρίσι έχει ανακτήσει σε τέτοιο βαθμό την αυτοπεποίθησή του, ώστε να μπορεί να δίνει μαθήματα στο Βερολίνο για τη δημοσιονομική πολιτική του. Το τρίτο τρίμηνο η οικονομία αναπτύχθηκε πέραν των προβλέψεων με ρυθμό 0,3% χάρις στην εγκώρια ζήτηση. Οι ξένες επενδύσεις αυξάνονται και οι ντόπιες επιχειρήσεις είναι πρόθυμες να ξοδέψουν, διότι είναι λιγότερο εκτεθειμένες στα σκαμπανεβάσματα του διεθνούς εμπορίου από όσο οι ομολογές τους γερμανικές.

Κατά τον ανώτατο οικονομολόγο της Axa, Ζιλ Μοέκ, ένας ευνοϊκός παράγων για τη σχετική άνθηση των επενδύσεων είναι πιθανώς και η πολιτική ποσοτικής χαλάρωσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Αλλωστε, οι γαλλικές επιχειρήσεις συντηζουν να χρηματοδοτούν τις επενδύσεις τους με δανεισμό.

BLOOMBERG

Στάσιμη η μεταποίηση

Αν και η ένδειξη της δραστηριότητας των διευθυντών προμηθειών στον κλάδο της μεταποίησης στην Ευρωζώνη ήταν θετική για τον Οκτώβριο, ωστόσο παραμένει κοντά στα επίπεδα της στασιμότητας. Μόλις στις αρχές Νοεμβρίου έθεσε ξανά σε κίνηση η ΕΚΤ το πρόγραμμα αγοράς τίτλων για την τόνωση της οικονομίας και την αναθέρμανση του πληθωρισμού στην Ευρωζώνη. Ο δείκτης διευθυντών προμηθειών, ο οποίος λογίζεται ως δείκτης οικονομικής υγείας, τον Οκτώβριο ενισχύθηκε στις 50,6 μονάδες από τις 50,1 μονάδες τον Σεπτέμβριο, που ήταν και η χαμηλότερη καταγραφή των τελευταίων έξι και πλέον ετών. Οι εταιρείες του κλάδου βιώνουν τον ένατο κατά σειράν μήνα μείωσης της παραγωγής, ενώ ο τομέας παροχής υπηρεσιών ενισχύεται. Τις καλύτερες επιδόσεις είχε η Γαλλία. Η προηγούμενη προκαταρκτική εκτίμηση

για τον Οκτώβριο ήταν της τάξεως των 50,2 μονάδων, όταν τα επίπεδα τα οποία διαχωρίζουν την ανάπτυξη από τη συρρίκνωση είναι οι 50 μονάδες. «Παρά το ότι υπάρχει βελτίωση σε σύγκριση με τις προβλέψεις, ο δείκτης δείχνει πως στις αρχές του τετάρτου τριμήνου η οικονομία της Ευρωζώνης μόλις και αναπτύσσεται», παρατηρεί ο οικονομολόγος Μέλανι Ντιμπόν της Capital Economics. «Αναμένουμε πως θα υπάρξει επιβράδυνση σε όλο τον οικονομικό μηχανισμό». Σε προηγούμενη δημοσκόπηση του Reuters, οι αναλυτές είχαν προβλέψει για τη 8^η τρίμηνο πως η οικονομία θα αναπτυχθεί 0,2%, αλλά υπάρχει ο κίνδυνος να εμφανιστεί και συρρίκνωση. Ο κλάδος της παροχής υπηρεσιών στη Γερμανία μόλις και αναπτύχθηκε, ενώ στην Ισπανία η επίδοσή του ήταν η χαμηλότερη τους τελευταίους 13 μήνες.

REUTERS

Σχέδιο έκτακτης ανάγκης ζητεί από την Ε.Ε. το ΔΝΤ

Η Ευρώπη θα πρέπει να καταρτίσει σχέδια έκτακτης ανάγκης και να είναι έτοιμη να τα εφαρμόσει για να αντιμετωπίσει αυξημένους κινδύνους που απειλούν την οικονομία της, προειδοποίησε χθες το ΔΝΤ. Οι οικονομολόγοι του Ταμείου εκτιμούν ότι ενδέχεται να χρειαστεί «συγχρονισμένη δημοσιονομική απάντηση», ώστε να αντιμετωπιστούν απειλές όπως το Brexit, ο αυξημένος προστατευτισμός στο εμπόριο και γεωπολιτικοί κίνδυνοι. Η υποχώρηση της δραστηριότητας στο εμπόριο και στη μεταποίηση ενδέχεται να επεκταθεί και στις υπηρεσίες και μάλιστα πιο γρήγορα από το αναμενόμενο, σύμφωνα με το ΔΝΤ.

Το Βερολίνο επιμένει πάντως στη θέση του ότι παρά τη σημαντική επιβράδυνση της γερμανικής οικονομίας δεν υπάρχει ανάγκη για εφαρμογή μέτρων ενίσχυσής της.

Το ΔΝΤ προειδοποίησε στην έκθεσή του ότι η ανάπτυξη στην Ευρωζώνη θα υποχωρήσει το

Το Ταμείο εκτιμά πως η ανάπτυξη στην Ευρωζώνη θα υποχωρήσει φέτος στο 1,2% από 1,9% το 2018.

2019 στο 1,2% (από 1,3% που προέβλεπε τον Απρίλιο), ενώ είχε διαμορφωθεί στο 1,9% το 2018. Για το 2020 και το 2021 το Ταμείο προβλέπει ρυθμό ανάπτυξης 1,4% (από 1,5% που ήταν η προηγούμενη πρόβλεψη). Η επιβράδυνση οφείλεται κυρίως στις αναμικτές επιδόσεις της γερμανικής και της ιταλικής οικονομίας, σύμφωνα με το Ταμείο το οποίο κάλεσε ρητώς Βερολίνο και Χάγη να ακολουθήσουν πιο επεκτατική δημοσιονομική πολιτική. Παρ' όλα αυτά ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών Όλαφ Σολτς δήλωσε χθες ότι δεν υπάρχει άμεση ανάγκη για αύξηση των δημοσίων δαπανών, κα-

Σύμφωνα με το ΔΝΤ, οι κεντρικές τράπεζες θα πρέπει να διατηρήσουν χαλαρή νομισματική πολιτική.

θώς δεν έχει εκδηλωθεί κρίση και ούτε αναμένεται να εκδηλωθεί. Η Γερμανία έχει ήδη «πολύ επεκτατική» δημοσιονομική πολιτική και έχει σημαντικό περιθώριο κινήσεων εφόσον απαιτηθεί, σημείωσε ο κ. Σολτς. Το Ταμείο

αναθεώρησε την πρόβλεψη για την ανάπτυξη στη Γερμανία στο 0,5%, ενώ η μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης είχε αναπτυχθεί με ρυθμό 1,5% το 2018.

Ακόμη και οι χώρες με υψηλό δημοσιονομικό έλλειμμα και δημόσιο χρέος θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο να «επιβραδύνουν προσωρινά τον ρυθμό της δημοσιονομικής εξυγίανσης ή (να προχωρήσουν) σε προσωρινή επέκταση» αν επιβεβαιωθούν αρνητικά σενάρια, τόνισε το Ταμείο. Αν η Βρετανία αποχωρήσει ατάκτως τον Ιανουάριο από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τότε η ευρωπαϊκή οικονομία θα είναι σε δύο χρόνια μικρότερη κατά 0,5% απ' ό,τι θα ήταν σε αντίθετη περίπτωση. Το πλήγμα για τη βρετανική οικονομία θα είναι πολύ σημαντικότερο και προβλέπεται να ανέλθει στο 3,5%. Κατά το ΔΝΤ, οι κεντρικές τράπεζες της Ευρώπης θα πρέπει να διατηρήσουν χαλαρή τη νομισματική τους πολιτική.

Συγκεντρώνουν μετρητά και αποπληρώνουν χρέη οι τουρκικές επιχειρήσεις

Αλλαγή στρατηγικής παρατηρείται στον ιδιωτικό τομέα στην Τουρκία, καθώς οι επιχειρήσεις δανείζονται λιγότερο και αποπληρώνουν τα χρέη τους, ενώ μειώνουν τις επενδύσεις και στρέφονται στις εξαγωγές, διακυβεύοντας με αυτό τον τρόπο το όραμα της τουρκικής κυβέρνησης για αναθέρμανση της οικονομίας.

Μολονότι η κεντρική τράπεζα έχει μειώσει τα επιτόκια δανεισμού κατά 10 μονάδες βάσης από τον Ιούλιο και ενώ οι τράπεζες διοχετεύουν χρήμα στην οικονομία, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις δεν δανείζονται με τον ίδιο ρυθμό, όπως παλαιότερα.

Αντιθέτως, συγκεντρώνουν μετρητά και αποπληρώνουν σταδιακά τα χρέη τους. «Όλοι οι πάικτες στον κλάδο μου προσπαθούν να επιβιώσουν από τη σταδιακή μείωση των αποταμιεύσεων»,

Περιορίσαν τις επενδύσεις, με αποτέλεσμα να μη διοχετεύονται κεφάλαια στην οικονομία.

δήλωσε στο Bloomberg ο Χαλίτ Ντιρέκι της τουρκικής εταιρείας SMG Food.

Οι τράπεζες φαίνεται πως ακολουθούν την ίδια τακτική και πλέον τείνουν να αποπληρώνουν με ταχύτερο ρυθμό σε σχέση με το πόσο δανείζονται. Το χρέος των τουρκικών τραπεζών σε ξένο νόμισμα μειώθηκε κατά περίπου 20% αγγίζοντας τα 85 δισ. δολάρια από το τέλος το 2017 έως τον Αύγουστο του 2019, σύμφω-

Παρά την επιβράδυνση της οικονομίας, η κυβέρνηση προβλέπει ανάπτυξη 5% από το 2020 έως το 2022.

να με το Bloomberg. Η μεταβολή οφείλεται στην κατάρρευση της λίρας το 2018, που δημιούργησε δυσμενές επενδυτικό κλίμα. Υστερα από περίπου μία δεκαετία, η οικονομία θα πρέπει να προσαρμοστεί σε διαφορετικό μηχανισμό για την ενίσχυσή της. Επιπλέον, δεν φαίνεται πως η κατάσταση θα αλλάξει σήμερα, καθώς οι επενδύσεις παραμένουν επιφυλακτικοί. Παρ' όλα αυτά, η τουρκική κυβέρνηση, ανένδοτη στις προβλέψεις της, αύξησε ακόμη περισσότερο τον στόχο για οικονομική ανάπτυξη στο 5% του ΑΕΠ για το 2020 έως το 2022.

Ωστόσο, αναθεώρησε επί τη χείρ τις προβλέψεις της για φέτος στο 0,5%.

Η επιτυχία των στόχων για τα έτη 2020 έως 2022 θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τον ιδιωτικό τομέα, τις επενδύσεις και τις

εξαγωγές. Η κυβέρνηση αναμένει ότι τα χαμηλά επιτόκια δανεισμού και συνεπώς το φθηνό χρήμα θα δώσουν την απαραίτητη ώθηση στην οικονομία, ώστε να επιτευχθεί ο αναπτυξιακός στόχος.

Οι επενδυτές, από την άλλη πλευρά, ζητούν από την τουρκική κυβέρνηση μια καλύτερη προσέγγιση του προβλήματος, ώστε να υπάρχει σταθερότητα στην οικονομία. «Ο φιλόδοξος στόχος ανάπτυξης 5% και ορισμένα τρέχοντα μέτρα για την ενίσχυση του δανεισμού ενδεχομένως να σημαίνουν ότι δίνεται προτεραιότητα στη βραχυπρόθεσμη ανάπτυξη σε σχέση με τις δυσκολότερες διαρθρωτικές αλλαγές», οι οποίες θα οδηγούσαν σε μακροπρόθεσμα αποτελέσματα, όπως δήλωσε την προηγούμενη εβδομάδα εκπρόσωπος της Fitch Ratings, σύμφωνα με το Bloomberg.

Στους καταθέτες μετακυλίνουν το κόστος των αρνητικών επιτοκίων

Οι μεγάλες γερμανικές τράπεζες επιβαρύνουν κυρίως εταιρικούς λογαριασμούς - Πιέσεις στην Κριστίν Λαγκάρντ

Η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα της Γερμανίας, Commerzbank, εντείνει τις προσπάθειές της να μετακυλίσει το κόστος των αρνητικών επιτοκίων σε ακόμα ευρύτερη πελατειακή βάση, ενώ η πρώτη τράπεζα της χώρας, η Deutsche Bank, υπογραμμίζει πως η συνθήκη αυτή επιδεινώνει την ήδη δυσχερή θέση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Όπως γίνεται αντιληπτό, οι παρεμβάσεις αυτές των τραπεζιτών εντείνουν τις πιέσεις στην ΕΚΤ και στη νέα της πρόεδρο Κριστίν Λαγκάρντ, η οποία δέχεται οξεία κριτική για την ακολουθούμενη πολιτική ποσοτικής χαλάρωσης. Την ίδια ώρα οι επιχειρήσεις στην Ελβετία, που συμμετείχαν σε σχετική έρευνα της UBS, αποφασίζουν στην πλειονότητά τους ότι η πολιτική των αρνητικών επιτοκίων, που ακολουθεί η κεντρική τράπεζα της χώρας, προκαλεί κυρίως βλάβη παρά τις ωφελεί.

Η Commerzbank έχει εδώ και κάποιο καιρό ξεκινήσει να μεταφέρει στους μεγάλους εταιρικούς της πελάτες το κόστος των αρνητικών επιτοκίων, όπως δήλωσε σε αναλυτές ο διευθύνων σύμβουλος της Στέφαν Εγκελς. Αυτή η προσπάθεια έχει τώρα επεκταθεί και σε ακόμα ένα τμήμα της Commerzbank, το οποίο εξυπηρετεί τις μικρές εταιρείες και τους πελάτες λιανικής, ενώ διευκρίνισε πως δεν πρόκειται να επεκταθεί αυτή η πολιτική και

σε μικρούς πελάτες λιανικής. «Αυτό που θέλουμε να αποφύγουμε», όπως εξήγησε σε συνέντευξη στην τηλεόραση του Bloomberg, «είναι να τρομάξουμε μεγάλα τμήματα της πελατείας μας, αυξάνοντας το κόστος συναλλαγών με την τράπεζά μας. Γι' αυτό και όλοι προσπαθούμε να το κάνουμε με μικρά βήματα». Από μέρους της, η Commerzbank

Commerzbank και Deutsche Bank αυξάνουν το κόστος συναλλαγών με μικρά σταθερά βήματα.

αγωνίζεται να ανακόψει την πτωτική πορεία των εσόδων της λόγω των αρνητικών επιτοκίων της ΕΚΤ και του εγχώριου ανταγωνισμού. Ο ανταγωνισμός αυτός –ειδικά από τις εταιρείες ψηφιακής τραπεζικής– έχει οδηγήσει σε δραστική περιστολή των περιθωρίων κερδών για τις συμβατικές τράπεζες.

Σε δηλώσεις του, ο κ. Εγκελς είπε ότι δεν αναμένει πλέον αύξηση καθαρών κερδών το τρέχον έτος, αφενός λόγω υψηλότερης φορολογίας στη Γερμανία, αφετέρου λόγω της πρόσφατης περαιτέρω μείωσης των αρνητικών επιτοκίων από την ΕΚΤ σε ακόμα πιο χαμηλά επίπεδα.

Προφανώς και η Commerzbank δεν είναι η μόνη που αναζητεί τρόπους να χρεώνει την πελατεία της για τις καταθέσεις τους. «Νομίζω πως εν γένει γίνεται αντιληπτό ότι είναι πλέον απαραίτητο το να μεταφερθεί τουλάχιστον μέρος των αρνητικών επιτοκίων σε τμήμα των πελατών μας και φυσικά όχι στους απλούς καθημερινούς αποταμιευτές», επισήμανε ο κ. Εγκελς. Ο δε πρόεδρος του Δ.Σ. της Deutsche Bank Καρλ φον Ρορ δήλωσε στο Bloomberg ότι για τη μετακύλιση έχει προσεγγίσει εταιρείες και πλούσιους πελάτες. Προσέθεσε ακόμα ότι ο ευρωπαϊκός χρηματοπιστωτικός κλάδος βλέπει την επιρροή του στη διεθνή αγορά να συρρικνώνεται δραστικά, ενώ το βασικό εργαλείο, το οποίο χρησιμοποιείται για τη στήριξη των ευρωπαϊκών οικονομιών, δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο τα πράγματα.

Οι ευρωπαϊκοί τραπεζικοί και ασφαλιστικοί όμιλοι δεν συγκαταλέγονται στους ισχυρότερους ομίλους του κόσμου – σήμερα μόνον ένας συμπεριλαμβάνεται στους 20 κορυφαίους με κριτήριο τη χρηματιστηριακή τους αξία, ενώ πριν από τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση ήταν έξι. Ο δε διευθύνων σύμβουλος της Goldman Sachs είχε στις αρχές της εβδομάδας δηλώσει ότι η Ιστορία μάλλον δεν θα κοιτάξει καλόγνωμα πίσω, όταν εξετάσει «το πείραμα των αρνητικών επι-

Την αρχή έκανε η Commerzbank, δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα της Γερμανίας, η οποία μετά τους λογαριασμούς των επιχειρήσεων περνάει το κόστος των αρνητικών επιτοκίων και σε πελάτες λιανικής.

τοκίων». Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα επί πέντε χρόνια και πλέον ακολουθεί πολιτική αρνητικών επιτοκίων και φθνίου δανεισμού στην Ευρωζώνη, ώστε να παρακινήσει τις επιχειρήσεις να δανεισθούν και να επενδύσουν. Εξ ου και ο απελθών πρόεδρος της Μάριο Ντράγκι, κλείνοντας τον κύκλο

του, είχε αναφέρει ότι η πολιτική αυτή συνέβαλε στη δημιουργία 11 εκατομμυρίων θέσεων εργασίας. Στην περίπτωση της Ελβετίας, τέλος, οι περισσότερες από τις επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα της UBS είχαν ότι, κατά τη γνώμη τους, η πολιτική αρνητικών επιτοκίων κατά βάση βλάπτει τις

δραστηριότητές τους. Μόνον το 10% των 2.504 εταιρειών από διαφορετικούς κλάδους θεωρεί το επιτόκιο -0,75% της κεντρικής τράπεζας θετικό. Τα αρνητικά επιτόκια ωστόσο χρησιμεύουν και για την αποτροπή της περαιτέρω ενίσχυσης του ελβετικού φράγκου προς το ευρώ.

Ο Όμιλος εταιρειών CITR εξειδικεύεται στην παροχή εξοικονομημένων λύσεων για εταιρείες σε οικονομική δυσπραγία, στηρίζοντάς τις έως ότου ανακάμψουν. Η CITR χρησιμοποιεί καινοτόμους μηχανισμούς αναδιάρθρωσης και εξοικονομημένες λύσεις επιδιώκοντας τη μεγιστοποίηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων των οφειλετών, και συνεπώς, την αύξηση του ποσοστού ανάκτησης των εσόδων και μείωση της αναλογίας των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Με πάνω από 20 χρόνια εμπειρίας και έχοντας διαχειριστεί ένα χαρτοφυλάκιο περιουσιακών στοιχείων αξίας άνω των €650 εκατομμυρίων στην Ρουμανία, η CITR επεκτάθηκε και προσπαθεί να αναβαθμίσει το επάγγελμα του ειδικού αφερεγγυότητας στις χώρες όπου δραστηριοποιείται. Η CITR, μετέφερε το ολοκληρωμένο μοντέλο λειτουργίας της στην Κύπρο, συμπεριλαμβανομένης της πλατφόρμας πωλήσεων με καταγεγραμμένους περισσότερους από 5,000 πιθανούς αγοραστές από 50+ χώρες του κόσμου. Στην Κύπρο, πέρα από τους δύο αδειοδοτημένους επαγγελματίες αφερεγγυότητας, την ομάδα της CITR συμπληρώνουν δικηγόροι, λογιστές, οικονομικοί αναλυτές, τμήμα πωλήσεων και διαχειριστές.

Οι πυλώνες της επιχειρηματικής φιλοσοφίας της CITR είναι το πάθος, η καινοτομία, το ομαδικό πνεύμα και η επιχειρηματική δεοντολογία. Η φιλοσοφία αυτή έχει συμβάλει σημαντικά στην τεράστια επιτυχία της εταιρείας στον τομέα της αφερεγγυότητας.

Οι υπηρεσίες της CITR

Η εξειδίκευση της CITR στον τομέα της αφερεγγυότητας περιλαμβάνει διακανονισμούς διαχείρισης περιουσίας, υποχρεωτικές εκκαθαρίσεις, και εθελοντικές εκκαθαρίσεις πιστών. Η CITR είναι επίσης σε θέση να παρέχει υπηρεσίες ως εξεταστής σε σχετικές περιπτώσεις.

Επιπλέον, η CITR δουλεύει με εταιρείες που οικειοθελώς αποφασίζουν να τερματίσουν τις δραστηριότητές τους. Ο στόχος μιας θεληματικής εκκαθάρισης είναι να τερματίσει τις δραστηριότητες μιας εταιρείας που έχει υπηρετήσει τον οικονομικό της σκοπό, να ολοκληρώσει τις οικονομικές της υποθέσεις, να πληρώσει τους πιστωτές της σύμφωνα με τη σειρά προτεραιότητάς που έχει τεθεί και να διαλύσει την εταιρική της δομή με ένα ομαλό τρόπο.

Εκτός από τις βασικές υπηρεσίες, η εξειδικευμένη ομάδα της CITR παρέχει στρατηγικές διαδικασίες ανά-

καμψης για επιχειρήσεις σε οποιοδήποτε είδος δυσπραγίας, οικονομικής ή μη οικονομικής δυσχέρειας, ανάλυση δεδομένων πριν από το στάδιο της αφερεγγυότητας, βοήθεια σε πιστωτές και σε όλους τους άλλους ενδιαφερόμενους πριν και κατά τη διαδικασία αφερεγγυότητας.

Στη Ρουμανία, η CITR θεωρείται ηγέτης της αγοράς στον τομέα της αφερεγγυότητας και συχνά βραβεύεται για τη συμβολή της στην οικονομία και στην εξέλιξη του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Για παράδειγμα η CITR κέρδισε το βραβείο «Συναλλαγή της Χρονιάς - Καλύτερη Στρατηγική Ανάκαμψης» για το έργο Diverta καθώς και χρυσό βραβείο Golden Award of Excellence για την εκπαιδευτική ενημέρωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Κύρια Επιχειρηματικά Πεδία & Επιτυχημένα Έργα

Η εμπειρία και η τεχνογνωσία της CITR έχουν αποκτήσει μέσα από την επιτυχημένη διαχείριση περίπου 1.000 περιπτώσεων αφερεγγυότητας σε διάφορους τομείς όπως ακίνητα, ασφάλειες, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, τουρισμός, ενέργεια, φαρμακευτικές και υγειονομικές υπηρεσίες, γεωργία, παραγωγή υποδημάτων, εξόρυξη και επεξεργασία πετρελαίου, μεταφορές κλπ. Ορισμένα από τα πιο επιτυχημένα έργα της CITR περιγράφονται συνοπτικά παρακάτω:

BLUEAIR. Μια επιτυχημένη αναδιάρθρωση μέσω της οποίας πωλήθηκε η υπεραξία και άλλα περιουσιακά στοιχεία, όπως επίσης και υποχρεώσεις του γνωστού ρουμάνικου αερομεταφορέα χαμηλού κόστους.

CARPATICA ASIG. Μια από τις 5 κορυφαίες ασφαλιστικές εταιρείες στη Ρουμανία. Το 2018, η CITR κατένειμε περισσότερα από 23 εκατομμύρια ευρώ στους πιστωτές της μέσα σε περίπου 12 μήνες από τη μέρα που ορίστηκε ως εκκαθαριστής.

SWAN. Η CITR βραβεύτηκε ως Best Business Advisory Company για την επιτυχή διαχείριση ενός έργου εμπορικού κτιρίου γνωστό ως SWAN, επιτυχώνοντας κατά 50% υψηλότερη υλοποίηση από εκείνη που εγκρίθηκε από τους πιστωτές (30,3 εκατομμύρια ευρώ).

TRACTORUL. Η μεγαλύτερη και ταχύτερη εκκαθάριση στη Ρουμανία, με επικύρωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ύψους 77 εκατ. ευρώ.

K&S. Μια μεγάλη πράξη στον τομέα των ακινήτων, που πραγματοποιήθηκε μέσω ενός σχεδίου αναδιάρθρωσης το 2016, και εκτιμάται στα 41 εκατομμύρια ευρώ.

12 ΤΡΙΤΗ
νοεμβρίου 2019

19:15

Δημοσιογραφική εστία

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Διάρκεια: 90 λεπτά

πρόσκληση

Επικοινωνία:

Τηλ: 99-611802, 99-614275, 99-463797

Email: opekcy@gmail.com Website: www.opekcy.org

Facebook: Όμιλος Προβληματισμού για τον Εκσυγχρονισμό της Κοινωνίας μας

Twitter: @opekcy

Το Ινστιτούτο Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Λευκωσίας (IMME) και ο Όμιλος Προβληματισμού για τον Εκσυγχρονισμό της Κοινωνίας μας (ΟΠΕΚ)

σας καλούν σε εκδήλωση / συζήτηση

Για το ετήσιο του δημοσιογραφικού λόγου στον τόπο μας.

Συντονισμός: Σούλα Χατζηκυριάκου, Δημοσιογράφος

Δημοσιογραφία και Πατριωτισμός:

Μαρίνα Οικονομίδου, Δημοσιογράφος στην εφημερίδα «Καθημερινή»

Εξαρτήσεις και δημοσιογραφικά ασυμβίβαστα:

Γιώργος Παυλίδης, Πανεπιστημιακός, Δημοσιογράφος, Πρόεδρος Επιτροπής Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας

Πόσο ελεύθεροι κι ανεξάρτητοι είναι τελικά οι Κύπριοι

Δημοσιογράφοι: Μανώλης Καλατζής, Δημοσιογράφος

Συζήτηση

Η εκδήλωση διοργανώνεται με αφορμή την κυκλοφορία από τις εκδόσεις Ηλία Επιφανίου του εγχειριδίου του Γιώργου Παυλίδη: «Δημοσιογραφικός λόγος και τεχνικές δημοσιογραφικής γραφής».

Χορηγός επικοινωνίας:

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Με τη μεγαλύτερη αύξηση τιμών στα επαγγελματικά ακίνητα η Αθήνα

Ο τομέας των κτιρίων γραφείων προσφέρει σημαντικές προοπτικές

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Την ταχύτερη αύξηση των τιμών πώλησης, αλλά και των ενοικίων επαγγελματικών ακινήτων (κτίρια γραφείων, εμπορικά καταστήματα, logistics κτλ.), σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, αναμένεται να καταγράψει η Αθήνα κατά τη διάρκεια του 2020.

Αυτό προκύπτει με βάση τις απαντήσεις ξένων και εγχώριων θεσμικών επενδυτών, στο πλαίσιο της τελευταίας ετήσιας έρευνας για τις προοπτικές της ευρωπαϊκής αγοράς ακινήτων, από την PwC, για λογαριασμό του Urban Land Institute. Η έρευνα κατατάσσει την Αθήνα στην πρώτη θέση, επί συνόλου 31 πόλεων, με την πρώτη πεντάδα να συμπληρώνεται, κατά σειράν, από τη Λισαβόνα, το Βερολίνο, το Άμστερνταμ και το Μόναχο.

Σημαντικές προοπτικές

Σκοιιάζοντας τα ευρήματα της φετινής έρευνας, ο κ. Τάσος Κοτζιαναστάσης, πρόεδρος του ULI Ελλάδας και διευθύνων σύμβουλος της 8G Capital Partners, σημειώνει στην «Κ» ότι «οι βασικοί λόγοι που η Αθήνα κατατάσσεται πρώτη, φέρονται να είναι η σταθεροποίηση της οικονομίας, η μείωση του πολιτικού κινδύνου –μία από τις βασικότερες ανησυχίες των επενδυτών σήμερα παγκοσμίως– και η έλλειψη προσφοράς, καθώς οι νέες αναπτύξεις ήταν ελάχιστες τα προηγούμενα χρόνια». Σύμφωνα με την ανάλυση της φετινής έρευνας, οι επενδυτές εκτιμούν ότι ο τομέας των κτιρίων γραφείων προσφέρει σημαντικές προοπτικές, λόγω της μειωμένης διαθέσιμότητας ακινήτων σύγχρονων προδιαγραφών και της δεδομένης επιδείνωσης της ποιότητας του υφιστάμενου αποθεμάτων γραφείων, κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ετών.

Ως εκ τούτου, οι αποδόσεις έχουν υποχωρήσει σε 7%, δείγμα της αύξησης των τιμών πώλησης, πλην όμως παραμένουν ακόμα 1,25% πάνω από το επίπεδο που είχε καταγραφεί πριν από την

κρίση, κάτι που σημαίνει ότι υπάρχει ακόμη σημαντικό περιθώριο ανόδου των αξιών.

Σύμφωνα με τους επενδυτές, η περιοχή του κέντρου της Αθήνας και τα βόρεια προάστια αναμένεται να πρωταγωνιστήσουν σε ό,τι αφορά την αύξηση των τιμών και των ενοικίων, ενώ ευκαιρίες για επένδυση είναι πιθανό να υπάρξουν και σε δευτερεύουσες αγορές γραφείων, δηλαδή σε σημεία χαμηλότερης προβολής και εμπορικότητας.

Σύμφωνα με τον κ. Κοτζιαναστάση, «η προσδοκία ανατίμησης όμως, παρότι βασικός, είναι ένας μόνο παράγοντας που καθορίζει την επενδυτική στρατηγική. Οι επενδυτές δίνουν τεράστια σημασία στην πρακτική πλευρά της επένδυσης, π.χ. διαθέσιμότητα επενδυτικού προϊόντος, τη ρευστότητα στην έξοδο, δηλαδή το πόσο εύκολο είναι να πουληθεί ένα ακίνητο, αλλά και σε παράγοντες που θα καθορίσουν τις αποδόσεις μεσοπρόθεσμα – συν-

Τόσο οι τιμές πώλησης όσο και των ενοικίων προβλέπεται να αυξηθούν το 2020 με τον υψηλότερο ρυθμό μεταξύ 31 ευρωπαϊκών πόλεων.

δεδιμοτότητα (ψηφιακή και συγκοινωνιακή) και το ρυθμιστικό πλαίσιο.

Στο πλαίσιο αυτό, η Αθήνα βρίσκεται φέτος στην 28η θέση αναφορικά με τις επενδυτικές προοπτικές της για το 2020, πάνω μόνο από το Οσλό, την Κωνσταντινούπολη και τη Μόσχα. Ωστόσο η χαμηλή αυτή θέση (ιδίως σε σχέση με τις αντίστοιχες έρευνες των προηγούμενων ετών) δεν οφείλεται σε κάποια επιδείνωση των δεδομένων (το αντίθετο μάλλον), αλλά στην αλλαγή του τρό-

που βαθμολόγησης και κατάταξης των πόλεων.

Μικρού μεγέθους αγορά

Όπως εξηγούν οι αναλυτές, αυτό έγινε προκειμένου να αποτυπωθεί ότι μόνο η άποψη των συμμετεχόντων, αλλά και πρόσθετοι παράγοντες, όπως για παράδειγμα η διαθέσιμη ρευστότητα της εκάστοτε αγοράς, το μέγεθός της και το πόσο ξένοι θεσμικοί επενδυτές ενδιαφέρονται ενεργά με αυτήν (κάτι που προκύπτει με βάση τον αριθμό των ανατιμήσεων για μια πόλη). Ως εκ τούτου είναι άσκοπη κάθε σύγκριση της φετινής βαθμολογίας με την περυσινή, όταν η Αθήνα είχε βρεθεί στη 14η θέση. «Λόγω μικρού μεγέθους της αγοράς, η Αθήνα δύσκολα θα καταστεί στρατηγικός επενδυτικός προορισμός αλλά σαφώς μπορεί να προσέλκυσει, σε σταθερή βάση, ξένους επενδυτές, οι οποίοι εννοιαφέρονται για μικρότερη κρίση μαζί ακινήτων σε κάθε χώρα», καταλήγει ο κ. Κοτζιαναστάσης.

Πωλήσεις ακινήτων από τράπεζες, funds, ανάχωμα σε αυξήσεις τιμών

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Ος ανάχωμα στην άνοδο των τιμών στο real estate, που σε αρκετές περιοχές της χώρας εκδηλώνεται με ανορθολογικό τρόπο, εκτιμάται ότι θα λειτουργήσει η διάθεση στην αγορά σημαντικού αριθμού ακινήτων μέσω των πωλήσεων χαρτοφυλακίων με εξασφαλίσεις από την πλευρά των τραπεζών. Καταλύτες θα είναι οι μεγάλες τιτλοποιήσεις που ετοιμάζουν οι τράπεζες ενόψει και της ενεργοποίησης του σχεδίου «Ηρακλής», αλλά και η ωρίμανση των χαρτοφυλακίων ακινήτων που έχουν ήδη μεταβιβαστεί ή πρόκειται να μεταβιβαστούν σε μεγάλα επενδυτικά κεφάλαια που τοποθετούνται στην αγορά, αγοράζοντας πακέτα δανείων που έχουν εξασφαλίσεις βιομηχανικά, ξενοδοχειακά, εμπορικά ή οικιστικά ακίνητα. Εκπρόσωποι της αγοράς του real estate διαπιστώνουν ήδη στρεβλώσεις στην αγορά με άνοδο των τιμών σε περιοχές ή κατηγορίες ακινήτων τα χαρακτηριστικά των οποίων δεν δικαιολογούν αυτή την άνοδο. Όπως εκτιμούν η τάση αυτή θα αναχαιτιστεί όταν αναπτυχθεί η δευτερογενής αγορά, δηλαδή όταν τα ακίνητα που έχουν ήδη αγοραστεί ή πρόκειται να αγοραστούν από τα funds, διατεθούν μαζικά πλέον προς πώληση. Αν και οι τράπεζες συνήθως δεν «πακετάρουν» ακίνητα υψηλής εμπορευσιμότητας στα προς πώληση χαρτοφυλάκια και τα κρατούν για να τα μεταπωλήσουν οι ίδιες ξεχωριστά, η μαζική διάθεση μικρότερων εμπορικών χώρων ή κατοικιών σε όλη την επικράτεια, θα εξισορροπήσει ακραία φαινόμενα που έχουν ήδη αρχίσει να εκδηλώνονται με τις τιμές να σκαρφάζουν ακόμα και σε επίπεδα προ κρίσης και θα συμβάλει στον γενικότερο εξορθολογισμό της αγοράς. Οι εκτιμήσεις κάνουν λόγο για μεικτές τάσεις στην αγορά, με τη ζήτηση στις περιοχές υψηλού τουριστικού κυρίως ενδιαφέροντος να συνεχίζεται, σε αντίθεση με περιφερειακές αγορές, που θα πιεστούν και οι τιμές θα παραμείνουν χαμηλά.

Η φάση αυτή όπως εξηγούν είναι ακόμα μπροστά μας, στον βαθμό που παρά τις πωλήσεις πακέτων δανείων που έχουν γίνει τον τελευταίο

χρόνο, τα ακίνητα που συνοδεύουν αυτά τα δάνεια παραμένουν αναξιολογικά και δεν έχουν βγει ακόμη στην αγορά προς διάθεση.

Μέχρι σήμερα οι τράπεζες έχουν πωλήσει μόλις τρία πακέτα δανείων με εξασφαλίσεις, αλλά με δεδομένη την πίεση από τον επόπτη για ταχεία εκκαθάριση των ισολογισμών τους όχι μόνο από τα κόκκινα δάνεια, αλλά και από τα ακίνητα που περιέρχονται στην κατοχή τους, η μεγάλη μάχη θα δοθεί τα δύο επόμενα χρόνια. Τα πακέτα που έχουν δοθεί μέχρι σήμερα είναι το Αμοεβα της Τράπεζας Πειραιώς με 1.700 περίπου προσημειωμένα ακίνητα και το Jupiter της Alpha Bank με επίσης 1.700, ενώ προ των πυλών είναι η υπογραφή της συμφωνίας για τη μεταβίβαση του χαρτοφυλακίου Symbol της Εθνικής τράπεζας, με 6.000 προσημειωμένα ακίνητα. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι πολύ λίγα από αυτά τα ακίνητα έχουν βγει προς πώληση από τα fund από τα οποία αγοράστηκαν, καθώς όπως εξηγούν αρμόδια στελέχη, ο χρόνος για την τακτοποίηση αυτών των ακινήτων είναι μακρύς και φθάνει ακόμη και τα δύο χρόνια. Ο δρόμος, άλλωστε, είναι μακρύς, καθώς με δεδομένο ότι οι τράπεζες έχουν «εξοφτώσει» τον μεγαλύτερο όγκο των δανείων χωρίς εξασφαλίσεις, δηλαδή τα καταναλωτικά δάνεια, το προσεχές διάστημα θα δώσουν το βάρος στις πωλήσεις δανείων με εξασφαλίσεις ακινήτων. Προβόδισμα έχει το χαρτοφυλάκιο Neptune της Alpha Bank, που περιλαμβάνει δάνεια με εξασφαλίσεις επί 4.000 ακινήτων, καθώς και το χαρτοφυλάκιο Icon της Εθνικής Τράπεζας που περιλαμβάνει δάνεια με εξασφαλίσεις επί 6.000 ακινήτων. Στο μέτωπο των τιτλοποιήσεων μετά το χαρτοφυλάκιο Pillar, που περιλαμβάνει στεγαστικά δάνεια με εξασφαλίσεις 36.000 ακίνητα και το Cairo που περιλαμβάνει στεγαστικά και επιχειρηματικά δάνεια με προσημειωμένα 73.000 ακίνητα, σειρά έχει η τιτλοποίηση του χαρτοφυλακίου στεγαστικών δανείων Orion με εξασφαλίσεις επί 23.000 ακινήτων, ενώ οι τιτλοποιήσεις αλλά και οι περαιτέρω πωλήσεις χαρτοφυλακίων θα συνεχιστούν με τον βαθμό που παρά τις πωλήσεις πακέτων δανείων που έχουν γίνει τον τελευταίο

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Η εγχείρησή μας πέτυχε, αλλά ο ασθενής μας, ... έφυγε

Μια περιδιάβαση στο εμπορικό τρίγωνο του κέντρου της Λευκωσίας θα δείξει πως τα έργα είναι αρκετά προχωρημένα στο μεγαλύτερο ποσοστό τους. Δηλαδή στα τμήματα των Οδών Μνασιάδου, Ζήνων Κάνθερ, Θεοφάνους Θεοδότου και στο 60% της Στασιμότητας ολοκληρώνονται τα πλακόστρωτα σε όλες τις επιφάνειες και άρχισαν δειά – δειά οι φυτεύσεις δέντρων στους διαμορφωμένους γι' αυτά χώρους.

Αν γινόταν μια σωστή και εμπεριστατωμένη ανάλυση κόστους – οφέλους, θα διαφαινόταν ξεκάθαρα πως η 24ωρη εργασία θα ήταν η προτιμυτέα λύση.

Φυσικά παραμένουν οι τελικοί έλεγχοι των πλακοστρωμάτων, η τοποθέτηση των φωτισμών, σκαρών φρεατίων και λοιπών λεπτομερειών για να μπορέσουν να παραδοθούν στο κοινό. Από ό,τι καταλαβαίνω η προσπάθεια είναι να δοθούν σε λειτουργία μέχρι το τέλος Νοεμβρίου, κάτι το οποίο είναι ρεαλιστικό με αρκετή οργάνωση εργοταξίου. Ακολουθώ

παραμένει το υπόλοιπο τμήμα της Στασιμότητας το οποίο προχωρεί τμηματικά, αλλά είναι ακόμη αρκετά πίσω για να πει κάποιος πως θα αποπερατωθεί σύντομα. Με καλή πίστη και σωστή οργάνωση ίσως δούμε και αυτό το τμήμα να παραδίδεται στο κοινό μέχρι τα μέσα της άνοιξης. Το έργο με την αποπεράτωση του αναμένεται να δώσει ένα νέο αέρα αναβάθμισης στην περιοχή. Αυτό δεν θα μπορεί να το αμφισβητήσει ακόμη και ο πιο δύσπιστος ή κακόπιστος. Αέρας αναβάθμισης από πλευράς υποδομών φυσικά γιατί από πλευράς επιχειρήσεων δεν έχει μείνει σχεδόν τίποτα που να θυμίζει το πιο ένδοξο παρελθόν. Πλείστες επιχειρήσεις έχουν κλείσει μη μπορώντας να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους έναντι των ιδιοκτητών των υποστατικών, έχοντας όλο αυτό το διάστημα μηδαμινή πελατεία με αποτέλεσμα να παραδώσουν πνεύμα. Ποιος φταίει γι' αυτή την κατάσταση; Ας το αναλύσουμε λίγο.

Φταίει οι ιδιοκτήτες που είχαν τ' αφτιά τους ερμητικά κλειστά σε εκκλήσεις των ενοικιαστών τους να τους χαριστεί μια περίοδος ενοικίων όσο θα κρατούσαν οι κατασκευαστικές εργασίες. Το γιατί αδιαφορούσαν οι ιδιοκτήτες εκούσια ή/και ακούσια μπορεί να συνοψιστεί σε τρεις πιθανούς λόγους:

Πρώτον, φοβήθηκαν πως λόγω

Δεν έχει μείνει σχεδόν τίποτα που να θυμίζει το πιο ένδοξο παρελθόν της Στασιμότητας καθώς πολλές επιχειρήσεις έχουν κλείσει, μη μπορώντας να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους έναντι των ιδιοκτητών των υποστατικών.

ενοικιοστασίου αν μείωναν τα ενοίκια, μετά θα έμεναν με τα χαμηλά. Φυσικά αυτό φανερώθηκε άγνοια σωστής ερμηνείας καταστάσεων καθώς θα μπορούσαν να παραχωρήσουν χαριστικές εκπτώσεις χωρίς να μειώνουν τα ενοίκια.

Δεύτερον, εκμεταλλεύτηκαν την κατάσταση ακριβώς για να αναγκάσουν τους ενοικιαστές να εγκαταλείψουν έτσι ώστε να λάβουν κενή κατοχή και να απαλλάξουν από τους θέσιμους ενοικιαστές και τα χαμηλά κλειδωμένα ενοίκια, ευελπιστώντας

πως με την αναβάθμιση της περιοχής θα μπορούσαν να λαμβάνουν πλέον υψηλότερα ενοίκια.

Τρίτον, είναι το γεγονός πως υπάρχει –ας την ονομάσω – νομική αδυναμία στο να απαιτήσει ο κάθε ιδιοκτήτης αποζημιώσεις από τον Δήμο ή/και τον εργολάβο επειδή ο άμεσα επηρεαζόμενος είναι ο ενοικιαστής που κάνει πελατεία και όχι ο ιδιοκτήτης και συνεπώς ο ιδιοκτήτης δεν μπορεί να δράσει εκ μέρους του ενοικιαστή. Ο ενοικιαστής γνωρίζοντας πως οι νομικές διαδικασίες

παίρνουν χρόνια να εκδικαστούν και με δεδομένο πως οικονομικά είναι ήδη σε άθλια κατάσταση, σφίγγει το στόμα και δεν προχωρά σε απαιτήσεις αποζημιώσεων.

Από την άλλη, όταν ο κάθε εργολάβος δεν έχει να επικρατεί πάνω από το κεφάλι του το ρίσκο της καταβολής αποζημιώσεων λόγω της απώλειας κύκλου εργασιών των επηρεαζόμενων (trade disturbance) και μπορεί συνάμα να επικρατήσει σωρεία αιτιών για την όποια καθυστέρηση, τότε τα αποτελέσματα είναι αυτά που βλέπουμε να συμβαίνουν σχεδόν παντού. Γεγονός που μας φέρνει σε αυτό που συζητάει ο κόσμος όλος σε πηγαδάκια και πρωινούς καφέδες: ποιο είναι το πρόβλημα το κάθε έργο τέτοιας κλίμακας και σοβαρότητας να προδιαγράφει εργασία με τρεις βάρδιες ολόκληρο το 24ωρο; Είναι βέβαιοι οι αρμόδιοι πως θα στοιχίσει περισσότερα; Εγώ είμαι βέβαιος πως αν γινόταν μια σωστή και εμπεριστατωμένη ανάλυση κόστους – οφέλους, θα διαφαινόταν ξεκάθαρα πως η 24ωρη εργασία θα ήταν η προτιμυτέα λύση. Και εννοώ σωστή, ολοκληρωμένη και εμπεριστατωμένη ανάλυση, όχι μια του καφενέ όπου δεν θα λαμβάνονταν υπόψη οι μισές κοινωνικοοικονομικές παράμετροι. Δηλαδή, το «εντάξει, εννιά τους ζορίσουμε λίγην για θκυοτρία χρόνια αλλά τι να κάμουμεν;...

» δεν αποτελεί ανάλυση, πόσο μάλλον λύση σε τέτοια θέματα.

Και τονίζω: εμείς, ο κόσμος, η κοινωνία, φυσικά και θέλουμε να γίνουν έργα. Φυσικά και θέλουμε τις πόλεις μας να ομορφαινούν, να έχουν υποδομές, να μην έχουν να ζηλέψουν τίποτα από όσα απολαμβάνουν άλλες κοινωνίες. Όσοι έχουν το πρόσταγμα και δεν το καταλαβαίνουν αυτό, πιθανότητα να παίζουν σε άλλες συνθήκες. Εκείνο που μας κτυπάει κατακουτέλα είναι η αυταπόδεικτη ανοργάνωσή, η επιδερμική σκέψη, η εκμετάλλευση γραφειοκρατικών δεδομένων, η νοοτροπία που πάντα πετυχαίνουν τους πλέον λανθασμένους χρονισμούς, το αυξημένο κόστος, τις καθυστερήσεις και την απουσία πραγματικών τιμωρητικών μηχανισμών που θα απέτρεπαν εκτροπές σε όλα περιλαμβανομένης πολλές φορές και της ποιότητας του τελικού αποτελέσματος. Είναι καιρός να αναθεωρήσουμε εκ βάθρων διαδικασίες, σχεδιασμούς, αντιλήψεις και καταμερισμό ευθυνών. Δεν γίνεται να συμβαίνουν όσα συμβαίνουν και τον λογαριασμό να τον παραλαμβάνουν πάντα αυτοί με τη λιγότερη ευθύνη. Στο μεταξύ ας δούμε πως θα ξαναφέρουμε ζωή στο κέντρο...

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Η Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών περιλαμβάνει ανάμεσα στους στόχους της την ανάδειξη της κυπριακής παράδοσης.

ΦΩΤΙΟΣ ΧΡΕΤΟΥ

Ενα παραμύθι που έγινε παιχνίδι

Έκθεσης χαρακτικών του Χαμητή Τσαγγάρη «Το βασιλόπουλλο της Βενεδιάς» στο Μουσείο Λαϊκής Τέχνης Κύπρου

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Στο Μουσείο Λαϊκής Τέχνης, στην αυλή της Αρχιεπισκοπής, στη Λευκωσία, από τα τέλη Σεπτεμβρίου είναι ανοικτή η έκθεση χαρακτικών του Χαμητή Τσαγγάρη «Το βασιλόπουλλο της Βενεδιάς», την οποία συνδιοργανώνουν η Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών και οι Φίλοι του Μουσείου Λαϊκής Τέχνης Κύπρου. Στην έκθεση ο θεατής μπορεί να δει χαρακτικά που χρησιμοποιήθηκαν για την έκδοση, τον τρόπο με τον οποίο ο χαρακτής ετοίμασε τα χαρακτικά, έντυπα και άλλο σχετικό υλικό. Το παραμύθι «Το βασιλόπουλλο της Βενεδιάς» διέσωσε ο φιλόλογος Κώστας Προυσής, το οποίο το πρωτοδημοσίευσε στα «Κυπριακά Γράμματα» το 1945, όταν το κατέγραψε το 1942 από τον μαθητή του στο Παγκύπριο Γυμνάσιο Ν. Παπανικόπουλου.

Θεωρούσε, άλλωστε, το παραμύθι «Το βασιλόπουλλο της Βενεδιάς» ως το «αρτιώτερο και πομπικώτερο, το δραματικώτερο και τεχνικώτερο κυπριακό παραμύθι». Η Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών, ο παλαιότερος εν ζωή επιστημονικός φορέας της Κύπρου, με πολυσχιδή δράση στον τομέα της έρευνας και ιδρυτής του Μουσείου Λαϊκής Τέχνης Κύπρου (1937), περιλαμβάνει ανάμεσα στους στόχους της την ανάδειξη της κυπριακής παράδοσης. Η έκθεση του χαρακτή Χαμητή Τσαγγάρη αναδεικνύει μέσα από το λαϊκό παραμύθι της Πάφου, το ιδιόλεκτο της περιοχής Πάφου, διασώζοντας εν πολλοίς το συγκεκριμένο γλωσσικό ιδίωμα. Παράλληλα, η έκθεση

φέρνει κοντά τα παιδιά και τις νεότερες γενιές στην παράδοση της Κύπρου.

«...και σαν παιχνίδι»

Η εικονογράφηση της έκδοσης του παραμυθιού μόνο εύκολη υπόθεση δεν ήταν για τον απαιτητικό χαρακτή Χαμητή, ο οποίος δέχθηκε όπως έχει δηλώσει ο ίδιος γιατί δεν μπορούσε να αρνηθεί σε έναν Προυσή, αν και όπως δήλωσε και σε μένα ο Χαμητής «Εγώ παραμυθοκαλλιτέχνης δεν γίνισκουμαι, εγώ έχω άλλα πράγματα να φκάλω, δεν είμαι για παραμύθια». Ο Κώστας Προυσής, ευρισκόμενος στην Αμερική, το 1987 έχοντας δει τη δουλειά που είχε κάνει ο Χαμητής στο παραμύθι «Ο Σπανός τζαι οι σαράντα δράτζιοι», ζήτησε από τον Χαμητή να σκεφτεί την πιθανότητα εικονογράφησης ενός σπουδαίου παραμυθιού, του «Το βασιλόπουλλο της Βενεδιάς». Ο Κώστας Προυσής ήδη από τη δεκαετία του 1930 τόνιζε τη σημαντικότητα των παραδοσιακών λαϊκών παραμυθιών και σίγουρα δεν θα έχανε την ευκαιρία να προσεγγίσει τον Χαμητή.

Ο Χαμητής, αφού σκέφτηκε για λίγο, απαντώντας στην επιστολή του Κ. Προυσή του έγραψε: «Στην περίπτωση των δικών σας παραμυθιών κ. Προυσή και στην πρότασή σας δεν έχω την δύναμη να αντιταχθώ». Ο Χαμητής το μόνο που ζήτησε από τον Κώστα Προυσή ήταν ελευθερία χρόνου, και αυτό δεν μας ξενίζει, φύσει καλλιτέχνης ο χαρακτήρας δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει υπό την πίεση χρονοδιαγραμμάτων. Είναι βασικό συ-

«Ο Ρήγας με τη ρηγοπούλα στον Κήπο»

στατικό της ιδιοσυγκρασίας του Χαράκτη να λειτουργεί ελεύθερα και αυτή την επιθυμία ο Κώστας Προυσής τη δέχθηκε αγόγγυστα. Μάλιστα, ο Χαμητής δεν αντίκρισε την εικονογράφηση ως μία ακόμη δουλειά, αλλά ένα παιχνίδι και σε επιστολή του Κ. Προυσή προς τον Χαμητή γράφει ο πρώτος: «Και πάλι, εσείς θα χρησιμοποιήσετε όσο καιρό θέλετε 'ώστε και η έκφραση να βγει αβίαστη, μελετημένη και σαν παιχνίδι', όπως λέτε».

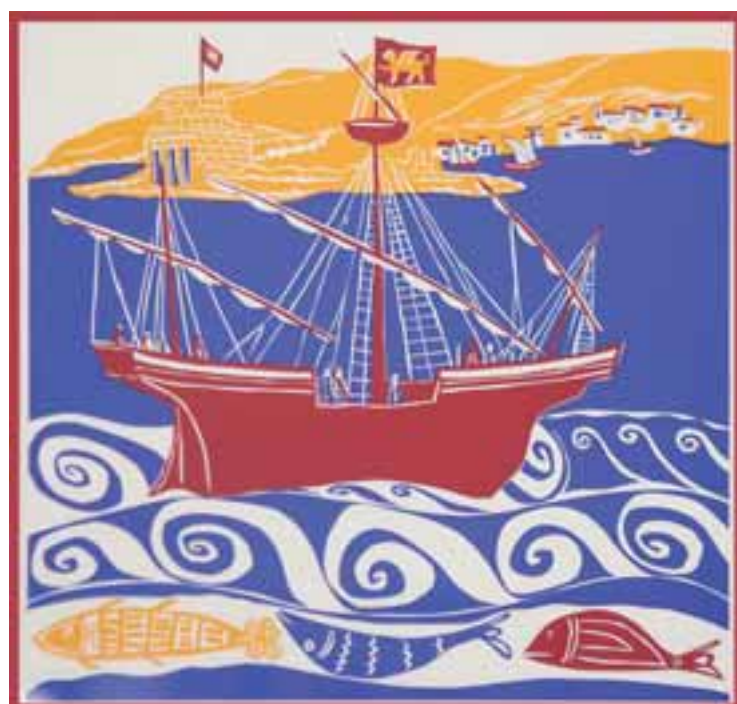
Αυτό το παιχνίδι το χάρηκαν και οι δύο, δεν έπαψαν φυσικά ποτέ να βλέπουν την εικονογράφηση του παραμυθιού ως κάτι το πολύ σοβαρό και νομίζω το αποτέλεσμα τους δικαιώσε. Από την πρώτη τους γνωριμία, μέσω του κοινού τους φίλου Χρ. Κατσαμπά, το 1987, έως την έκδοση του παραμυθιού, πέρασαν αρκετά χρόνια, φτάσαμε στο 1994. Ο Κώστας Προυσής δεν πρόλαβε να το δει ολοκληρωμένο, ωστόσο, στα τελευταία στάδια με τον Χαμητή αντάλλασαν έγχρωμες φωτοτυπίες, με τον Προυσή πάντοτε να μένει έκπληκτος από την εξαιρετική δουλειά του καλού του φίλου πια Χαμητή. Γράφει ο Χαμητής σε επιστολή του προς τον Προυσή: «θα προσπαθώ να κάμω ό,τι μπορώ για σας και για να είναι η συνεργασία μας ακόμα πιο πετυχημένη από την έκδοση του παραμυθιού «Ο Σπανός τζαι οι σαράντα δράτζιοι». Η ευτυχής συγκυρία της γνωριμίας των δύο αυτών ανθράπων της Κύπρου αποδείχθηκε ακριβό δώρο για την Κύπρο, μιας και το αποτέλεσμα της εικονογράφησης του παραμυθιού «Το Βασιλόπουλλο της Βενεδιάς»

έδειξε τη δυναμική σχέση που μπορεί να αναπτυχθεί μεταξύ δύο ανθρώπων που προέρχονται από διαφορετικούς κλάδους, τη δυναμική της ντοπιολαλιάς, της καλλιτεχνικής εξέλιξης και της σημασίας του παραμυθιού, ως άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

Το παραμύθι

«Το Βασιλόπουλλο της Βενεδιάς» έχει γραφτεί στο γλωσσικό ιδίωμα της βορειοανατολικής Πάφου, την οποία ο Χαμητής, σε συνεχή επικοινωνία με τον Κώστα Προυσή, ακολούθησε πιστά. Κάθε γραμμή, κάθε χρώμα, κάθε λεπτομέρεια στα χαρακτικά και ακολούθως στην έκδοση είναι αποτέλεσμα ενδελεχούς έρευνας, βιβλιογραφικής, αλλά και επιτόπιας... στη Βενετία. Ο Χαμητής δεν δίστασε να ταξιδέψει στην πόλη των δόγηδων για να αισθανθεί την πόλη, να νιώσει τις δονήσεις της. Η κεντρική ηρωίδα του παραμυθιού είναι η μικρή Ρηγοπούλα, η οποία καταφέρνει το ακατόρθωτο, να παντρευτεί το βασιλόπουλλο της Βενετίας. Ο λόγος του παραμυθιού είναι πλούσιος και οριστικός, καθαρός και μεσωμένος, γλαφυρός και ζωηρός. Η εικονογράφηση του Χαμητή ζωντανεύει τον λόγο ακόμη περισσότερο, τον κάνει πιο παραστατικό και του δίνει λάμψη και ομορφιά μεγαλύτερη. Σίγουρα, η αρμονική συνένωση του λόγου και των εικόνων προσδίνει στο έργο αξία ιδιαίτερη μέσα στην κυπριακή λογοτεχνία και τέχνη.

Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή έως τις 12 Ιανουαρίου 2020.

«Το Βασιλόπουλλο της Βενεδιάς» έχει γραφτεί στο γλωσσικό ιδίωμα της βορειοανατολικής Πάφου, την οποία ο Χαμητής, σε συνεχή επικοινωνία με τον Κώστα Προυσή, ακολούθησε πιστά.

ΦΩΤΙΟΣ ΧΡΕΤΟΥ

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

10.11.19 - 16.11.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakis@kathimerini.com.cy

ΒΙΒΛΙΟ

«Έχει ο Κάφκα χιούμορ;»

Το Βιβλιολόγιο με την υποστήριξη της Πρεσβείας της Τσεχικής Δημοκρατίας διοργανώνει την εκδήλωση «Έχει ο Κάφκα χιούμορ;». Θα πραγματοποιηθεί συζήτηση με τους Τίνα Μανδηλαρά, κριτικό λογοτεχνίας και Σπύρο Γιανναρά, συγγραφέα, μεταφραστή. Συμμετέχει το θεατρικό εργαστήρι Μίτος με τη θεατρική δράση «Αγαπημένο μου πατέρα» σε σκηνοθεσία Έλενας Αγαθοκλέους. Τετάρτη 13 Νοεμβρίου, ώρα 7:30 μ.μ. Ευδάδικο, Γενεθλίου Μπέλλα 34. **Πληροφορίες 99667599.**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Δόκτωρ Γκλας» του Γιάλμαρ Σέντερμπεργκ

Θεατρικό ανέβασμα στην Κύπρο για το μυθιστόρημα «Δόκτωρ Γκλας» ένα από τα πιο προκλητικά και εμβληματικά αριστουργήματα της Σκανδιναβικής λογοτεχνίας, γραμμένο το 1905 με τη μορφή ημερολογίου, από τον σουηδό συγγραφέα Γιάλμαρ Σέντερμπεργκ. Ο σκηνοθέτης και θεατρικός συγγραφέας Στρατής Πανούριος συνεπαρμένος από την ηθική δύναμη του βιβλίου δίνει σάρκα και οστά στον ιδιόμορφο ψυχολόγο Δόκτωρ Γκλας. Διασκευάζει και σκηνοθετεί το σπουδαίο αυτό έργο, που παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην Κύπρο και την Ελλάδα, φέρνοντας μας αντιμέτωπους με τις σκοτεινές πλευρές του ήρωα-αντιήρωα. Δύο συν ένα πρόσωπα παρουσιάζονται επί σκηνής σε μια ανοχή για τα μεγάλα και αναπάντητα ερωτήματα που προκύπτουν μέσα από τον μηδενισμό και τον κυνισμό του γιατρού Γκλας απέναντι στη ζωή. Ένα έργο που αποτελεί άσκηση για τα όρια της ανθρώπινης κατανόησης. Τον γιατρό Γκλας επί σκηνής ενσαρκώνει ο Παναγιώτης Μπουγιούρης

και τη νεαρή Χέλγκα, αντικείμενο του έρωτα του και αφορμή για την αποτρόπαια πράξη του, υποδύεται η Αγγέλα Σιδροπούλου. Πρεμιέρα Παρασκευή 15

Νοεμβρίου, ώρα 8:30, μόνο 6 παραστάσεις: (15 - 24 Νοεμβρίου 2019). Θέατρο ΔΕΝΤΡΟ, Ενότητας 44, Παλλουριώτισσα, Λευκωσία. **Πληροφορίες 97906990.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Παντού»

Μια μουσική παράσταση με ελεύθερη είσοδο στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας σε χώρους προσβάσιμους αλλά και απαγορευμένους για το κοινό. Όλοι οι χώροι του κινήματος γίνονται ένα μουσικό «περιβάλλον», μια εκτεταμένη μουσική εγκατάσταση, μέσα στην οποία το κοινό θα ακολουθεί τους μουσικούς-«ξεναγούς». Το κοινό θα ακούσει ψήγματα από τραγούδια και μελωδίες διαφόρων πολιτισμών, καθώς αυτά θα συνδυάζονται σε ένα αμάλγαμα ήχων, ενσωματωμένα στη σύνθεση της παράστασης. Επιμέλεια: Ανδρέας Παπαπέτρου Συμμετέχουν: Μαρίζα Αναστασιάδη, Κατερίνα Ανδρέου, Τζούλια Πέτρου, Έλενα Χατζηαυξέντη, Παυλίνα Κωνσταντοπούλου, Σάββας Χριστοδούλου, Χριστιάνα Αντωνοδίου, Ευάγγελος Χριστοδούλου, Μάριος Νικολάου, Νίκος Πίπτας, Ηρακλής Μπέλλας, Νίκος Παπαγεωργίου, Μιράντα Παπανεοκλέους, Ανδρέας Παπαπέτρου. **Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, Σάββατο 9 Νοεμβρίου, 4:30 μ.μ., 6:00 μ.μ., 7:30 μ.μ. Είσοδος ελεύθερη**

ΘΕΑΤΡΟ

«Το Κουκλόσπιτο» του Ερρίκου Ίψεν

Κάνει πρεμιέρα στη Δεύτερη Σκηνή της ΕΘΑΑ το εμβληματικό έργο του Ερρίκου Ίψεν, «Το Κουκλόσπιτο», σε σκηνοθεσία Αύρας Σιδηροπούλου. Η κοινωνική ματιά του συγγραφέα φαντάζει περισσότερο από ποτέ σημαντική στην εποχή μας, όπου η γυναίκα εξακολουθεί να υφίσταται τον εξευτελισμό της ταυτότητάς της με ποικίλες μορφές, ανάμεσα στις οποίες και η εμπορευματοποίηση της σεξουαλικής υπόστασης. Πέρα από τα πιο πάνω, η ανατρεπτική, πρωτοποριακή για την εποχή της χειραφέτηση της Νόρας δεν παύει να συγχρονίζει τον σύγχρονο θεατή με μια ευρύτερα ανθρωπιστική έννοια. Η παράσταση αυτή, σε μία νέα, αιχμηρά σύγχρονη, ελεύθερη απόδοση, καθιστά τα πρόσωπα του έργου ταυτόχρονα θύματα και θύτες κοινωνικών συμβάσεων που τα τραυματίζουν και τα κρατούν εγκλωβισμένα, μέχρις ότου μπορέσουν να κατακτήσουν έναν βαθμό αυτογνωσίας. Παιζουν οι ηθοποιοί

Βασιλική Κυπραίου, Νεοκλής Νεοκλέους, Θανάσης Δρακόπουλος, Φώτης Αποστολίδης, Μυρτώ Κουγιάλη, Μαρία Πόνη, Λεωνίδα Έλληνας. Τεχνολογία της ΕΘΑΑ, Φραγκλίνου Ρούσβελτ 76. Λεμεσός. Πα-

ραστάσεις: 12, 15, 16, Νοεμβρίου, στις 8:30μ.μ. και 10 και 17 Νοεμβρίου στις 6:30 μ.μ. Λευκωσία: 20, 21, 22 Νοεμβρίου, στις 8:30μ.μ. στο Θέατρο Αποθήκες ΘΟΚ. **Πληροφορίες 25877827.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

The Ice Age του Theo-Mass Lexilectous

Η γκαλερί εὖς παρουσιάζει την ατομική έκθεση του Theo-Mass Lexilectous με τίτλο The Ice Age. Η συγκεκριμένη σειρά έργων αποτελεί το επιστέγασμα τριών χρόνων έρευνας του καλλιτέχνη γύρω από την αποστασιοποιημένη και πολύπλοκη σχέση μας με το περιβάλλον και τη φύση αλλά και

με το εφήμερο, θέτοντας ερωτήματα που αφορούν τις διαδικασίες κατασκευής του ψηφιακού και του υλικού, σε μια προσπάθεια να κατανοήσουμε την εξελισσόμενη σχέση μας με την ύλη. Η δουλειά του Theo-Mass διερευνά τα όρια ανάμεσα στο ψηφιακό και το υπαρκτό, τη σχέση του ανθρώπου με τη μηχανή και την ιδιαίτερη αισθητική του, η οποία επικεντρώνεται και πειραματίζεται με την αισθητηριακή εμπειρία του φωτός, του χώρου και της φόρμας. Δουλεύει με διαφορετικά μέσα, όπως τη γλυπτική, την εγκατάσταση, τη φωτογραφία και την ταινία, διασχίζοντας τα όρια μεταξύ τους. Το The Ice Age παρουσιάζει τρία καινούργια παραστατικά και υβριδικά γλυπτά τα οποία εξελίσσονται και αλλάζουν συνεχώς.

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Οκτώ Βήματα, Οκτώ Φωνές»

Το Διεθνές Φεστιβάλ Λευκωσίας παρουσιάζει οκτώ φωνές, οκτώ νέες ελπίδες, οκτώ νέα όνειρα επί σκηνής. Οκτώ βήματα, οκτώ παιδιά της Κύπρου που μας ταξιδεύουν με τις δυνατότητές τους, το ταλέντο τους και κυρίως με την αγάπη τους για τη μουσική: Η Μαρίνα Βεζαυλή, ο Ανδρέας Ελεονίτσας, ο Μάριος Ευθυμίου, ο Σάββας Λαγού, η Κυριακή Νικολάου, η Κατερίνα Παράσχου, η Χρυσάνθη Σχίζα και η Άννα Χρυσάνθου. Μια ιδιαίτερη μουσική εκδήλωση που στο στόχο έχει την ανάδειξη νέων ανθρώπων του τόπου που αγαπούν και υπηρετούν το ελληνικό τραγούδι. Ο συνθέτης και μου-

σικός Χρήστος Φιλίππου και ο σικουργός και ποιητής Πόλυς Κυριάκου, δίνουν το βήμα σε οκτώ νέους και νέες της Κύπρου για να αναδείξουν τις ικανότητές τους. Μουσικοί: Γιάννος Μιχαήλ (τύμπανα), Αλέξανδρος Χαράλαμπος (κρουστά), Φορξος Παναγιώτου (μπουζούκι), Γιώργος Δημητρίου (μπουζούκι), Χαράλαμπος Χαράλαμπος (κιθάρες), Τόμης Τρίπης (ηλεκτρικό μπάσο), Νικόλας Μαυρέσης (πιάνο / πλήκτρο), Χρήστος Φιλίππου (πιάνο). **Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, Κυριακή 10 Νοεμβρίου, ώρα 6:00 μ.μ.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Τρία πουλάκια κάθονται

Λέει μία θεωρία ότι η απουσία επαναστάσεων ή εξεγέρσεων στην Κύπρο από τα βυζαντινά μέχρι και τον 20ό αιώνα οφείλεται στην έλλειψη τοπικής άρχουσας τάξης, η οποία θα έμπαινε μπροστά και θα υποστήριζε τις ευρείες μάζες και θα εναντιωνόταν στην αδικία. Φυσικά, κατά τη Φραγκοκρατία άρχισε να δημιουργείται μία ελίτ –ας την ονομάσουμε έτσι, αυτή των ευγενών, οι οποίοι ήταν βασικά Φράγκοι, και συν τω χρόνω κυριοπονήθηκαν, διότι μετά από πενήντα ή εκατό χρόνια θα ενιωσαν τρόπον τινά Κύπριοι.

Αυτή η τάξη μέχρι και τα χρόνια της παρακμής των Λουζινιανών, τέλη 14ου αρχές 15ου αιώνα, έκανε κουμάντο, ήταν γαλλικής ή άλλης δυτικής προέλευσης και το αίμα νερό δεν γίνεται, εξυπηρετούσαν τα οικονομικά τους συμφέροντα, η κοινωνία ήταν φεουδαλική, άρα ελάχιστα δικαιώματα για τον αγρότη και τον χωρικό, οπότε οι γηγενείς ελάχιστα μπορούσαν να κάνουν και μην ξεχνάτε είμαστε στον Μεσαίωνα. Σταδιακά, από τον 15ο αιώνα άρχισε να αναδύονται οικογένει-

ες που ανήκαν στην Ελληνική Εκκλησία, την Ορθόδοξη για να συνεννοούμαστε, και έτσι πορευτήκαμε. Και πάλι αυτές οι οικογένειες άρχισαν να συγκεντρώνουν πλούτη και δύναμη, και επειδή τα λεφτά γλυκαίνουν συχνά-πυκνά τα έβρισκαν με την κεντρική εξουσία, και ο λαός της υπαίθρου με λίγο καλαμποκόψωμο και καμιά ελιά τσακιστή όργωνε και άρμεγε και τα χρόνια περνούσαν και μας τελείωσαν οι Φράγκοι, έφυγαν οι Βενετοί και ήρθαν οι Οθωμανοί Τούρκοι, οι οποίοι βρήκαν μια άρχουσα τάξη αρκετά κυριακή, την οποία χρειαζόντουσαν, και βρέθηκαν οι χρήσιμοι εκείνοι που έκαναν πλάτη στις οικονομικές παρατυπίες των Οθωμανών αξιωματούχων με το αζημίωτο και ο λαός στην υπαίθρο και στις πόλεις στον ζυγό, όργωμα και θέρισμα, από το χάρμα του φου ως το βούτημα του ήλιου...

Και αφού έφυγαν οι Οθωμανοί, γιατί μας αγόρασαν οι Βρετανοί οι έχοντες τα ριάλια είπαν να μην παίζουν και να χάσουν, και έγιναν βασιλικότεροι της βασιλείας και ο λαός στα ίδια, να πασχίζει να τα βγάλει.

Για να μην παρεξηγηθώ, μέσα στους αιώνες βρέθηκαν πολλοί πλούσιοι και έχοντες που στάθηκαν δίπλα στον απλό λαό. Βοήθησαν, πλήρωσαν, ευεργέτησαν την πατρίδα τους. Πολλοί έχασαν τα πάντα ακόμη και τη ζωή τους. Αλλά, δυστυχώς, αυτοί ήταν πολύ πιο λίγοι από τους άλλους και ο λαός υπέφερε. Και πάντοτε πολλοί από αυτούς έπαιζαν ως χαρτί τους τον πατριωτισμό και έπιανε το ευλογημένο. Και μετά ήρθε το 1974 και το πραξικόπημα και η εισβολή και ταμπουρώθηκε η κρατούσα τάξη των ολίγων σε κάστρα και οχυρά που τα λένε κόμματα, βουλή, Εκκλησία, επιχειρηματικοί κύκλοι, και πια όλα για όλα, από τον πόνο του χωριά που έχασε γιο, κόρη, γυναίκα, από τη χωριάτισσα που είδε βιασμένη την κόρη της, νεκροφίλησε τον γιο της, ψάχνει τον άντρα της, τον μονάκριβο της, και συνέχισε να κάνει λεφτά, και να μοιράζει τσέκια της οργής, και κορόνα πατριωτισμό και περνούσαν τα χρόνια...

Έχετε καταλάβει τι γίνεται στη μακαρία νήσο των Αγίων, λοιπόν, εδώ και αιώνες; Μια δράκα ανθρώπων, επικει-

ρηματίες ανάπτυξης γης, οι ντιβέλοπερ κατά τη γλώσσα μας, πολιτικοί, μεγαλολογιστάδες, δικηγόροι, ανώτατοι κυβερνητικοί υπάλληλοι και εκκλησιαστικοί ταγοί, πήραν κάποτε τις κουτάλες και άρχισαν να τρώνε, και όταν χορτάσανε εκεί, άρχισαν να ταΐζουν τα παιδιά τους, και όταν τα παιδιά τους έγκωσαν, αρχίζανε να χαριεντίζονται με τα εγγόνια, και όταν και τα εγγόνια φάγανε και σπάσανε, σκεφτήκανε ότι πρέπει να κοιτάζουν και τα δισέγγονα και μετά τα τρισεγγονα και τώρα πάμε για τα τετράκις.

Συμβαίνει εδώ και αιώνες; Ναι, αλλά δεν θα έπρεπε, αλλάζουμε αιώνες, as αλλάζουμε και μυαλά, αλλά και ονόματα στις ταμπέλες δικηγορικών, ελεγκτικών και πολιτικών γραφείων. Εδώ και αιώνες πήραν κάποιοι παραμάζωμα τα πάντα και κάθε φορά μια τριάδα περιμένουμε όλοι για να διερευνήσει, μα είτε τη λένε Τριμελή Ερευνητική Επιτροπή, είτε Αγία Τριάδα, ουδέν το αποτέλεσμα, γιατί τόσο χρόνια στο μαγέΡΙκο της διαφθοράς και της απάτης έμαθαν να την ανακατεύουν καλά τη σούπα.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

«Γκερίλα, φτώχεια και φιλότιμο»

Το 60ό Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης ολοκληρώνεται απόψε το βράδυ. Είχε κι αυτό όπως και τα προηγούμενα, αν και επαυξημένα, λόγω επετείου, πολλές ταινίες, συναντήσεις, εκθέσεις, εκδηλώσεις, πάρτι, δεκάδες χιλιάδες θεατές, ουρές, γεμάτες αίθουσες, δύσκολο καιρό –για όποιον δεν αγαπάει την υγρασία...–, εκατοντάδες σέλιφι, καφέδες, ποτά, τρέξιμο και πίεση χρόνου... Για κάτι όμως που θα θυμόμαστε επιπλέον τα 60ά γενέθλιά του, δεν είναι μόνο ο 73χρονος ξεχωριστός και συναρπαστικός Τζον Γουότερς, ο «Πάπας του trash», στη σκηνή του Ολύμπων ως stand up comedian να αποδίδει τη δική του εκδοχή του «This filthy world» είναι, κυρίως, για τη διασταύρωση διαφορετικών γενιών του ελληνικού κινηματογράφου. Παλαιότεροι, νεότεροι και πολύ νέοι δημιουργοί σε ένα αμάλγαμα ζωντανό και διαρκώς ακμαίο. Αναμειχθηκαν βέμματα και αντιλήψεις, επιθυμίες και προοπτικές, δηλώνοντας πως, ναι, το ελληνικό σινεμά έχει συνέχεια. Μια θεματολογία που μοιάζει παρωχημένη μπορεί να επιστρέψει με διαφορετική προσέγγιση, η επιρροή δεν διακόπτεται, τα ίχνη δεν καταστρέφονται. Λισόδοξο.

Εκείνο όμως που είχε καταλυτική παρουσία στην ελληνική κινηματογραφική πραγματικότητα ήταν η νέα πρωτοβουλία του φεστιβάλ, «Meet the future» (σε συνεργασία με το Ίδρυμα Ωνάση). Φέτος παρουσιάστηκαν 15 σκηνοθέτες ταινιών μικρού μήκους, διακεκριμένοι ήδη με βραβεία και συμμετοχές σε διεθνείς διοργανώσεις. Σε ένα σύντομο βιντεάκι, αναρτημένο στα social media του φεστιβάλ, μιλούν και οι 15 για το πώς βλέπουν το ελληνικό σινεμά και το δικό τους μέλλον. Σύντομα, περιεκτικά, με χιούμορ, χωρίς σοβαραφάνεια. Άλλες γενιές, με διαφορετικές δεξιότητες. Πολίτες του κόσμου, δεν έχουν τίποτα βαρύνοντο ούτε στο ύψος ούτε στη θεματολογία («βαρύ», όπως θάνατοι και αποχωρισμοί, μπορεί, βαρύγδουπο, όμως, όχι), ζουν ή κινούνται για διστάσματα στο εξωτερικό, αλλά η Ελλάδα είναι ο τόπος όπου θέλουν να γυρίζουν τις ταινίες τους και «οι αίθουσες να μην είναι άδειες». Κάποιοι αναζητεί «περισσότερο συναισθημα και ουσία», κάποιος άλλος «να μπορεί να ζει με αξιοπρέπεια κάνοντας σινεμά». Στο ερώτημα «τι είναι το ελληνικό σινεμά», ένας απαντάει «τρεις γυναίκες: Στέλλα, Στεφάνια, Ευδοκία», άλλοι: «Κουτσές, ασυνεχείς καριέρες», «μια μέρα φως, μια μέρα σκοτάδι», «γκερίλα, φτώχεια και φιλότιμο», «υπομονή, αναμονή, αναμονή, αναμονή...», «το σινεμά που μάθαμε να κάνουμε μόνοι μας».

Όλες οι αντιδράσεις δηλώνουν τα προβλήματα, αλλά, με έναν τρόπο, και τη λύση τους. Δεν μεμφιμορούν, δεν καταγγέλλουν. Ο, τι ήταν ψωμωτούρι για προηγούμενες γενιές –το καλούσαν και οι αποκλειστικά κρατικοδίαιτες εποχές, βέβαια– για τους νέους αυτούς κινηματογραφιστές μεταξύ 25 και 30 συν-πλην, είναι μια συνθήκη που οφείλουν να αντιμετωπίσουν με τα μέσα του ο καθένας. Αξίζει τον κόπο να αναφέρουμε τα ονόματά τους, έστω και αν φτακτεί ένας μικρός κατάλογος που για πολλούς αναγνώστες δεν σημαίνει κάτι αναγνώρισιμο, προς το παρόν: Αρτεμής Αναστασιάδου, Μύρσην Αριστείδου, Σοφία Γεωργοβασιλ, Ειμάρ Δοξιάδης, Νερίταν Ζιντζίρια, Βασίλης Κεκάτος, Ευθύμης Κοςσεμουντ Σαβίδης, Κωνσταντίνος Κοτζαμάνη, Στέλλα Κυριακοπούλου, Νίκος Κυρίτσος, Ζακλίν Λέντζου, Βαγγέλης Λυμπερόπουλος, Χρήστος Μασσαλάς, Λουκιανός Μοσχονάς, Θανάσης Νεοφώτιστος.

Είδα ορισμένες από τις μικρού μήκους ταινίες τους, αρκετοί από τους «υπογράφοντες» είναι ήδη «ονόματα» στην ευρύτερη κινηματογραφική οικογένεια, όλοι σχεδόν ετοιμάζουν την επόμενη δουλειά τους, κάποιοι και μεγάλου μήκους. Δεν θα ξεχωρίσω βιαστικά αυτούς, αρκετούς, που με συγκίνησαν με τον παλμό, την ονειροφαντασία ή αγωνία τους. Το πώς μια γυναίκα πλατ (δεν βλέπουμε ποτέ το πρόσωπο) που διασχίζει την Πατρίδα για 13 λεπτά, μιλώντας με άγχος στο τηλέφωνο, μπορεί να αποδώσει με τόση ένταση τον εγκλωβισμό μιας πολύ νέας γυναίκας και μητέρας, που τρέχει να προλάβει μια οντισιόν. Ή πώς ένα κτίριο μπορεί να κινείται τη νύχτα, να έχει τη δική του ζωή καταγράφοντας, για τους λιγοστούς εννοίκιους τους, τις παραδοσιακές έννοιες της ασφάλειας και της καταφυγής/ διαφυγής. Και οι 15 δημιουργοί συνθέτουν ένα κινηματογραφικό παρόν με τόλμη και διάθεση να δοκιμάσουν τα όριά τους, όπως και τα όρια της τέχνης τους. Έχουν αποδείξει ότι μπορούν να χειρίζονται τον χρόνο με οικονομία, ξέροντας ότι για λίγα, έστω, λεπτά μπορούν να δώσουν στην πραγματικότητα το σχήμα που επιθυμούν. Και αυτό είναι ήδη πολύ.

«Νιώθω ασκούμενος στη συγγραφή»

Ο συγγραφέας Γιάννης Μακριδάκης μιλάει στην «Κ» με αφορμή τη θεατρική διασκευή του έργου του «Ανάμισης Ντενεκές»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Με την ευκαιρία της επανάληψης των παραστάσεων «Ανάμισης Ντενεκές» σε σκηνοθεσία Μαρίας Αιγινίτου σε ερμηνεία του Χάρη Χαραλάμπους, μιλήσαμε με τον συγγραφέα του έργου Γιάννη Μακριδάκη, που τον πετύχαμε τηλεφωνικά στη Θεσσαλονίκη, μακριά από το πουσαστήριό του που βρίσκεται στη Χίο, για να κανονίσει τις τελευταίες λεπτομέρειες του νέου του βιβλίου «Οι βάρδιες των πουλιών». Ο Μακριδάκης εκτός από συγγραφέας (13 συνολικά βιβλία) είναι και κοινωνικά ενεργός, αναζητεί την αλήθεια του κάθε ανθρώπου και προσπαθεί να συνδέει το παρελθόν με το παρόν λογοτεχνικά, αφού το πριν και το μετά μπορούν να έχουν παράλληλους δεσμούς.

—Από τα μαθηματικά στην ιστορία και από εκεί στη Λογοτεχνία, κάπως έτσι η πορεία σας;

—Αυτή είναι η πορεία μου ναι, αλλά είναι κάτι που απλώς συνέβη, δεν ήταν κάτι βάσει σχεδίου. Μαθηματικά σπούδασα γιατί μου άρεσαν, μετά ήρθε η ιστορική έρευνα για τη Χίο και τους πρόσφυγες Χιώτες του 1940, προς την Κύπρο και αλλού. Μετά, λοιπόν, από είκοσι χρόνια ιστορικής και ανθρωπολογικής μελέτης προέκυψε η λογοτεχνία. Μάλιστα, ο «Ανάμισης ντενεκές» είναι το πρώτο έργο μου.

—Προέκυψε, λοιπόν, η λογοτεχνία...

—Ναι, δεν το είχα σκοπό και μάλιστα προέκυψε μέσα από τη ζωή την ίδια. Δεν είχα σκεφτεί ότι θα γράψω

ποτέ λογοτεχνία, ήταν σχεδόν κάτι ξένο για μένα.

—Η συγγραφή είναι άσκηση πνευματική, είναι όμως και επάγγελμα, έτσι δεν είναι ;

—Είναι ο καθένας όπως το νιώθει, είναι βασικά, είναι ένας τρόπος ζωής. Βέβαια, δεν είναι μόνο η συγγραφή, αλλά και το πώς βλέπεις τη ζωή ως τέχνη. Εμένα το ελληνικό κράτος με αναγνωρίζει ως συγγραφέα, προσωπικά νιώθω ασκούμενος στη συγγραφή και μέχρι να έρθει η ώρα μας να φύγουμε από τη ζωή γενικά ασκούμαστε τόσο στη ζωή όσο και στην τέχνη.

—Έχετε πλούσια κοινωνική δραστηριότητα, συνειδητός ακτιβιστής, πόσο σας βοηθάει αυτό στη συγγραφή;

—Βοηθάει, φυσικά. Άλλωστε, εγώ είμαι οπαδός του όλου, έχω μια ολιστική ιδέα για τα πράγματα στη ζωή και στο σύμπαν. Αν δεν ήμουν αυτός που είμαι δεν θα έβγαине νομίζω και αυτό το έργο που έχω δώσει ως τώρα. Προσωπικά πιστεύω ότι ένας συνειδητός πολίτης πρέπει να είναι κοινωνικά δραστήριος, να παίρνει θέση για τα γεγονότα. Όλα γύρω μας είναι πολιτικά. Πιστεύω ότι την πολιτική δεν την ασκούν οι κυβερνώντες, εμείς το κάνουμε.

—Νομίζετε ότι η ελληνική κοινωνία εκμεταλλεύεται επαρκώς αυτό της το δικαίωμα, να ασκεί πολιτική;

—Το πρόβλημα του σύγχρονου κόσμου είναι η ιδιωτέυση, δεν μετέχουν στα κοινά πια οι άνθρωποι, δεν εκτίθενται, δεν λένε τη γνώμη, τουλάχιστον η πλειονότητα. Γενικά νομίζω ότι κοινωνίες πάσχουν από έλλειψη ευθύνης.

—Έχετε πει ότι το τοπικό μπορεί να γίνει παγκόσμιο, γιατί;

Η παράσταση είχε ανέβει ξανά με πολλή μεγάλη επιτυχία και το 2016, και πάλι με τον Χάρη Χαραλάμπους.

—Αυτό που είχα πει είναι ότι όποιος ασχοληθεί με τον τόπο του, μπορεί να γίνει παγκόσμιος. Όποιος ξέρει καλά τον τόπο του μπορεί να γίνει παγκόσμιος και όποιος μπορεί να εισχωρήσει στον εαυτό του, βαθιά στο συναισθημά του, να το μελετήσει και να δει και γενικά το συναισθημα του άλλου ανθρώπου μπορεί να γίνει πανανθρώπινος. Κάθε πυρίνα της ανθρωπότητας είναι ένας μεγεθυντικός φακός. Ένας καλλιτέχνης που εγκύπτει στον άνθρωπο και στον μικρό τόπο μπορεί να γίνει πανανθρώπινος και παγκόσμιος. —Έχετε βρει πού είναι η ζωή;

—(Γέλια) Ωραίο αυτό! Η ζωή είναι στην κάθε μέρα, στην κάθε στιγμή. Εγώ πάντως έχω βρει έναν τρόπο να τη ζω και να νιώθω ότι δεν τη χάνω,

ότι την τιμώ. Και εδώ εντάσσεται και η λογοτεχνία, αλλά και η ενασχόλησή μου με τους ανθρώπους, με την ανθρώπινη επικοινωνία. Στο τελευταίο μου βιβλίο, στο οποίο ο αναχωρητής ήρωας, έχοντας αποσυρθεί από τον κόσμο για να ανακαλύψει τον Θεό, έφτασε στο συμπέρασμα ότι ο Θεός είναι ο άνθρωπος και η επικοινωνία με τον Θεό είναι τελικά η επικοινωνία με τον ίδιο τον άνθρωπο. Αυτή είναι η ζωή —Οι πρόσφυγες και οι μετανάστες που έρχονται στη Χίο, έχουν επιπλέον την κοσμοθεωρία σας για την κοινωνία, τον άνθρωπο;

—Φυσικά, ιδιαίτερα το 2015. Πλέον δεν μας αφήνουν να έχουμε σχέση —έχουν αναλάβει η Ε.Ε. και οι ΜΚΟ— τότε που η κοινωνία ήταν

κοντά στο προσφυγικό ήμουν κι εγώ εκεί. Όλα όσα έμαθα και αντιλήφθηκα ζώντας την κατάσταση τα έχω περιλάβει στο βιβλίο μου «Όλα για καλό» και είναι μία γεφύρωση του παλαιού προσφυγικού (1941-1946) με το σημερινό. Μερικά ζητήματα είναι παράλληλα και δεν μπορείς παρά να τα συνδέσεις λογοτεχνικά.

Ζει στο στόμα των Χιωτών

—Από την ιστορική έρευνα προέκυψε ο «Ανάμισης ντενεκές». Τι σας «προκάλεσε» για να το γράψετε;

—Την ιστορία του Γιώργη Πέτικα την ανακάλυψα μέσα από την αποδελτίωση χιωτικών εφημερίδων της περιόδου του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου για να γράψω το βιβλίο μου «10516 μέρες ιστορία της Νεο-

ελληνικής Χίου 1912 – 1940». Εκεί βρήκα την ιστορία του και στην πορεία ανακάλυψα ότι το όνομα αυτού του ανθρώπου έρχεται μέχρι το σήμερα και ζει στο στόμα των ανθρώπων του νησιού ως θρύλος μπήκα στον πειρασμό να το ψάξω λίγο περισσότερο και στο τέλος βγήκε το βιβλίο. Ήταν μεγάλη μου χαρά που βρέθηκε η Μαρία Αιγινίτου και ο Χάρης που το έκαναν θεατρικό. Εγώ δεν ήξερα πώς μπορεί να γίνει το έργο μου θεατρικό, αλλά εξεπλήγην ευχάριστα, έγινε εξαιρετική δουλειά.

—Έχω παρατηρήσει ότι στα βιβλία σας μπορεί σε πρώτο επίπεδο να μη φαίνεται πόσο επίκαιρα είναι, ισχύει.

—Ισχύει βεβαίως. Άλλωστε όλα τα έργα νομίζω ότι πρέπει να έχουν σχέση με την εποχή τους, ακόμη και κατ' αρχάς όπως σε λες σε πρώτο επίπεδο να φαίνονται άλλης εποχής. Προσωπικά με ενδιαφέρει πάντοτε να βρίσκω τη σύνδεση με το σήμερα και αυτό συμβαίνει χαρακτηριστικά και με τον «Ανάμιση ντενεκέ», που είναι μια ιστορία του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, από πίσω υπάρχει κάτι που το φέρνει στο σήμερα και είναι ο ερευνητής, ο κοινωνικός ανθρωπολόγος, που μελετά το πώς ο ήρωας του βιβλίου ο Γιώργης Πέτικας έγινε θρύλος από στόμα σε στόμα και φτάνει μέχρι το σήμερα. Γενικά, όλα μου τα βιβλία έχουν σχέση με το σήμερα, τις φέρνω στο παρόν και τα συνδέω με τη σημερινή ζωή και πραγματικότητα.

 Παραστάσεις: Λευκωσία, 18-19/11, Υπόγειο Σατιρικού και Λεμεσός 22-24/11, Θέατρο Συνεργείο (Ελευθερίας 91), στις 8:30 μ.μ.

must
TWENTY YEARS OF STYLE

ΕΒΕΛΥΝ ΚΑΖΑΝΤΖΟΓΛΟΥ
Η ΠΡΩΤΗ ΜΑΘΗΤΡΙΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΑ
ΠΡΟΣΤΗΤΗ ΑΠΟ ΤΟ INSTAGRAM

LONDON
BABY

ΕΡΩΤΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
ΚΑΙ 16 ΘΗΛΑΚΤΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΗΤΕΙΑΙ ΤΟΥ ΙΣΤΟΣ
ΔΕΛΤΙΟΥ

ΠΟΠΗ ΑΒΡΑΑΜ
ΜΕ ΤΥΡΙΜΕΝΟ
ΚΑΡΔΑΛΙ ΓΙΑ ΕΝΑ
«ΤΙΝΕΥΜΑ»

NOΕΜΒΡΙΟΣ 2019

LIKE FOLLOW WATCH FOLLOW

Οταν η ζωή παραμένει στο φαίνεσθαι

Ο Προκόπης Αγαθοκλέους μιλάει στην «Κ» για τον ρόλο του στην παράσταση του ΘΟΚ «Η Τριλογία του Παραθερισμού»

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Συνάντησα τον Προκόπη Αγαθοκλέους σε κάποιο από τα διαλείμματά του από τις πρόβες για την αριστουργηματική κωμωδία «Η Τριλογία του Παραθερισμού» του Κάρλο Γκολντόνι, που ανεβαίνει στην Κεντρική Σκηνή του ΘΟΚ, σε σκηνοθεσία Τάκη Τζαμαργιά. Μιλήσαμε αρκετά για το έργο και τον ρόλο που υποδύεται, τον Λεονάρντο. Όσο και αν έχουν περάσει κάτι αιώνες απ’ όταν γράφτηκε το έργο, αυτό παραμένει επίκαιρο, και βλέπεις πώς ο άνθρωπος επιμένει να ζει στην αυταπάτη. Ο Προκόπης μου λέει ότι οι σημερινοί Λεονάρντο είναι όσοι νομίζουν ότι έχουν λεφτά και συμπεριφέρονται ακριβώς σαν να τα έχουν, «τους συναντάς πολύ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης». Καταλήξαμε ότι τελικά ο Γκολντόνι μιλάει για ύβρη, των ανθρώπων εναντίον των ιδίων τους των εαυτών.

–Ακούγοντας για το έργο, μου ήλθε το μυαλό η ιδέα του εξοχικού στον Πρωταρά ως δείγμα οικονομικής επιφάνειας, είμαστε ακόμη εκεί ή το ξεπεράσαμε; Μου θυμίζει τον παραθερισμό της Μαντάμ Σουσού του Δημήτρη Ψαθά.

–Αυτές πράγματι υπήρξαν ως αναφορές και στις συζητήσεις που κάναμε με τον σκηνοθέτη μας, τον Τάκη Τζαμαργιά. Το μυαλό μου πήγε εκεί, λοιπόν, ήταν πολύ οικείο, είναι μια συμπεριφορά που βλέπαμε στην Κύπρο κυρίως μια δεκαετία πίσω. Είχαμε δάνεια για παραθερισμό στο Παρίσι π.χ., όχι μόνο εντός της χώρας. Μια μανία στο να παρουσιάσω κάτι πέρα από την «τάξη» που ανήκω. Αυτή η μανία ακριβώς είναι που διέπει και τους χαρακτήρες του έργου.

–Πάντως, το έργο δεν μιλάει για τους ευγενείς, αλλά για μια μεσαία τάξη... και για τον Γκολντόνι αυτό είναι το γελοίο....

–Βέβαια, και ακριβώς αυτό που ψάχνει ο Γκολντόνι είναι αυτή τη γελοιότητα, στο πρώτο μέρος, για να έρθει μετά στο τρίτο όπου είναι η επιστροφή από τον παραθερισμό για να παρουσιάσει την απόλυτη γείωση. Γιατί πια οι ήρωες του έργου έχουν καταλάβει ότι δεν τους έχει μείνει τίποτε. Με αυτές τις πολύ αντιφατικές διαθέσεις από το ένα μέρος στο άλλο είναι που καταπίνεται το έργο και είναι αυτό που το κάνει εκτός από ενδιαφέρον και περίεργο και επίκαιρο.

–Ο παραθερισμός στην Ιταλία του 18ου αιώνα σήμερα πώς εκδηλώνεται στην Κύπρο; Βάλαμε μυαλό;

–Νιώθω ότι έχει γίνει κάτι. Έχουμε συνειδητοποιήσει κάποια πράγματα, απ’ ό,τι καταλαβαίνω. Αυτό που αναρωτιέμαι, όμως, είναι αν θα αποδεχούμε όμως ει-

Ο Προκόπης Αγαθοκλέους υποδύεται τον Λεονάρντο, έναν άνθρωπο, ο οποίος ζει και αναπνέει για να πει ο κόσμος ότι είναι οικονομικά εύρωστος, ότι έχει τη δυνατότητα να κάνει ό,τι κάνουν και οι μαρκήσιοι.

τη συνειδητοποίηση. Ξέρεις, πολλές φορές βλέπουμε πράγματα, αλλά αρνούμαστε να εν τέλει να τα δεχθούμε. Αυτό είναι κάτι που στην παράστασή μας φαίνεται ξεκάθαρα.

Μάλιστα, το λένε, οι χαρακτήρες του Γκολντόνι, δεν έχω μία αλλά τι θα πει ο άλλος; Δεν είμαι, λοιπόν, σίγουρος ότι υπάρχει βαθιά συνειδητότητα σε αυτό το θέμα στην κοινωνία μας, παρόλα τα χαστούκια που φάγαμε. Νομίζω ότι είναι κάτι πολύ πιο βαθύ και για να καταφέρουμε να το εξαλείψουμε θέλει πολύ κόπο.

–Πώς εξηγείς ότι ακόμη και σήμερα ήμαστε εν πολλοίς δέσμοι διαφόρων κοινωνικών συμβάσεων;

–Τι να σου πω; Είναι θέμα παιδείας; Δεν ξέρω ειλικρινά. Θεωρώ ότι είμαστε βαθιά υποκριτές, ανεπιδεκτοι μαθηΰσεως, νιώθω, αν θες, απογοητευμένος από την κοινωνία μας, και δεν το λέω συμπεριλαμβάνοντας και τον εαυτό μου. Η συμπεριφορά μας σε όλα, στον δρόμο, στο εστιατόριο, παντού, δείχνει ότι δεν θέλουμε να μάθουμε. Και όταν γίνει ένας έρανος τρέχουμε πρώτοι και γεμίζουμε φορτηγά ολόκληρα. Είμαστε σε ένα φαίνεσθαι, η βαθιά αλληλεγγύη και επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων δεν υπάρχει, και είναι κάτι που το παρατηρώ με λύπη.

Συμπάσχω με Λεονάρντο

–Μίλησέ μου για τον ρόλο σου στην παράσταση;

Τους σημερινούς Λεονάρντο τους συναντά, κυρίως, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Εκεί είναι εύκολο και να κρυφτείς, βγάζεις π.χ. μία selfie μπροστά από μία Maserati, αλλά δεν είναι δική σου και αμέσως έχεις γίνει Λεονάρντο...

μπορούν να φέρουν καλές καταστάσεις, αλλά η πραγματική ευτυχία δεν είναι στις καταστάσεις, είναι στο μέσα μας, αν μπορούμε να το μοιραστούμε με κάποιον άλλο. Δεν έχει σημασία αν έχεις γιοστ, αλλά ποιοι είναι επάνω του, και στη διαδρομή που θα κάνω. Αν το γιοστ μεταμορφωθεί σε βάρκα θα έχω συνεπιβάτες αυτούς που θέλω, θα είμαι ευτυχισμένος.

–Τι θα ήθελες να πάρει ο θεατής φεύγοντας από την παράσταση;

–Θα χρησιμοποιήσω μία φράση του ίδιου του Γκολντόνι: «Όταν αλλάζει ο ουρανός πρέπει να αλλάξει και ο άνθρωπος, δεν πρέπει ο άνθρωπος να αλλάζει τον ουρανό, που δεν έχει και τη δύναμη να το κάνει». Αυτό θέλω ο θεατής φεύγοντας από την παράσταση να έχει πάρει. Δεν είμαστε τίποτα και αυτό το πιστεύω ακράδαντα αυτό. Νομίζω ότι η ζωή βρίσκεται σε αυ-

–Ο Λεονάρντο είναι ένας άνθρωπος, ο οποίος ζει και αναπνέει για να πει ο κόσμος ότι είναι οικονομικά εύρωστος, ότι έχει τη δυνατότητα να κάνει ό,τι κάνουν και οι μαρκήσιοι, ούτε καν οι πλούσιοι αστοί. Ενδιαφέρον έχει η στάση του υπηρέτη του, του Πάολο (σ.σ. Μάριος Κωνσταντίνου), ο οποίος με κάθε τρόπο προσπαθεί να τον προσγειώσει... Και μέσα σε όλα υπάρχει και ένας έρωτας, αλλά δεν είμαι και πολύ σίγουρος ότι είναι έρωτας, ή αν πρόκειται για ακόμη ένα πράγμα που πρέπει να καταφέρει.

–Υπάρχουν τύποι όπως ο Λεονάρντο και σήμερα, ποιοι είναι;

–Σίγουρα υπάρχουν. Οι σημερινοί Λεονάρντο πιστεύουν ότι έχουν μια καλή θέση σε μια καλή εταιρεία, πιστεύουν ότι αμείβονται τα ίδια με τους έχοντες όντως μια καλή θέση και ζουν όπως εκείνοι. Και επειδή εγώ δεν συναναστρέφομαι με τέτοιους χαρακτήρες δυσκολεύτηκα να βρω αναφορές. Τους συναντά, κυρίως, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Εκεί είναι εύκολο και να κρυφτείς, βγάζεις π.χ. μία selfie μπροστά από μία Maserati, αλλά δεν είναι δική σου και αμέσως έχεις γίνει Λεονάρντο. Φυσικά, δεν λέω να αποκλειστούμε από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αλλά as προσπαθήσουμε να το διαχειριστούμε. Μιλάμε για τις περιπτώσεις που κάποιοι φτάνουν στο άκρο άωτο της υποκρισίας, και εκεί βρίσκουν στέγη συμπεριφορές όπως του Λεονάρντο.

–Μία σύγχρονη προσέγγιση ενός τέτοιου έργου πώς γίνεται εφικτή;

–Έγιναν πολλές συζητήσεις για το πώς θα δούμε το έργο με σύγχρονη ματιά. Οι ήρωές μας πάντως, ιδίως στο πρώτο μέρος έχουν την τάση να πουν όσα περισσότερα μπορούν, να παραγγείλουν και να αγοράσουν τα πάντα, από λεφτά που δεν έχουν. Εκεί βρίσκεται κυρίως η προσέγγισή μας, στην αλήθεια, υπηρετώντας με πίστη και αγάπη τους ήρωες

του Γκολντόνι. Ξέρεις, η παγίδα σε αυτά τα έργα είναι να τους δεις ως κάτι ανώτερο, να τους προσεγγίσεις δηλαδή ως Προκόπης, που ξέρει τα λάθη του Λεονάρντο. Εγώ δεν ξέρω τι έκανε λάθος ο ήρωάς μου, συμπάσχω μαζί του, και πολλές φορές τον λυπάμαι κιόλας. Αντικρίζοντας με αυτόν τον τρόπο τον Λεονάρντο μαθαίνω κι εγώ, και μέσα από βρίσκεται –νομίζω– η πίστη στον ρόλο και καταφέρνει ο ρόλος να μιλήσει στον θεατή.

–Υπάρχει κάτι που σε δυσκόλεψε στον ρόλο ή στο έργο, όπως εδώ που φαίνεται ότι ο Λεονάρντο είναι μακριά από τον Προκόπη;

–Όχι, αυτό είναι πρόκληση για εμένα και μάλιστα πολύ καλή και τις αγκαλιάζω τέτοιες προκλήσεις. Αν καμιά φορά δυσκολευτώ να προσεγγίσω τον χαρακτήρα ενός ρόλου, τότε προσπαθώ να τον βρω μέσα από σώμα, δηλαδή μέσα από τον τρόπο που κινείται, που τρώει, που κάθεται.

Όλοι οι ρόλοι έχουν το δικό τους σώμα, και κανείς δεν συμπεριφέρεται σωματικά με τον ίδιο τρόπο και πάντοτε κρύβει ένα συναίσθημα, μια κατάσταση. Στον Λεονάρντο, αν με δυσκόλεψε κάτι ήταν η μετάβαση από το ένα μέρος του έργου στο άλλο. Πώς μεταφράζεται η πορεία αυτού του ανθρώπου, από την αρχή έως το τέλος του έργου. Από τις χαρές και τη ξεγνοιασιά στη γείωση του τελευταίου μέρους. Πρέπει να συμβιβαστεί με ό,τι ήλθε, δεν έχει άλλη επιλογή. Παύει να είναι στο δικό του συννεφάκι, βρίσκεται ξαφνικά σε μία κατάσταση την οποία πρέπει υπεύθυνα να αντιμετωπίσει. Αυτή τη διαφορά με δυσκόλεψε, τελικά.

–Ο Γκολντόνι στον πρόλόγό του έγραψε ότι η ιδέα για το έργο είναι η αλήθεια, και ότι οι άνθρωποι τις πόλιν καταστρέφουν την ψυχία του κόσμου της υπαίθρου. Συμφωνείς;

–Ισχύει, και αυτή η διαταραχή της υπαίθρου συνεχίζεται... Δεν θα προσαρμοστούμε εμείς στην υπαίθρο ή στη φύση, αλλά περιμένουμε να προσαρμοστεί το περιβάλλον που μας φιλοξενεί στις ανάγκες μας ή αν θες και στις δικές μας ελλείψεις. Στο τέλος καταφέρνουμε όντως να διαταράξουμε τα πάντα γύρω μας για όσες μέρες παραθερίζουμε.

–Είναι η παράσταση γεμάτη με σημεινές, πολύ οικείες, συμπεριφορές μας τελικά.

–Ναι, και προσπαθήσαμε πάρα πολύ, όχι να τα αναδείξουμε, γιατί τα βλέπουμε καθημερινά, δυστυχώς, αλλά να τα μεταφέρουμε όπως και ο Γκολντόνι ίσως θα ήθελε να μεταφερόταν το έργο του στην Κύπρο το 2019. Ίσως εκείνος να τολμούσε και πολλά περισσότερα... γιατί στο τέλος ίσως να μας έβριζε κιόλας...

Στο έργο υπάρχει διάθεση γελοιοποίησης

–Υποκριτικά ακολουθείς τον δρόμο του κατερέιστα της κομέντια ντελ άρτε ή θα δούμε κάτι διαφορετικό;

–Υπάρχουν δυο-τρεις δρόμοι υποκριτικά σε αυτό το έργο, γιατί είναι και η φύση του τέτοια. Στο πρώτο μέρος υπάρχουν απ’ όλους μας σημεία αναφοράς από την κομμένητα, υπάρχει διάθεση γελοιοποίησης, αλλά πάντοτε μέσα από τους πραγματικούς χαρακτήρες, οι οποίοι από γραφής γελοιοποιούνται, δεν είναι η προσπάθεια η δική μου ή του συναδέλφου, αλλά του ίδιου του χαρακτήρα. Στο τέλος όμως της παράστασης υπάρχει μία πολύ πιο ρεαλιστική προσέγγιση, και στον λόγο και στην επικοινωνία των πρώων. Ουσιαστικά, οδηγείσαι από το έργο, και ακολουθείς αυτούς τους δρόμους, δεν μπορείς να ξεφύγεις. Το τρίτο μέρος της τριλογίας θεωρείται προπομπός του Τσέχωφ,

αγγίζει τα όρια του ψυχολογικού δράματος. Είναι απίστευτο πώς συνδυάζεται με την κωμωδία. Αναρωτιέσαι πολλές φορές τι κάνω τώρα, πώς παίζω. Εμείς αφήσαμε το κείμενο να μας το πει και φυσικά τον σκηνοθέτη μας, τον Τάκη Τζαμαργιά, ο οποίος μετά από πολλή δουλειά, τριβή και σκέψη κατάφερε να μας επικοινωνήσει το κείμενο του Γκολντόνι.

–Τα λεφτά δεν μπορούν να φέρουν την ευτυχία;

–Εξαρτάται πώς το βλέπει κάποιος. Τα χρήματα μπορούν να φέρουν έναν καλό τρόπο ζωής, σίγουρα. Αλλά να σου πω την αλήθεια, αν μπορέσω να δω το χαμόγελο ενός πολύ δικού ανθρώπου που το περίμενα καιρό ή σε μια βαθιά επικοινωνία με έναν θεατή κάποιο βράδυ στο θέατρο, καταλαβαίνω ότι η ευτυχία η υλική έρχεται σε δεύτερη μοίρα. Τα λεφτά

τά που μας περιβάλλουν. Η φύση που μας γέννησε είναι η μόνη που μπορεί να μας προστάξει τι μπορούμε να κάνουμε. Αν υπερβείς τα όριά της τότε διαπράττεις ύβρη.

–Μιλάει και Γκολντόνι τρόπον τινά για ύβρη...

–Φυσικά και μιλάει. Είναι αδύνατον να μην έχει διαβάσει τραγικούς ο Γκολντόνι. Δεν είναι ύβρις μια κοινωνική συμπεριφορά που μας ενδιαφέρει μόνο το εγώ και το φαίνεσθαι; Είναι ίσως η μεγαλύτερη.

Κλείνοντας θα σου πω τι μου είπε ο παππούς μου: Ακόμα δεν έχω καταφέρει να καταλάβω γιατί σε αυτό το πέραςμα του ανθρώπου από τη γέννηση μέχρι τον θάνατο ό άνθρωπος το μόνο πράγμα που καταφέρνει είναι να σκοτώνεται με τους άλλους ανθρώπους, ενώ ξέρει από την πρώτη στιγμή ότι κάποτε θα πεθάνει.

Δεν είναι ύβρις μια κοινωνική συμπεριφορά που μας ενδιαφέρει μόνο το εγώ και το φαίνεσθαι; Είναι ίσως η μεγαλύτερη.

Γητευτής: άντρας με μεγάλη γοητεία

Προδημοσίευση από το νέο μυθιστόρημα της Αλκης Ζέη

Η Αλκη Ζέη επανέρχεται με μυθιστόρημα. Αυτό από μόνο του είναι είδηση. Πόσο δε μάλλον όταν το νέο της μυθιστόρημα, «Ένα παιδί από το πουθενά», είναι ο γεμάτος χιούμορ, γλυκιά μελαγχολία αλλά και παιγνιώδη διάθεση, μονόλογος ενός σημερινού παιδιού, που από το «μπούλινγκ» στο σχολείο και τη θέα των μεταναστών γκουγκλάρει ό,τι του κατέβει στο Διαδίκτυο. Είναι επίσης ένα βιβλίο δίχως ίχνος διδακτισμού: στα 95 της, η θαλερή Αλκη Ζέη διατρεί στο ακέραιο τον συγγραφικό της οίστρο, για τον οποίο τόσο αγαπήθηκε, δεκαετίες τώρα.

Το βιβλίο της κυκλοφορεί σε λίγες ημέρες από τις εκδόσεις Μεταίχμιο και σήμερα η «Κ» προδημοσιεύει το κεφάλαιο με τίτλο: «Γητευτής: εκείνος που γοητεύει». Ταιριάζει και στην ίδια τη συγγραφέα ο τίτλος αυτός.

Η. Μ.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

«**Μόλις** φάγαμε είπα στην Ελένη-Ιοκάστη πως πάω στον υπολογιστή.

– Οχι πάνω από μισή ώρα, είπε. Μα δεν είχε βαρεθεί να το λέει κάθε φορά;

Πήγα στο καθιστικό. Το Αγόρι είχε φαίνεται μοναξιές και μου έκανε χαρές.

– Μετά από μισή ώρα, του λέω, και κάθομαι στον υπολογιστή. Κοίτα το ρολόι σου. Αρχισα το ψάξι-

Το βιβλίο της κυκλοφορεί σε λίγες ημέρες από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

μο κι ο παπαγάλος λες και κατάλαβε κι έπαψε να κουνιέται.

«Γητευτής: εκείνος που γοητεύει. Αντρας με μεγάλη γοητεία. Γητευτής αλόγων, γητευτής φιδιών». Μου φτάνανε αυτά, δε χρειαζόταν να ψάξω παρακάτω. Αφού ο γητευτής γοητεύει και φίδια, σίγουρα ο κύριος Αργύρης, όσο δύσκολο κι αν ήτανε, θα μπορούσε να γητεύσει και την Ελένη-Ιοκάστη. Υστερα άρχισα να ψάχνω τον Πάρνωνα. «Πάρνωνας: είναι βουνό, ύψους 1.934 μέτρα. Χωρίζει την Αρκαδία από τη Λακωνία με κατάληξη στο ακρωτήριο Μαλέας».

Μετά βλέπω μέρη που ούτε στον ύπνο μου δεν έχω δει. Και θεόρατα δέντρα και πράσινο παντού, μα

και βράχια και άντρες και γυναίκες που κάνουν αναρρίκηση σαν τον Νέσμπο. Πιο κάτω ένα άλλο τοπίο καταπράσινο που τρέχουν νερά και το λένε Λυκοχώρι. Φαίνεται ο κύριος Αργύρης εκτός από γάιδαρο, αν πάω φυσικά, θα μου δείξει και λύκο. Κι ίσως μπορέσω να τον εξημερώσω και να τον κάνω φίλο, όπως ο μικρός πρίγκιπας που συνάντησε μια αλεπού και τη ρώτησε αν θέλει να γίνουνε φίλοι. Εκείνη είπε ευχαρίστως αλλά πρώτα να την εξημερώσει. Δηλαδή να έρχεται κάθε μέρα την ίδια ώρα και να κάθεται απέναντί της. Εκείνη θα αρχίσει να τον περιμένει ανυπόμονα και τελικά θα τον αγαπήσει.

– Γκουντ μπάι, γκουντ μπάι, μ' έβγαλε το Αγόρι από τα όνειρά μου.

Η Ελένη-Ιοκάστη του μάθαινε αγγλικά. Σ' έμένα όχι.

– Σκάσε, του λέω και κλείνω τον υπολογιστή.

Πολύ θα ήθελα να γίνονταν όλα αυτά που είπε ο κύριος Αργύρης και να μην πήγαινα το καλοκαίρι να φυλάω πορτοφολία απάνω σε μια πετσέτα.

Αυτό δεν μπορούσα να το πω στην Ξένια την καλύτερή μου φίλη, είδα πόσο αγρίεψε όταν είπα πως μακάρι να είχα μπαμπά, έστω και στη φυλακή. Εκείνη όσο και να με αγαπάει δεν μπορεί να καταλάβει πως είναι να μην έχεις κανέναν άλλο, μόνο την Ελένη-Ιοκάστη και τον παπαγάλο.

Τώρα όμως έχω τον άστεγο, τον θείο Νώντα, που καταλαβαίνει

Η Αλκη Ζέη (αριστερά) στον γάμο της Διδώς Σωτηρίου, μαζί με την αδελφή της Λεοούλα και την Ελλη Παππά. Δεξιά, η συγγραφέας σε ηλικία 15 ετών στην ταράτσα της πολυκατοικίας όπου διέμενε επί της οδού Λευκωσίας.

ό,τι του λέω. Ποιος ξέρει τι έχει περάσει στη ζωή του. Μπορεί για κάποιο λόγο να έχει πάει και φυλακή για να φτάσει να ζει κάτω από ένα στρώμα στον δρόμο. Θα τον ρωτήσω. Την άλλη μέρα όταν έφτασα στο σχολείο, έψαξα στην αυλή να βρω την Ξένια να τα πούμε πριν μπούμε στην τάξη. Την είδα σε μια γωνιά κοντά στην καντίνα να συζητάει με τον Μίλτο. Τους πλησίασα χαρούμενος, όμως μόλις με είδαν σταμάτησαν την κουβέντα.

Τι μυστικά μπορεί να είχε η Ξένια με τον Μίλτο; Της είχα δώσει τα ποιήματά του κι ίσως του μιλούσε γι' αυτά. Γιατί όμως εγώ δεν έπρεπε ν' ακούσω; Χτύπησε το κουδούνι κι η Ξένια μου έδωσε μισό κρουασάν και μου λέει γελώντας:

– Κατάπιε το να μπούμε στην τάξη. Στο διάλειμμα βγήκε πρώτη πρώτη, χωρίς να μου πει «πάμε»,

όπως κάθε φορά. Ξοπίσω της έτρεξε να την προλάβει ο Μίλτος. Πάλι πήγανε σε μιαν άκρη και κουβέντιαζαν. Δεν ήθελα να πάω κοντά, αφού είχανε μυστικά από μένα ως τα λέγανε. Ενιωσα ένα σφίξιμο στην καρδιά και παραλίγο να βρω κι εγώ ένα μικρό μπαλάκι και να το πετώ στον τοίχο, όπως ο Πάνος.

Σε λίγο ήρθανε και οι δυο κοντά μου. Είχανε λέει κάτι να μου πούνε. Εμένα τα πόδια μου τρέμανε. Κάτι κακό σίγουρα, γιατί ήτανε και οι δύο πολύ σοβαροί.

Πρώτος μίλησε ο Μίλτος. Σκέφτηκαν, λέει, με την Ξένια πως δεν είναι σωστό ο Πάνος να τριγυρίζει μόνος στην αυλή και να κοπανίζει σαν τρελός ένα μπαλάκι στον τοίχο. Ούτε οι φίλοι του δεν τον πλησιάζουν. Και συμπληρώνει η Ξένια πως εγώ ξέρω τι θα πει να μην έχεις μαμά, να σ' έχει εγκατα-

λείψει, και το σχολείο να μη σε διαπαιδαγωγεί. Ο Μίλτος συμπληρώνει πως ο διευθυντής που του μίλησε η Ξένια μάς έδωσε την άδεια να τον πλησιάζουμε στο διάλειμμα.

– Οχι, όχι, μην κλάψεις, λέει η Ξένια που με είδε να κοκκινίζω. Εσύ μπορείς να μην έρθεις. Ο Μίλτος κι εγώ θα πάμε να του μιλήσουμε.

Δεν έλεγα να το πιστέψω. Οι καλύτεροί μου φίλοι με πρόδιναν και ήθελαν να διαπαιθήσουν –πώς την είπε εκείνη τη λέξη η Ξένια;– τον Πάνο, που μπορεί ακόμα και να με σκοτώνει με τον σουγιά. Μόλις όμως είδα τον Πάνο μόνο του στην άκρη της αυλής, τα δάκρυα έπαψαν να τρέχουν.

– Θα έρθω μαζί σας, λέω και τεντώνω το κορμί μου. Ομως να καταστρώσουμε σχέδιο.

Με αγκαλιάζουν και οι δύο και χοροπηδάμε. >>>

Γιάλμαρ Σέντερμπεργκ
ΔΟΚΤΩΡ ΓΚΛΑΣ
Σκηνοθεσία: Στρατής Πανούριος

Παίζουν:
Παναγιώτης Μπουγιούρης
Αγγέλα Σιδηροπούλου

ΜΟΝΟ ΓΙΑ 6 ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

Πρεμιέρα: Παρασκευή, 15 Νοεμβρίου 2019
Παρασκευή - Σάββατο: 20:30 | Κυριακή: 18:30

Προώληση: Tickethour 1777 0960
Πληροφορίες-επιτάσεις: 97 906 990

Χορηγοί Επικοινωνίας:
ΘΕΑΤΡΟ ΔΕΝΤΡΟ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
LOVE 100% theater

MASTERS tennis academy
MASTERS TENNIS ACADEMY
HELLENIC BANK

WELCOMES

ITF WorldTennisTour™
J3 Nicosia

11 – 16 NOVEMBER 2019

120 athletes
32 countries

SPONSORS
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ evian HELLAS perrier McDonald's HEAD LANDER ROLLER ICE ΣΠΟΡ FM 95.8

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΔΙΟΝΥΣΗ Π. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ*

Μια αναπάντεχη επέτειος

«Πολλές φορές γκρινιάζουμε για το σύστημα υγείας της χώρας. Προσωπικά όμως επιτρέψτε μου να αισθάνομαι σήμερα ευγνωμοσύνη προς το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό των νοσοκομείων “Αλεξάνδρα” και “Αρεταίειο”».

Όπως λέει και ο Πατρινός συμπολίτης μου, ογκολόγος χειρουργός Γιάννης Σπηλιώτης, «σε δέκα χρόνια ο καρκίνος θα είναι μια χρόνια νόσος. Γι’ αυτό μη φοβηθείς και μην αργήσεις, γλυκοχαράζει η νίκη».

στο χειρουργείο για μια 9ωρης διάρκειας επέμβαση που ονομάζεται Whipple, από το όνομα του γιατρού που την τελειοποίησε το 1935. Η επέμβαση Whipple (παγκρεατική δωδεκαδακτυλοτομή) είναι μια διαδικασία για την αφαίρεση της κεφαλής του παγκρέατος, του πρώτου μέρους του λεπτού εντέρου (δωδεκαδάκτυλο), της χοληδόχου κύστης και του χοληφόρου αγωγού. Τα υπόλοιπα όργανα επανασυνδέονται για να επιτρέψουν την αφομοίωση των τροφίμων κανονικά μετά τη χειρουργική επέμβαση. Εκτοτε τα πράγματα κυλάνε ομαλά με επανειλημμένες εξετάσεις κάθε τρεις μήνες. Η πρώτη έγινε στα τέλη Ιουλίου και η δεύτερη μόλις πριν από μερικές ημέρες. Και στις δύο

περιπτώσεις τα πάντα (Pet Scan, αξονικές και μαγνητικές τομογραφίες) φαίνονται «καθαρά» χωρίς κάποιο απεικονιστικό πρόβλημα παρουσίας καρκίνου, ενώ η επόμενη εξέταση προγραμματίζεται για το νέο έτος!

Πολλοί από εμάς, δικαιολογημένα ή αδικαιολογητά, πολλές φορές γκρινιάζουμε για το σύστημα υγείας της χώρας μας και για τις ελλείψεις του σε υλικό και ανθρώπινο δυναμικό. Προσωπικά όμως επιτρέψτε μου να αισθάνομαι σήμερα απόλυτη ευγνωμοσύνη προς το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό των νοσοκομείων «Αλεξάνδρα» και Αρεταίειο, υπεράνω του τίτλου τους ως πανεπιστημιακών νοσοκομείων. Ευγνωμοσύνη και ευχαριστίες και στο προσωπικό της Ογκολογικής Μονάδας του Αρεταίειου και ιδιαίτερα στην ιατρό Αγγελική Σφήκα, που ήταν ο άμεσος σύνδεσμός μου σε όλη αυτή τη δοκιμασία. Ευχαριστίες οφείλω επίσης και στην προσωπική μου ιατρό Αφροδίτη Ζάγκα, στον σύζυγό της ιατρό Σοφοκλή Κοντογιάννη και στον φίλο μικροβιολόγο Δημήτρη Αρχοντάκη, που με καθοδήγησαν στα πρώτα δύσκολα βήματα αυτής της περιπέτειας. Και φυσικά, οφείλω την απεριόριστη ευγνωμοσύνη μου σε δύο πραγματικούς ανθρώπους, στους καθηγητές του Πανεπιστημίου Αθηνών, τον ογκολόγο

Χρήστο Παπαδημητρίου και τον χειρουργό Αντώνη Βεζάκη, οι οποίοι με έσωσαν κυριολεκτικά από του χάρου τα δόντια! Ο,τι υπερθετικό κι αν πω γι’ αυτούς τους γιατρούς και για το επιστημονικό (και όχι μόνο) έργο που επιτελούν θα είναι πάρα πολύ λίγο.

Και κάτι τελευταίο: η απόφασή μου να αναφερθώ εξ αρχής και δημόσια σε ένα τόσο προσωπικό θέμα υγείας δεν πάρθηκε «ελαφρά τη καρδία», αλλά έπεται από πρότρυνση δύο αγαπητών μου φίλων ιατρών, που θεώρησαν ότι μια τέτοια αναφορά θα βοηθούσε πολλούς συνανθρώπους μας που αντιμετωπίζουν δύσκολα προβλήματα υγείας. Μια εκτίμηση που αποδείχθηκε πέρα ως πέρα σωστή. Σήμερα φυσικά δεν τρέφω ψευδαισθήσεις ή αυταπάτες, αλλά παρ’ όλο που βρίσκομαι ακόμη στην αρχή, το τέλος φαίνεται ότι βρίσκεται πολύ πιο μακριά απ’ ό,τι φάνταζε πριν από ένα χρόνο. Γιατί, όπως λέει και ο Πατρινός συμπολίτης μου, ογκολόγος χειρουργός Γιάννης Σπηλιώτης, «σε δέκα χρόνια ο καρκίνος θα είναι μια χρόνια νόσος. Γι’ αυτό μη φοβηθείς και μην αργήσεις, γλυκοχαράζει η νίκη».

* Ο κ. Διονύσης Π. Σιμόπουλος είναι επίτιμος διευθυντής του Ευγενίδειου Πλανηταρίου.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΞΕΝΙΟ

Ο Νίκος Ξένιος γεννήθηκε στο Σουδάν. Σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης και στην École des hautes études en sciences sociales (Παρίσι) και είναι διδάκτωρ Πολιτικής Φιλοσοφίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Διδάσκει στο Μουσικό Σχολείο Αλίμου και συνεργάζεται με την ιστοσελίδα bookpress. Δημοσίευσε τη συλλογή διηγημάτων «Το άκτι» (2011) και τη νουβέλα «Ένα τριάρι για τον Οιδίποδα» (2012) από τις εκδόσεις Φαρουλάς και τα μυθιστορήματα «Το κυνήγι του βασιλιά Ματθία» (2017) και, πριν από λίγες ημέρες, «Τα σπλάχνα» (2019) από τις εκδόσεις Κριτική.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
«Απαντα τα Πεζά» του Μπρούνο Σουλς και την «Ιστορία της Μεσαιωνικής Ευρώπης» του R.H.C. Davis.

Ποιος ήρωας λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Θα ήθελα να ήμουν ο εραστής της Λαίδης Τσάτερλι. Αυτό, γιατί προφανώς δεν θα ήταν δυνατόν να είμαι η ίδια η Λαίδη Τσάτερλι.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;

Θα καλούσα τον Ευριπίδη, για να μάθω αν τελικά ανέβασε τις «Βάκχες» στα ανάκτορα των Μακεδόνων. Τον Σαίξπηρ, για να τον ρωτήσω κάποιες λεπτομέρειες για τα σονέτα του. Τη Βιρτζίνια Γουλφ, για να μου πει πώς είναι να αλλάζει κανείς αιώνες. Τον Τενεσί Ουίλιαμς, γιατί είναι ο μόνος που θα κατάφερνε να με παρασύρει να πιω αλκοόλ.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα κόρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Οτι ο Μέγας Κωνσταντίνος, εκτός από τους πολιτικούς του αντιπάλους, δολοφόνησε τη σύζυγό του και τον γιο του.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;

Το «Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο» του Προυστ.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
«Το μόνον της ζωής του ταξίδιον» του Βιζηνίου.

Θα μας συστήσετε με δυο λόγια τον κεντρικό σας ήρωα, τον Αλκα Δομέστικο; Τι είναι αυτό που τον τρώει μέσα του;

Είναι ένας μικροαστός. Μέσα του τον «τρώει» το ότι θα ήθελε να είναι μεγαλοαστός. Είναι ένας άνθρωπος που θέλει να τον αγαπούν όλοι. Μέσα του τον «τρώει» το γεγονός ότι δεν τον αγαπά κανείς.

Γιατί σημείο εκκίνησης στην αφήγησή σας είναι η πυρκαγιά της εβραϊκής συνοικίας Κάμπελ, στη Θεσσαλονίκη του 1931;

Γιατί ο ήρωάς μου μισεί τους Εβραίους. Κι επειδή, με πόνο ψυχής, έπρεπε να τον καταστρέψω, αποφάσισα να συνδέσω άρρηκτα τη ζωή του με αυτούς.

Έχετε Facebook, Twitter κ.τ.λ.; Χαμένος χρόνος ή πηγή ερεθισμάτων;
Εχω μόνο Facebook. Πηγή ερεθισμάτων, όταν η ενασχόληση με αυτό δεν ξεπερνά το πεντάλεπτο.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Εικονίσματα στην ερημιά

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΣ
Μαύρο νερό
εκδ. Κίχλα, σελ. 78

Σε μια απόκοσμη περιοχή του ηπειρωτικού τοπίου τοποθετεί ο Μιχάλης Μακρόπουλος τους λιγοστούς επιζώντες μιας συντέλειας. Η γη τους νεκρώθηκε εξαιτίας της μόλυνσης του νερού από έργα ανάπτυξης, που άφησαν πίσω τους οξειδωμένα συντρίμια. Καταμεσής του δάσους σάπιζε η αντλία της γεώτρησης, φαγωμένη από τη σκουριά. Παραδίπλα, ένα ξωκλήσι «στεκόταν παράταιρο στην ουλώδη γη πλάι στο καλυβδινό είδωλο». Παραπέρα βρίσκονταν αραδιασμένα σκουριασμένα φορτηγά και βυτία, «και με τα σπασμένα τους τζάμια, τις γυμνές τους ζάντες, τα ξεκοιλιασμένα τους καθίσματα, ανέπεμπαν δεήσεις στην Αντλία». Τα έμβια απομεινάρια του χωριού ποτίζονταν από τις τελευταίες ρανίδες του τόπου.

Σφαλισμένα σπίτια, γκρεμισμένες στέγες, ραγισμένοι δρόμοι, σκουριασμένοι αγωγοί και δεξαμενές λυμάτων και κατερειπωμένα ξωκλήσια, που βρώμιζαν από ξερά φύλλα, χώματα και περιττώματα, συνθέτουν τη ζοφώδη σκηνογραφία της νουβέλας. Στον φαρμακωμένο βióτοπο πασχίζουν να επιβιώ-

σουν ένας πατέρας και ο ανάπληρος γιος του. Η ζωή του πατέρα είναι η ζωή του γιου, εξ ου και Πατέρας. Ο τελευταίος, κουβαλώντας στην πλάτη τον Χριστόφορο, ένα άχρονο βρέφος, περιδιαβαίνει τη δηλητηριώδη ύπαιθρο αναζητώντας τρόφιμα στα εγκαταλεημένα σπίτια. Δεν παρέλειπε να ανάβει ένα κεριό στα ξωκλήσια που γιόρταζαν και έπειτα άνοιγε στην τύχη την Αγία Γραφή και, φυλλομετρώντας τις मुखλιασμένες σελίδες, διάβαζε μερικές φράσεις, οι οποίες χάνονταν ανάμεσα στις σκιές που χόρευαν στους τοίχους, «όποτε πνοές στο μισοσκόταδο άρπαζαν τις φλογίτσες των κεριών».

Τα κλειστά σπίτια του χωριού ήταν μνήματα, κατοικημένα από φαντάσματα. Βουβές πόρτες, τυφλά παράθυρα και μέσα σιωπή και κρύο, ερείπωση και μούχλα, σκόνη, σταματημένοι δείκτες στα ρολόγια και φωτογραφίες νεκρών, που «κοιτούσαν με αυστηρότητα, θαμποί πίσω από τζάμια σκονισμέ-

να και ραγισμένα». Στις ντουλάπες «σαπισμένα ρούχα» κρέμονταν «βρώμικα κι αδειανά». Σε σκοτεινές γωνίες τρεμπαιζαν ίσκιοι, τα σανίδια έτριζαν από ασώματα βήματα. Οι τοίχοι ριγούσαν από τις ανάσες των αφανισμένων. Τις πέτρες των χαλασμάτων ψλαφούσαν αύλα δάκτυλα. «Όταν με την αφή της μνήμης το χέρι άγγιζε την κρύα πέτρα, τα φαντάσματα τη ζέσταναν με το νεκρό τους χνότο».

Ο Πατέρας δεν έκανε τον σταυρό του, αλλά ήξερε πως η βασιλεία του Θεού ανήκει στα παιδιά. Δεν ήξερε αν πίστευε, διότι η πίστη του δεν ήταν υπερβα-

τική, αλλά κοϊκή. Σκούπιζε το χώμα από τα ξωκλήσια και εναπόθετε στο χώμα τούς άταφους νεκρούς. Πρωτίστως, όμως, είχε επωμιστεί μέχρις εσχάτων την ευθύνη του Χριστόφορου. Τον τάζιζε, τον έπλενε, τον έπαιρνε στην πλάτη του, λυγίζε από το βάρος του, αλλά δεν σωριάζονταν. Η αφοσίωσή του στον γιο του έμοιαζε να εκπορεύεται

από έναν ιερό δεσμό, εξίσου δεσμευτικό και για τους δύο. Το επιλογικό «αναγάλιασμα» του θεόληπτου βρέφους, που δραπετεύει από το άρρωστο σαρκόιο μεταρσιωμένο από την ένθεση δύναμη Κενταύρου, υποδηλώνει την εκπλήρωση ενός θαύματος, που έλεγε τόσο τον γιο όσο και τον πατέρα.

Τεχνουργημένα λιτά, δραματικά αλλά δίχως εξάρσεις, με συντακτική εικονοπλαστική δύναμη, η γραφή του Μακρόπουλου μαγεύει, επαναφέροντας στην αποστραγγισμένη επίγεια επικράτεια την απαντοχή του Θείου. Το αποψιλωμένο τοπίο διαστίζουν ισχνά φεγγοβόλματα, ασθενικές φλόγες που φωτίζουν αλειτούργητα εκκλησάκια και παλιά εικονίσματα. Οι άγιοι στους τοίχους, βυθισμένοι στο ημίφως, με τις μορφές τους να αναδύονται ακνές κάτω από τα μανουάλια, δεν ήταν μακρινές παρουσίες. «Ήταν τόσο κοντινοί όσο τα φαντάσματα των χωριανών στους άδειους πάγκους της εκκλησίας».

Πατέρας και γιος συγκροτούν ένα εκκλησίασμα, συγκλονισμένο από την αγιότητα που αναγνωρίζουν ο ένας στον άλλο. Μεσ στην άραχλη, ουλώδη γη φτιάχνουν έναν θύλακο, όπου γιορτάζουν αδιάκοπα τη ζωή που τους δηλητηριάζει.

Πρώτα σε πωλήσεις

Ανθρωπιστικές Επιστήμες

1 «Narrative Economics - How Stories Go Viral & Drive Major Economic Events» του Robert Shiller (Princeton Univ. Press)

2 «The Cosmopolitan Tradition - A Noble but Flawed ideal» της Martha Nussbaum (Harvard Univ. Press)

3 «The Narrow Corridor - States, Societies and the Fate of Liberty» του Daron Acemoglu (Allen Lane)

4 «Globalizing Capital - A History of the Int. Monetary System, 3rd Edition» του Barry Eichengreen (Princeton Univ. Press)

5 «The Meritocracy Trap» του Daniel Markovits (Allen Lane)

Θετικές Επιστήμες

1 «Tales of Impossibility - The 2000-Year Quest to solve the Mathematical Problems of Antiquity» του David Richeson (Princeton Univ. Press)

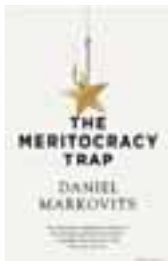
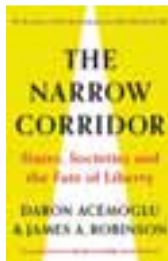
2 «The Number of the Heavens - A History of the Multiverse and the Quest to Understand the Cosmos» του Tom Siegfried (Harvard Univ. Press)

3 «Artificial Intelligence - A Guide for Thinking Humans» της Melanie Mitchell (Penguin Books)

4 «Outgrowing God - A Beginner's Guide» του Richard Dawkins (Bantam Press)

5 «Reverse Mathematics - Proofs from the Inside Out» του John Stillwell (Princeton Univ. Press)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το ξενόγλωσσο επιστημονικό βιβλιοπωλείο Bookpath (Σόλωνος 69, Αθήνα)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Πατρίσια Χάισμιθ, τα ημερολόγια
Σχεδόν 25 χρόνια μετά τον θάνατό της, η Πατρίσια Χάισμιθ επανέρχεται στην εκδοτική επικαιρότητα με τη σχεδιαζόμενη έκδοση των ημερολογίων της. Εκατοντάδες από τις προσωπικές της σελίδες, που είχαν μείνει στην αφάνεια, θα δουν το φως της δημοσιότητας από τον οίκο Liveright Publishing το 2021 σε έναν ενιαίο τόμο. Οι ημερολογιακές καταγραφές εκτείνονται σε διάστημα 60 ετών και περιλαμβάνουν σκέψεις για τη σεξουαλικότητα, τη βία και τη λογοτεχνία.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Η Μπάρτολι για τον Φαρινέλι
Το νέο άλμπουμ της Ιταλίδας μεσοφώνου Τσετσιλία Μπάρτολι είναι αφιερωμένο στον διάσημο καστράτο του 18ου αιώνα Φαρινέλι. Το άλμπουμ «Farinelli» κυκλοφορεί από την Decca και περιλαμβάνει άριες του αδελφού του Φαρινέλι, Ρικάρντο Μπρόσι και του δασκάλου και μέντορά του Νικόλα Πόρπορα. Η Τσετσιλία Μπάρτολι επέλεξε μια τολμηρή φωτογράφιση που προσεγγίζει ζητήματα φύλου και ταυτότητας επισημαίνοντας σε δήλωσή της το ιστορικό πλαίσιο της εποχής.

ΗΠΑ

Βιογραφία του Τόμας Εντισον
Η νέα βιογραφία του Τόμας Εντισον (1847-1931) είναι το κύκνειο άσμα του διακεκριμένου βιογράφου Εντμουντ Μόρις (1940-2019), γνωστού και για τις βιογραφίες του Θιοντορ Ρούσβελ και του Ρόναλντ Ρέικαν. Το βιβλίο με τίτλο «Edison» έχει την πρωτοτυπία να αρχίζει την αφήγηση από το τέλος και να προχωράει προς την αρχή της ζωής του μεγαλύτερου εφευρέτη του 19ου αιώνα. Ο Εντισον, εγωκεντρικός και μανιωδώς εργασιομανής, κρατούσε διαρκώς σημειώσεις και ημερολόγιο.

ΛΙΣΣΑΒΩΝΑ

50 χρόνια Μουσείο Γκουλμπενκιάν
Το 1969 εγκαινιάστηκε στη Λισσαβώνα, σε ένα σημαντικό μοντερνιστικό κτίριο, το μουσείο που στεγάζει τη συλλογή του Καλούστε Γκουλμπενκιάν, του πολυμήχανου Αρμένιου επιχειρηματία, φιλάνθρωπου και συλλέκτη. Η νέα έκθεση εστιάζει στις πρώτες μουσειογραφικές προσεγγίσεις, στο ντιζάιν της εποχής αλλά και στη φιλοσοφία της μουσειολογίας. Προβάλλονται ιδέες της εποχής για εκθέσεις μουσείων σε άλλες χώρες με σπουδαίες υπογραφές.

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Ναΐφ τέχνη στην Alpha C. K.
Έκθεση της ζωγράφου Σοφίας Καλογεροπούλου από την Ελλάδα παρουσιάζεται έως τις 16 Νοεμβρίου στην Alpha C. K. Art Gallery της Λευκωσίας. Με έντονο το θεατρικό στοιχείο, η ναΐφ ζωγραφική της Σοφίας Καλογεροπούλου έχει τη δική της ταυτότητα και αντλεί από μια σειρά αναφορών. Με χαρακτηριστικό τα λαμπρά χρώματα, την πυκνότητα, τα αρχιτεκτονικά μέλη και την κίνηση, η ζωγραφική της Σοφίας Καλογεροπούλου εντάσσεται στη μακρά παράδοση της ναΐφ τέχνης.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

Ο μύθος και η πραγματικότητα της Τροίας

ΛΟΝΔΙΝΟ

Η μεγάλη έκθεση για την Τροία που εγκαινιάζει το Βρετανικό Μουσείο στο Λονδίνο στις 21 Νοεμβρίου προβλέπεται να είναι ένα γεγονός μεγάλης σημασίας αν κρίνει κανείς από τη φιλοδοξία και το εύρος της έκθεσης. Οι διοργανωτές αναφέρουν πως είναι η πρώτη σοβαρή έκθεση για την Τροία στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην οποία μάλιστα θα εκτεθούν και ευρήματα από τις ανασκαφές του Ερρίκου Σλήμαν, για πρώτη φορά από τότε που εκτέθηκαν

καν στο Λονδίνο τη δεκαετία του 1870, όταν δηλαδή έρχονταν στο φως οι συναρπαστικές πληροφορίες για την Τροία. Η έκθεση στο Βρετανικό Μουσείο, με χορηγό την BP, επιχειρεί να εξαντλήσει το θέμα και να το προσφέρει στους επισκέπτες σε όλες τις δυνατές εκδοχές του και νεότερες προσλήψεις του. Με αφητηρία τις ανασκαφές του Σλήμαν, η αφήγηση εξετάζει την επανένταξη, με νέους όρους, της Ιλιάδας και των ομηρικών επών στην εποχή της νεωτερικότητας. Βασίζεται στην αρχαιολογική τεκμηρίωση και προχωράει στη διεύθυνση της ιδέας της Τροίας και των ηρώων της, του Αχιλλέα, του Πάρη ή της Ελένης, στη νεότερη δυτική κουλτούρα, στον λαϊκό πολιτισμό του θεάματος και στην παραφιλολογία. Ένας μεγάλος αριθμός των αυθεντικών εκθεμάτων θα εκτεθεί τώρα στο Βρετανικό Μουσείο –κεραμικά, ασημένια σκεύη, χάλκινα όπλα και γλυπτά από πέτρα– χάρη στον δανεισμό από τα Μουσεία του Βερολίνου για πρώτη φορά έπειτα από σχεδόν 150 χρόνια.

Πρόκειται για περίπου 300 αντικείμενα. Η έκθεση εστιάζει επίσης και στην πρόσληψη της Τροίας πριν από την ανασκαφή του Σλήμαν που άλλαξε τα δεδομένα. Παρουσιάζει δηλαδή έργα του νεοκλασικισμού από τα τέλη του 18ου και τις αρχές του 19ου αιώνα, όπως τον εικονιζόμενο πληγωμένο Αχιλλέα, γλυπτό εξαιρετικού ρεαλισμού από τον Φίλιππο Αλμπατσίνι (1777-1858), το οποίο προέρχεται από τη συλλογή του Chatsworth House και αποκαταστάθηκε ειδικά για την έκθεση

στο Βρετανικό Μουσείο. Εμφαση δίνεται στην ερμηνεία της Τροίας τόσο από την επιστημονική έρευνα όσο και από τον μύθο της, ήδη από την αρχαιότητα, την Αναγέννηση, τους περιηγητές και το νεοκλασικό πνεύμα του 18ου και 19ου αιώνα. Περιλαμβάνονται αναφορές σε όλες τις εκδοχές του σύγχρονου πολιτισμού, στην κινηματογραφική βιομηχανία της χρυσής εποχής του Χόλιγουντ και σε σύγχρονες προσεγγίσεις από καλλιτέχνες όπως η 83χρονη Ελινόρ Αντίν.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Τι ώρα είναι εκεί όπου δεν μιλάει κανένας;

Ο κύριος Γκρι κρατάει ένα ξένο εκδοτικό κομψοτέχνημα: το εξαιρετικά καλαισθητό τομίδιο με τον τίτλο «Τι ώρα είναι;» (What Time Is It?, εκδ. Notting Hill Editions, 2019) με κείμενα του μεγάλου σύγχρονου Βρετανού στοχαστή, τεχνοκριτικού και συγγραφέα Τζον Μπέργκερ και εικόνες του σημαντικού Τούρκου εικονογράφου Σελτζούκ Ντεμιρέλ, πάνω σε ένα κοινό θέμα: τον χρόνο. Ο Μπέργκερ πέθανε τον Ιανουάριο του 2017 και η Μαρία Ναντότι, η οποία επιμελήθηκε την έκδοση, αποφάσισε μαζί με τον Ντεμιρέλ να ολοκληρώσουν ένα πρότζεκτ που είχαν αφήσει στη μέση σκαλίζοντας τα αρχεία του συγγραφέα: οτιδήποτε είχε σχέση με τον χρόνο «ως φιλοσοφική έννοια που μεταβάλλεται ανάλογα με τις πολιτικές και ιστορικές περιόδους, τον χρόνο ως μνήμη και πένθος, ως έρωτα και ελπίδα, ως βιολογικό σώμα

Υπάρχει ο γαλαξιακός χρόνος των αστερών, υπάρχει και η διάρκεια ζωής μας πεταλούδας.

εγκλωβισμένο στους αδυσώπητους ρυθμούς του, τον χρόνο της φύσης, του Κεφαλαίου, του ονειρίου και της τέχνης, καθώς και τον αιώνιο χρόνο της συνείδησης».

«Ο χρόνος δημιουργείται από τα γεγονότα», γράφει ο Μπέργκερ. «Σε ένα σύμπαν χωρίς γεγονότα δεν θα υπήρχε χρόνος. Τα διαφορετικά συμβάντα δημιουργούν διαφορετικούς χρόνους. Υπάρχει ο γαλαξιακός χρόνος των αστερών, υπάρχει ο γεωλογικός χρόνος των ορέων, υπάρχει η διάρκεια ζωής μιας πεταλούδας. Δεν υπάρχει τρόπος να συγκρίνεις αυτούς τους διαφορετικούς χρόνους

Ενα από τα πολλά όμορφα, έργα του Σελτζούκ Ντεμιρέλ για το βιβλίο «Τι ώρα είναι;», που υπογράφει με τον μακαρίτη Τζον Μπέργκερ.

εκτός και αν χρησιμοποιήσεις μια μαθηματική αφαίρεση. Ήταν ο άνθρωπος που επινόησε αυτή την αφαίρεση. Επινόησε έναν κανονικό χρόνο «εκεί έξω», όπου λίγο-πολύ χωρούν τα πάντα». Καθώς ο κύριος Γκρι διαβάζει τους αφορισμούς και τα ποιήματα του Μπέργκερ, και ονειροπολεί με τις εικόνες του Ντεμιρέλ, στην οδό του κινητού του έρχεται η είδηση ότι η διαστημοσυσκευή Βόγιατζερ II ταξιδεύει πλέον και αυτή, μετά τον Βόγιατζερ I, στην αχανή περιοχή του γαλαξία, στο μεσοαστρικό διάστημα, σχεδόν 120 φορές την απόσταση Γης - Ηλίου. Ο Βόγιατζερ II έχει περάσει σε αυτό που ονομάζεται πλιόπαυση: το εξωτερικό όριο όπου σταματούν τα φορτισμένα σωματίδια του πλιακού «ανέμου». Αλήθεια, τι ώρα να είναι άραγε στην πλιόπαυση; Ή στο άψυχο εσωτερικό του Βόγιατζερ II; Εκεί όπου δεν υπάρχουν συμβάντα.

Ο κύριος Γκρι σκέφτεται: ο χρόνος παύει σε έναν άνθρωπο που πεθαίνει (τότε που παύουν οριστικά τα συμβάντα της ζωής του), ο χρόνος σταματά για μια σχέση που έληξε ή για έναν αγώνα ποδοσφαίρου που έληξε, αλλά ο χρόνος στον Βόγιατζερ II ίσως να ισχύει μόνο και μόνο επειδή συνεχίζει να επικοινωνεί με τη Γη: στέλνει σήματα, πληροφορίες, εικόνες. Οι επιστήμονες εκτιμούν πως οι «Βόγιατζερ» I και II θα ζήσουν περισσότερο και από τη Γη, ταξιδεύοντας στον γαλαξία μας για τουλάχιστον πέντε δισεκατομμύρια χρόνια. Κάποια στιγμή, όμως, θα πάψουν να στέλνουν στοιχεία στη Γη. Ίσως τότε, όταν οι Βόγιατζερ σιωπήσουν, η έννοια του χρόνου να πάψει όντως να έχει το παραμικρό νόημα. Όταν παύει κάθε «ομιλία», κάθε επαφή. Ρωτάς ποτέ τη σιωπή «τι ώρα είναι;»;

Συζήτηση για τα μουσικά πράγματα στην Κύπρο

Για τα 10χρονα της η Louvana Records διοργανώνει την ημερίδα «Μουσική Παραγωγή, Επικοινωνία, Νέα Μέσα και Δικτύωση»

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗ**

Η αλήθεια είναι ότι τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο η μουσική έχει ανανεωθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό. Ολοένα και εμφανίζονται νέα σχήματα, από διαφορετικά μουσικά μονοπάτια, νέες φωνές και νέες προσπάθειες έρχονται στο προσκήνιο. Άραγε μπορούν όλοι να έχουν το μερίδιο που τους αναλογεί; Ποιες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν; Αυτά και άλλα πολλά θα συζητήσουν έξι καταξιωμένοι άνθρωποι της μουσικής στην Κύπρο, στην ανοικτή συζήτηση που διοργανώνεται στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για τα 10χρονα της δισκογραφικής εταιρίας Louvana Records, την επόμενη Κυριακή 17 Νοεμβρίου. Η επιμέλεια και παρουσίαση των συζητήσεων θα γίνει από τους Αντώνη Αντωνίου (frontman του folk trio Monsieur Doumani), Παναγιώτη Γεωργίου (frontman των Arcadian Child), Μάριο Τακούσιτς (συνθέτης των «Need For Speed: Hot Pursuit», «Mighty Sugarcane»), Μιχάλη Καρακατσάνη (Κέντρο Μουσικής Πληροφόρησης Κύπρου), και Αντρέα Τραχωνίτη και Λευτέρη Μουμιτζή (Louvana Records). Οι πέντε μίλησαν στην «Κ», προειδεάζοντάς μας για το τι θα ακουστεί στις συζητήσεις.

Αντώνης Αντωνίου (Monsieur Doumani)

—Υπάρχει ασφαλής μουσικός δρόμος; **As πούμε ο κυπριακός στίχος σε νέο μουσικό αφήγημα είναι ένας τέτοιος;**
—Δεν το πιστεύω αυτό. Ο καθένας μπορεί να πορευθεί στον δρόμο που τον εκφράζει καλύτερα και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις. Το ότι όμως δεν χρειάζεται να προσπορίσεις ότι είσαι κάτι άλλο από αυτό που είσαι σίγουρα βοηθάει. Είμαστε Κυπριαίοι, μιλούμε κυπριακά και εκφραζόμαστε με ένα συγκεκριμένο τρόπο και όλα αυτά συντελούν στη διαμόρφωση της ταυτότητάς μας. Άρα, χρησιμοποιώντας τα με χαλαρότητα και χωρίς ενδοιασμούς στη δημιουργική διαδικασία, πιστεύω πως βοηθά στο να παραχθεί κάτι ειλικρινές. Αλλά και πάλι η ασφάλεια είναι κάτι που δεν πρέπει καν να υπάρχει στο λεξιλόγιό σου, αν θες πραγματικά να κάνεις κάτι που να φέρει την στάμπα σου και να αντανακλά αυτό που πραγματικά είσαι.
—**Τι θα έλεγες ότι έκανε επιτυχημένους τους Monsieur Doumani, ένα folk συγκρότημα; Τόσο εντός όσο και εκτός Κύπρου.**

—Κατ’ αρχάς η συγχυρία του σμιζματος του Άγγελου του Δημήτρη και εμένα. Τρεις σχετικά διαφορετικοί μουσικοί κόσμοι ξαφνικά βρέθηκαν να δημιουργούν μαζί με μια κοινή συντεταγμένη, την κυπριακή παραδοσιακή μουσική. Έτσι άρχισαν όλα. Έπειτα ο ενθουσιασμός και η σκληρή δουλειά που ακολούθησε και που βοήθησε να διαφανεί από την αρχή (σε εμάς τουλάχιστον) ότι το δημιουργικό έδαφος ήταν εύφορο, δηλαδή δούλευε. Μετά ήρθε και ο πρώτος δίσκος, ο οποίος έλαβε πολύ καλές κριτικές στα διεθνή μέσα ενώ στην Κύπρο πολύς κόσμος τον αγάπησε με ενθουσιασμό και άλλοι προσπαθούσαν να καταλάβουν από πού ξεπετάχτηκε αυτό το «αστείο». Ναι, κάποιοι θεώρησαν ότι απλώς κάναμε την πλάκα μας, που η αλήθεια είναι ότι το διασκεδάσαμε κιόλας, όπως κάνουμε και τώρα, γιατί για εμάς η μουσική είναι ένα παιχνίδι. Και τελικά ίσως να είναι αυτό το παιχνίδισμα, η ανατροπή και η αμεσότητα (ιδιαίτερα των στίχων) που έσπρωξαν το πράγμα.

—**Τα κανάλια διάχυσης της μουσικής σας ποια είναι; Πόσο μας ξέρουν στο εξωτερικό;**

—Το γκρουπ Monsieur Doumani όσο και το Trio Tekke, απευθύνονται εκτός από το τοπικό κοινό, σε ένα διεθνές κοινό (κυρίως δυτικό), το οποίο ενδιαφέρεται για την κουλτούρα και τον πολιτισμό που υπάρχει στον κόσμο. Υπάρχει και η αντίστοιχη αγορά λοιπόν, όπου η μουσική μας βρίσκει θέση. Το δίκτυο αυτό θα έλεγα συνεχώς μεγαλώνει και υπάρχει πολύ ενδιαφέρον και ευκαιρίες για παρουσίαση της δουλειάς μας σε φεστιβάλ, εκδηλώσεις αλλά και σε μέσα μαζικής ενημέρωσης. Βέβαια το διαδίκτυο έχει υπάρξει καταλύτης για την προώθηση και το μάρκετινγκ γενικότερα, και είναι κάτι που όλοι πλέον εκμεταλλεύονται στο έπακρο. Στο εξωτερικό, λοιπόν, θέλουν πολύ να μάθουν για ξένες κουλτούρες

Ο καθένας μπορεί να πορευθεί στον δρόμο που τον εκφράζει καλύτερα και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις. Το ότι όμως δεν χρειάζεται να προσπορίσεις ότι είσαι κάτι άλλο από αυτό που είσαι σίγουρα βοηθάει.

και η αλήθεια είναι ότι η μικρή Κύπρος δεν φτάνει συχνά στα αφτιά τους, αφού δεν υπάρχει ιδιαίτερη μουσική εξαγωγή. Και ναι είναι πάρα πολλές φορές που πολλοί από το κοινό δεν ξέρουν καν πού βρίσκεται η Κύπρος, και κάποιοι δε, δεν αναγνωρίζουν καν το όνομα της χώρας.

Μιχάλης Καρακατσάνης (Κέντρο Μουσικής Πληροφόρησης Κύπρου)

—Ποιες είναι οι προκλήσεις της μουσικής, ως τέχνης, στην Κύπρο;
—Πιστεύω ότι μια από τις προκλήσεις

Το μικρό μέγεθος της Κύπρου κατά κάποιο τρόπο θεωρώ πως «επιβάλλει» στους τοπικούς δημιουργούς να πρέπει να λειτουργήσουν με μια εξωστρέφεια, στοχεύοντας στη διασύνδεσή τους δηλαδή με το ευρύτερο διεθνές μουσικό γίγνεσθαι.

που αντιμετωπίζει η μουσική παραγωγή, όχι μόνο στην Κύπρο, αλλά διεθνώς, είναι το πώς παραμένει σχετική και σε άμεση διάδραση με την ευρύτερη κοινωνία. Μιλάω εδώ κυρίως για τη μουσική δημιουργία αιχμής, την περιοχή αυτή που στη μουσική, πολλές φορές πρώτα από όλες τις υπόλοιπες τέχνες λειτουργώντας ως καθρέφτης και ως προφητεία, αμφισβητούνται επικρατούσες συμβάσεις και κατεστημένα και προτείνονται καινούργιες ιδέες. Αν θέλουμε τώρα να μιλήσουμε με οικονομικούς όρους, το μικρό μέγεθος της Κύπρου κατά κάποιο τρόπο θεωρώ πως «επιβάλλει» στους τοπικούς δημιουργούς να πρέπει να λειτουργήσουν με μια εξωστρέφεια, στοχεύοντας στη διασύνδεσή τους δηλαδή με το ευρύτερο διεθνές μουσικό γίγνεσθαι, ως απάντηση στην έλλειψη ευκαιριών και πόρων, που

Μουσικά μπορούμε να είμαστε ανταγωνιστικοί, γιατί υπάρχει αρκετό ταλέντο, αλλά εάν δεν έχουμε ψηλούς στόχους τότε δεν μπορεί να υπάρξει πρόοδος.

να καθιστούν βιώσιμη την επαγγελματική ενασχόληση με τη μουσική και σε τοπικό επίπεδο.

—**Ποιος πιστεύεις ότι πρέπει να είναι ο ρόλος της Πολιτείας στα μουσικά πράγματα της χώρας;**

—Νομίζω πρώτο μέλημα θα πρέπει να είναι η διασφάλιση ενός υγιούς περιβάλλοντος ζύμωσης, σύνθεσης, προώθησης και ανταλλαγής μουσικών ιδεών, με ανοιχτούς διαύλους επικοινωνίας με την ευρύτερη κοινωνία. Με ίσους όρους συμμετοχής στο παιχνίδι για όλους τους εμπλεκόμενους, δημιουργούς, φορείς, επαγγελματίες, ακροατήριο κτλ. Για να γίνει αυτό φυσικά χρειάζεται οι άμεσα εμπλεκόμενοι (στη συγκεκριμένη περίπτωση εμείς), να επικοινωνήσουμε με απλά λόγια στους υπόλοιπους πολίτες και κατ’ επέκταση στην Πολιτεία, την αναγκαιότητα που εμείς αντιλαμβανόμαστε για τη ανάγκη ύπαρξης ενός ενεργού και υγιούς μουσικού οικοσυστήματος, το οποίο να στηρίζεται στον αλληλοσεβα-

νά και δραστήρια κύτταρα της κοινωνικής μας ζωής.

Μάριος Τακούσιτς (συνθέτης)

—Πώς βλέπεις τα πράγματα στη σύγχρονη μουσική στην Κύπρο;

—Υπάρχει αρκετό ενδιαφέρον από νέα παιδιά που γράφουν, παίζουν και κάνουν ενδιαφέρουσες παραγωγές. Θα έλεγα ότι τα τελευταία 5-6 χρόνια βλέπουμε μια καλή εξέλιξη και μία νέα γενιά μουσικών που βγαίνει στην επιφάνεια. —**Μπορεί ένας μουσικός να ζήσει αποκλειστικά από την τέχνη του;**

—Ναι, σίγουρα μπορεί αλλά αυτό δεν

Ευτυχώς με τα social και το διαδίκτυο γενικότερα καταφέρνουμε να φτάνουμε σε αφτιά «ξένα». Όταν κυκλοφορήσαμε το «Afterglow» και στείλαμε τον δίσκο είτε σε labels είτε σε περιοδικά ήταν πάντα η ίδια: «Υπάρχει τέτοια μουσική στην Κύπρο;

σημαίνει ότι είναι εύκολο. Χρειάζονται πολλές θυσίες, κόπος και πραγματική αφοσίωση και αγάπη για αυτό που κάνεις.

—**Σου αρκεί η φράση «είναι καλό για την Κύπρο;», μπορούμε να είμαστε μουσικά ανταγωνιστικοί;**

—Στην Κύπρο συνηθίζουμε να κορνιζάρουμε την μετριότητα. Ζούμε όμως σε μια εποχή όπου μπορούμε πολύ εύκολα με 2-3 κλικ να δούμε και να ακούσουμε τι συμβαίνει στο εξωτερικό και να κρίνουμε από μόνοι μας πού βρίσκομαστε. Μουσικά μπορούμε να είμαστε ανταγωνιστικοί, γιατί υπάρχει αρκετό ταλέντο, αλλά εάν δεν έχουμε ψηλούς στόχους τότε δεν μπορεί να υπάρξει πρόοδος.

23 διοργανώσεις φεστιβάλ και 13 κυκλοφορίες καθώς και αμέτρητες διοργανώσεις συναυλιών. 6 σειρές ζωντανών βίντεο και 25.000 συνδρομητές στο κανάλι μας στο YouTube είναι κάτι που σίγουρα δεν είναι αμελητέο για μια δισκογραφική εταιρία από την Κύπρο.

Παναγιώτης Γεωργίου (Arcadian Child)

—Ποιες είναι οι δυσκολίες για ένα κυπριακό συγκρότημα;

—Η μεγαλύτερη δυσκολία δυστυχώς είναι η έλλειψη μουσικής παιδείας και ανατροφής της ευρύτερης μερίδας του κοινού.

—**Οι «Arcadian Child» πώς επιβιώνουν στην Κύπρο; Υπάρχει τόσο μεγάλο κοινό;**

—Η πραγματικότητα είναι ότι οι AC επιβιώνουν στην Κύπρο ένεκα των προσωπικών θυσιών των μελών τους, αλλιώς θα το χαμε κλείσει προ πολλού. Όσο για το κοινό, δεν ξέρω αν αυτό που έχουμε στην Κύπρο μπορεί να θεωρηθεί κοινό. Είναι τόσο μικρά τα μεγέθη που με δυσκολία μπορούν να υποστηρίξουν τις κυκλοφορίες του σήμερα.

—**Τα κανάλια διάχυσης της μουσικής σας ποια είναι; Πόσο μας ξέρουν στο εξωτερικό;**

—Ευτυχώς με τα social και το διαδίκτυο γενικότερα καταφέρνουμε να φτάσουμε σε αφτιά «ξένα». Όταν κυκλοφορήσαμε το «Afterglow» και στείλαμε τον δίσκο είτε σε labels είτε σε περιοδικά ήταν πάντα η ίδια: «Υπάρχει τέτοια μουσική στην Κύπρο; Κάποιοι δεν ήξεραν καν πού είναι η Κύπρος. Σιγά-σιγά όμως δημιουργείται λίγος θόρυβος γύρω από το νοτιότερο μέρος της Μεσογείου.

Αντρέας Τραχωνίτης Λευτέρης Μουμιτζής (Louvana Records)

—Μπορούμε να μιλάμε για μουσική βιομηχανία στην Κύπρο;

—Όσο και να θέλουμε να μπορούμε να μιλήσουμε για μουσική βιομηχανία νομίζω πως δεν μπορούμε. Μουσική βιομηχανία εγώ καταλαβαίνω ένα σύστημα που παράγει συνεχές έργο και αρκετά χρήματα για να διατηρείται. Με δυσκολία μπορούμε να μιλούμε πλέον για μουσική σκηνή. Και με αυτό εννοούμε μουσική δημιουργία και ένα σύνολο μουσικών που παράγουν έργο και έχουν συνεχή δράση στον χώρο και της παραγωγής αλλά και ζωντανής μουσικής παρουσίας.

—**Αργούν να έρθουν στην Κύπρο οι νέες μουσικές τάσεις;**

—Θα λέγαμε πως παίρνουν τον χρόνο τους αλλά σίγουρα όχι τόσο όσο παλιά. Λόγω του διαδικτύου σίγουρα είμαστε πιο ενημερωμένοι με το τι συμβαίνει στον έξω κόσμο. Δεν σημαίνει βέβαια

αυτό ότι αλλάζει ή εξελίσσεται και συλλογικά το γούστο μας.

—**Πώς θα αποτιμούσατε τα 10 χρόνια της Louvana Records;**

—Φτιάχνοντας το βιβλίο για τα δεκάχρονά μας και κοιτάζοντας πίσω στις δράσεις κατά τη διάρκεια αυτής της πορείας, έχουμε να πούμε ότι δεν τα πήγαμε καθόλου άσχημα. 23 διοργανώσεις φεστιβάλ και 13 κυκλοφορίες καθώς και αμέτρητες διοργανώσεις συναυλιών. 6 σειρές ζωντανών βίντεο, βιντεοκλίπ και 25.000 συνδρομητές στο κανάλι μας στο YouTube είναι κάτι που σίγουρα δεν είναι αμελητέο για μια δισκογραφική εταιρία από την Κύπρο. Είμαστε ικανοποιημένοι και ευγνώμονες και προσβλέπουμε στο μέλλον.

Πληροφορίες: Ανοικτή Συζήτηση, «Μουσική Παραγωγή, Επικοινωνία, Νέα Μέσα και Δικτύωση» 17 Νοεμβρίου, ώρα 3:00 μ.μ. Εθνικό Ωδείο Κύπρου - Εισόδος Ελεύθερη

Ισορροπώντας
σοφὰ μεταξύ
της ζωής
και της τέχνης

Η νέα ταινία του Πέδρο Αλμοδόβαρ

Πόνος και δόξα

ΔΡΑΜΑ (2019)

Σκηνοθεσία : Πέδρο Αλμοδόβαρ
Πρωταγωνιστούν: Αντόνιο Μπαντέρας, Ασιέρ Ετσεαντία, Χουλιέτα Σεράνο, Πενέλοπε Κρουζ

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«Οι νηποιοί κλαίτε πολύ εύκολα, λέει ο σκηνοθέτης στον νηποιοί, που πρόκειται να «ανεβάσει» μια θεατρική παράσταση. «Αλλά το δύσκολο είναι να μην αφήσεις τα δάκρυα να τρέξουν», να τα κρατήσεις πριν κυλήσουν». Σε αυτό ακριβώς το λεπτό σημείο ισορροπεί η νέα ταινία του Πέδρο Αλμοδόबार. Ο τρυφερός, αισθησιακός, εξωστρεφής κόσμος του –η νιότη του– συναντά το γήρας, τον ασθένεια, τη μοναξιά, δημιουργώντας συγκίνηση σε ένα αυτοβιογραφικό δράμα, που φέρει ακέραια τη δημιουργική του σφραγίδα. Το «Πόνος και δόξα» είναι η 21η ταινία του 69χρονου Ισπανού κινηματογραφιστή, η πιο προσωπική και σίγουρα μία από τις καλύτερες. Το μελόδραμα που εκείνος ανέσυρε από τη λήθη και την υποτίμηση, τώρα μια ωρίμασσε και ελέγχει πλήρως τα εκφραστικά του μέσα. Όταν το

υλικό είναι τόσο συναισθηματικό, μοιάζει να λείπει ο Αλμοδόβαρ, τότε το υπηρετούμε με μέτρο και αυτο-συγκράτηση. Κι όμως, τα χρώματα που φωτίζουν τις ταινίες του εξακολουθούν να λαμπρούν στις στιγμές της δόξας αλλά και του πόνου. Παρόλο που ο ήρωας διανύει μια πολύ σκοτεινή περίοδο της ζωής του, μια εποχή κρίσης, τα αντικείμενα γύρω του είναι πολύχρωμα – τα περισσότερα προέρχονται από το σπίτι του Αλμοδόβαρ, είναι τα έπιπλα, οι ζωγραφικοί πίνακες, οι οικογενειακές του φωτογραφίες. Η ομορφιά και η τέχνη τον περιστοιχίζουν. Ο Αντόνιο Μπαντέρας στον κεντρικό ρόλο δίνει την παράσταση της ζωής του, και μοιάζει να ξαναγεννιέται κάνοντας μια καινούργια αρχή στην καριέρα του. Το βραβείο ερμηνείας στο φετινό Φεστιβάλ των Καννών είναι όλο δικό του και του αξίζει, γιατί καταφέρνει να ερμηνεύσει έναν δυσκολο χαρακτήρα παίρνοντας διαρκώς ρίσκα: και αυτός, όπως ολόκληρη η ταινία, πρέπει να μην προκαλέσει στον θεατή εύκολα δάκρυα.

Ο Σαλβαδόρ Μάγιο είναι ένας σκηνοθέτης του κινηματογράφου που βρίσκεται πλέον στην παρακμή του. Η ασθένεια και η θλίψη τον

Η Πενέλοπε Κρουζ ενσαρκώνει με αληθοφάνεια την Ισπανίδα μητέρα της δεκαετίας του 1960, στο σχεδόν αυτοβιογραφικό φιλμ του Πέδρο Αλμοδόβαρ.

«Η ιδέα μου για το σινεμά συνδεόταν πάντα με το καλοκαιρινό αεράκι, τη μυρωδιά από κάτουρο και γιασεμί», θυμάται ο ήρωας του φιλμ.

ωθούν σε αναστοχασμούς, επιστροφές και επαναλήψεις. Κάποιες συναντήσεις διαδραματίζονται στο παρόν, άλλες τις θυμάται: την παιδική του ηλικία στη δεκαετία του '60, τη στιγμή που μετανάστευσε μαζί με τους γονείς του σε ένα χωριό στη Βαλένθια αναζητώντας μια καλύτερη ζωή, την πρώτη του ερωτική επιθυμία, τον πρώτο του έρωτα στη Μαδρίτη την δεκαετία του '80, τον πόνο αυτού του χωρισμού ενώ ο έρωτας ήταν ακόμα έντονος, τη

συγγραφή ως τη μόνη θεραπεία να ξεχνάς ό,τι δεν ξεχνιέται, την πρώτη επαφή με το σινεμά, και το απέραντο κενό που δημιουργεί η αδυναμία να συνεχίζεις να κάνεις ταινίες. Εξερπυνώντας το παρελθόν του, ο Σαλβαδόρ αισθάνεται την ανάγκη να το διηγηθεί λεπτομερώς. Τι από τα παλιά μένει ζωντανό για να τροφοδοτήσει το δύσκολο παρόν, τι έχει πεθάνει και η αναβίωσή του γεννά μόναχα λύπη;

«Τις νύχτες που δεν υποφέρω από κανένα πόνο, είμαι άθεος», λέει ο πρωταγωνοιστής, έχοντας μόλις απαριθμήσει τις αρρώστιες που τον κρατούν άγρυπνο και τον καθηλώνουν στην αδράνεια – ο κινηματογράφος, σχολιάζει σε άλλο σημείο, είναι μια σωματική εργασία, κι αυτός έχει γίνει ένας ανήμπορος άνθρωπος. Εντέλει είναι το σινεμά εκείνο που θα τον σώσει τροφοδοτώντας την πίστη του στη δημιουργία. Ο

Αλμοδόβαρ ανακαλεί και τιμά τον Φελίνο στο «8 1/2», ενώ το alter ego του, ο Σαλβαδόρ Μάγιο, γυρίζει τον βίο του τα μέσα-έξω για να νικήσει την αυτοκαταστροφικότητα και τη μελαγχολία του. Η μυθοπλασία και η ζωή αποτελούν τις δύο όψεις του ίδιου νοήματος.

Οι αναδρομές

Το «Πόνος και δόξα» δεν είναι απλώς αυτοβιογραφικό – «Η πραγματικότητα μου δίνει το σημείο εκκίνησης, τα υπόλοιπα τα εφευρίσκω εγώ στη συνέχεια», σχολιάζει ο σκηνοθέτης. Οι αναφορές στην παιδική του ηλικία και στο καθολικό θρησκευτικό υπόβαθρο της μόρφωσης θυμίζουν την «Κακή εκπαίδευση» (2004), ολοκληρώνοντας με αυτή την ταινία μία άτυπη κινηματογραφική τριλογία, που χρειάστηκε τρεις δεκαετίες για να σχηματιστεί ξεκινώντας από τον «Νόμο του

Πέδρο Αλμοδόβαρ - Αντόνιο Μπαντέρας. Ο πρώτος σκηνοθετεί μία από τις καλύτερες ταινίες του, ο δεύτερος δίνει την παράσταση της ζωής του στον ρόλο του Σαλβαδόρ Μάγιο.

πόθου» (1987). Όμως η μητέρα του Μάγιο λέει στον γιο της, «Δεν μου αρέσει η αυτο-μυθοποίηση, δεν θέλω να μπαίνει στις ταϊνές σου». Η Πενέλοπε Κρουζ την υποδύεται σε νεαρή ηλικία, ενορκώνοντας με αληθοφάνεια την Ισπανίδα μητέρα της δεκαετίας του 1960, και η Χουλιέτα Σεράνο της δίνει βάθος και δύναμη ενορκώνοντάς την στα νγαρεϊά της.

Τη μουσική σύνθεση της ταινίας υπογράφει ο σταθερός συνεργάτης του Αλμοδόβαρ Αλμπέρτο Ιγκλέσι-ας, και δημιουργεί πάλι μουσική που μοιάζει σαν να πηγάζει από το βάθος των εικόνων. Ο Χοσέ Λουί Αλκάλιν, επίσης μόνιμος συνεργάτης του, είναι ο διευθυντής φωτογραφίας και σε αυτόν στηρίζεται για να αναδείξει τα χρώματα, τα φως αλλά και το σκοτάδι στο οποίο ζει ο πρωταγωνιστής. Η καλλιτεχνική συμμετρία που διακρίνει το έργο του Αλμοδόβαρ είναι πανταχού παρούσα, σε μια σύνθεση από αξέχαστες στιγμές πραγματικής ζωής, με τις νixes και τις ήττες της. «Η ιδέα μου για το σινεμά συνδεόταν πάντα με το καλοκαιρινό αεράκι, τη μυρωδιά από κάτουρο και γιασεμί», θυμάται ο Μάγιο.

Δώσε Πάσα στη Ζωή

24 Νοεμβρίου 2019
10:00–14:00

Κλειστή Αίθουσα Αθλοπαιδιών Δήμου Αγίου Δομετίου

υπό την αιγίδα του
 έντιμου Υπουργού Εξωτερικών
 Νίκου Χριστοδουλίδη

10.00 Έναρξη της εκδήλωσης

10.30-11.15 Διαδραστική ανάγνωση του πρώτου παραμυθιού από τη σειρά παραμυθιών της Pizza Hut, «Ο Lumi και ο Dino Hut στην εποχή των Δεινοσαύρων» από τον ηθοποιό Θανάση Δρακόπουλο και τη συγγραφέα Ευαγγελία Αριστείδου Κασουλής. Φωτογράφιση παιδιών με τους ήρωες της Pizza Hut και συμμετοχή στην πρώτη ομάδα δραστηριοτήτων.

3 ΟΜΑΔΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
A' Ομάδα: Ρομποτική με τον Lumi και τον Dino Hut από το φροντιστήριο Ταξίδι στην εκπαίδευση
B' Ομάδα: Δημιουργώ με τους ήρωες (κατασκευές) με το νηπιαγωγείο Nostri Amici
G' Ομάδα: Facepainting

11.20-11.25 Χαιρετισμός από τον Υπουργό Εξωτερικών κ. Νίκο Χριστοδουλίδη

11.30-12.00 Ποδοσφαιρικός αγώνας μεταξύ υπουργών και παλαίμαχων ποδοσφαιριστών

12.30-14.00 Διαδραστική ανάγνωση του παραμυθιού «Ο Βατραχογιάννης στο Διάστημα». Φωτογράφιση παιδιών με τους ήρωες (Βατραχογιάννης & ΚουκουΑθνήνα) και συμμετοχή στην πρώτη ομάδα δραστηριοτήτων.

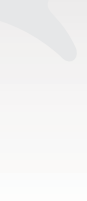
3 ΟΜΑΔΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
A' Ομάδα: Ρομποτική με τον Βατραχογιάννη από το φροντιστήριο Ταξίδι Στην Εκπαίδευση
B' Ομάδα: Δημιουργώ με τους ήρωες (κατασκευές) με το νηπιαγωγείο Happy Feet
G' Ομάδα: Facepainting

14:00 Τέλος της εκδήλωσης

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗΣ	ΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ ΤΟ	ΧΟΡΗΓΟΙ	ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ
 ROUND TABLE 	 караϊτσάκειο ΙΔΡΥΜΑ Όραμα Ζωής	 	

www.cyrs.eu
cyrs.eu

Η ΑΣΠΙΔΑ ΣΟΥ ΤΟ ΕΜΒΟΛΙΟ ΣΟΥ

Εμβολιάσου σήμερα και προστατέψε τον
εαυτό σου και τους γύρω σου από
την χρίπη και την πνευμονιοκοκκική πνευμονία

Εκστρατεία ενημέρωσης για τα εμβόλια κατά της Γρίπης και του Πνευμονιόκοκκου
Πνευμονολογική Εταιρεία Κύπρου
2019

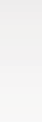

Μεγάλος χορηγός:

Χορηγοί επικοινωνίας:

Διοργάνωση:

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η γκριζα εκδοχή της Βρετανίας

Η νέα ταινία του αειθαλούς Κεν Λόουτς για την αφανή εργατική τάξη

Δυστυχώς απουσιάζετε ★★½ ΔΡΑΜΑ (2019)

Σκηνοθεσία: Κεν Λόουτς
Ερμηνείες: Κρις Χίτσεν, Ντέμπι Χάινγκουντ, Νίκι Μάρσαλ, Κέιτι Πρόκτορ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ο σπουδαιότερος σύγχρονος θιασώτης του κοινωνικοπολιτικού σινεμά, Κεν Λόουτς, συμπληρώνει το προ διετίας εξαιρετικό «Εγώ, ο Ντάνιελ Μπλέικ», με άλλο ένα εύστοχο και τραγικά επίκαιρο φιλμ πάνω στην γκριζα εκδοχή της Βρετανίας και, κατ' επέκταση, του σημερινού δυτικού κόσμου. Ο μόνιμος συνεργάτης του, Πολ Λάβερτι, υπογράφει άλλο ένα σε-νάριο αφιερωμένο στους αφανείς χαρακτήρες της εργατικής τάξης, η οποία σήμερα μοιάζει περισσότερο αόριστη –και γι' αυτό πιο έκθετη– παρά ποτέ.

Ο Ρίκι και η Άμμι έχουν μια δεμένη οικογένεια ζώντας με τα δυο τους παιδιά, δίχως πολυτέλειες αλλά αξιοπρεπώς, στο Νιούκαστλ. Προκειμένου να πραγματοποιήσουν το όνειρο της αγοράς του δικού τους σπιτιού, ο Ρίκι θα πιάσει δουλειά ως αυτοαπασχολούμενος μεταφορέας, με την ελπίδα πως έτσι θα είναι κύριος της εργασίας του και θα καταφέρει να συγκεντρώσει τα απαραίτητα χρήματα. Οι μπελάδες ωστόσο ξεκινούν όταν όλοι τους αντιλαμβάνονται πως οι «ευκαιρίες» της σύγχρονης αγοράς εργασίας δεν είναι άλλο από το παραπέτασμα

μιας απάνθρωπης πραγματικότητας, που απαιτεί τον μέγιστο κόπο με αντάλλαγμα τις ελάχιστες απολαβές.

Ο Κεν Λόουτς, στα 83 του, αποδεικνύεται περισσότερο επίκαιρος από πολλούς νεότερους δημιουργούς, θίγοντας ένα θέμα που δεν μονοπωλεί τόσο τα δελτία ειδήσεων, βρίσκεται όμως στην πραγματική καρδιά των προβλημάτων. Παρότι στο κατώφλι του Brexit, η Βρετανία είναι φαινομενικά μια ανεπτυγμένη χώρα που προσφέρει υψηλή ποιότητα ζωής στους κατοίκους της. Εξω όμως από τη λαμπερή φούσκα του Λονδίνου τα πράγματα είναι αρκετά διαφορετικά, με την αγορά εργασίας να μετατρέπεται σταδιακά σε απρόσωπη ζούγκλα, που καταργεί στοιχειώδη δικαιώματα και συμβάσεις, με τρομακτική φυσικότητα.

Οι εντάσεις

Η νέα δουλειά του Ρίκι αποδεικνύεται εφιάλτης που τον απομυζά σωματικά και ψυχολογικά, ενώ η Άμμι έχει παρόμοιες δυσκολίες στη δική της. Όλα αυτά έχουν αντίκτυπο και στο εσωτερικό της οικογένειας, όπου οι εντάσεις αυξάνονται σε σημείο κοκλασμού, με τον Ρίκι να έρχεται αντιμέτωπος με τον γιο του. Το καλό είναι πως εδώ, παρά τις μικρές υπερβολές, ο Λόουτς δεν εκβιάζει το συναίσθημα ή τα συμπεράσματα του θεατή. Ο τρόπος του είναι απόλυτα σκληρός, ρεαλιστικός και αφαισθιδωτός, ενώ ταυτόχρονα διαθέτει σαρκαστικό χιούμορ που ελαφραίνει το σύνολο.

Προκειμένου να πραγματοποιήσει το όνειρο της αγοράς ενός σπιτιού, ο Ρίκι (Κρις Χίτσεν) πιάνει δουλειά ως αυτοαπασχολούμενος μεταφορέας. Ωστόσο, σύντομα θα αντιληφθεί πως οι «ευκαιρίες» της σύγχρονης αγοράς εργασίας δεν είναι άλλο από το παραπέτασμα μιας απάνθρωπης πραγματικότητας.

HOME CINEMA

Τα κατά Στίβεν Σόντερμπεργκ «Panama Papers»

Γκάρι Ολντμαν και Αντόνιο Μπαντέρας πρωταγωνιστούν στο «Ξέπλυμα».

Το ξέπλυμα ★★

ΚΩΜΩΔΙΑ (2019)

Σκηνοθεσία: Στίβεν Σόντερμπεργκ
Ερμηνείες: Μέριλ Στριπ, Αντόνιο Μπαντέρας, Γκάρι Ολντμαν

Ο **Στίβεν Σόντερμπεργκ** συνεχίζει τη συνεργασία του με το Netflix, παρουσιάζοντας με χιουμοριστικό τρόπο το μεγάλο σκάνδαλο των «Panama Papers», αρχικά στο Φεστιβάλ Βενετίας και στη συνέχεια στη διαδικτυακή πλατφόρμα. Χρησιμοποιώντας την επιτυχημένη συνταγή από το «Μεγάλο σορτάρισμα» του Ανταμ Μακέι και με ένα λαμπερό καστ ηθοποιών, ο Αμερικανός κινηματογραφιστής εστιάζει σε μια ιστορία, η οποία λειτουργεί ως παράδειγμα των όσων αδιανότων συνέβησαν –και συνεχίζουν να συμβαίνουν– στον κόσμο της

σύγχρονης «ελευθέρης» αγοράς.

Η ηλικιωμένη Έλεν (Μέριλ Στριπ) χάνει ξαφνικά τον σύζυγό της σε ένα τραγικό ατύχημα κατά τη διάρκεια τουριστικής εκδρομής. Προσπαθώντας ωστόσο να αποζημιωθεί από την υπεύθυνη εταιρεία, θα βρεθεί μπλεγμένη σε έναν κυκλώνα ασφαλιστικών προγραμμάτων, τα οποία αγοράζονται και πωλούνται από εικονικές υπεράκτιες φірμες, δημιουργημένες από ένα δίδυμο απατεωνών δικηγόρων. Εδρα τους, ο εξωτικός Παναμάς...

Ο Σόντερμπεργκ δίνει τους ρόλους των δύο δικηγόρων στους Αντόνιο Μπαντέρας και Γκάρι Ολντμαν, οι οποίοι λειτουργούν επίσης απολαυστικά και ως αρνητές της όλης σουρεαλιστικής υπόθεσης. Με άψογο στυλ και κοκτέιλ

στα χέρια, μας εξηγούν με σχετικά απλά λόγια πώς το υπάρχον οικονομικό σύστημα αφήνει παράθυρα για παντός είδους οικονομικές παρανομίες και απάτες, οι οποίες όμως συχνά έχουν άμεσο αντίκτυπο στις ζωές ανυποψίαστων ανθρώπων. Τόσο η δική τους αφήγηση όσο και η ιστορία της Έλεν είναι όπως είπαμε διανθισμένα με μπόλικο χιούμορ, ειρωνικό, αλλά και ευφυώς αυτοσαρκαστικό σε αρκετές περιπτώσεις.

Σε αντίθεση πάντως με το πιο ισορροπημένο «Σορτάρισμα», εδώ ο τόνος είναι αρκετά διδακτικότερος και η «τροφή» αρκετά πιο μασημένη για τον θεατή. Ο δε ρυθμός διατηρείται περισσότερο λόγω του μαγνητισμού των σταρ πρωταγωνιστών παρά κάποιας συναρπαστικής πλοκής.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Eddie the eagle

07.30 Θεία λειπουργία
10.00 Καμύσματα
τζι αρώματα, V - (Ε)
Κωμική σειρά.

11.00 Road Trip - (Ε)
Μουσική εκπομπή.

11.30 Άκου να δεις - (Ε)
Κωμική σειρά.

12.00 Χάλκινα χρόνια, II - (Ε)
Κυριακή σειρά εποχής.

13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
Εκπομπή για την άμυνα.

14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**

14.15 ArtCafe, III - (Ε)
Εκπομπή πολιτισμού.

15.15 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Περιβαλλοντική εκπομπή.

15.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
«Γιούργος Καπουτζίδης».

17.00 Μαζί - (Birlikte)
Δικονομική εκπομπή.

18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**

18.20 Πεταλούδα - (Ε)
Δραματική σειρά εποχής.

18.50 Ο δρόμος έχει
τη δική ιστορία - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.

19.25 Κάποτε το '80
Κωμική σειρά

20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**

21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Eddie the eagle
Βιογραφική ταινία με
τους Χιου Τζάκμαν Τάρον
Τέτσετον, κ.ά.

23.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**

23.35 Graham Norton Show
Chat show.

00.30 Μαζί - (Birlikte) (Ε)

01.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)**

02.30 Αθλητική Κυριακή - (Ε)

03.00 Σπίτι στη φύση - (Ε)

03.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης

04.00 Άκου να δεις - (Ε)

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

22.00 The Good Wife, VII

07.30 Παιδική ζώνη
α. Ολίβια
β. Ντετέκτιβ Νόντι

08.00 Ο ταχυδρόμος Πατ
δ. Χάνιτι

08.30 Άκου να δεις - (Ε)
Κωμική σειρά.

09.00 Χάλκινα χρόνια, II - (Ε)
Κυριακή σειρά εποχής.

10.00 Ο Ροζ Πάνθηρας

11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.

11.30 Παιδική ζώνη
α. Παιχνιδούπολη

11.45 β. Ολίβια
γ. Ντετέκτιβ Νόντι

12.00 δ. Χάνιτι
ε. Η Μάρθα μιλά

12.30 ζ. Ο Σούπερ Γουάι
η. Ο Σούπερ Γουάι

13.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.

13.30 Παιδική ζώνη
α. Παιχνιδούπολη

13.45 β. Ολίβια
γ. Ντετέκτιβ Νόντι

14.00 δ. Χάνιτι
ε. Η Μάρθα μιλά

14.35 Παιδική ζώνη-Συνέχεια
The 2000s, the decade
we saw it all - (Ε)

15.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι
Οικογενειακή σειρά.

15.30 Το πλοίο της αγάπης - (Ε)
Οικογενειακή σειρά.

15.45 Baywatch, II
Σειρά περιπέτειας, με
τους Ντέιβιντ Χέις/ελεοφ.

16.00 Πάρκερ Στίβενσον, κ.ά.

16.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**

16.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**

16.50 Power of Sports - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.

17.00 Know it - (Ε)

17.30 Σειρά ντοκιμαντέρ.

17.45 Graham Norton Show
Chat show.

17.50 Η καλή σύζυγος
The Good Wife, VII

18.00 The Real Cost
Behind the Mask

18.10 Ντοκιμαντέρ.

00.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**

00.20 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

21.00 Το κόκκινο ποτάμι

05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή,
με τη Φαίη Μαυραγάνη.

09.45 Έλα χαμογέλα
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τους Σίσσυ Χρηστίδου,
Παύλο Στρατιόπουλο,
Κωνσταντίνο Βασάλο,
Ελένη Βουλγαράκη.

13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.

15.00 Greece's Next Top Model
Ριάλιτι μόδας.

17.00 Ένας για όλους - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.

18.00 **OMEGA NEWS**

18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης
Ταξιδιωτική εκπομπή, με
τον Αλέξ. Ταραμοντά

19.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι με τον Πέτρο
Πολυχρονίδη και τη
Βάλια Χατζηθεοδώρου.

20.10 **OMEGA NEWS**

21.00 Το κόκκινο ποτάμι
Δραματική σειρά εποχής
με τους Ιωάννη Παπαζήση
Αναστασία Παντούση.

22.00 Ένας για όλους
(Special Edition)
Τηλεπαιχνίδι με τη Μαρία
Μπακοδήμου.

22.50 Η οικογένεια βλάπτει-(Ε)
Κωμική σειρά, με τους
Χρύση Ρώπα, Σάκη
Μπουλά, κ.ά.

23.40 Σημεία και τέρατα - (Ε)
Κωμική σειρά.

00.40 AR3NA - (Ε)
Δραματική σειρά.

01.40 Ζωή μου - (Ε)
Δραματική σειρά.

02.40 UNA Fatsa - (Ε)

03.50 Ευτυχείτε!

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 The Final Four

06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.40 Τζιτζίκας και μέρμηγκας
Κωμική σειρά.

07.30 Ιδιαιτέρη για κλάματα (Ε)
Κωμική σειρά.

08.10 Φίλα τον βάρκαδό σου (Ε)
Κωμική σειρά.

09.50 Αν ήσουν πλούσιος (Ε)
Κωμική σειρά με τους
Αλέξανδρο Μπουρδούμη
Κατερίνα Γερονικολού.

12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Θεματική εκπομπή.

12.50 Εσύ... στον κόσμο σου, II
Σειρά κομεντί, με τους
Μιχάλη Σοφοκλέους,
Αντωνία Χαράλαμους.

14.20 Casa De Mikel - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.

16.30 Την πάτσα - (Ε)
Κωμική σειρά.

17.20 Πέτα τη φριτζέρα - (Ε)
Κωμική σειρά.

18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10'**

18.10 Συνέχεια της σειράς
Μην ψαρώνεις, II

18.40 Μην ψαρώνεις, II
Κωμική σειρά.

20.20 **Τα νέα του ANT1**

21.20 The Final Four
Μουσικό talent show.

00.00 **Τίτλοι ειδήσεων**

00.15 Football stories
Ντοκιμαντέρ για την ποδοσφαιρική κουλτούρα
κάθε χώρας.

01.10 Fargo
Μίνι τηλεοπτική σειρά,
με τους Μπίλι Μπομπ
Θόρτον, Μάρτιν Φρίμαν.

02.00 Πάνω από τον Νόμο - (Ε)
Αυτονομική σειρά.

02.50 Η σειρά και ο μπάτσος
03.40 **Τα νέα του ANT1 - (Ε)**

04.30 Όσο υπάρχει αγάπη - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.15 The Voice of Greece

05.50 Οι Τάκκοι - (Ε)
Κωμική σειρά.

06.20 Food n' Friends
Μαγειρικό show, με τον
Δημήτρη Σκαρμούτσο
και τον Ηλία Φουντούλη.

07.00 Μαζί σου
Ψυχαγωγική εκπομπή με
την Τατιάνα Στεφανίδου.

09.00 Βουράτε γεπόντοι - (Ε)
Κωμική σειρά.

10.30 Για το καλό σου - (Ε)
Ιατρική εκπομπή με την
Αφροδίτη Γεωργίου.

11.20 Guess my age - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.

12.10 Μαζί σε κάθε φάση
Εκπομπή μαγειρικής με
τον Λευτέρη Λαζάρου.

12.40 Στην υγεία μας με παιδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τον Σπύρο Παπαδόπουλο.

15.40 Θα γίνει της
πολυκατοικίας - (Ε)
Κωμική σειρά.

16.40 Άλλα λόγια θκειε παπά
Κωμική σειρά, με τους
Κωστόκη Κωνσταντίνου,
Κώστα Καζάκα, κ.ά.

17.30 The Voice of Greece - (Ε)
Μουσικό talent show.

18.00 **Τομές στα γεγονότα**

18.10 The Voice of Greece
Μουσικό talent show.

20.20 **Τομές στα γεγονότα**

21.15 The Voice of Greece
Μουσικό talent show.

00.20 **Ειδήσεις σε τίτλους**

00.30 Άλλα λόγια θκειε παπά
Κωμική σειρά.

01.30 Μαζί σου - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.

03.00 Επιστροφή - (Ε)
04.00 Σε φόντο κόκκινο - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.15 Soundtrack of Love

06.00 Έρωτας με επιδόση ΟΓΑ
Κωμική σειρά.

07.00 24 ώρες - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.

08.00 Έλα στη θέση μου - (Ε)
Κωμική σειρά.

09.20 Εύκολο και σπιτικά
Εκπομπή μαγειρικής
με την Αθηνά Λοϊζίδου.

10.00 Σαββατοκύριακο
με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.

13.00 Το σοί σου - (Ε)
Κωμική σειρά.

14.20 Η φαμίλια - (Ε)
Κωμική σειρά.

15.00 Λούης Night Show - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.

16.50 Σπίτι είναι...
Κωμική σειρά, με τους
Εβελίνα Παπούλια,
Αλέξανδρο Λογοθέτη.

17.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**

18.00 Έλα στη θέση μου, IV
Κωμική σειρά, με τους
Γιάννη Τσιμιστή,Ν,
Αθηνά Οικονομάκου, κ.ά.

19.30 Μην αρχίζεις τη
μουρμούρα, VII
Κωμική σειρά, με τους
Αντώνη Αντωνίου,
Ελένη Κοκκίδου, κ.ά.

20.20 **ALPHA NEWS**

21.15 Soundtrack of Love
Μουσική σειρά με την
Χριστ. Αριστοτέλους.

23.30 Μεσάνυχτα
Late night show με την
Ελεονώρα Μελέτη.

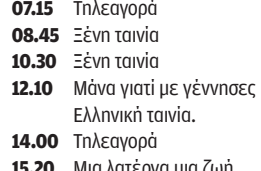
01.00 World party (Ε)

02.00 Αληθινό έρωτες (Ε)

02.45 10η εντολή (Ε)
Αυτονομική σειρά.

03.30 Σ/Κ με τον Μάνεση (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.15 Τηλεαγορά

08.45 Ξένη ταινία
10.30 Ξένη ταινία
12.10 Μάνα γιατί με γέννησες
Ελληνική ταινία.

14.00 Τηλεαγορά

15.20 Μια λάτερνα μια ζωή
Ελληνική ταινία.

17.00 Τηλεαγορά

19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Out of the dark
Ταινία τρέμου.

Αφησαν τις νότες κι έπιασαν τις λέξεις

Διάσημοι τροβαδούροι της ροκ μουσικής αποφασίζουν να καταγράψουν στιγμές της πολυτάραχης ζωής τους στο χαρτί

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Κάποτε τους βλέπαμε μόνο στη σκηνή ως πρίγκιπες της νεανικής αμφισβήτησης και της ηλεκτρικής έντασης και μας ήταν αρκετό. Ήταν, εξάλλου, και στους ίδιους αρκετό. Τώρα, όμως, αρκετοί τροβαδούροι του ροκ που επέζησαν από τους κινδύνους του επαγγέλματος, βρίσκονται λίγο πριν ή λίγο μετά τα 70. Και απ’ ό,τι φαίνεται, όλο και περισσότεροι νιώθουν την ανάγκη να γράψουν για ό,τι και όπως το έζησαν. Και κάποτε, άλλοι γράφουν για εκείνους. Ο Μπρους Σπρίνγκστιν, ο Έλτον Τζον, ο Νιλ Γιανγκ, η Πάτι Σμιθ είναι μερικοί από τους σημαντικούς ρόκερ των οποίων τα ονόματα βρίσκονται τελευταία στις προθήκες, όχι των δισκοπωλείων –ποιων δισκοπωλείων, άλλωστε;– αλλά των βιβλιοπωλείων.

Δεν είναι οι πρώτοι αυτής της γενιάς, ασφαλώς. Πριν από περίπου δέκα χρόνια, η αυτοβιογραφία του Κιθ Ρίτσαρντς («Life - Ζωή», εκδ. Ροδακίο), όπου με γλαφυρό και αφοπλιστικό τρόπο ξεδιπλώνει μια ζωή γεμάτη σεξ, ναρκωτικά και ροκ εντ ρολ, έγινε μπεστ σέλερ. Ενώ υπάρχουν και τροβαδούροι, όπως ο νεότερος βέβαια Νικ Κέιβ, των οποίων η σχέση με τον έντυπο λόγο είναι τακτική. Όμως, το τελευταίο του βιβλίο, «The sick bag song», που οι New York Times χαρακτήρισαν ένα «επικό, αφηγηματικό ποίημα», κυκλοφόρησε πριν από τέσσερα χρόνια.

Ο Έλτον Τζον

Τώρα, πολύ περισσότεροι ασχολούνται με την αυτοβιογραφία του Έλτον Τζον, που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Macmillan με τίτλο –τι άλλο– «Με». Ο Βρετανός τραγουδοποιός μιλάει βεβαίως για τις δυσκολίες των παιδικών του χρόνων, όμως πώς να αντισταθείς στον πειρασμό να σταθείς στους βιτριολικούς χαρακτηρισμούς για τον Κιθ Ρίτσαρντς («μαϊμού με αρθριτικά») και τη Μαντόνα («στριπτιζέζ πανηγυριού») και στις ιστορίες όπως αυτή όπου ο Σιλβέστερ Σταλόνε εξοργίστηκε διότι σε ένα πάρτι η πριγκίπισσα Νταϊάνα τον αγνόησε, καθώς είχε γοπευτεί από τον Ρίτσαρντ Γκιρ. Ή εκείνη, όπου ο σερ Έλτον και ο Τζον Λένον αρνήθηκαν να ανοίξουν την πόρτα στον Αντι Γουόρχολ, γιατί, όπως είπε ο πρώην Μπιτλ, «θέλεις να έρθει εδώ και ν’ αρχίσει να παίρνει φωτογραφίες, καθώς ίχνη από κόκα κρέμονται από τη μύτη σου;». Κάποιος που έχει επιπρέψει στον σύζυγό του να κάνει για εκείνον ένα ντοκιμαντέρ με τίτλο «Νευράκια και πάρες», δεν θα μπορούσε παρά να έχει και την ικανότητα να παρωδεί την ίδια τη μεγαλομανία

Τα εξώφυλλα των βιβλίων του Έλτον Τζον, του Μπρους Σπρίνγκστιν, της Πάτι Σμιθ, του Λου Ριντ, του Νιλ Γιανγκ και του Τρίκι. Ολο και περισσότεροι «ροκάδες» –και όχι μόνον– νιώθουν την ανάγκη να γράψουν για ό,τι και όπως το έζησαν. Και κάποτε, άλλοι γράφουν για εκείνους.

Ο Νιλ Γιανγκ μιλάει για τη χαμηλή ποιότητα του ήχου στη μουσική εξαιτίας των ψηφιακών μέσων που συνήθως χρησιμοποιούνται σήμερα για την εμπορευματοποίησή της.

και τον ναρκισσισμό του. Μάλιστα ο Έλτον Τζον κάπου γράφει «Αυτή, προφανώς, είναι η ιδανική στιγμή για να δηλώσω μια και καλή ότι αυτή η ιστορία είναι ένας αστικός μύθος. Δυστυχώς, δεν μπορώ να σας το πω αυτό, διότι η ιστορία είναι απολύτως αληθινή».

Εξομολογητικό είναι και το νέο βιβλίο της Πάτι Σμιθ, «Year of the Monkey» (εκδ. Bloomsbury). Όμως, πρόκειται για μια εξομολόγησι τε- λείως διαφορετική. Εδώ, η «ποιήτρια

του ροκ» ξεδιπλώνει τα συναισθήματά της μετά την απώλεια παλιών φίλων και εραστών, όπως αντίστοιχα ο επί δεκαετίες μάνατζερ της Σάντι Πέρλμαν και ο θεατρικός συγγραφέας και ηθοποιός Σαμ Σέπαρντ. Πρόσωπα και ιστορίες εναλλάσσονται σε μια αχνή μαγικού ρεαλισμού, χωρίς όμως να λείπουν και καθημερινές λεπτομέρειες, όπως η αναφορά στα περιεχόμενα της βαλίτσας της Σμιθ στη διάρκεια μιας περιοδείας, μεταξύ των οποίων έξι T-shirts, έξι ζεύγη εσωρούχων, έξι ζευγάρια κάλτσες, βότανα για τον βήχα, η φωτογραφική της μηχανή, ένα ληγμένο φίλμ Polaroid και ένα βιβλίο. Αν και ένα άλλο βιβλίο της, το βραβευμένο «Just kids», αναφερόταν επίσης στη σχέση της με έναν χαμένο πλέον φίλο, τον φωτογράφο Ρόμπερτ Μέιπλθορπ, φαίνεται ότι αυτό, το καινούργιο, είναι αρκετά διαφορετικό.

Στο δικό του νέο βιβλίο, «To feel the music» (εκδ. Ben Bella Books), που συνέγραψε με τον Φιλ Μπέι-

κερ, ο Νιλ Γιανγκ αναφέρεται επίσης στην απώλεια – όμως όχι ενός ανθρώπου. Ο Καναδός τροβαδούρος μιλάει για τη συμπίεση και την έκπτωση του φυσικού ήχου στη μουσική για την οποία είναι υπεύθυνα τα ψηφιακά μέσα που συνήθως χρησιμοποιούνται σήμερα για την εμπορευματοποίησή της. «Στις αρχές της δεκαετίας του ’80, όταν η μουσική άρχισε να διατίθεται ψηφιακά σε cd, ενθουσιάστηκα», γράφει ο Γιανγκ. «Σκέφτηκα, τέρμα επιτέλους τα χράτς και όλοι αυτοί οι θόρυβοι των δίσκων βινυλίου. Όταν πήγα στο στούντιο μετά το τέλος της ηχογράφησής μου, έκανα ό,τι έκανα συνήθως: ρύθμισα τον ήχο και άρχισα να μιζάρω, ακούγοντας σε ποιότητα cd από τα καινούργια μηχανήματά μου. Μετά από τρεις ώρες, τα αυτιά μου πονούσαν! Κουδούνιζαν και πραγματικά με πονούσαν πολύ. Τότε συνειδητοποίησα για πρώτη φορά ότι κάτι πήγαινε στραβά».

Ο Γιανγκ δεν αρκέστηκε στις διαπιστώσεις. Δημιούργησε μια εταιρεία ψηφιακής μουσικής, την Ρονο, καθώς και την ιστοσελίδα «https://neilyoungarchives.com/», όπου μπορεί κανείς να αγοράσει ή, μέσω streaming, να «νοικιάσει» μουσική σε υψηλή πιστότητα, πολύ υψηλότερη από εκείνη στην οποία αρκούνται οι γνωστές πλατφόρμες. Πρόκειται απλώς για μια ιδιοστροφία του 74χρονου ρόκερ; Οχι ακριβώς: «Η αποδοχή της φτωχής ποιότητας ήχου διαχέεται σε όλη τη βιομηχανία και καθιστά ακόμα δυσκολότερη την αλλαγή κατεύθυνσης», εξηγεί. «Ο κόσμος συνηθίζει σ’ αυτόν τον κακό ήχο και πολλοί δεν δοκιμάζουν ποτέ την εμπειρία της αληθινής μουσικής. Καθώς οι απαιτήσεις για υψηλή πιστότητα μειώνονται, οι αντίστοιχες εταιρείες αγωνίζονται να επιβιώσουν και οι καλλιτέχνες ηχογραφούν σε χαμηλότερη ποιότητα. Όταν αυτές οι εταιρείες πεθάνουν,

δεν θα υπάρχει τίποτα για να παίξει τον ήχο υψηλής πιστότητας».

Διαφορετικό είναι το νέο βιβλίο που επικεντρώνεται στον Μπρους Σπρίνγκστιν. Όπως φανερώνει και ο τίτλος του, «Long Walk Home: Reflections on Bruce Springsteen» (εκδ. Rutgers University Press), δεν αποτελεί προσωπική καταγραφή του «αφεντικού» του αμερικανικού ροκ, αλλά μια ανθολογία κειμένων που γράφτηκαν για τον τροβαδούρο της μοναξιάς, αλλά και των ανθρωπίνων σχέσεων, του μόχθου και της εργασίας, και των εμποδίων που όλα αυτά αντιμετωπίζουν για να ανθίσουν στη σύγχρονη κοινωνία των ΗΠΑ. Και αν αυτό το βιβλίο μπορεί κανείς εύκολα να το παραγγείλει, μέχρι τώρα δεν συνέβαινε το ίδιο με το επόμενο.

Ο Λου Ριντ

Εξαντλημένο για χρόνια, το «I’ll Be Your Mirror: Collected Lyrics» (εκδ. Faber & Faber) επανεκδίδεται και θα κυκλοφορήσει στις 7 Νοεμβρίου ξεδιπλώνοντας τραγούδια, στίχους και ιστορίες του Λου Ριντ. Εξί χρόνια μετά τον θάνατο του τροβαδούρου της Νέας Υόρκης, το βιβλίο ξανακυκλοφορεί με την επιμέλεια και εισαγωγή της χήρας του, επίσης σημαντικής φυσιογνωμίας της αμερικανικής πρωτοπορίας, Λόρι Αντερσον, καθώς και με κείμενο του Μάρτιν Σκορσέζε. Θα περιλαμβάνει δε και τους στίχους του «Lulu», του τελευταίου άλμπουμ που ο Ριντ είχε κυκλοφορήσει με τους Metallica το 2011 και είχε γενναιόδωρα επαινέσει ένας άλλος μεγάλος απών του ροκ, ο Ντέιβιντ Μπόουι.

Πολύ νεότερος, μόλις 51, αριστοτέχνης ενός εντελώς διαφορετικού είδους, του τριπ κοπ, ο Τρίκι απέχει αρκετά από την ηλικία που συνήθως οι τραγουδοποιοί γράφουν βιβλία. Φαίνεται, όμως, ότι το προσωπικό του δράμα, ο θάνατος της κόρης του μόλις στα 24 χρόνια της, έκανε πιο επείγουσα την ανάγκη του να γράψει την αυτοβιογραφία του με τίτλο «Hell is round the corner».

Υπάρχει, ευτυχώς, και πιο αισιόδοξη ματιά. Αυτή που εκπροσωπεί ο Ντέιβιντ Μπερν. Ο ιδώνων nous και η καρδιά των Talking Heads επίσης ασκείται στον γραπτό λόγο, αλλά αυτή τη φορά μέσω της ιστοσελίδας «https://reasonstobecheerful.world», η οποία, όπως λέει και το όνομά της, προσφέρει λόγους για να είμαστε χαρούμενοι. Μα υπάρχουν τόσοι; Και όμως, ο Μπερν και οι εκλεκτοί φίλοι του, μεταξύ των οποίων ο Μπράιαν Ινο, βρίσκουν αρκετούς και μάλιστα στην υπηρεσία της περιβαλλοντικής συνειδήσης.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Ρεσιτάλ ενδιαφέρον στα χαρτιά, προβληματικό στην πράξη

Μετά το ιδιαίτερα επιτυχημένο οπερατικό ρεσιτάλ της στις 11 Φεβρουαρίου, η μεσόφωνος Μαγκνταλένα Κόζενα επέστρεψε στις 22 Οκτωβρίου στην αίθουσα Σταύρος Νιάρχος για μια βραδιά με τραγούδια, ένα πρόγραμμα που αποτελεί, επίσης, την πιο πρόσφατη δισκογραφική της δουλειά. Συνοδευόμενη από μια ομάδα έξι μουσικών και τον δισαφημάτο σύζυγό της Σάιμον Ρατλ στο πιάνο, τραγούδησε σε τέσσερις γλώσσες έργα επτά συνθετών, από τον κεντροευρωπαϊκό ρομαντισμό ως τον μοντερνισμό του Στραβίνσκι.

Στο χαρτί το πρόγραμμα φάνταζε ιδιαίτερα ενδιαφέρον. Όμως οι συγγένειες ανάμεσα στα «Τρία τραγούδια» από τον Σαίξπηρ του Στραβίνσκι, τα «Τρία τραγούδια της Οφελίας» του Ρίχαρντ Στράους και τα «Πέντε τραγούδια της Οφελίας» του Μπραμς είναι μάλλον φιλολογική, παρά μουσική.

Ειδικά στο πρώτο μέρος της βραδιάς, όπου την αισθησιακή μουσική του Σοσόν διαδέχτηκε η αυστηρή, δίκως κυμούς γραφή του Στραβίνσκι και αυτήν ακολούθησε ο νοσταλγικός, θεατρικός κόσμος του Ρίχαρντ Στράους, ο μουσικός διάλογος ανάμεσα στις ενόπτες έμοιαζε καταναγκαστικός μάλλον παρά αυτονόητος.

Στο στούντιο της ηχογράφησης το ζήτημα της άρθρωσης ενός

Η μουσικότητα της Κόζενα αντιστάθηκε το αμήχανο ρεπερτόριο και τη θολή άρθρωση.

τραγουδιστή αντιμετωπίζεται χάρη στην τεχνολογία. Σε μία αίθουσα συναυλιών, ακόμα και όταν η ακουστική της είναι άριστη, είναι

Συνοδευόμενη από έξι μουσικούς και τον Σάιμον Ρατλ στο πιάνο, η Κόζενα τραγούδησε σε τέσσερις γλώσσες έργα επτά συνθετών.

σημαντικό οι λέξεις να αρθρώνονται με σαφήνεια ώστε το κείμενο να γίνεται κατανοητό, αφού αυτό αποτελεί το ήμισυ της επι-

τυχημένης απόδοσης ενός τραγουδιού. Κάτι τέτοιο δεν συνέβη με τα γαλλικά, τα αγγλικά και τα γερμανικά της Κόζενα. Η ερμηνεία

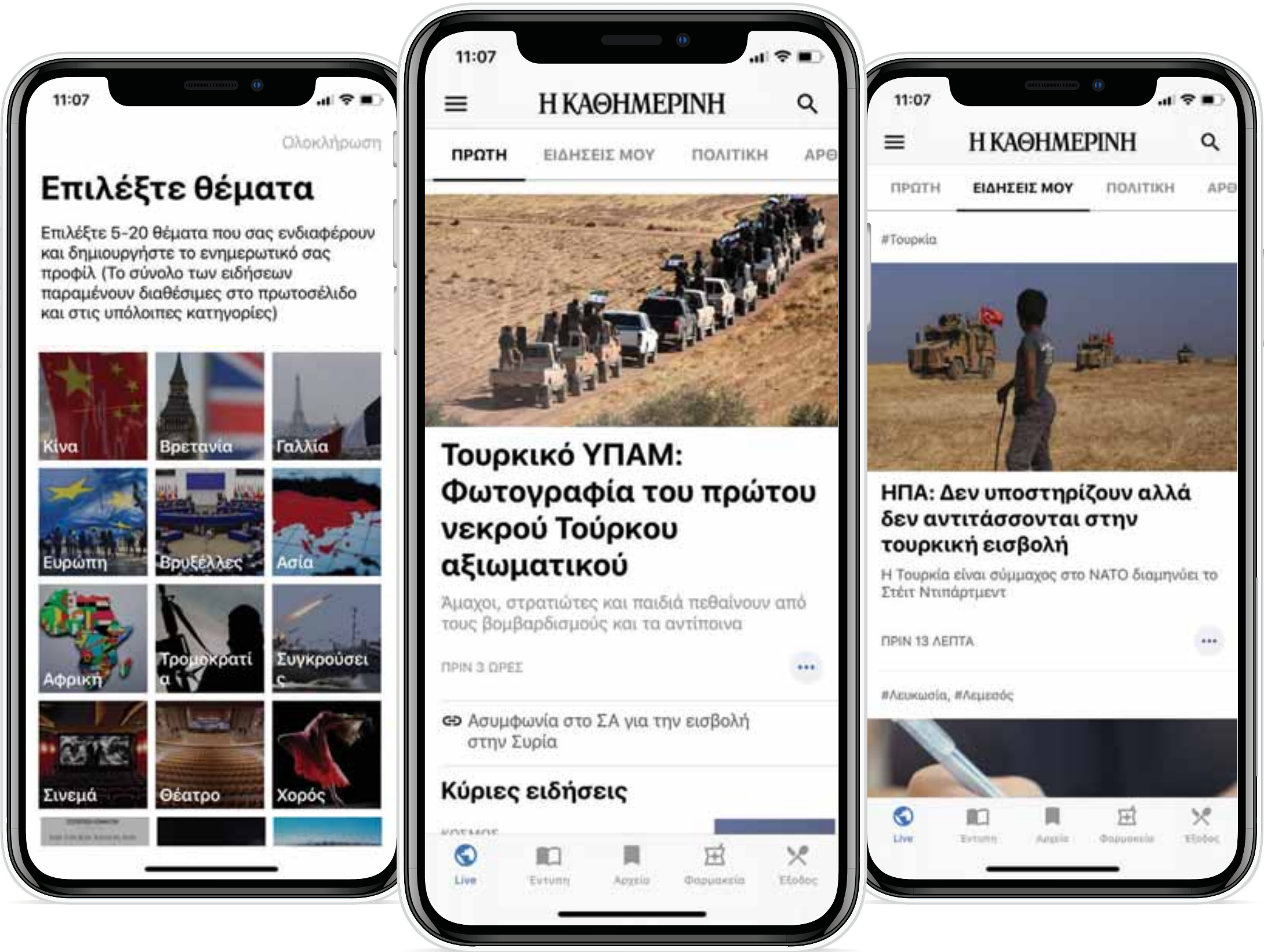
νεία των τραγουδιών προέκυπτε σχεδόν αποκλειστικά από την εκφραστική απόδοση του μουσικού κειμένου. Βεβαίως, η μουσικότητα παραμένει το «δυνατό χαρτί» της συγκεκριμένης τραγουδίστριας, αντισταθμίζοντας και κατά τη συγκεκριμένη βραδιά την ελλειμματική άρθρωση.

Η φωνή της Κόζενα είναι ακόμα λαμπερή, αισθησιακή, έχει πλούτσει σε αποχρώσεις και διαθέτει ισχύ στην ψηλή περιοχή. Παραμένει όμως λιγότερο γεμάτη στη χαμηλή. Ετσι, τα έξιοχα «Δύο τραγούδια» έργο 91 του Μπραμς για βιόλα, πιάνο και άλλο αποδείχτηκαν μάλλον λιγότερο επιτυχημένη επιλογή. Οχι επειδή γράφθηκαν ειδικά για τη βαθιά φωνή της κοντράλτο Αμάλιε Γιόακιμ, αλλά επειδή από την ίδια τη σύνθεση γίνεται φανερό ότι το σκούρο πχόχρωμα έρχεται σε επιτυχεότερο διάλογο με τον ήχο της βιόλας και του πιάνου.

Απολύτως στο στοιχείο της ήταν η Κόζενα στα τσεχικά τραγούδια, τα «Παιδικά» του Γιάνατσεκ και τη συλλογή από «Τσιγγάνικα» του Ντβόρζακ. Δεν ήταν τόσο το θεατρικό στοιχείο των στίχων εκείνο που την έκανε ολόκληρη να ζωντανεύει και να λάμψει, όσο η έκφραση αυτής της θεατρικότητας μέσα από τη μουσική. Σε αυτά, ακόμα και χωρίς να κατανοεί κανείς τη γλώσσα, είχε την αίσθηση ότι ο παραμικρός τονισμός συλλαβής και η ελάχιστη διακύμανση έβρισκαν το μουσικό αντίστοιχό τους. Επιπλέον, ο διάλογος με τα επτά όργανα που συνόδευσαν τη μεσόφωνο ήταν απολαυστικός, καθώς η μεταγραφή των τραγουδιών ήταν ιδιαίτερα επιτυχημένη. Εκτός προγράμματος το περίφημο «Αύριο» του Στράους έκανε, όπως πάντα, το θαύμα του ενώ το «Καληνύχτα» του Ντβόρζακ έκλεισε τη βραδιά χωρίς περιθώριο παρερμηνείας.

Ο κάθε άνθρωπος είναι ξεχωριστός

Φτιάξε το δικό σου timeline ειδήσεων
στη **NEA** εφαρμογή της Κ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

kathimerini.com.cy

